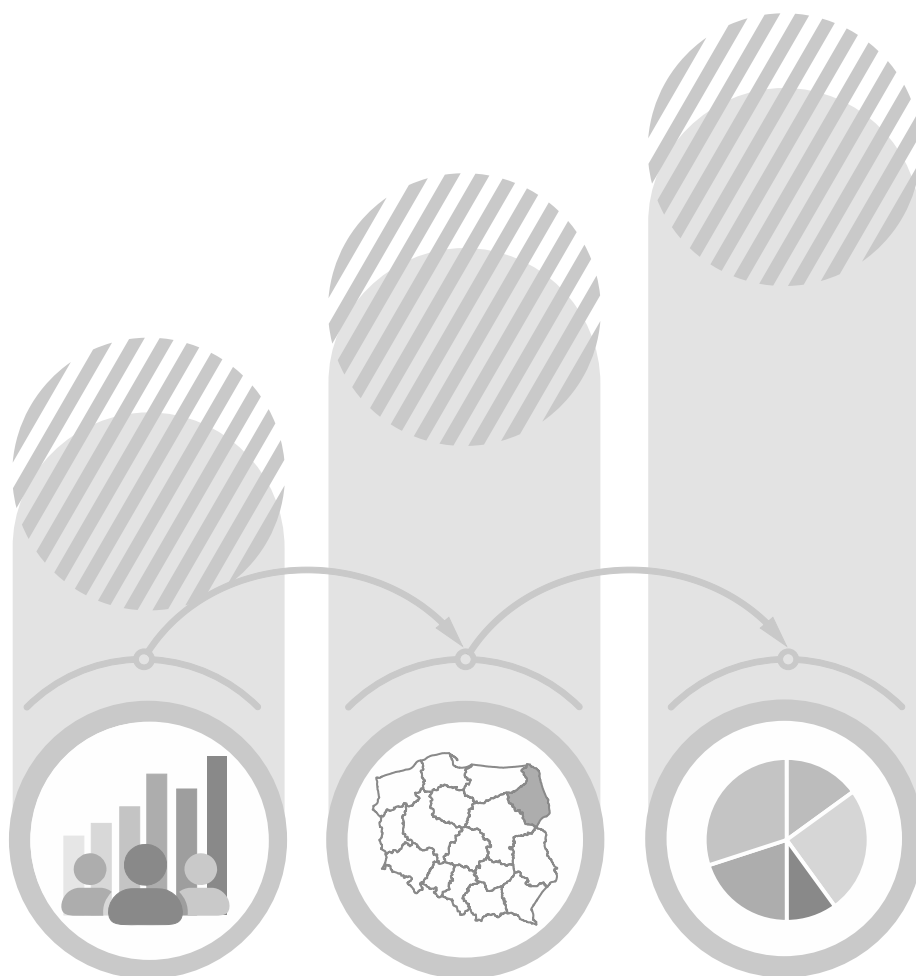

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa podlaskiego 2023

Report on the socio-economic situation of Podlaskie Voivodship 2023

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa podlaskiego 2023

Report on the socio-economic situation of Podlaskie Voivodship 2023

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Białymstoku
Statistical Office in Białystok

pod kierunkiem
supervised by

Ewy Kamińskiej-Gawryluk

Zespół autorski

Editorial team

Emilia Charyło, Krystyna Falkowska, Anna Godlewska, Agata Jagłowska, Agnieszka Józefowicz, Natalia Jurylik, Agata Kawałko, Wioletta Królikowska, Renata Łapińska, Małgorzata Majewska-Maksymiuk, Ewa Miller, Aldona Nagórka, Halina Sawicka, Luiza Sewioło, Urszula Słucka, Anna Szeszko, Izabella Szpaczko, Damian Wajszczyk, Agnieszka Wiercińska

Prace redakcyjne

Editorial work

Joanna Orłowska

Tłumaczenie

Translation

Ewa Kępa

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Marzena Bylińska, Joanna Orłowska

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publication available on website

bialystok.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła

When publishing Statistical Office data – please indicate the source

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Białymstoku przekazuje Państwu dwunastą edycję publikacji zatytułowanej „Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa podlaskiego”. Jest ona dostępna wyłącznie w formie elektronicznej na stronie internetowej Urzędu: bialystok.stat.gov.pl. Tego typu opracowania są wydawane corocznie przez wszystkie urzędy statystyczne w kraju. Głównym celem ich przygotowania jest udostępnienie Czytelnikom szerokiego zestawu danych na poziomie województw, spójnych pod względem metodologicznym.

W publikacji zostały zaprezentowane informacje charakteryzujące stan i ochronę środowiska, sytuację demograficzną, edukację, zasoby pracy, jakość życia, stan gospodarki, a także finanse jednostek samorządu terytorialnego w województwie podlaskim. Większość informacji dotyczy 2022 r., a w przypadku braku dostępności – roku poprzedzającego analizowany rok. W celu pełniejszego zobrazowania zmian zachodzących w regionie, szereg danych przedstawiono w odniesieniu do roku poprzedniego, 2020 i 2015, a wybrane spośród nich – w ośmioletniej retrospekcji. Ponadto dane wojewódzkie zostały zaprezentowane na tle kraju, a niektóre – na tle pozostałych województw. Część zagadnień przedstawiono również dla miasta wojewódzkiego i pozostałych miast na prawach powiatu oraz w przekroju podregionów (NUTS 3), powiatów i gmin. Informacje w opracowaniu zaprezentowano w formie opisu analitycznego wzbogaconego tablicami, mapami i wykresami.

Wychodząc naprzeciw potrzebom Odbiorców, tegoroczna edycja Raportu została uzupełniona o dane na temat planowania przestrzennego i rewitalizacji. Nieznacznie zmieniono również zakres informacji prezentowanych w poszczególnych rozdziałach. Ponadto, w związku z przyjęciem od 2020 r. jako bazy wyjściowej dla liczby ludności wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 (NSP 2021), dane o ludności oraz przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) za lata 2020–2021 zostały zmienione w stosunku do zaprezentowanych w poprzednich wydaniach publikacji.

Oddając w Państwa ręce niniejszą edycję Raportu, mam nadzieję, że będzie on źródłem przydatnych informacji, a także ważnym narzędziem wykorzystywanym w celu monitorowania sytuacji w regionie. Jednocześnie zwracam się z uprzejmą prośbą o dalsze przekazywanie uwag i sugestii, które zostaną wykorzystane w pracach nad kolejnymi edycjami prezentowanej publikacji.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Białymstoku

Ewa Kamińska-Gawryluk

Białystok, kwiecień 2023 r.

Preface

Statistical Office in Białystok is pleased to present the twelfth edition of the publication "Report on the socio-economic situation of Podlaskie Voivodship". It is available only in electronic form on the website of the Office: bialystok.stat.gov.pl. Such elaborations are issued every year by all statistical offices in the country. The main purpose of compiling the data is to provide the Readers with comprehensive and methodologically coherent set of voivodship data.

The publication presents information on the state and protection of the environment, demographic situation, education, labour resources, quality of life, the state of the economy as well as finances of local government units in Podlaskie Voivodship. Most of the information relates to 2022, and in the absence of availability – to the year preceding the analyzed year. In order to better illustrate changes taking place in the region, a lot of data is presented in relation to the previous year, to 2020 and to 2015, and some of them – in an eight-year retrospective. Moreover, voivodship data were displayed against the background of the country, and some of them – against the background of other voivodships. Certain topics are also presented for the voivodship city and other cities with powiat status as well as by subregions (NUTS 3), powiats and gminas. Information in the elaboration is shown in the form of analytical commentary, enriched with tables, maps and charts.

In order to meet the needs of the Recipients, this year's edition of the Report has been supplemented with data on spatial planning and revitalisation. The scope of information presented in individual chapters has also been slightly changed. In addition, due to the adoption of the results of the National Population and Housing Census 2021 (NSP 2021) as a base for calculations for the number of population since 2020, the data on population as well as conversions per capita (1000 population, etc.) for the years 2020–2021 have been changed in relation to those presented in previous editions of the publication.

Presenting this edition of the Report, I hope it will be the source of useful information as well as an important tool for monitoring the situation in the region. At the same time, I would like to kindly ask you to submit your comments and suggestions that will be used in the work on the subsequent editions of the publication.

Director
Statistical Office in Białystok

Ewa Kamińska-Gawryluk

Białystok, April 2023

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
Preface	4
Spis tablic	8
List of tables	
Spis wykresów	11
List of charts	
Spis map	16
List of maps	
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty	19
Symbols. Major abbreviations	
Synteza	22
Executive summary	28
Rozdział 1. Województwo na tle kraju	34
Chapter 1. Voivodship against the background of the country	
Rozdział 2. Województwo na tle pozostałych województw	37
Chapter 2. Voivodship against the background of other voivodships	
Rozdział 3. Powierzchnia i podział terytorialny województwa	45
Chapter 3. Area and territorial division of voivodship	
Rozdział 4. Środowisko	47
Chapter 4. Environment	
4.1. Powierzchnia ziemi	47
4.1. Ground surface	
4.2. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe	49
4.2. Water consumption. Municipal and industrial wastewater	
4.3. Zanieczyszczenia i ochrona powietrza	52
4.3. Pollution and protection of air	
4.4. Ochrona przyrody. Lasy	54
4.4. Nature protection. Forests	
4.5. Odpady przemysłowe i komunalne	58
4.5. Industrial and municipal waste	
4.6. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska	62
4.6. Economic aspects of environmental protection	
Rozdział 5. Społeczeństwo	65
Chapter 5. Society	
5.1. Kapitał ludzki	65
5.1. Human capital	
Demografia	65
Demography	

	Str. Page
Edukacja	73
Education	
Zasoby pracy	81
Labour resources	
5.2. Jakość życia	89
5.2. Quality of life	
Zamożność mieszkańców	89
Inhabitant's wealth	
Pomoc społeczna i wspieranie rodziny	95
Social welfare and family support	
Warunki mieszkaniowe	102
Housing conditions	
Ochrona zdrowia	109
Health care	
Kultura	114
Culture	
Bezpieczeństwo publiczne	117
Public safety	
Społeczeństwo informacyjne	120
Information society	
Aktywność społeczna	122
Social activity	
Rozdział 6. Gospodarka	125
Chapter 6. Economy	
6.1. Produkt krajowy brutto	125
6.1. Gross domestic product	
6.2. Przedsiębiorczość	129
6.2. Entrepreneurship	
Podmioty gospodarki narodowej	129
Entities of the national economy	
Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna	133
Research and development and innovation activity	
Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach	139
Using of information and communication technologies in enterprises	
Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych	141
Financial results of non-financial enterprises	
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw	145
Investment outlays of enterprises	

	Str. Page
6.3. Produkcja i usługi	148
6.3. Production and services	
Rolnictwo	148
Agriculture	
Przemysł	154
Industry	
Budownictwo	159
Construction	
Rynek wewnętrzny	165
Internal market	
Transport	167
Transport	
Energia	173
Energy	
Rozdział 7. Zarządzanie rozwojem	177
Chapter 7. Development management	
7.1. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego	177
7.1. Revenue of local government units budgets	
7.2. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego	181
7.2. Expenditure of local government units budgets	
7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	184
7.3. Result of local government units budgets	
7.4. Projekty dofinansowane z UE z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności	186
7.4. Projects co-financed by the EU from structural funds and the Cohesion Fund	
7.5. Planowanie przestrzenne	189
7.5. Spatial planning	
Rozdział 8. Wybrane dane o województwie podlaskim	195
Chapter 8. Selected data on Podlaskie Voivodship	
Rozdział 9. Wybrane dane o Białymstoku	199
Chapter 9. Selected data on Białystok	
Rozdział 10. Wybrane dane o miastach na prawach powiatu	201
Chapter 10. Selected data on cities with powiat status	

Spis tablic

List of tables

	Str. Page
Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie	34
Table 1. Selected data for Poland and the voivodship	
Tablica 2. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania	46
Table 2. Geodetic area by the land use As of 1 January	
Tablica 3. Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku	48
Table 3. Consumption of water by needs during the year	
Tablica 4. Komunalne i przemysłowe oczyszczalnie ścieków oraz ścieki wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi	49
Table 4. Industrial and municipal wastewater treatment plants as well as wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground	
Tablica 5. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza	52
Table 5. Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality	
Tablica 6. Odpady przemysłowe	57
Table 6. Industrial waste	
Tablica 7. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku	60
Table 7. Municipal waste collected separately during the year	
Tablica 8. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej w latach 2015–2021	63
Table 8. Outlays on fixed assets for environmental protection and water management in years 2015–2021	
Tablica 9. Ludność	65
Table 9. Population	
Tablica 10. Wychowanie przedszkolne	72
Table 10. Pre-primary education	
Tablica 11. Osoby, które przystąpiły do egzaminu maturalnego oraz osoby, które zdały egzamin maturalny	77
Table 11. Persons who took matriculation exam and persons who passed matriculation exam	
Tablica 12. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15–89 lat w 4 kwartale według BAEL	81
Table 12. Economic activity of the population aged 15–89 in quarter 4 by LFS	
Tablica 13. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw	90
Table 13. Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector	
Tablica 14. Świadczenia społeczne	91
Table 14. Social benefits	
Tablica 15. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny	92
Table 15. Average monthly available income	
Tablica 16. Świadczenia pomocy społecznej	94
Table 16. Social assistance benefits	

	Str. Page
Tablica 17. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej	96
Table 17. Beneficiaries of social assistance	
Tablica 18. Świadczenia wychowawcze „RODZINA 500+”	97
Table 18. „FAMILY 500+” child-support benefits	
Tablica 19. Świadczenia na rzecz rodziny	98
Table 19. Benefits to the family	
Tablica 20. Żłobki i kluby dziecięce	99
Table 20. Nurseries and children’s clubs	
Tablica 21. Zasoby mieszkaniowe	101
Table 21. Dwelling stocks	
Tablica 22. Wodociągi	103
Table 22. Water supply system	
Tablica 23. Kanalizacja	104
Table 23. Sewerage system	
Tablica 24. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych	106
Table 24. Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households	
Tablica 25. Placówki opieki zdrowotnej	111
Table 25. Health care facilities	
Tablica 26. Instytucje kultury	114
Table 26. Cultural institutions	
Tablica 27. Wypadki drogowe oraz ich skutki	118
Table 27. Road accidents and their results	
Tablica 28. Gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby korzystające z Internetu	120
Table 28. Households with access to the Internet at home and Internet users	
Tablica 29. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON	121
Table 29. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register	
Tablica 30. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON	127
Table 30. Entities of national economy in the REGON register	
Tablica 31. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania	132
Table 31. Intramural expenditure on research and development by source of funds	
Tablica 32. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową według pochodzenia środków (ceny bieżące).....	133
Table 32. Intramural expenditure on research and development by origin of funds (current prices)	
Tablica 33. Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji	135
Table 33. Innovative enterprises by types of introduced innovations	
Tablica 34. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych	142
Table 34. Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises	

	Str. Page
Tablica 35. Nakłady inwestycyjne	145
Table 35. Investment outlays	
Tablica 36. Plony wybranych ziemiopłodów rolnych	146
Table 36. Yields of selected agricultural crops	
Tablica 37. Przemysł	154
Table 37. Industry	
Tablica 38. Budownictwo	157
Table 38. Construction	
Tablica 39. Budownictwo mieszkaniowe	160
Table 39. Residential construction	
Tablica 40. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów	164
Table 40. Indices of retail sales of goods	
Tablica 41. Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni	166
Table 41. Public roads by types of surface	
Tablica 42. Drogi publiczne o twardej nawierzchni	167
Table 42. Hard surface public roads	
Tablica 43. Komunikacja miejska	170
Table 43. Urban transport	
Tablica 44. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych	173
Table 44. Consumers and consumption of electricity in households	
Tablica 45. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego	178
Table 45. Revenue of local government units budgets	
Tablica 46. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego	181
Table 46. Expenditure of local government units budgets	
Tablica 47. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	185
Table 47. Result of local government units budgets	
Tablica 48. Wartość całkowita projektów oraz wartość dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa do końca czerwca 2022 r.	187
Table 48. The total project value and the additional EU financing value of projects implemented under the Partnership Agreement 2014–2020 in voivodship to the end of June 2022	
Tablica 49. Obszary zdegradowane w gminach	192
Table 49. Degraded area in gminas	
Tablica 50. Wybrane dane o województwie podlaskim	189
Table 50. Selected data on Podlaskie Voivodship	
Tablica 51. Wybrane dane o Białymstoku	193
Table 51. Selected data on Białystok	
Tablica 52. Wybrane dane o miastach na prawach powiatu	195
Table 52. Selected data on cities with powiat status	

Spis wykresów

List of charts

	Str. Page
Wykres 1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w 2021 r.	37
Chart 1. Municipal waste collected separately in relation to total municipal waste collected in 2021	
Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2022 r.	38
Chart 2. Natural increase per 1000 population in 2022	
Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2022 r. ...	38
Chart 3. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2022	
Wykres 4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2022 r.	43
Chart 4. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^a in 2022	
Wykres 5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2021 r.	43
Chart 5. Intramural expenditures on research and development per capita in 2021	
Wykres 6. Grunty zrekultywowane i zagospodarowane w ciągu roku	47
Chart 6. Land reclaimed and managed during the year	
Wykres 7. Ścieki wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi	50
Chart 7. Wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground	
Wykres 8. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2021 r.	55
Chart 8. Area of special nature value under legal protection in 2021	
Wykres 9. Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca	58
Chart 9. Industrial waste generated during the year per capita	
Wykres 10. Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca	59
Chart 10. Municipal waste collected during the year per capita	
Wykres 11. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej według źródeł finansowania w latach 2015–2021	62
Chart 11. Outlays on fixed assets for environmental protection and water management by source of financing in years 2015–2021	
Wykres 12. Ludność w latach 2015–2022	65
Chart 12. Population in 2015–2022	
Wykres 13. Indeks starości	67
Chart 13. Ageing index	
Wykres 14. Mediana wieku ludności	68
Chart 14. Median age of population	
Wykres 15. Małżeństwa zawarte na 1000 ludności	68
Chart 15. Marriages contracted per 1000 population	
Wykres 16. Ruch naturalny ludności	69
Chart 16. Vital statistics of population	

	Str. Page
Wykres 17. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały na 1000 ludności ...	71
Chart 17. Internal and external net migration of population for permanent residence per 1000 population	
Wykres 18. Struktura dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego według rodzajów placówek..	73
Chart 18. Structure of children attending pre-primary education establishments by kids of establishments	
Wykres 19. Struktura ludności w wieku 15–89 lat według poziomu wykształcenia	74
Chart 19. Structure of population aged 15–89 by education level	
Wykres 20. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży	75
Chart 20. Pupils and graduates of primary schools for children and youth	
Wykres 21. Struktura uczniów szkół ponadpodstawowych dla młodzieży według typów szkół w roku szkolnym 2021/22	76
Chart 21. Structure of students of post-primary schools for youth by types in the 2021/22 school year	
Wykres 22. Struktura absolwentów szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia w roku szkolnym 2020/21	77
Chart 22. Structure of graduates of vocational schools for youth by narrow fields of education in the 2020/21 school year	
Wykres 23. Studenci stacjonarni uczelni w miejscowościach akademickich na 1000 ludności	78
Chart 23. Students in full-time programmes in academic towns per 1000 population	
Wykres 24. Struktura absolwentów uczelni według grup kierunków kształcenia w roku akademickim 2020/21	79
Chart 24. Structure of graduates of higher education institutions by broad fields of education in the 2020/21 academic year	
Wykres 25. Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów	82
Chart 25. Activity rate by quarters	
Wykres 26. Stopa bezrobocia rejestrowanego	86
Chart 26. Registered unemployment	
Wykres 27. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw	90
Chart 27. Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector	
Wykres 28. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2021 r.	93
Chart 28. Subjective evaluation of material situation of household in 2021	
Wykres 29. Rodziny, którym przyznano pomoc według przyczyn	95
Chart 29. Families with assigning help by reasons	
Wykres 35. Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych	100
Chart 35. Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries and children's clubs	
Wykres 30. Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności	108
Chart 30. Doctors and nurses per 10 thousand population	
Wykres 31. Struktura lekarzy specjalistów według specjalizacji	109
Chart 31. Structure of doctors specialists by specialization	
Wykres 32. Świadczenia udzielone w trybie ambulatoryjnym w szpitalnych oddziałach ratunkowych i izbach przyjęć	112
Chart 32. Outpatient health services provided in hospital emergency wards and admission rooms	

	Str. Page
Wykres 33. Imprezy i uczestnicy imprez organizowanych przez placówki kultury w 2021 r.	115
Chart 33. Events organized by culture institutions and event participants in 2021	
Wykres 34. Osoby zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy od badania	120
Chart 34. Persons ordering goods or services via the Internet for private use during the last 12 months since the survey	
Wykres 35. Osoby korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy od badania	121
Chart 35. Persons using e-government services during the last 12 months since the survey	
Wykres 36. Dynamika produktu krajowego brutto	123
Chart 36. Indices of gross domestic product	
Wykres 37. Odchylenia względne produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca od przeciętnej wartości w kraju	124
Chart 37. Relative deviations of gross domestic product per capita from the national average value	
Wykres 38. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności	125
Chart 38. Gross value added by kind of activity	
Wykres 39. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów	126
Chart 39. Gross value added by kind of activity and subregions	
Wykres 40. Podmioty gospodarki narodowej	128
Chart 40. Entities of the national economy	
Wykres 41. Podmioty gospodarki narodowej według sekcji PKD 2007 w 2022 r.	130
Chart 41. Entities of the national economy by PKD 2007 sections in 2022	
Wykres 42. Spółki handlowe według rodzaju kapitału	131
Chart 42. Commercial companies by type of capital	
Wykres 43. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca	132
Chart 43. Intramural expenditures on research and development per 1 capita	
Wykres 44. Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R	133
Chart 44. Intramural expenditures on R&D financed from business enterprise sector funds as the share of intramural expenditures on R&D	
Wykres 45. Personel wewnętrzny B+R na 1000 osób aktywnych zawodowo.....	134
Chart 45. Internal R&D personnel per 1000 economically active persons	
Wykres 46. Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem	136
Chart 46. Revenues of industrial enterprises from sales of new or improved products as the share of total revenues from sales	
Wykres 47. Zgłoszenia wynalazków dokonane przez podmioty krajowe na 1 mln mieszkańców	136
Chart 47. Patent applications filed by domestic entities per million inhabitants	
Wykres 48. Przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu	137
Chart 48. Enterprises with Internet access	
Wykres 49. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe	138
Chart 49. Enterprises receiving orders via computer networks	

	Str. Page
Wykres 50. Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem	139
Chart 50. Share of revenues from sale of products, goods and materials for export in total revenues from sale of products, goods and materials	
Wykres 51. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych	141
Chart 51. Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises	
Wykres 52. Dynamika nakładów inwestycyjnych	144
Chart 52. Indices of investment outlays	
Wykres 53. Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemiopłodów rolnych i ogrodnich w 2022 r.	147
Chart 53. Share of voivodship in the country production of selected agricultural and horticultural crops in 2022	
Wykres 54. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych	148
Chart 54. Cattle density per 100 ha of agricultural land	
Wykres 55. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych	149
Chart 55. Pigs density per 100 ha of agricultural land	
Wykres 56. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem	150
Chart 56. Indices of procurement of total animals for slaughter	
Wykres 57. Dynamika skupu mleka	150
Chart 57. Indices of procurement of cows' milk	
Wykres 58. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu	155
Chart 58. Indices of sold production of industry	
Wykres 59. Struktura produkcji sprzedanej przemysłu według sekcji PKD 2007	155
Chart 59. Structure of sold production of industry by PKD 2007 sections	
Wykres 60. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle	156
Chart 60. Indices of average employment in industry	
Wykres 61. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle według sekcji PKD 2007	156
Chart 61. Average paid employment in industry by PKD 2007 sections	
Wykres 62. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa	158
Chart 62. Indices of sold production of construction	
Wykres 63. Dynamika produkcji budowlano-montażowej	158
Chart 63. Indices of construction and assembly production	
Wykres 64. Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD 2007	159
Chart 64. Structure of construction and assembly production by divisions of PKD 2007	
Wykres 65. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie	159
Chart 65. Indices of average employment in construction	
Wykres 66. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania	160
Chart 66. Indices of the number of dwellings completed	
Wykres 67. Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa	161
Chart 67. Structure of dwellings completed by construction forms	

	Str. Page
Wykres 68. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów	165
Chart 68. Indices of retail sales of goods	
Wykres 69. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni	167
Chart 69. Structure of hard surface public roads	
Wykres 70. Struktura krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej w 2021 r.	171
Chart 70. Structure of national lines of scheduled bus transport in 2021	
Wykres 71. Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki	172
Chart 71. Structure of electricity consumption by economy sectors	
Wykres 72. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2021 r.	183
Chart 72. Expenditure of local government units budgets by divisions in 2021	
Wykres 73. Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2021 r.	185
Chart 73. Number of local government units by relation of the budget result to total revenue in 2021	
Wykres 74. Dotacje otrzymane przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację projektów europejskich	188
Chart 74. Grants received by local government units for the implementation of European projects	
Wykres 75. Struktura przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji zaplanowanych w programach rewitalizacji GPR lub PR według obszaru interwencji w 2021 r.	194
Chart 75. Structure of revitalisation undertakings planned of revitalisation in programme GPR or PR by intervention areas in 2021	

Spis map

List of maps

	Str. Page
Mapa 1. Stężenie pyłów zawieszonych PM _{2,5} , PM ₁₀ , NO ₂ i SO ₂ w 2021 r.	37
Map 1. Concentration of suspended particulates matter PM _{2,5} , PM ₁₀ , NO ₂ and SO ₂ in 2021	
Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2022 r.	39
Map 2. Employment rate by LFS in 2022	
Mapa 3. Stopa bezrobocia według BAEL w 2022 r.	39
Map 3. Unemployment rate by LFS in 2022	
Mapa 4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2021 r.	40
Map 4. Average monthly available income per capita in households in 2021	
Mapa 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2021 r.	40
Map 5. Social assistance beneficiaries in the total population in 2021	
Mapa 6. Mieszkania w zasobach mieszkaniowych na 1000 ludności w 2021 r.	41
Map 6. Dwellings in dwelling stocks per 1000 population in 2021	
Mapa 7. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2021 r.	41
Map 7. Out-patient health care units in 2021	
Mapa 8. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w 2021 r.	42
Map 8. Gross domestic product per capita in 2021	
Mapa 9. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2022 r.	42
Map 9. Entities of the national economy per 10 thousand population in 2022	
Mapa 10. Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2021 r.	44
Map 10. Hard surface public roads per 100 km ² of total area in 2021As of 31 December	
Mapa 11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2021 r.	44
Map 11. Energy from renewable sources in 2021	
Mapa 12. Podział administracyjny województwa podlaskiego w 2022 r.	45
Map 12. Administrative division of Podlaskie Voivodship in 2022	
Mapa 13. Podział województwa podlaskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2022 r.	46
Map 13. Division of Podlaskie Voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2022	
Mapa 14. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 mieszkańca w 2021 r. ...	49
Map 14. Water consumption for needs of the national economy and population per capita in 2021	
Mapa 15. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2021 r.	51
Map 15. Population connected to wastewater treatment plants in 2021	
Mapa 16. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2021 r.	54
Map 16. Area of special nature value under legal protection in 2021	
Mapa 17. Lesistość w 2021 r.	56
Map 17. Forest cover in 2021	
Mapa 18. Odpady komunalne zebrane w 2021 r.	59
Map 18. Municipal waste collected in 2021	

	Str. Page
Mapa 19. Zmiana liczby ludności w latach 2015–2022	66
Map 19. Population changes in 2015–2022	
Mapa 20. Przyrost naturalny ludności w 2022 r.	70
Map 20. Natural increase of population in 2022	
Mapa 21. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały w 2022 r.	71
Map 21. Internal and external net migration of population for permanent residence in 2022	
Mapa 22. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2021/22	74
Map 22. Pre-primary education in the 2021/22 school year	
Mapa 23. Uczniowie w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2021/22	75
Map 23. Pupils in primary schools for children and youth in the 2021/22 school year	
Mapa 24. Pracujący na 1000 ludności w 2021 r.	84
Map 24. Employed persons per 1000 population in 2021	
Mapa 25. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2022 r.	87
Map 25. Registered unemployment rate in 2022	
Mapa 26. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w 2021 r.	89
Map 26. Average monthly gross wages and salaries in 2021	
Mapa 27. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w 2021 r.	96
Map 27. Beneficiaries of social assistance in 2021	
Mapa 28. Żłobki i kluby dziecięce w 2021 r.	100
Map 28. Nurseries and children's clubs in 2021	
Mapa 29. Warunki mieszkaniowe ludności w 2021 r.	102
Map 29. Housing conditions of population in 2021	
Mapa 30. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2021 r.	104
Map 30. Population using water supply system in 2021	
Mapa 31. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2021 r.	105
Map 31. Population using sewage system in 2021	
Mapa 32. Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2021 r.	107
Map 32. Population connected to the gas supply system in 2021	
Mapa 33. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2021 r.	110
Map 33. Out-patient health care in 2021	
Mapa 34. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2021 r.	113
Map 34. Expenditures of gminas and cities with powiat status in division “Health care” in 2021	
Mapa 35. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2021 r.	116
Map 35. Expenditure of gminas and cities with powiat status in division “Culture and national heritage” in 2021	
Mapa 36. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w 2022 r. ..	117
Map 36. Rates of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police in 2022	
Mapa 37. Bezpieczeństwo na drogach w 2022 r.	119
Map 37. Road safety in 2022	
Mapa 38. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2022 r. ..	122
Map 38. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register in 2022	

	Str. Page
Mapa 39. Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności w 2022 r.	129
Map 39. Entities of the national economy per 1000 population in 2022	
Mapa 40. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca w 2021 r.	143
Map 40. Investment outlays in enterprises per capita in 2021	
Mapa 41. Produkcja sprzedana przemysłu na 1 mieszkańca w 2021 r.	153
Map 41. Sold production of industry per capita in 2021	
Mapa 42. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2021 r.	153
Map 42. Average paid employment in industry in 2021	
Mapa 43. Mieszkania oddane do użytkowania w 2022 r.	162
Map 43. Dwellings completed in 2022	
Mapa 44. Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2021 r.	168
Map 44. Improved hard surface communal and district roads in 2021	
Mapa 45. Drogi dla rowerów w 2021 r.	169
Map 45. Bicycle lanes in 2021	
Mapa 46. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2021 r.	174
Map 46. Consumption of electricity in households in 2021	
Mapa 47. Dochody własne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2021 r.	179
Map 47. Own revenue of gminas budgets per capita in 2021	
Mapa 48. Dotacje dla budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2021 r.	180
Map 48. Grants for gminas budgets per capita in 2021	
Mapa 49. Wydatki inwestycyjne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2021 r.	183
Map 49. Investment expenditure of gminas budgets per capita in 2021	
Mapa 50. Dotacje otrzymane przez gminy na realizację projektów europejskich w 2021 r.	189
Map 50. Grants received by gminas for the implementation of European projects in 2021	
Mapa 51. Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem w 2021 r.	190
Map 51. Share of the area covered by binding local spatial management plans in total area in 2021	
Mapa 52. Aktywność gmin w zakresie rewitalizacji w 2021 r.	191
Map 52. Activity of the gminas in the field of revitalisation in 2021	
Mapa 53. Udział powierzchni obszaru zdegradowanego w powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w 2021 r.	192
Map 53. Share of area of degraded area in total areas of gminas which have carried out revitalisation activities on the basis of GPR or PR in 2021	
Mapa 54. Udział powierzchni obszaru rewitalizacji w powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w 2021 r.	193
Map 54. Share of area of revitalisation area in total areas of gminas which have carried out revitalisation activities on the basis of GPR or PR in 2021	

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	oznacza, że zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Zero (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
Znak (Δ)	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji categories of applied classification presented in an abbreviated form
„W tym” "Of which"	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given
Comma (,)	used in figures represents the decimal point

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
tys.	tysiąc
mln	milion
zł PLN	złoty złoty
szt. pcs	sztuka piece
kpl.	komplet
g	gram gram
kg	kilogram kilogram
dt	decytona deciton
t t	tona tonne

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
m ²	metr kwadratowy square metre
ha	hektar hectare
km ²	kilometr kwadratowy square kilometre
l	litr litre
m ³	metr sześcienny cubic metre
dam ³	dekametr sześcienny cubic decametre
hm ³	hektometr sześcienny cubic hectometre
kWh	kilowatogodzina kilowatt-hour
GWh	gigawatogodzina gigawatt-hour
r.	rok
br.	bieżący rok
cd. cont.	ciąg dalszy continued
dok. cont.	dokończenie continued
m.	miasto
m.in.	między innymi
np. e.g.	na przykład for instance
Nr	numer
No.	number
ok.	około
p. proc. pp	punkt procentowy percentage point
poz.	pozycja
pt.	pod tytułem
str.	strona
tj. i.e.	to jest that is
tw.	tak zwany
Dz. U.	Dziennik Ustaw

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności Polish Classification of Activities
NACE	Statistical Classification of Economic Activities in the European Community
VAT	podatek od towarów i usług value added tax
KRUS	Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
ZUS SII	Zakład Ubezpieczeń Społecznych Social Insurance Institution
BAEL LFS	Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności Labour Force Survey
GERD	Nakłady krajowe brutto na działalność badawczo-rozwojową Gross domestic expenditures on R&D

Synteza

Środowisko

Powierzchnia w 2022 r. (stan w dniu 1 stycznia)

powierzchnia użytków rolnych	-0,5 tys. ha r/r	W porównaniu ze stanem odnotowanym przed rokiem niewielkiemu zmniejszeniu uległa powierzchnia użytków rolnych, a w związku z rozwojem regionu i rozbudową infrastruktury wzrosła powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych.
powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych	+0,9 tys. ha r/r	

Zużycie wody, ścieki komunalne i przemysłowe w 2021 r.

zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	-1,1% r/r	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności zmniejszyło się w odniesieniu do poprzedniego roku. Wytworzono większą ilość ścieków przemysłowych i komunalnych niż rok wcześniej. Udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogólnej liczbie mieszkańców województwa w końcu 2021 r. był wyższy niż przed rokiem.
ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia	+2,3% r/r	
ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem (stan w dniu 31 grudnia)	69,8%	

Zanieczyszczenia i ochrona powietrza w 2021 r.

emisja zanieczyszczeń pyłowych	-2,4% r/r	Emisja zanieczyszczeń pyłowych zmniejszyła się w stosunku do odnotowanej rok wcześniej, podczas gdy emisja zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) wzrosła w skali roku.
emisja zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla)	+8,4% r/r	

Ochrona przyrody. Lasy w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia)

udział powierzchni obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogólnej województwa	31,6%	W porównaniu ze stanem zanotowanym rok wcześniej nieznacznie zmniejszyła się powierzchnia obszarów cennych przyrodniczo prawnie chronionych, przy czym jej udział w powierzchni ogólnej województwa pozostał na niezmiennym poziomie. Zwiększeniu uległa natomiast powierzchnia gruntów leśnych, ale wskaźnik lesistości nie zmienił się w ujęciu rocznym.
lesistość	31,0%	

Odpady przemysłowe i komunalne w 2021 r.

wytworzone odpady przemysłowe	-62,3% r/r	Ilość wytworzonych odpadów przemysłowych znacznie zmniejszyła się w porównaniu z poprzednim rokiem. Wzrosła natomiast ilość zebranych odpadów komunalnych.
zebrane odpady komunalne	+3,5% r/r	

Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska w 2021 r.

nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska	-3,2% r/r	Odnotowano spadek nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska oraz znaczący wzrost nakładów służących gospodarce wodnej w ujęciu rocznym.
nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej	+44,2% r/r	

Spółeczeństwo

Kapitał ludzki

Demografia w 2022 r.

liczba ludności (stan w dniu 31 grudnia)	-0,5% r/r
przyrost naturalny	-4314
ogólne saldo migracji	-1143

Utrzymał się spadek liczby ludności w ujęciu rocznym. Podobnie jak w poprzednich latach, zanotowano ujemny przyrost naturalny oraz ujemne ogólne saldo migracji ludności na pobyt stały.

Edukacja w roku szkolnym 2021/22

dzieci w placówkach przedszkolnych	+4,7% r/r
uczniowie szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży	+1,1% r/r
uczniowie szkół ponadpodstawowych dla młodzieży	+0,6% r/r
studenci uczelni	+1,7% r/r

W odniesieniu do roku szkolnego i akademickiego 2020/21 wzrosła liczba uczestników wszystkich szczebli kształcenia, tj. dzieci uczęszczających do placówek przedszkolnych, uczniów szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży, uczniów szkół ponadpodstawowych dla młodzieży oraz studentów uczelni.

Zasoby pracy

wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 4 kwartale 2022 r.	56,7%
stopa bezrobocia według BAEL w 4 kwartale 2022 r.	2,6%
pracujący w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia)	+1,6% r/r
stopa bezrobocia rejestrowanego w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia)	7,3%

Według wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) w 4 kwartale 2022 r. zwiększył się wskaźnik zatrudnienia oraz wzrosła stopa bezrobocia w stosunku do wartości zanotowanych przed rokiem.

W końcu 2021 r., w porównaniu ze stanem w końcu poprzedniego roku, zwiększyła się liczba pracujących.

W końcu grudnia 2022 r. zaobserwowano spadek ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych i stopy bezrobocia rejestrowanego w ujęciu rocznym.

Jakość życia

Zamożność mieszkańców w 2022 r.

przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw	+12,4% r/r
przeciętna liczba emerytów i rencistów	-0,3% r/r
przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS	+9,2% r/r
przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez KRUS	+5,0% r/r

Utrzymał się wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w skali roku. Przeciętna liczba emerytów i rencistów zmniejszyła się w porównaniu z zanotowaną w poprzednim roku, a świadczenia otrzymywane przez te osoby były wyższe niż przed rokiem.

Pomoc społeczna i wspieranie rodziny w 2021 r.

udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem	5,0%
placówki opieki nad dziećmi do lat 3 (stan w dniu 31 grudnia)	+9,8% r/r

W odniesieniu do 2020 r. zmniejszył się odsetek mieszkańców województwa korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. W końcu 2021 r. w województwie działało więcej niż przed rokiem placówek opieki nad dziećmi do lat 3.

Warunki mieszkaniowe w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia)

mieszkania w zasobach mieszkaniowych	+1,1% r/r	Podobnie jak w latach poprzednich, zwiększyła się liczba mieszkań w zasobach mieszkaniowych w ujęciu rocznym, a warunki mieszkaniowe uległy poprawie. Inwestycje w obszarze infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej wpłynęły na zwiększenie zagęszczenia sieci oraz liczby przyłączy w stosunku do zanotowanych przed rokiem.
liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych	2,47	
długość sieci: wodociągowej	+0,6% r/r	
kanalizacyjnej	+0,9% r/r	
gazowej	+6,2% r/r	

Ochrona zdrowia w 2021 r.

porady lekarskie udzielone w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca	7,6	W skali roku zwiększyła się liczba porad lekarskich udzielonych w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w przeliczeniu na 1 mieszkańca, spadła natomiast liczba osób przypadająca na 1 placówkę tego typu w końcu roku.
ludność na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (stan w dniu 31 grudnia)	1230	

Kultura w 2021 r.

ludność na 1 placówkę biblioteczną (stan w dniu 31 grudnia)	4558	W końcu 2021 r. zmniejszyła się liczba osób przypadająca na 1 placówkę biblioteczną w ujęciu rocznym. W odniesieniu do 2020 r. znacznemu zwiększeniu uległa liczba widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych, zwiedzających muzea i wystawy oraz widzów w kinach stałych.
widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych	+27,1% r/r	
zwiedzający muzea i wystawy	+67,5% r/r	
widzowie w kinach stałych	+35,7% r/r	

Bezpieczeństwo publiczne w 2022 r.

przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych	+27,3% r/r	W porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych, natomiast spadła liczba zarejestrowanych wypadków drogowych.
wypadki drogowe zarejestrowane przez Policję	-23,1% r/r	

Społeczeństwo informacyjne w 2022 r.

udział użytkowników Internetu wśród osób w wieku 16–74 lata	86,9%	W ujęciu rocznym wzrósł odsetek osób korzystających z Internetu.
---	-------	--

Aktywność społeczna

fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia)	+3,0% r/r	W końcu 2022 r. zaobserwowano wzrost liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w ujęciu rocznym. Według stanu w dniu 31 grudnia 2020 r., zwiększyła się liczba aktywnych organizacji sektora non-profit w porównaniu z zanotowaną w końcu 2018 r.
aktywne organizacje sektora non-profit w 2020 r. (stan w dniu 31 grudnia)	+20,0% r/r	

Gospodarka

Produkt krajowy brutto w 2021 r.

PKB	+10,4% r/r	Według wstępnych szacunków, w 2021 r. utrzymał się wzrost produktu krajowego brutto oraz PKB na 1 mieszkańca. W obu przypadkach był on wyższy od wzrostu zaobserwowanego rok wcześniej.
PKB na 1 mieszkańca	+11,1% r/r	

Przedsiębiorczość

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2022 r.

stan w dniu 31 grudnia	+3,3% r/r	Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON w końcu grudnia analizowanego roku była wyższa niż rok wcześniej. W okresie styczeń–grudzień 2022 r., w porównaniu z poprzednim rokiem, wzrosła liczba nowo zarejestrowanych podmiotów oraz liczba podmiotów wyrejestrowanych.
nowo zarejestrowane	+9,5% r/r	
wyrejestrowane	+15,9% r/r	

Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna w 2021 r.

nakłady wewnętrzne na działalność B+R	+17,5% r/r	Odnotowano znaczny wzrost nakładów wewnętrznych na działalność B+R w odniesieniu do poprzedniego roku.
---------------------------------------	------------	--

Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach w 2022 r.

odsetek przedsiębiorstw wykazujących dostęp do Internetu	98,3%	Zaobserwowano niższy niż rok wcześniej odsetek przedsiębiorstw posiadających dostęp do Internetu. Udział przedsiębiorstw otrzymujących zamówienia poprzez sieci komputerowe ukształtował się na poziomie wyższym niż przed rokiem.
odsetek przedsiębiorstw otrzymujących zamówienia poprzez sieci komputerowe	19,5%	

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych w 2022 r.

wskaźnik poziomu kosztów	94,6%	Wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw niefinansowych były lepsze od uzyskanych w poprzednim roku. Pogorszyła się natomiast większość wskaźników ekonomiczno-finansowych, z wyjątkiem wskaźnika rentowności sprzedaży brutto.
wskaźniki rentowności obrotu:		
brutto	5,4%	
netto	4,6%	

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw w 2022 r.

wartość nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw	+16,4% r/r	Podobnie jak przed rokiem, odnotowano wzrost wartości nakładów inwestycyjnych w ujęciu rocznym. W porównaniu z poprzednim rokiem zmniejszyła się liczba nowych inwestycji oraz ich wartość kosztorysowa.
rozpoczęte inwestycje:		
liczba	-9,5% r/r	
wartość kosztorysowa	-10,8% r/r	

Produkcja i usługi

Rolnictwo w 2022 r.

Zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi były niższe niż rok wcześniej, zaś rzepaku i rzepiku – znacznie wyższe. Produkcja ziemniaków zmniejszyła się o ponad połowę.

Zmniejszyła się liczebność stada bydła, trzody chlewnej i owiec w odniesieniu do 2021 r.

Zaobserwowano wzrost skupu żyta, żywca wołowego, wieprzowego i drobiowego oraz mleka, zaś spadek skupu pszenicy i ziemniaków w ujęciu rocznym.

Ceny badanych produktów rolnych były wyższe niż rok wcześniej (z wyjątkiem ceny ziemniaków na targowiskach).

Przemysł w 2022 r.

produkcja sprzedana	+10,2% r/r
wydajność pracy	+8,2% r/r

Wzrost produkcji sprzedanej przemysłu w odniesieniu do poprzedniego roku był wyższy od zanotowanego przed rokiem. Zwiększenie produkcji sprzedanej było wynikiem jej wzrostu we wszystkich sekcjach przemysłowych. Zaobserwowano także zwiększenie wydajności pracy w przemyśle, przy jednoczesnym wzroście przeciętnego zatrudnienia w skali roku.

Budownictwo w 2022 r.

produkcja sprzedana budownictwa	+24,2% r/r
sprzedaż produkcji budowlano-montażowej	+37,1% r/r
wydajność pracy w budownictwie	+24,7% r/r
liczba mieszkań oddanych do użytkowania	-15,6% r/r

Stwierdzono wzrost produkcji sprzedanej budownictwa w ujęciu rocznym, wobec jej spadku zaobserwowanego rok wcześniej. Podobnie kształtowała się sprzedaż produkcji budowlano-montażowej, w przypadku której także odnotowano wzrost w odniesieniu do poprzedniego roku. Na zaistniałą sytuację wpłynęło znaczne zwiększenie produkcji budowlano-montażowej we wszystkich działach budownictwa. Zaobserwowano również zwiększenie wydajności pracy, przy jednoczesnym wzroście przeciętnego zatrudnienia w budownictwie. Na przestrzeni lat 2015–2022, w omawianym roku odnotowano zdecydowanie największy spadek liczby mieszkań przekazanych do użytkowania w skali roku.

Rynek wewnętrzny w 2022 r.

sprzedaż detaliczna towarów	+4,1% r/r
sprzedaż hurtowa towarów	+23,7% r/r

Podobnie jak przed rokiem, zanotowano wzrost wartości sprzedaży zarówno detalicznej, jak i hurtowej towarów w ujęciu rocznym.

Transport w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia)

długość dróg ekspresowych	+48,6% r/r
długość dróg dla rowerów	+7,5% r/r
liczba miejsc w autobusach komunikacji miejskiej	+2,5% r/r
długość linii kolejowych eksploatowanych	759 km

W porównaniu ze stanem w końcu poprzedniego roku znacznie wzrosła długość dróg ekspresowych. Zwiększyła się również długość dróg dla rowerów. Wielkość taboru komunikacji miejskiej oraz ilość miejsc oferowanych pasażerom w autobusach wzrosły w porównaniu z poprzednim rokiem. Długości linii kolejowych nieznacznie zwiększyła się w skali roku.

Energia w 2021 r.

produkcja energii elektrycznej	+10,2% r/r
udział energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych	73,9%
zużycie energii elektrycznej przez gospodarstwa domowe	+1,0% r/r

Zaobserwowano wzrost produkcji energii elektrycznej w ujęciu rocznym i był on większy niż w 2020 r. W porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszeniu uległ odsetek energii elektrycznej wytworzonej z odnawialnych nośników energii. Zanotowano wzrost konsumpcji energii elektrycznej przez gospodarstwa domowe w skali roku.

Zarządzanie rozwojem

Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2021 r.

dochody ogółem	+5,5% r/r	Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego zwiększyły się w porównaniu z 2020 r., a w największym stopniu wzrosły subwencje. Głównym źródłem dochodów były dochody własne oraz dotacje.
dochody własne	+3,4% r/r	
dotacje	-4,6% r/r	

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2021 r.

wydatki ogółem	+0,1% r/r	Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego wzrosły w porównaniu z 2020 r. Głównym obciążeniem budżetów były wydatki bieżące. W odniesieniu do poprzedniego roku znacznie obniżyły się wydatki majątkowe.
wydatki bieżące	+5,8% r/r	
wydatki majątkowe	-20,9% r/r	

Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2021 r.

nadwyżka budżetowa	651,4 mln zł	Budżety gmin, powiatów, miast na prawach powiatu oraz województwa wypracowały nadwyżkę finansową. Dodatni wynik finansowy odnotowano w 99 spośród 115 gmin województwa podlaskiego (bez miast na prawach powiatu). Budżety miast: Białystok, Łomża i Suwałki zamknęły rok nadwyżką budżetową. Dodatni wynik finansowy uzyskało 13 spośród 14 powiatów województwa podlaskiego.
--------------------	--------------	--

Projekty dofinansowane z UE z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w 2022 r.

udział całkowitej wartości projektów (podpisanych umów o dofinansowanie) zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa podlaskiego w ogólnej wartości tego rodzaju projektów w Polsce	3,2%	W końcu czerwca 2022 r. wartość projektów (podpisanych umów o dofinansowanie) zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwie podlaskim była wyższa niż średnio w Polsce. W Podlaskiem wykorzystywane były głównie środki pochodzące z Regionalnego Programu Operacyjnego oraz Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.
--	------	---

Planowanie przestrzenne w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia)

liczba obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	+4,0% r/r	W końcu 2021 r., w odniesieniu do stanu zanotowanego przed rokiem, zwiększyła się liczba obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz udział powierzchni objętej tymi planami w województwie.
udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w ogólnej powierzchni województwa	16,5%	

Executive summary

Environment

Area in 2022 (as of 1 January)

agricultural land area	-0,5 thousand ha y/y	Comparing to the state recorded a year ago, the area of agricultural land slightly decreased, and due to the development of the region and the development of infrastructure, the area of built-up and urbanized land increased.
built-up and urbanized land area	+0,9 thousand ha y/y	

Water consumption. Municipal and industrial wastewater in 2021

Water consumption for needs of the national economy and population	-1,1% y/y	Comparing to the previous year, the consumption of water for the needs of the national economy and population slightly decreased. More industrial and municipal wastewater was generated than in the previous year. The share of the population connected to wastewater treatment plants in the total number of inhabitants of the voivodship at the end of 2021 was higher than a year before.
industrial and municipal wastewater requiring treatment	+2,3% y/y	
population connected to wastewater treatment plants in % of total population (as of 31 December)	69,8%	

Pollution and protection of air in 2021

emission of particulates pollutants	-2,4% y/y	The emission of particulates pollutants was lower than a year before, while the emission of gases pollutants (excluding carbon dioxide) was higher on a year-to-year basis.
emission of gases pollutants (excluding carbon dioxide)	+8,4% y/y	

Nature protection. Forests in 2021 (as of 31 December)

share of legally protected areas in the total voivodship's area	31,6%	Comparing to the situation recorded a year earlier the area of valuable natural protected areas has decreased, while its share in the area of the voivodship has remained unchanged. On the other hand, the area of forest land has increased, while forest cover indicator has not change on an annual basis.
forest cover	31,0%	

Industrial and municipal waste in 2021

industrial waste generated	-62,3% y/y	The amount of industrial waste generated has significantly decreased comparing to the previous year. While the amount of collected municipal waste increased.
municipal waste collected	+3,5% y/y	

Economic aspects of environmental protection in 2021

outlays on fixed assets for environmental protection	-3,2% y/y	There was a decrease in outlays on fixed assets for environmental protection and a significant increase on fixed assets for water management on an annual basis.
outlays on fixed assets for water management	+44,2% y/y	

Society

Human capital

Demography in 2022

population number (as of 31 December)	-0,5% y/y
natural increase	-4314
net migration of population	-1143

Population drop on an annual basis continued. Similarly to previous years, there was a negative natural increase and negative overall net migration of population for permanent residence.

Education in the 2021/22 school year

children in pre-primary establishments education	+4,7% y/y
students of primary schools for children and youth	+1,1% y/y
students of post-primary schools for youth	+0,6% y/y
students of higher education institutions	+1,7% y/y

In relation to the 2020/21 school year, the number of participants at all levels of education, i.e. children attending pre-primary establishments, students of primary schools for children and youth, students of post-primary schools for youth as well as students of higher education institutions increased.

Labour resources

employment rate by LFS in the fourth quarter 2022	56,7%
unemployment rate by LFS in the fourth quarter 2022	2,6%
employed persons in 2021 (as of 31 December)	+1,6% y/y
registered unemployment rate in 2022 (as of 31 December)	7,3%

According to the results of the Labour Force Survey (LFS) in the fourth quarter 2022, the employment rate increased compared to the one noted a year earlier, and the unemployment rate was higher than a year before.

As of the end of 2021, comparing to the end of previous year, the number of employed persons increased.

As of the end of December of 2022, a decrease in the total number of registered unemployed persons and the registered unemployment rate on a year-to-year basis was observed.

Quality of life

Inhabitant's wealth in 2022

average monthly gross wages and salaries in enterprise sector	+12,4% y/y
average monthly number of retirees and pensioners	-0,3% y/y
average monthly gross retirement and other pension paid by the Social Insurance Institution	+9,2% y/y
average monthly gross retirement and other pension of farmers	+5,0% y/y

The average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector increased on a year-to-year basis. The average number of retirees and pensioners decreased comparing to the one recorded in the previous year, and the benefits received by these people were higher than a year ago.

Social welfare and family support in 2021

share of beneficiaries benefiting from social assistance in number of total population	5,0%
facilities of childcare for children up to 3 years of age (as of 31 December)	+9,8% y/y

In relation to 2020, the percentage of inhabitants of the voivodship benefiting from social welfare decreased. At the end of 2021, there were more facilities of childcare for children up to 3 years of age in the voivodship than a year ago.

Housing conditions in 2021 (as of 31 December)

dwelling in dwelling stocks	+1,1% y/y	Similar to the previous years, the number of dwellings in dwelling stocks increased in annual terms, and housing conditions improved. Investments in the area of water supply, sewage and gas supply have increased their density and increased the number of connections comparing to those noted in the previous year.
number of persons per dwelling in dwelling stocks	2,47	
network: water supply	+0,6% y/y	
sewage	+0,9% y/y	
gas supply	+6,2% y/y	

Health care in 2021

doctor's consultation provided within the scope of out-patient health care per capita	7,6	The number of doctor's consultations provided within the scope of out-patient health care per capita increased per annum, while the number of people per 1 out-patient health care unit decreased at the end of the year.
population per 1 out-patient health care unit (as of 31 December)	1230	

Culture in 2021

population per 1 library establishment (as of 31 December)	4558	At the end of 2021, the number of people per 1 library unit decreased in annual terms. In relation to 2020, the number of audience in theatres and music institutions, museum and exhibition visitors as well as audience in fixed cinemas has significantly increased.
audience in theatres and music institutions	+27,1% y/y	
museum and exhibition visitors	+67,5% y/y	
audience in fixed cinemas	+35,7% y/y	

Public safety in 2022

ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings	+27,3% y/y	Comparing to the previous year, the number of ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings increased, but the number of registered road accidents decreased.
road accidents registered by the Police	-23,1% y/y	

Information society in 2022

share of Internet users in the age group 16–74	86,9%	The percentage of people using the Internet increased on a year-to-year basis.
--	-------	--

Social activity

foundations, associations and social organizations entered in the REGON register in 2022 (as of 31 December)	+3,0% y/y	At the end of 2022, an increase in the number of foundations, associations and social organizations was observed on an annual basis. As of 31 December 2020, the number of active organizations of the non-profit sector has increased comparing to the one noted in 2018.
active organizations of the non-profit sector in 2020 (as of 31 December)	+20,0% y/y	

Economy

Gross domestic product in 2021

gross domestic product	+10,4% y/y	According to preliminary estimates, in 2021 the growth of gross domestic product and gross domestic product per capita continued. In both cases, however, it was lower than the increase observed a year earlier.
gross domestic product per capita	+11,1% y/y	

Entrepreneurship

Entities of the national economy in the REGON register in 2022

as of 31 December	+3,3% y/y	At the end of 2022, the number of entities of the national economy registered in the REGON register was higher than in the corresponding period of the previous year. In the period January–December 2022, comparing to 2021, the number of newly registered entities as well as the number of signed off entities increased.
newly recorded	+9,5% y/y	
signed off	+15,9% y/y	

Research and development as well as innovation activity in 2021

Intramural expenditures on R&D	+17,5% y/y	There was a significant increase in intramural expenditures on R&D in relation to the previous year.
--------------------------------	------------	--

Using of information and communication technologies in enterprises in 2022

percentage of enterprises showing access to the Internet	98,3%	The percentage of enterprises with Internet access was lower than in the previous year. The share of enterprises receiving orders via computer networks was higher than the year before.
percentage of enterprises receiving orders via computer networks	19,5%	

Financial results of non-financial enterprises in 2022

cost level indicator	94,6%	Financial results of the surveyed non-financial enterprises were better than those obtained in the previous year. Most of the economic and financial indicators deteriorated, except for the gross sales profitability indicator.
turnover profitability rate:		
gross	5,4%	
net	4,6%	

Investment outlays of enterprises in 2022

value of investment expenditures of enterprises	+16,4% y/y	Similar to the previous year, the increase in the value of investment outlays on a year-to-year basis was observed. In comparison to the previous year, the number of new investments and their cost value decreased.
investments started:		
number	-9,5% y/y	
cost value	-10,8% y/y	

Production and services

Agriculture in 2022

The harvest of basic cereals with cereal mixtures was lower than a year earlier, while rape and turnip rape – slightly higher. Potato production decreased by more than half. The number of cattle, pigs and sheep decreased in relation to 2021. There was an increase in the purchase of rye, livestock of beef, pork and poultry as well as milk, while the purchase of wheat and potatoes decreased on an annual basis. Prices of researched agricultural products were higher than a year earlier (excluding prices of potatoes in marketplaces).

Industry in 2022

sold production	+10,2% y/y	The growth in sold production of industry was higher than the one noted a year before. That was the result of its increase in all industrial sections. The growth in work productivity in industry was also observed, with a simultaneous increase in average paid employment on a year-to-year basis.
work productivity	+8,2% y/y	

Construction in 2022

sold production of construction	+24,2% y/y	An increase in sold production of construction was noted on a year-to-year basis, contrary to its decrease observed a year before. Sales of construction and assembly production developed similarly, also with an increase comparing to the previous year. The situation was affected by a significant increase in construction and assembly production in all construction units. An increase in work productivity was also observed, with a simultaneous increase in the average employment in construction. Over the years 2015–2022, in the analysed year the largest decrease of the number of dwellings completed was noted on a year-to-year basis.
sales of construction and assembly production	+37,1% y/y	
work productivity in construction	+24,7% y/y	
number of dwellings completed	-15,6% y/y	

Internal market in 2022

retail sales of goods	+4,1% y/y	Similar to the previous year, there was an increase in the value of both retail and wholesale sales of goods on a year-to-year basis.
wholesale of goods	+23,7% y/y	

Transport in 2021 (as of 31 December)

length of expressways	+48,6% y/y	Comparing to the end of the previous year, the length of expressways has increased. The length of bicycle lanes has been also longer. The size of public transport fleet as well as the number of seats offered to passengers in public transport buses have increased in comparison to the previous year. The length of railway lines has been slightly longer on a year-to-year basis.
length of bicycle lanes	+7,5% y/y	
number of seats in public transport buses	+2,5% y/y	
railway lines	759 km	

Energy in 2021

production of electricity	+10,2% y/y	An increase in production of electricity was observed on an annual basis and it was higher than in 2020. Comparing to the previous year, the share of electricity from renewable sources was lower. There was noted an increase in electricity consumption in households on a year-to-year basis.
share of electricity from renewable sources	73,9%	
consumption of electricity in households	+1,0% y/y	

Development management

Revenue of local government units in 2021

total revenue	+5,5% y/y
own revenue	+3,4% y/y
grants	-4,6% y/y

Revenue of local self-government entities budgets have increased in comparison to 2020, and the subsidies the most. Own revenues and grants were the main sources of revenues.

Expenditure of local government units in 2021

total expenditure	+0,1% y/y
current expenditure	+5,8% y/y
property expenditure	-20,9% y/y

Expenditure of local self-government entities budgets have increased in comparison to 2020. Current expenses were the main burden on budgets. Property expenditures significantly decreased in relation to the previous year.

Result of local government units budgets in 2021

budget deficit	651,4 million PLN
----------------	----------------------

The budgets of gminas, powiats, cities with powiat status as well as budget of voivodship generated a surplus. A positive financial result was recorded in 99 out of 115 gminas of Podlaskie Voivodship (excluding cities with powiat status). The budgets of the cities of: Białystok, Łomża and Suwałki closed the year with a surplus. A positive financial result was achieved by 13 out of 14 powiats of Podlaskie Voivodship.

Projects co-financed by the EU from structural funds and the Cohesion Fund in 2022

the share of the total value of projects (signed co-financing agreements) implemented under the Partnership Agreement 2014–2020 in Podlaskie Voivodship in the total value of such projects in Poland	3,2%
---	------

At the end of June 2022, the value of projects (signed cofinancing agreements) implemented under the 2014–2020 Partnership Agreement in Podlaskie Voivodship calculated per capita was higher than in Poland. In Podlasie, mainly funds from the Regional Operational Program and the Operational Program Infrastructure and Environment have been used.

Spatial planning in 2021 (as of 31 December)

number of valid local spatial development plans	+4,0% y/y
share of the area covered by the valid local spatial development plans in the total voivodship's area	16,5%

At the end of 2021, comparing to the situation recorded in the year before, the number of valid local spatial development plans as well as the share of the area covered by the valid local spatial development plans in the total voivodship's area have increased.

Rozdział 1

Chapter 1

Województwo na tle kraju

Voivodship against the background of the country

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie

Table 1. Selected data for Poland and the voivodship

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Województwo Voivodship
Udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania w powierzchni ogółem w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia) w % Share of devastated and degraded land requiring reclamation and management in total area in 2021 (as of 31 December) in %	0,2	0,1
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2021 r. w hm ³ Consumption of water for needs of the national economy and population in 2021 in hm ³	8845,0	87,3
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód lub do ziemi w 2021 r. w hm ³ Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground in 2021 in hm ³	7769,3	42,9
Ścieki komunalne oczyszczane ogółem w 2021 r. w dam ³ Municipal treated wastewater in 2021 in dam ³	1355953	34487
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2021 r. w t/r: Emissions of air pollutants from plants of significant nuisance to air purity in 2021 in t/year:		
gazowych gases	209490154	2196541
pyłowych particulates	22168	491
Obszary prawnie chronione w % powierzchni ogólnej ^a w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia) Area under legal protection in % of total area ^a in 2021 (as of 31 December)	32,3	31,6
Lesistość w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia) w % Forest cover in 2021 (as of 31 December) in %	29,6	31,0
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia) Population per 1 km ² of total area in 2022 (as of 31 December)	121	57
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2022 r. Natural increase per 1000 population in 2022	-3,8	-3,8
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2022 r. Net migration for permanent residence per 1000 population in 2022	0,1	-1,0
Przeciętne trwanie życia w 2021 r. w latach: Life expectancy in 2021 in years:		
mężczyźni males	71,8	71,5
kobiety females	79,7	80,5
Dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego ^b na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w roku szkolnym 2021/2022 (stan na początku roku szkolnego) Children aged 3–6 in pre-primary education establishments ^b per 1000 children aged 3–6 in the 2021/2022 school year (as of the beginning of the school year)	904	888

a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. b Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

a Data do not include information on the areas of Nature 2000 network, data include only the part located within the legally protected areas. b Including children staying in units performing health care activities throughout the school year.

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie (cd.)

Table 1. Selected data for Poland and the voivodship (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Województwo Voivodship
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL w 2022 r. (przeciętny w roku) w % Activity rate by LFS in 2022 (annual averages) in %	58,0	58,4
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2022 r. (przeciętny w roku) w % Employment rate by LFS w 2022 r. (annual averages) in %	56,3	56,9
Stopa bezrobocia według BAEL w 2022 r. (przeciętna w roku) w % Unemployment rate by LFS in 2022 (annual averages) in %	2,9	2,6
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia) Registered unemployed persons per 1 job offer in 2022 (as of 31 December)	18	41
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^a w 2022 r. w zł Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector ^a in 2022 in PLN	6653,67	5745,63
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2022 r. w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from the non-agricultural social security system in 2022 in PLN	2789,89	2545,47
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2021 r. w zł Average monthly available income per capita in households in 2021 in PLN	2061,93	2004,77
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych ^b w 2021 r. w % At-risk-of-poverty rate after social transfers ^b in 2021 in %	14,8	19,6
Współczynnik Giniego ^b w 2021 r. w % Gini coefficient ^b in 2021 in %	26,8	24,9
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2021 r. w % Beneficiaries of social assistance in number of total population in 2021 in %	3,7	5,0
Udzielone świadczenia pomocy społecznej w 2021 r. w tys. zł Social assistance benefits granted in 2021 in thousand PLN	3451528	119039
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych ^c na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia) Children staying in nurseries and children's clubs ^c per 1000 children up to the age of 3 in 2021 (as of 31 December)	155,2	155,0
Ludność na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia) Population per out-patient health care unit in 2021 (as of 31 December)	1474	1230
Pracownicy medyczni na 10 tys. ludności w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia): Medical personnel per 10 thousand population in 2021 (as of 31 December):		
lekarze doctors	34,3	37,6
pielęgniarki nurses	56,6	60,8
Łóżka w szpitalach na 10 tys. ludności w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia) Beds in hospitals per 10 thousand population in 2021 (as of 31 December)	44,4	48,4
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w 2021 r. ^d w zł Gross domestic product (current prices) per capita in 2021 ^d in PLN	69069	50378
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia) Entities of the national economy per 10 thousand population in 2022 (as of 31 December)	1323	1023
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia) Commercial companies with foreign capital participation per 10 thousand population in 2022 (as of 31 December)	23	13

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Na podstawie danych z Europejskiego badania dochodów i warunków życia ludności (EU-SILC). c łącznie z oddziałami żłobkowymi. d Wstępny szacunek. e Bez podmiotów, dla których informacja o adresie siedziby nie występuje w rejestrze REGON.

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. b On the basis of data from the European Union Statistics on Income and Living Condition survey (EU-SILC). c Including nursery wards. d Preliminary estimate. e Excluding entities whose seat address is not entered into the REGON register.

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie (dok.)

Table 1. Selected data for Poland and the voivodship (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Województwo Voivodship
Pracujący (personel wewnętrzny) w działalności badawczej i rozwojowej ^{ab} na 1000 osób aktywnych zawodowo ^c w 2021 r. Internal R&D personnel ^{ab} per 1000 economically active persons ^c in 2021	9,0	4,7
Udział przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych przedsiębiorstw niefinansowych ^d w 2022 r. w % Share of profitable enterprises in the total number of non-financial enterprises surveyed ^d in 2022 in %	83,2	86,1
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^d w 2022 r. w % Cost level indicator in non-financial enterprises ^d in 2022 in %	94,0	94,6
Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw ^d w 2022 r. (rok poprzedni=100; ceny bieżące) Indices of investment outlays of enterprises ^d in 2022 (previous year=100; current prices)	118,2	116,4
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w 2022 r. ^e w szt. Cattle density per 100 ha of agricultural land ^c in 2022 ^e in heads	43,1	95,9
Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych w 2022 r. ^e w szt. Pigs density per 100 ha of agricultural land in 2022 ^e in heads	64,3	28,2
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w przemyśle ^a w 2022 r. w zł Sold production of industry (current prices) per 1 average employed person in industry ^a in 2022 in PLN	895324	856509
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w budownictwie ^a w 2022 r. w zł Sold production of construction (current prices) per 1 average employed person in construction ^a in 2022 in PLN	908593	808970
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2022 r. Dwellings completed per 1000 population in 2022	6,3	5,7
Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia) Public roads with hard surface per 100 km ² of total area in 2021 (as of 31 December)	100,9	71,8
Długość linii kolejowych eksploatowanych na 100 km ² w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia) Length of railway lines operated per 100 km ² in 2021 (as of 31 December)	6,2	3,8
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w 2021 r. w % Share of renewable energy sources in production of electricity in 2021 in %	17,0	73,9

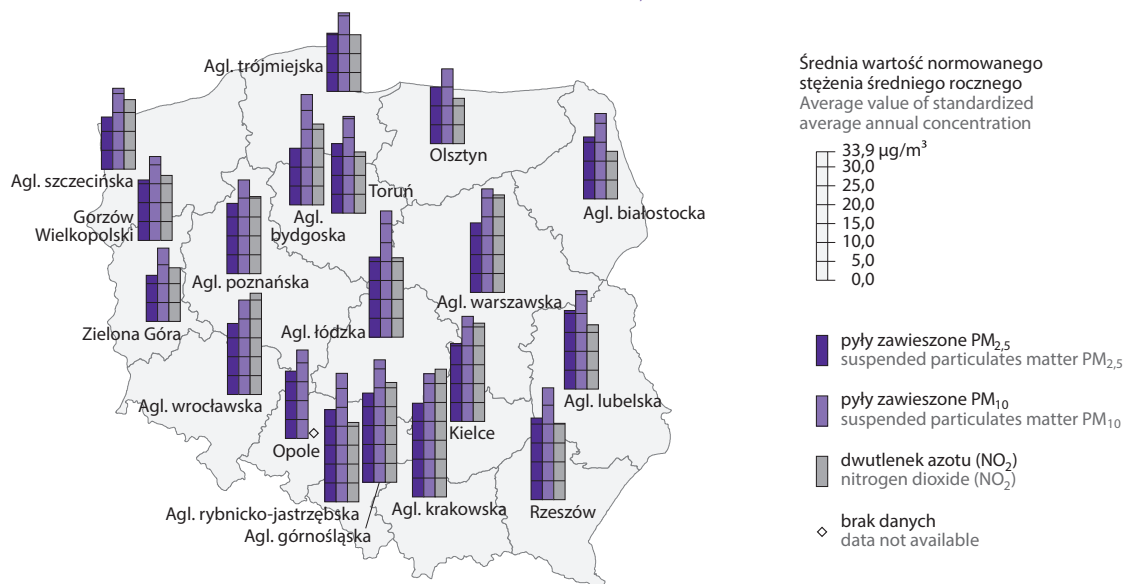
a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b W ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC). c Aktywni zawodowo (wszystkie osoby pracujące oraz uznane za bezrobotne) – na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności – dane średnioroczne. d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. e Stan w czerwcu. Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w czerwcu 2022 r. przyjęto użytki rolne według danych Powszechnego Spisu Rolnego 2020.

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. b In full time equivalent (FTE). c Active population (all persons employed and considered as unemployed) – based on the Labour Force Survey – average annual data. d Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons. e As of June. The basis for the calculations of livestock population as of June 2022 were data from the National Agricultural Census 2020 concerning agricultural land.

Rozdział 2 Chapter 2

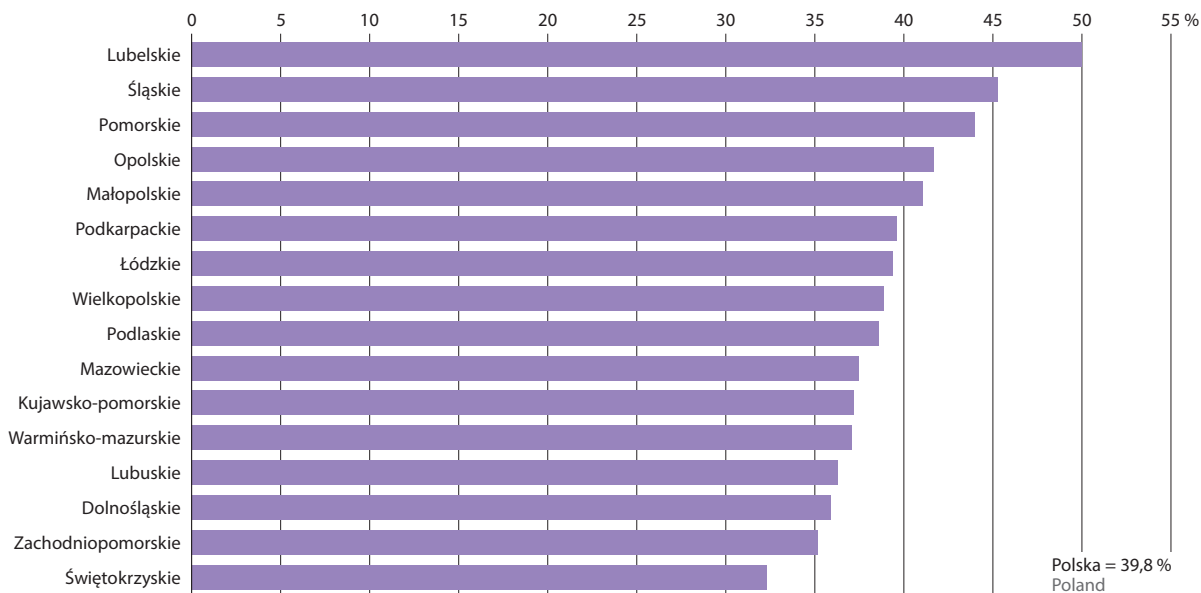
Województwo na tle pozostałych województw Voivodship against the background of other voivodships

Mapa 1. Stężenie pyłów zawieszonych PM_{2,5}, PM₁₀, NO₂ i SO₂ w 2021 r.
Map 1. Concentration of suspended particulates matter PM_{2,5}, PM₁₀, NO₂ and SO₂ in 2021

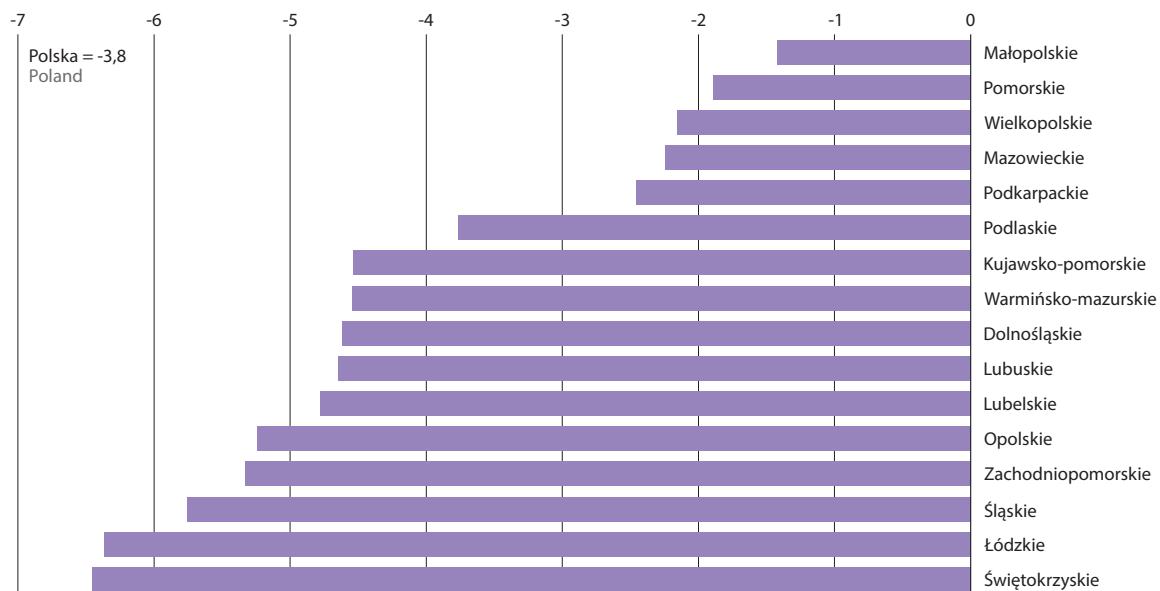

Wykres 1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w 2021 r.

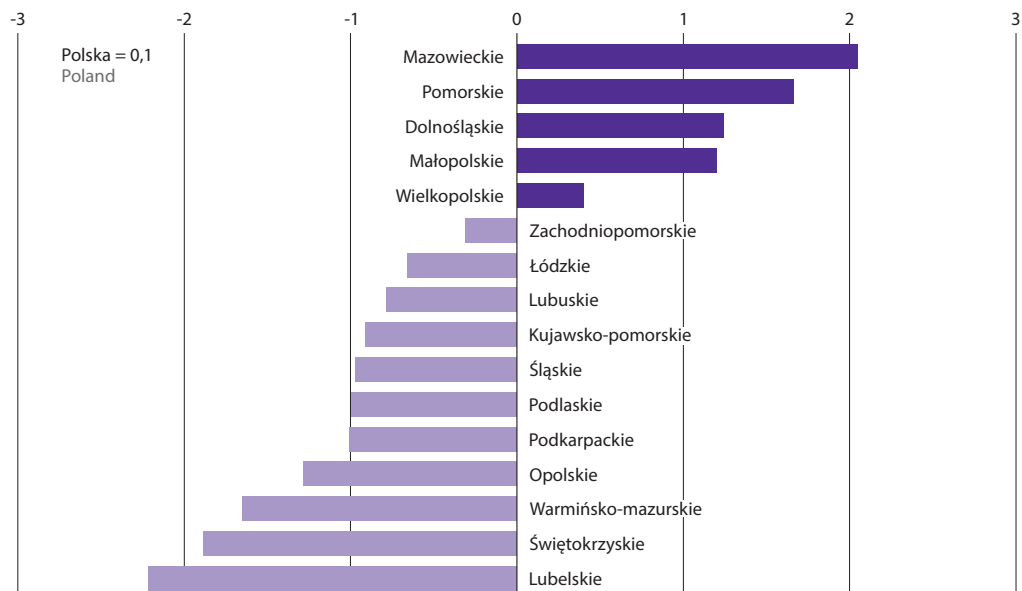
Chart 1. Municipal waste collected separately in relation to total municipal waste collected in 2021

Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2022 r.
 Chart 2. Natural increase per 1000 population in 2022

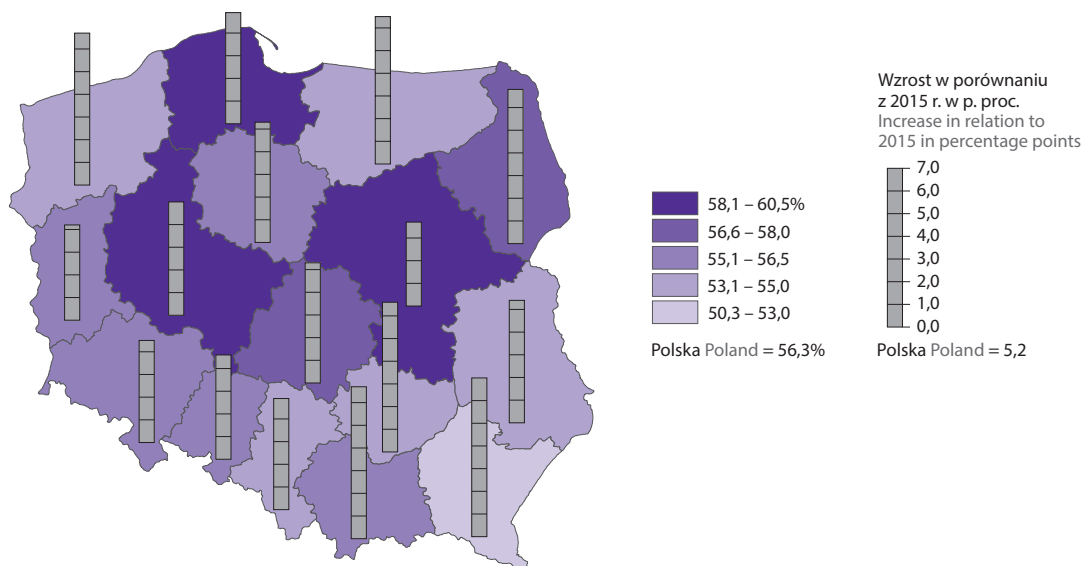

Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2022 r.
 Chart 3. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2022

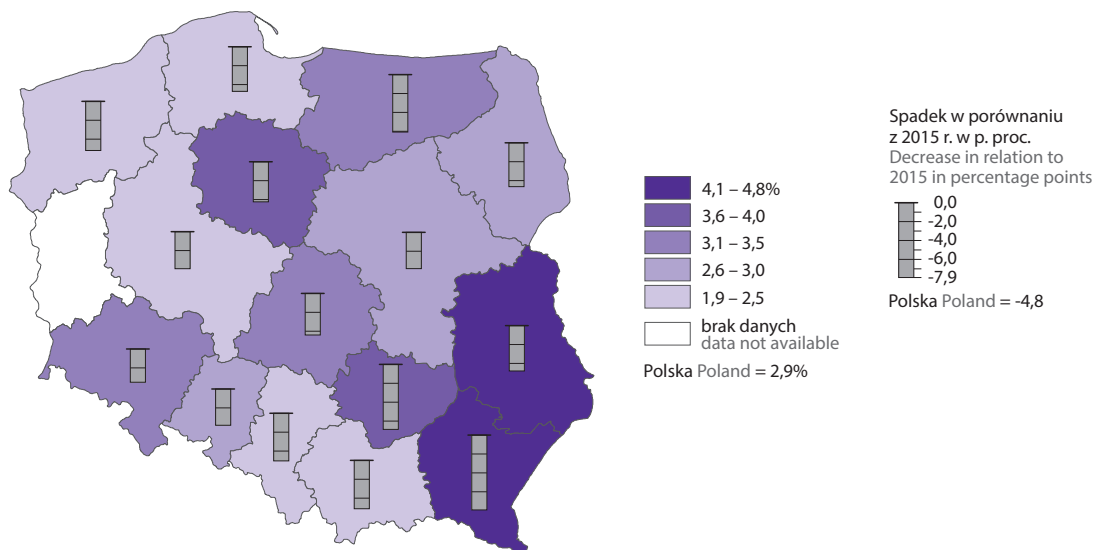

Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2022 r. (przeciętny w roku)

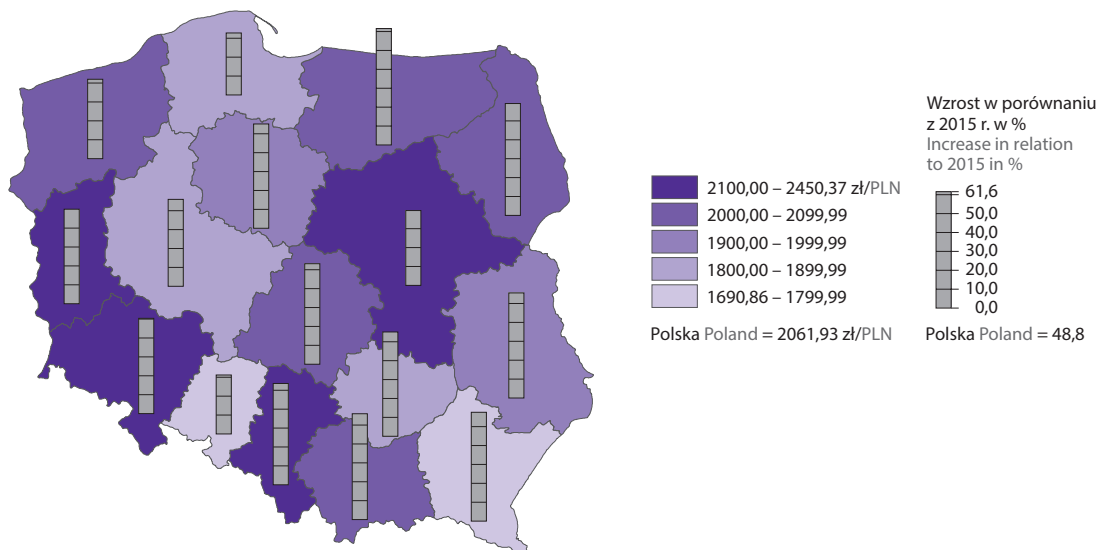
Map 2. Employment rate by LFS in 2022 (annual averages)

Mapa 3. Stopa bezrobocia według BAEL w 2022 r. (przeciętna w roku)

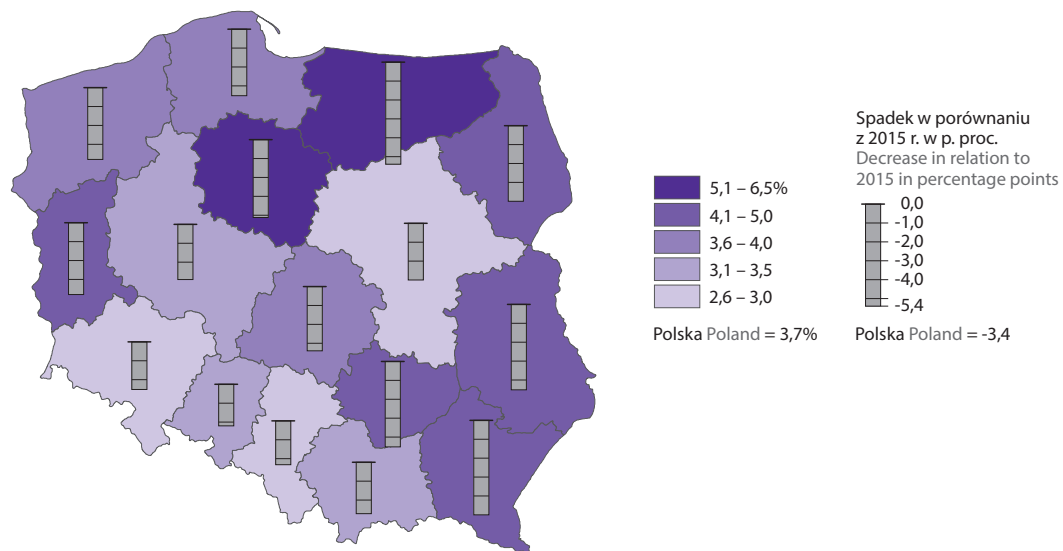
Map 3. Unemployment rate by LFS in 2022 (annual averages)

Mapa 4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2021 r.
 Map 4. Average monthly available income per capita in households in 2021

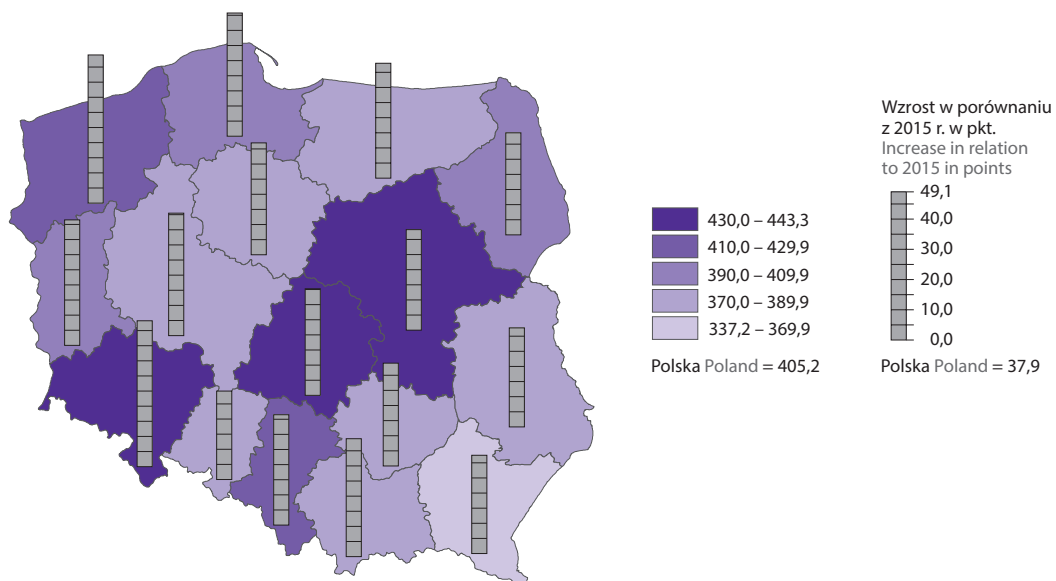

Mapa 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2021 r.
 Map 5. Social assistance beneficiaries in the total population in 2021

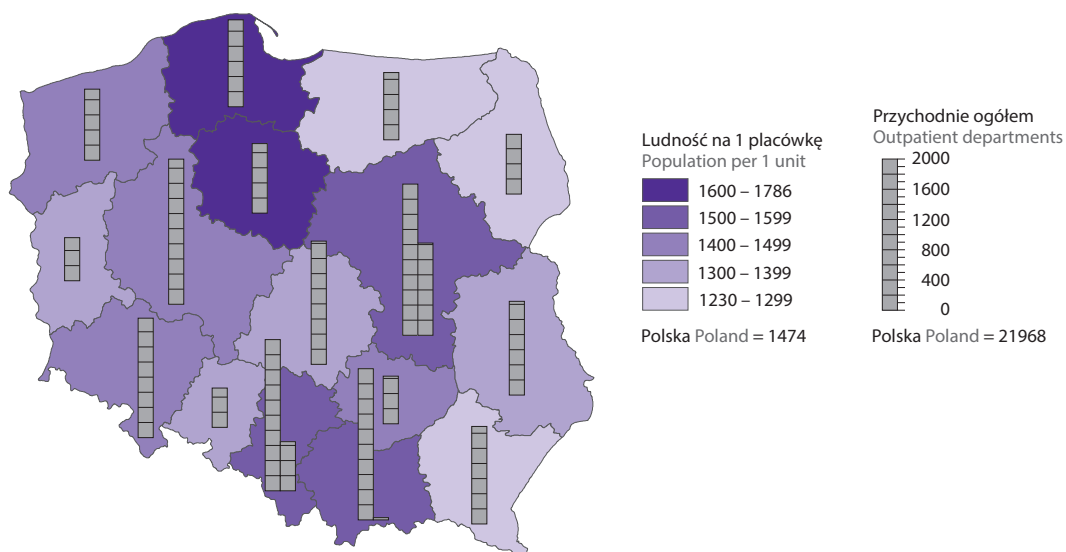
**Mapa 6. Mieszkania w zasobach mieszkaniowych na 1000 ludności w 2021 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 6. Dwellings in dwelling stocks per 1000 population in 2021
As of 31 December

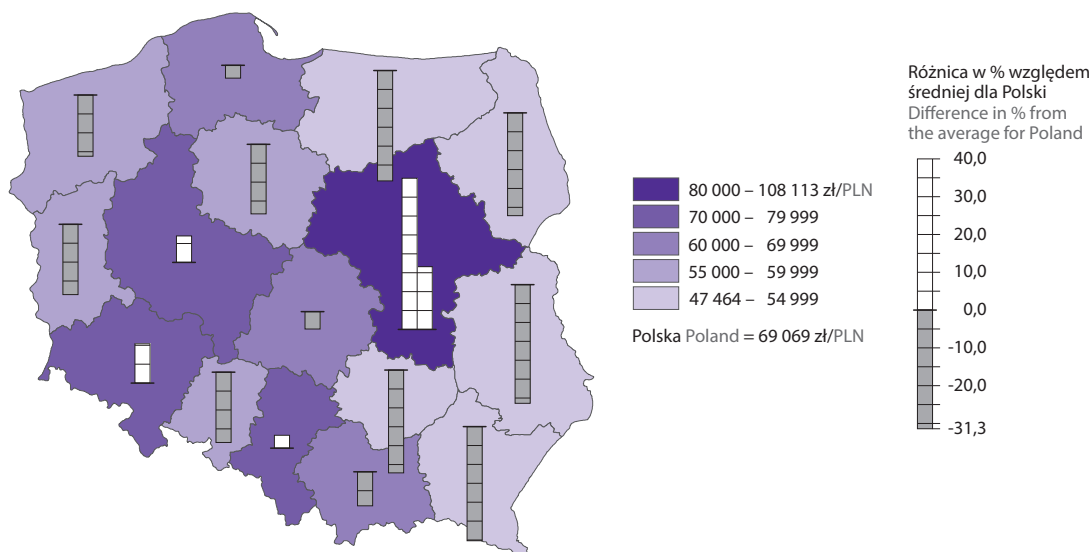

**Mapa 7. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2021 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 7. Out-patient health care units in 2021
As of 31 December

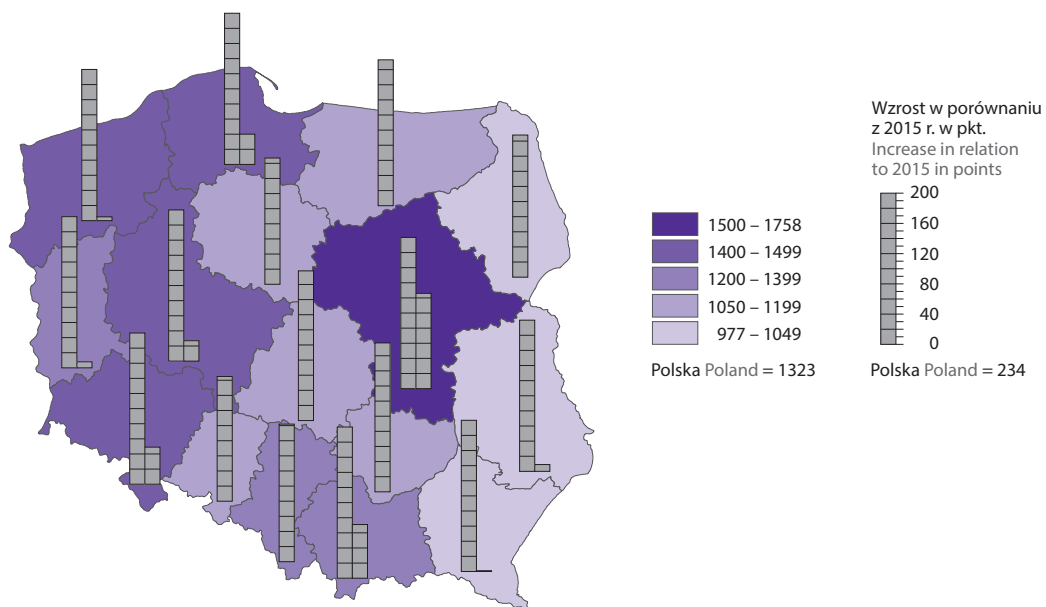

Mapa 8. Produkt krajowy brutto^a na 1 mieszkańca w 2021 r. (ceny bieżące)
 Map 8. Gross domestic product^a per capita in 2021 (current prices)

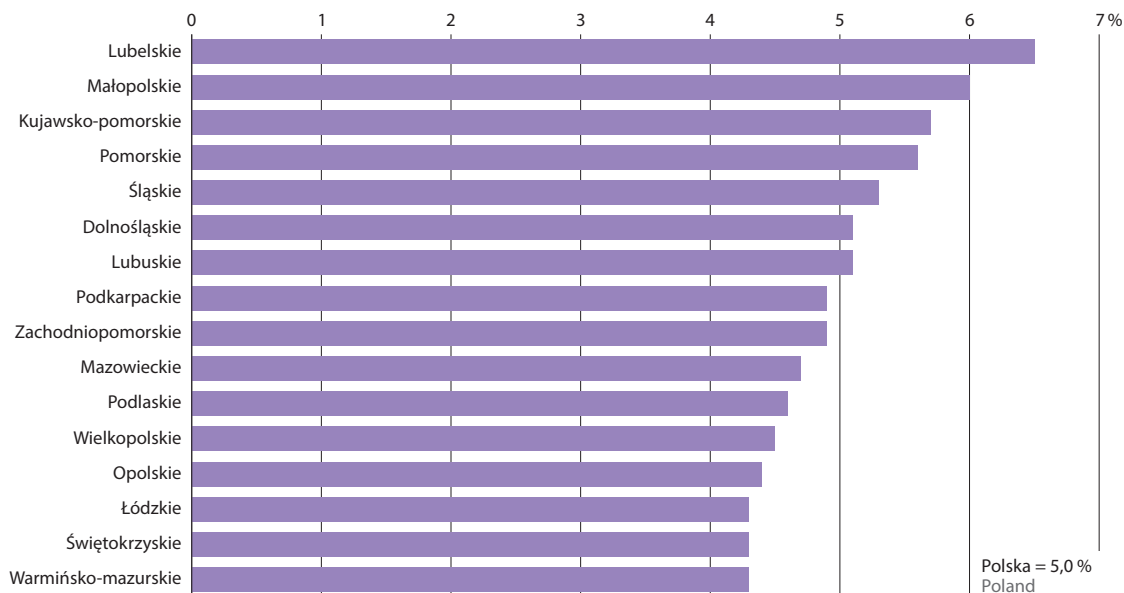

^a Grupowanie metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności; wstępne szacunki.
^a Grouping by local kind-of-activity unit method; provisional estimates.

Mapa 9. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2022 r. Stan w dniu 31 grudnia
 Map 9. Entities of the national economy per 10 thousand population in 2022
 As of 31 December

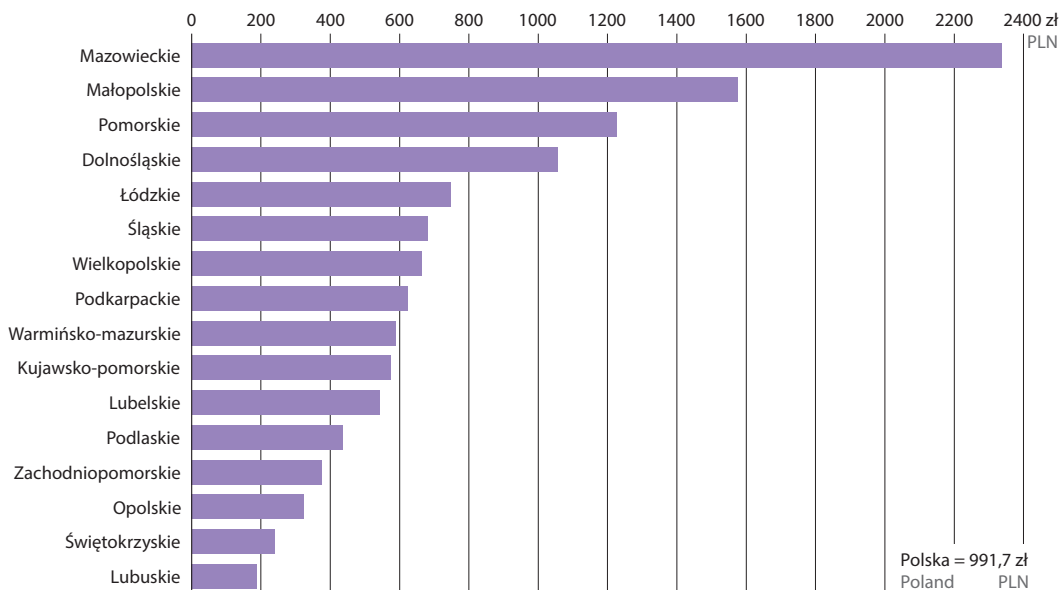

Wykres 4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych^a w 2022 r.
 Chart 4. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises^a in 2022

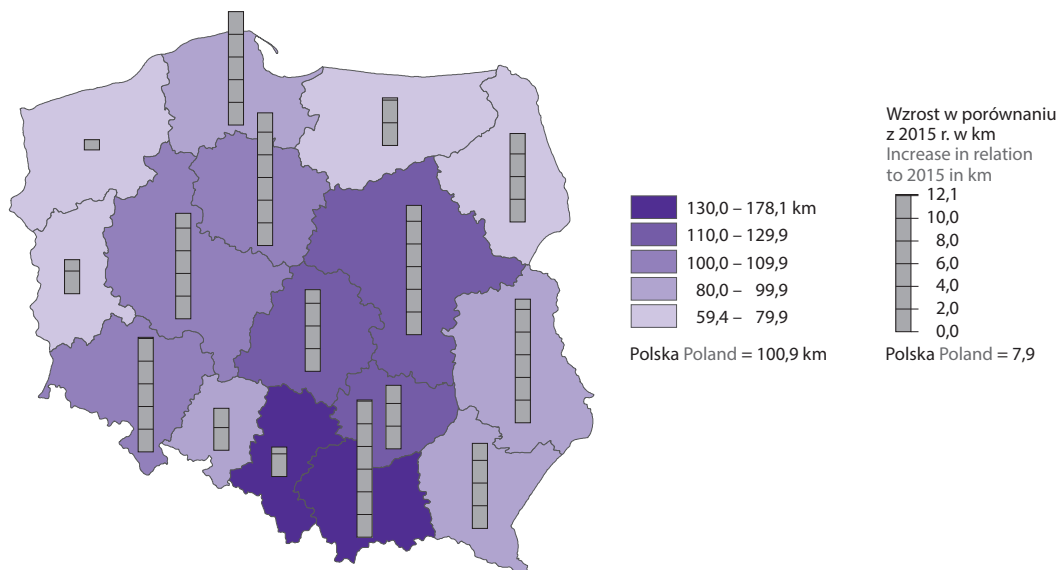
^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.
^a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons.

Wykres 5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2021 r. (ceny bieżące)
 Chart 5. Intramural expenditures on research and development per capita in 2021 (current prices)

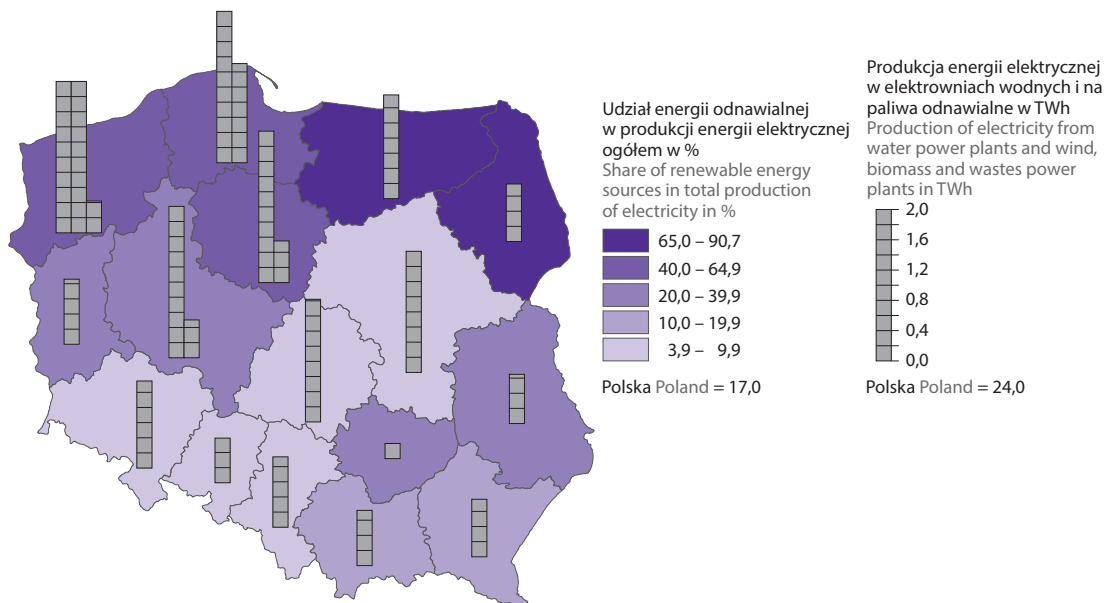
Mapa 10. Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km² powierzchni ogólnej w 2021 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 10. Hard surface public roads per 100 km² of total area in 2021
As of 31 December

Mapa 11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2021 r.

Map 11. Energy from renewable sources in 2021

Rozdział 3

Chapter 3

Powierzchnia i podział terytorialny województwa

Area and territorial division of voivodship

Mapa 12. Podział administracyjny województwa podlaskiego w 2022 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 12. Administrative division of Podlaskie Voivodship in 2022 As of 31 December

Powiaty województwa
Powiats of the voivodship

	Powierzchnia w ha Area in ha	Ludność w tys. Population in thousands
Augustowski	165940	54,9
Białostocki	297656	156,4
Bielski	138506	51,2
Grajewski	96749	44,7
Hajnowski	162352	39,4
Kolneński	94012	35,9
Łomżyński	135455	49,7
Moniecki	138180	37,7
Sejneński	85516	18,8
Siemiatycki	145944	41,1
Sokółski	205446	62,1
Suwalski	130697	34,8
Wysokomazowiecki	128891	53,8
Zambrowski	73310	41,6
M. Białystok	10213	292,6
M. Łomża	3267	60,1
M. Suwałki	6551	68,5

- **BIAŁYSTOK** Stolica województwa
Capital city of voivodship
- **ŁOMŻA** Miasta na prawach powiatu
Cities with powiat status
- **bielski** Powiaty
Powiats
- **Nowinka** Gminy
Gminas
- Granice powiatów
Powiat boundaries
- Granice gmin
Gmina boundaries

Według stanu w dniu 1 stycznia 2022 r., województwo podlaskie zajmowało powierzchnię 20187 km², co stanowiło 6,5% powierzchni kraju. Na jego obszarze (według stanu w dniu 31 grudnia 2022 r.) mieszkało 1143,4 tys. osób, tj. 3,0% ogółu ludności Polski. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosiła 57 osób i obok województwa warmińsko-mazurskiego była najniższa w kraju. W miastach mieszkało 60,9% ludności województwa.

Mapa 13. Podział województwa podlaskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2022 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 13. Division of Podlaskie Voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2022 As of 31 December

Podregiony województwa
Subregions of the voivodship

	Powierzchnia w ha Area in ha	Ludność w tys. Population in thousands
Podlaskie	2018685	1143,4
Białostocki	513315	511,0
Łomżyński	881737	372,8
Suwalski	623633	259,5

- Jeden powiat
One powiat
- Jedno miasto na prawach powiatu
One city with powiat status

Jedna gmina:

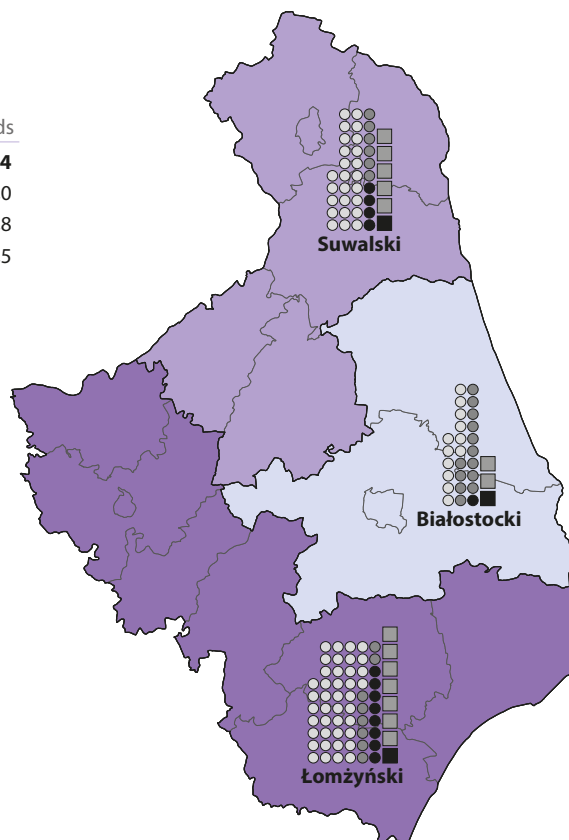
One gmina:

- wiejska
rural
- miejsko-wiejska
urban-rural
- miejska
urban

Granice:

Boundaries:

- podregion NUTS 3
NUTS 3 subregion
- powiat
powiat

Rozdział 4

Chapter 4

Środowisko

Environment

4.1. Powierzchnia

4.1. Area

Na początku 2022 r., w porównaniu ze stanem zanotowanym rok wcześniej, zmniejszyła się powierzchnia użytków rolnych. W związku z rozwojem regionu i rozbudową infrastruktury wzrosła natomiast powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych, w tym gruntów przeznaczonych pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych, gruntów pod drogami i terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe.

Województwo podlaskie położone jest w północno-wschodniej części Polski, w geograficznym środku Europy. Sąsiaduje z trzema województwami: mazowieckim, warmińsko-mazurskim i lubelskim. Ponadto graniczy od północy z Litwą i od wschodu z Białorusią. Granica z Białorusią stanowi jednocześnie zewnętrzną granicę Unii Europejskiej.

**Tablica 2. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania
Stan w dniu 1 stycznia**

Table 2. Geodetic area by the land use
As of 1 January

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	
	w ha in ha				Polka=100 Poland=100
Ogółem Total	2018702	2018702	2018704	2018686	6,5
w tym: of which:					
Użytki rolne Agricultural land	1214084	1215550 ^a	1214978 ^a	1214502 ^a	6,5
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione Forest land as well as woody and bushy land	643803	639354	639191	638821	6,7
Grunty pod wodami powierzchniowymi Lands under surface waters	27670	27999	28024	28894	4,4
Grunty zabudowane i zurbanizowane Built-up and urbanized areas	75609	78642 ^b	79529 ^b	80445 ^b	4,5
Nieuzytki Wasteland	53992	53701	53651	53877	11,5

a Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”. b Łącznie z gruntami przeznaczonymi pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych.

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Including woody and bushy land on agricultural land, classified until 2016 in the item "forest land as well as woody and bushy land".

b Including areas used for public road construction or railways.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

Według danych geodezyjnych, w 2022 r. województwo podlaskie zajmowało obszar 2018,7 tys. ha, co stanowiło 6,5% powierzchni Polski. Na początku analizowanego roku w strukturze powierzchni wojewódz-

twą dominowały użytki rolne, zajmując 60,2% całkowitej powierzchni (1214,5 tys. ha). W porównaniu z zanotowanym przed rokiem ich areal zmniejszył się o 0,5 tys. ha, natomiast w odniesieniu do początku 2015 r. uległ zwiększeniu o 0,4 tys. ha. Według stanu w dniu 1 stycznia 2022 r., największą część użytków rolnych stanowiły grunty orne – 62,7% (761,2 tys. ha) oraz łąki trwałe i pastwiska trwałe – 32,5% (394,3 tys. ha). Grunty leśne łącznie z zadrzewionymi i zakrzewionymi zajmowały 31,6% (638,8 tys. ha) powierzchni województwa, a grunty zabudowane i zurbanizowane – 4,0% (80,4 tys. ha). W porównaniu z początkiem 2021 r. oraz 2015 r. zaobserwowano zmniejszenie powierzchni gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych odpowiednio o 0,4 tys. ha i 5,0 tys. ha, natomiast powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych wzrosła o 0,9 tys. ha w porównaniu z zanotowaną na początku poprzedniego roku i o 4,8 tys. ha w odniesieniu do stanu na początku 2015 r. Pozostałe kategorie gruntów stanowiły 4,2% powierzchni województwa.

Grunty zdegradowane – grunty, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także nieodpowiedniej działalności rolniczej.

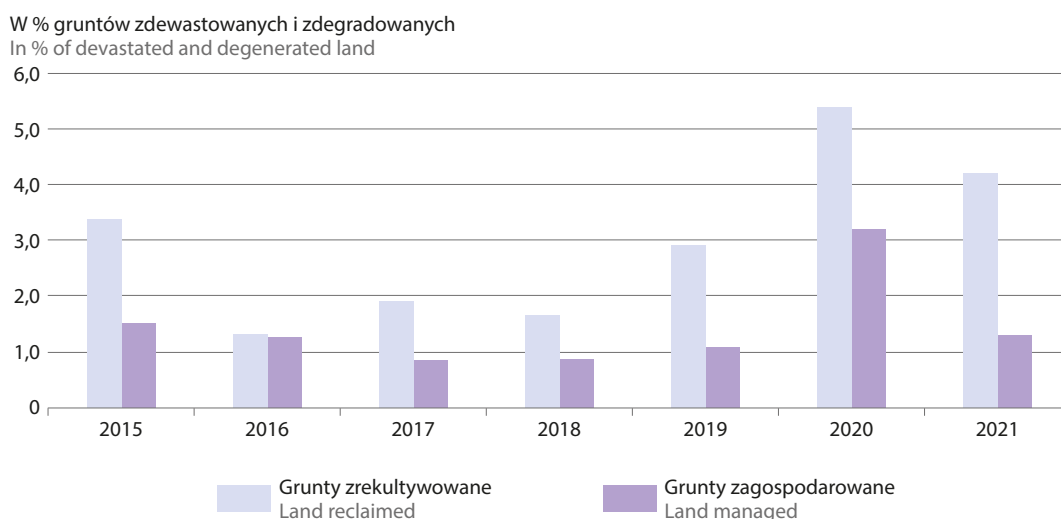
Grunty zdewastowane – grunty, które w wyniku działalności człowieka lub innych czynników utraciły całkowicie wartości użytkowe.

Rekultywacja gruntów – nadanie lub przywrócenie gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Grunty zrehabilitowane podlegają zagospodarowaniu, czyli rolniczemu, leśnemu lub innemu rodzajowi użytkowania.

W końcu 2021 r. powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania na terenie województwa podlaskiego wynosiła 2712 ha, co stanowiło 0,1% powierzchni województwa (w kraju – 0,2%). Większość spośród nich (96,6%) stanowiły grunty zdewastowane, które utraciły całkowicie wartości użytkowe. Grunty zdegradowane, których wartość użytkowa zmalała m.in. w wyniku zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, zajmowały 3,4% powierzchni gruntów wymagających rekultywacji. Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji w odniesieniu do stanu w końcu 2020 r. zmniejszyła się o 30 ha (o 1,1%), natomiast w stosunku do zanotowanej w końcu 2015 r. wzrosła o 80 ha (o 3,0%).

Wykres 6. Grunty zrehabilitowane i zagospodarowane w ciągu roku

Chart 6. Land reclaimed and managed during the year

W 2021 r. w województwie podlaskim zrehabilitowano 115 ha gruntów zdegradowanych oraz zdegradowanych wymagających rekultywacji, co stanowiło 5,1% ogólnej powierzchni gruntów zrehabilitowanych w kraju. Powierzchnia gruntów zrehabilitowanych zmniejszyła się w porównaniu z rokiem poprzednim (o 34 ha, tj. o 22,8%), ale zwiększyła się w odniesieniu do 2015 r. (o 26 ha, tj. o 29,2%). W 2021 r. w Podlaskiem powierzchnia gruntów zagospodarowanych wyniosła 36 ha, co oznaczało spadek o 51 ha (o 58,6%) w stosunku do 2020 r. oraz o 4 ha (o 10,0%) w porównaniu z 2015 r. Stopień rekultywacji i zagospodarowania gruntów zdegradowanych i zdegradowanych wyniósł w 2021 r. odpowiednio 4,2% i 1,3% ogólnej ich powierzchni w województwie.

4.2. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe

4.2. Water consumption. Municipal and industrial wastewater

W 2021 r. na potrzeby gospodarki narodowej i ludności zużyto mniej wody niż w roku poprzednim. Największą ilość zużytej wody (ponad połowę całkowitego zużycia wody w województwie) odnotowano w eksploatacji sieci wodociągowej.

W 2021 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, wytworzono większą ilość ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania. Zaobserwowano spadek liczby oczyszczalni ścieków.

W 2021 r. na potrzeby gospodarki narodowej i ludności zużyto 87,3 hm³ wody (1,0% zużycia krajowego), czyli o 1,0 hm³ mniej niż rok wcześniej oraz 0,1 hm³ mniej niż w 2015 r. Największą ilość zużytej wody odnotowano w eksploatacji sieci wodociągowej – 50,8 hm³ (58,2% całkowitego zużycia wody w województwie, a 0,6% zużycia krajowego), w tym w gospodarstwach domowych – 41,7 hm³. Na potrzeby przemysłu w omawianym roku przypadła zaledwie 13,7 hm³ wody (15,7% jej ogólnego zużycia w województwie). W omawianym roku liczba zakładów zużywających wodę w przemyśle wyniosła 69. W 2021 r. zużycie wody na potrzeby gospodarstw domowych zmniejszyło się (o 1,3%) w porównaniu z poprzednim rokiem, natomiast w odniesieniu do 2015 r. zaobserwowano jego wzrost (o 3,8%). Ilość wody wykorzystanej na potrzeby przemysłu spadła o 0,9% w porównaniu z 2020 r., natomiast w odniesieniu do 2015 r. zwiększyła się o 5,7%.

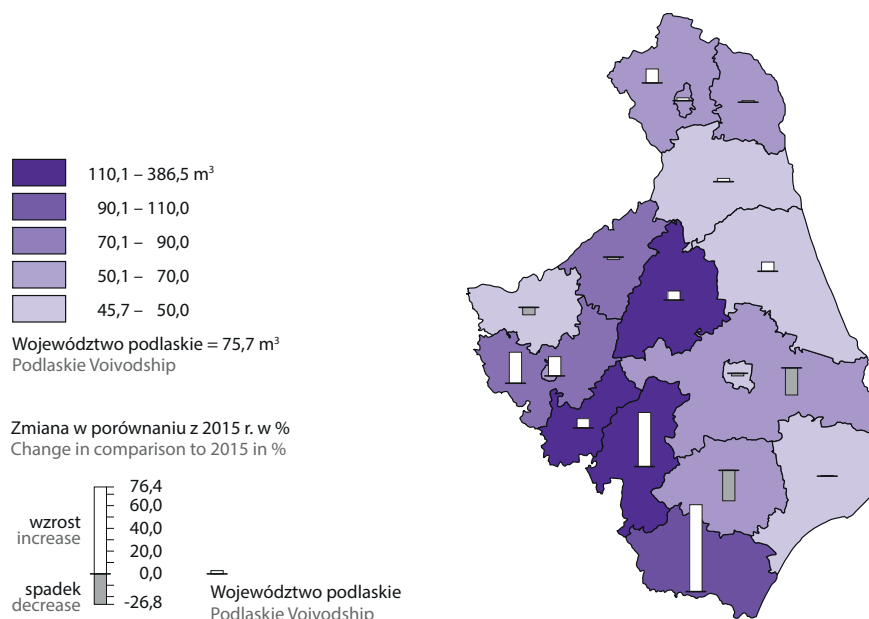
Tablica 3. Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku
Table 3. Consumption of water by needs during the year

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	
	w hm ³ in hm ³				Polska=100 Poland=100
Ogółem^a Total^a	87,4	88,4	88,3	87,3	1,0
w tym: of which:					
Przemysł Industry	13,0	13,8	13,8	13,7	0,2
Napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych Filling and completing fish ponds	24,8	23,2	23,5	22,7	2,7
Gospodarstwa domowe Households	40,2	42,3	42,3	41,7	3,3

a Do 2018 r. łącznie z nawodnieniami w rolnictwie i leśnictwie.
a Until 2018, includes irrigation in agriculture and forestry.

W analizowanym roku pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w województwie podlaskim wyniósł 100,6 hm³ (1,1% poboru wody w kraju). Pobór wody na cele przemysłowe z ujęć własnych wyniósł 12,6 hm³ (12,5% poboru wody w województwie), a od innych jednostek na ten cel zakupiono 1,4 hm³ wody. Do napełniania i uzupełniania stawów rybnych w 2021 r. pobrano 22,7 hm³ wody (22,6% poboru wody w województwie).

Mapa 14. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 mieszkańca w 2021 r.
Map 14. Water consumption for needs of the national economy and population per capita in 2021

W 2021 r. w województwie podlaskim wytworzono 42,6 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia i w porównaniu z 2020 r. ilość ta wzrosła o 1,0 hm³ (o 2,3%), a w odniesieniu do 2015 r. – o 3,7 hm³ (o 9,4%).

Tablica 4. Komunalne i przemysłowe oczyszczalnie ścieków oraz ścieki wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi

Table 4. Industrial and municipal wastewater treatment plants as well as wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Oczyszczalnie ścieków (stan w dniu 31 grudnia) Wastewater treatment plants (as of 31 December)	148	147	149	147
Ścieki odprowadzone w dam ³ : Discharged wastewater in dam ³ :				
komunalne ^a municipal ^a	32022	33677	33469	34487
przemysłowe industrial	6929	7862	8191	8131
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^b (stan w dniu 31 grudnia) Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^b (as of 31 December)	67,4	68,7	69,2	69,8

a Bez ścieków dowożonych oraz wód opadowych lub roztopowych oraz infiltracyjnych; łącznie ze ściekami komunalnymi oczyszczanymi przez oczyszczalnie przemysłowe. b Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

a Excluding transported wastewater and precipitation wastewater or snowmelt and infiltration water; including municipal wastewater treated by industrial wastewater treatment plants. b Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

Jako **ścieki wymagające oczyszczenia** przyjęto ścieki odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

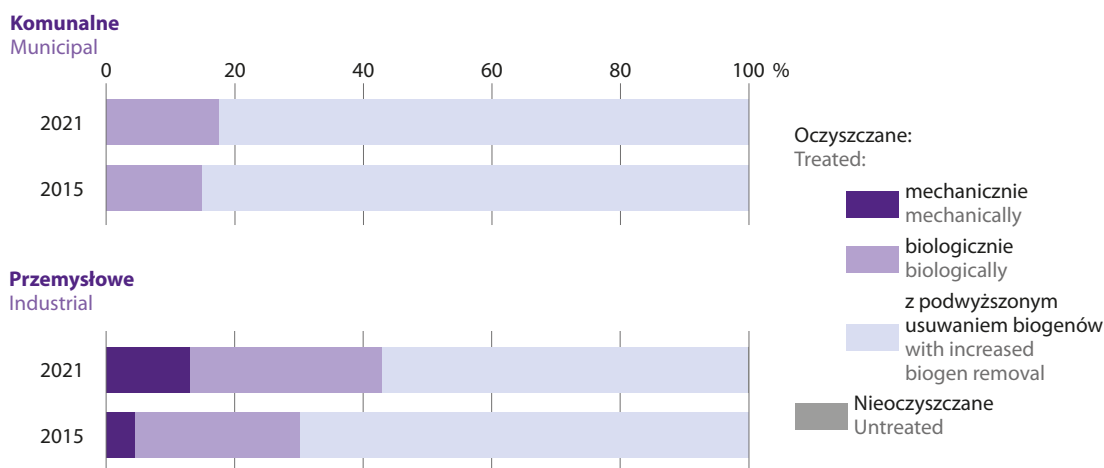
W 2021 r. w województwie podlaskim odprowadzono ogółem 11,9 hm³ ścieków przemysłowych, z czego 8,4 hm³ do wód lub do ziemi, a 3,5 hm³ siecią kanalizacyjną. Emisja ścieków przemysłowych odprowadzonych bezpośrednio do wód lub do ziemi zmniejszyła się o 0,2% w porównaniu z rokiem poprzednim i o 19,3% w stosunku do 2015 r. Oczyszczania wymagało 8,1 hm³ (68,2%) ścieków przemysłowych, w tym 99,9% poddano procesowi oczyszczania.

W analizowanym roku w województwie siecią kanalizacyjną odprowadzono do wód lub do ziemi 34,5 hm³ ścieków komunalnych (o 3,0% więcej niż w 2020 r. i o 7,7% więcej niż w 2015 r.). Były one w całości oczyszczone.

Oczyszczalnia ścieków – zespół podstawowych obiektów technologicznych, służących bezpośrednio do oczyszczania ścieków oraz znajdujących się na wspólnym terenie obiektów pomocniczych niezbędnych dla dostawy energii elektrycznej, wody, stworzenia odpowiednich warunków do pracy i obsługi oczyszczalni. Wyróżnia się oczyszczalnie mechaniczne, chemiczne, biologiczne i z podwyższonym usuwaniem biogenów.

W końcu 2021 r. ścieki w województwie podlaskim oczyszczone były w 147 oczyszczalniach komunalnych i przemysłowych o łącznej przepustowości projektowej 280,9 dm³ na dobę (z tego w 2 oczyszczalniach mechanicznych, w 112 – biologicznych oraz w 33 – z podwyższonym usuwaniem biogenów). Oczyszczalnie w województwie podlaskim stanowiły 3,6% wszystkich oczyszczalni w kraju. W porównaniu ze stanem w końcu poprzedniego roku liczba oczyszczalni zmniejszyła się o 2 obiekty, a w porównaniu z końcem 2015 r. – o 1 obiekt. Ich przepustowość w ujęciu rocznym zmniejszyła się o 0,6%, a na przestrzeni 6 lat – o 7,2%.

Wykres 7. Ścieki wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi
Chart 7. Wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

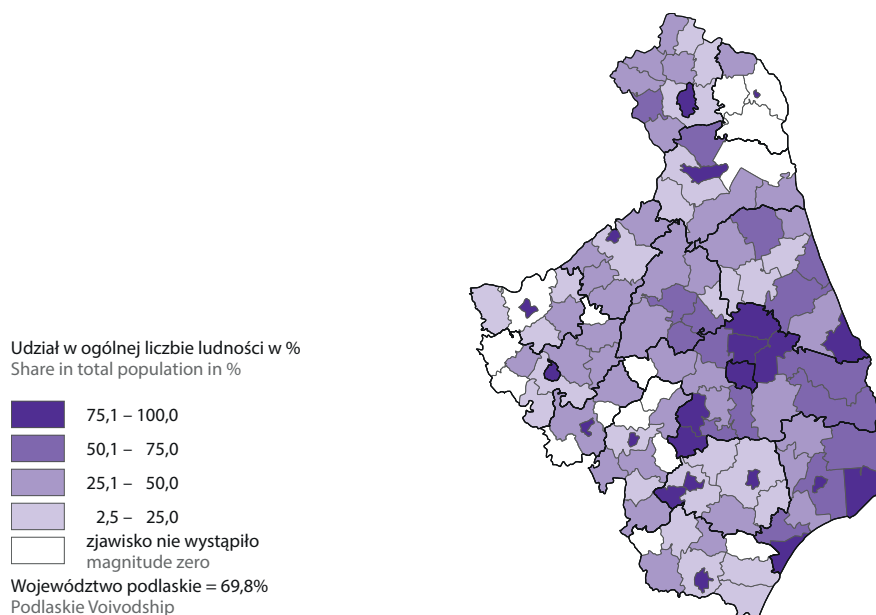

W końcu 2021 r. udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogólnej liczbie mieszkańców województwa ukształtował się na poziomie 69,8% (udział ten dla całego kraju wynosił 75,2%). W porównaniu ze stanem w końcu 2020 r. zwiększył się o 0,6 p. proc., a od końca grudnia 2015 r. – o 2,4 p. proc. Z oczyszczalni ścieków w miastach korzystało 97,3% ludności, a na wsi – zaledwie 26,9%.

Dane o **ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni pracujących na sieci kanalizacyjnej i oczyszczających ścieki z miast i wsi (łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne).

**Mapa 15. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2021 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 15. Population connected to wastewater treatment plants in 2021
As of 31 December

4.3. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza

4.3. Pollution and protection of air

W 2021 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, zmniejszyła się emisja zanieczyszczeń pyłowych, natomiast wzrosła emisja zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla).

W odniesieniu do 2020 r. spadła liczba zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza.

W skali roku odnotowano wzrost ilości zanieczyszczeń zarówno pyłowych, jak i gazowych zatrzymanych lub zneutralizowanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza.

W końcu 2021 r. na terenie województwa podlaskiego działały 73 zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza, co stanowiło 4,0% zakładów tego rodzaju działających w kraju. Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych posiadało 38 zakładów (52,1% ogółu), a tylko 12 (16,4%) było wyposażonych w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń gazowych. W Polsce w końcu 2021 r. spośród wszystkich zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza 1077 (58,5%) posiadało urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych, zaś 290 (15,8%) do redukcji zanieczyszczeń gazowych.

Tablica 5. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza
 Table 5. Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	
	w tys. t/r in thousand tonnes/year				Polaska=100
Emisja zanieczyszczeń gazowych Emission of gases pollutions					
Ogółem Total	1978,2	2136,1	2054,7	2196,5	1,0
w tym: of which:					
Dwutlenek siarki Sulphur dioxide	2,9	1,9	1,4	1,4	0,8
Metan Methane	0,5	0,4	0,5	0,4	0,1
Tlenki azotu ^a Nitrogen oxides ^a	2,8	2,4	2,2	2,4	1,3
Tlenek węgla Carbon monoxide	3,0	2,9	2,7	3,0	1,1
Dwutlenek węgla Carbon dioxide	1968,6	2128,1	2047,6	2188,8	1,1
Emisja zanieczyszczeń pyłowych Emission of particulates pollutions					
Ogółem Total	0,9	0,7	0,5	0,5	2,2
w tym: of which:					
Ze spalania paliw Fuel combustion	0,7	0,5	0,4	0,4	3,1
Niezorganizowana Non-organised	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1

a W przeliczeniu na dwutlenek azotu.
 a Expressed in nitrogen dioxide.

Emisja zanieczyszczeń pyłowych w 2021 r. wyniosła 0,5 tys. t i w porównaniu z emisją z roku poprzedniego była o 2,4% (o 12 t) mniejsza. W odniesieniu do 2015 r. zmniejszyła się o 46,7% (o 430 t). Zanieczyszczenia pyłowe wyemitowane w analizowanym roku na terenie województwa podlaskiego stanowiły tylko 2,2% emisji tego rodzaju zanieczyszczeń w Polsce. Województwo podlaskie wyemitowało najmniej zanieczyszczeń pyłowych wśród wszystkich województw w kraju. Znaczna ilość zanieczyszczeń pyłowych pochodziła ze spalania paliw (76,4% ogólnej emisji pyłów w województwie). W omawianym roku emisja zanieczyszczeń pyłowych w przeliczeniu na 1 km² powierzchni wyniosła 0,02 t.

Emisja zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) w analizowanym roku osiągnęła 7,7 tys. t i była o 8,4% (o 0,6 tys. t) wyższa niż w 2020 r., a w porównaniu z 2015 r. zmniejszyła się o 19,8% (o 1,9 tys. t). Zanieczyszczenia gazowe (bez dwutlenku węgla) emitowane na terenie województwa podlaskiego stanowiły 0,7% emisji krajowej. W analizowanym okresie emisja zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) w przeliczeniu na 1 km² powierzchni województwa wyniosła 0,4 t.

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych – ilość zanieczyszczeń pyłowych odprowadzonych do atmosfery w ciągu roku i obejmuje poszczególne rodzaje tych zanieczyszczeń, tj.: pyły ze spalania paliw, cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych, krzemowe, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowe, sadzę i inne emitowane w danym zakładzie zanieczyszczenia pyłowe.

Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych – ilość zanieczyszczeń gazowych odprowadzonych przez jednostkę sprawozdawczą do atmosfery w ciągu roku i obejmuje następujące rodzaje zanieczyszczeń: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla, węglowodory i inne emitowane przez dany zakład zanieczyszczenia gazowe.

Dominującymi źródłami emisji zanieczyszczeń gazowych w województwie podlaskim były jednostki prowadzące działalność w zakresie wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (54,9% emisji zanieczyszczeń gazowych w województwie), zaś w mniejszym stopniu – zakłady przetwórstwa przemysłowego (26,7%). W przypadku emisji zanieczyszczeń pyłowych głównym źródłem były jednostki przetwórstwa przemysłowego oraz wytwarzające i zaopatrujące w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (po 40,0% emisji zanieczyszczeń pyłowych w województwie).

W 2021 r. w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza w Podlaskiem zatrzymano 38,8% zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) i 99,1% zanieczyszczeń pyłowych wyemitowanych z zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska. Krajowe wskaźniki były wyższe od wojewódzkich i wyniosły odpowiednio 73,5% i 99,9%.

4.4. Ochrona przyrody. Lasy

4.4. Nature protection. Forests

W końcu 2021 r. powierzchnia obszarów cennych przyrodniczo prawnie chronionych w województwie podlaskim nieznacznie zmniejszyła się w ujęciu rocznym, przy czym ich udział procentowy w powierzchni województwa pozostał na tym samym poziomie.

W omawianym okresie zwiększyła się natomiast powierzchnia gruntów leśnych, ale wskaźnik lesistości nie zmienił się w stosunku do zanotowanego w końcu poprzedniego roku.

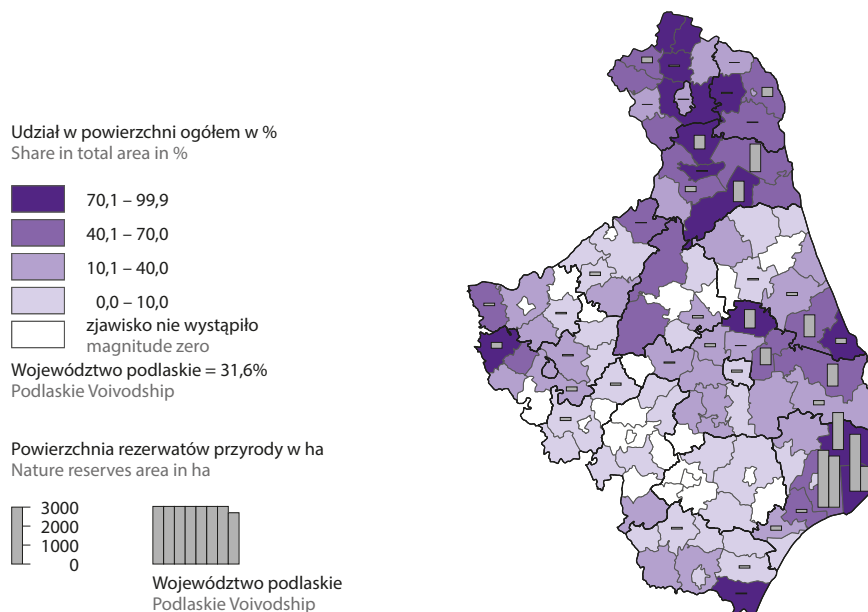
W końcu 2021 r. obszary cenne przyrodniczo prawnie chronione¹ w województwie podlaskim zajmowały 638,4 tys. ha, co stanowiło 31,6% jego powierzchni ogólnej. Powierzchnia obszarów chronionych uległa nieznacznemu ograniczeniu w porównaniu z zanotowaną rok wcześniej, zaś w odniesieniu do stanu w końcu 2015 r. zmniejszyła się o 3,9 tys. ha.

W strukturze obszarów objętych ochroną prawną¹ w województwie podlaskim dominują obszary chronionego krajobrazu (w końcu 2021 r. obejmowały one 68,7% powierzchni chronionej), parki narodowe (14,4%) oraz parki krajobrazowe (12,8%). Największy udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogólnej odnotowano w powiecie augustowskim (64,1%), zaś najmniejszy – w powiecie zambrowskim (0,4%).

¹ Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych.

Mapa 16. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona^a w 2021 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 16. Area of special nature value under legal protection^a in 2021 As of 31 December

^a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych.

^a Data do not include information on the areas of Nature 2000 network, data include only the part located within the legally protected areas.

Biorąc pod uwagę obszar parków narodowych w poszczególnych województwach, w końcu 2021 r. Podlaskie zajmowało pierwsze miejsce w Polsce. Powierzchnia parków narodowych w województwie podlaskim (92,2 tys. ha) stanowiła wówczas 29,3% ich ogólnej powierzchni w kraju. W porównaniu ze stanem w końcu 2020 r. i 2015 r. nastąpił niewielki wzrost powierzchni parków narodowych w województwie (odpowiednio o 0,6 ha i 0,5 ha).

Park narodowy – obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Rezerваты przyrody – obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Park krajobrazowy – obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszar chronionego krajobrazu – tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Obszary Natura 2000 – obszar utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

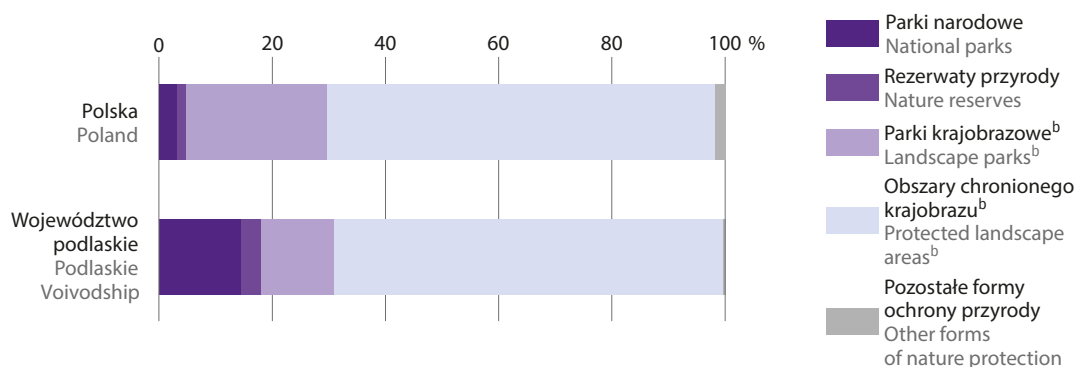
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe – fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na walory widokowe lub estetyczne.

Na przestrzeni siedmiu analizowanych lat liczba rezerwatów przyrody na terenie województwa podlaskiego pozostała niezmienna i kształtowała się na poziomie 93 obiektów. W końcu 2021 r. rezerваты przyrody zajmowały powierzchnię 23,7 tys. ha (w Polsce 171,0 tys. ha). Przeciętna powierzchnia rezerwatu wynosiła 254,9 ha (w kraju 113,5 ha). Zdecydowanie największy obszar zajmowały rezerваты leśne, które stanowiły 77,2% ogólnej powierzchni rezerwatów w województwie.

Według stanu w końcu 2021 r., w województwie podlaskim znajdowały się 3 parki krajobrazowe o łącznej powierzchni 86,6 tys. ha, co stanowiło 4,3% jego ogólnej powierzchni. Obszary chronionego krajobrazu obejmowały 456,8 tys. ha, tj. 22,6% powierzchni województwa. Porównując powierzchnię parków krajobrazowych do zanotowanej w końcu poprzedniego roku pozostała ona na niezmiennym poziomie, natomiast w odniesieniu do końca 2015 r. zmniejszyła się o 1,6 tys. ha. Powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu w porównaniu z zanotowaną przed rokiem uległa zmniejszeniu o 3,3 tys. ha, natomiast w odniesieniu do stanu w końcu 2015 r. – o 2,4 tys. ha.

Wykres 8. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona^a w 2021 r. Stan w dniu 31 grudnia

Chart 8. Area of special nature value under legal protection^a in 2021 As of 31 December

a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. b Bez rezerwatów i innych form ochrony przyrody (stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych) położonych na ich terenie.

a Data do not include information on the areas of Natura 2000 network, data include only the part located within the legally protected areas. b Excluding reserves and other forms of nature protection (documentation sites, landscape-nature complexes and ecological arable lands) located within those areas.

Na terenie województwa podlaskiego w końcu 2021 r. zanotowano 1988 pomników przyrody (w kraju 35043), z czego aż 1220 znajdowało się na terenie powiatu hajnowskiego. Liczba pomników przyrody zmniejszyła się o 1 obiekt w porównaniu ze stanem w końcu 2020 r. oraz o 5 obiektów w stosunku do zanotowanej 6 lat wcześniej.

Wśród form ochrony przyrody warto również wymienić obszary Natura 2000. Od końca 2015 r. obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) i specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) niezmiennie zajmują tę samą część powierzchni województwa wynoszącą odpowiednio 28,7% i 26,9%.

Charakterystycznym gatunkiem chronionym w województwie podlaskim jest żubr. Jego liczebność w 2021 r. wynosiła 1040 osobników, co stanowiło 42,8% populacji tego gatunku w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba osobników tego gatunku wzrosła o 58 szt., a w odniesieniu do 2015 r. – o 298 szt. Innym gatunkiem chronionym występującym na terenie województwa jest bóbr europejski, którego liczebność w 2021 r. została oszacowana na poziomie 17,5 tys. szt., natomiast w latach 2020 i 2015 – odpowiednio na poziomie 16,7 tys. szt. i 15,0 tys. szt.

W końcu 2021 r. ludność mogła korzystać z parków spacerowo-wypoczynkowych, zieleńców, zieleni ulicznej oraz terenów zieleni osiedlowej o łącznej powierzchni 1,8 tys. ha (w kraju – 79,8 tys. ha), co oznacza, że

na 1 mieszkańca województwa podlaskiego przypadało 15,7 m² tych terenów. W porównaniu ze stanem w końcu 2020 r. powierzchnia ta zwiększyła się o 121,6 ha (o 7,2%), natomiast w odniesieniu do zanotowanej 6 lat wcześniej wzrosła o 194,0 ha (o 12,0%).

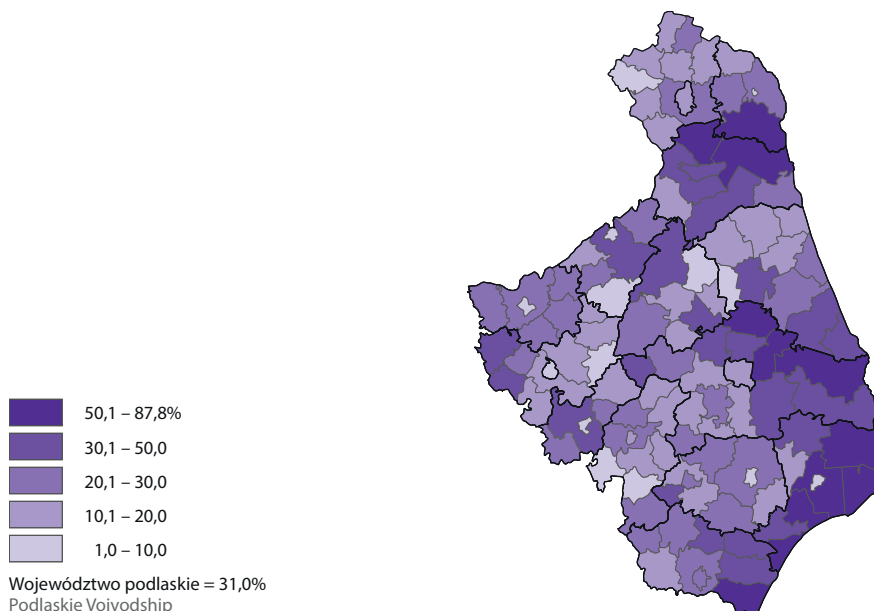
Według stanu w końcu 2021 r., powierzchnia gruntów leśnych w województwie podlaskim wynosiła 635,6 tys. ha, co stanowiło 6,7% ich ogólnej powierzchni w kraju. Powierzchnia gruntów leśnych zwiększyła się o 0,8 tys. ha (o 0,1%) w porównaniu z zanotowaną przed rokiem, natomiast w stosunku do stanu w końcu 2015 r. wzrosła o 4,8 tys. ha (o 0,8%). Na 1 mieszkańca województwa podlaskiego w końcu 2021 r. przypadało 54,5 ara powierzchni lasów (w 2020 r. – 54,0 ary), natomiast na 1 mieszkańca w Polsce – 24,4 ara (w 2020 r. – 24,3 ara). W końcu 2015 r. w województwie wskaźnik ten był niższy i wynosił 52,2 ara.

Lesistość – stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni danego obszaru (kraju, województwa, powiatu, gminy).

W końcu 2021 r. wskaźnik lesistości w województwie podlaskim przyjął wartość 31,0%, co uplasowało je na siódmym miejscu wśród województw w kraju, podczas gdy w Polsce wynosił 29,6%. W regionie najwyższy wskaźnik lesistości odnotowano w powiatach: hajnowskim (53,7%), augustowskim (46,2%) i sejneńskim (42,1%), zaś najniższy – w miastach na prawach powiatu Łomża (1,0%) i Suwałki (13,2%). W skali roku lesistość nie zmieniła się zarówno w województwie podlaskim, jak i w kraju, natomiast w końcu 2015 r. w regionie ukształtowała się na poziomie 30,8%, a w Polsce wynosiła 29,5%.

**Mapa 17. Lesistość w 2021 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 17. Forest cover in 2021
As of 31 December

W końcu 2021 r. w strukturze własnościowej gruntów leśnych województwa, podobnie jak w całym kraju, dominowała własność publiczna (67,6%), a w jej ramach – grunty leśne znajdujące się pod zarządkiem Lasów Państwowych, stanowiące 61,6% wszystkich gruntów leśnych w województwie. Grunty leśne prywatne obejmowały 32,4% ogółu gruntów leśnych w Podlaskiem.

4.5. Odpady przemysłowe i komunalne

4.5. Industrial and municipal waste

W 2021 r. ilość wytworzonych odpadów przemysłowych znacznie spadła w skali roku, na co największy wpływ miała zdecydowanie mniejsza niż przed rokiem ilość odpadów magazynowanych czasowo. Ilość zebranych odpadów komunalnych wzrosła w ujęciu rocznym.

W 2021 r. w województwie podlaskim wytworzono 891,0 tys. t odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych), co stanowiło 0,8% ich ogólnej ilości w kraju. W miastach wytworzono 612,7 tys. t (68,8% ogółu) odpadów, a na obszarach wiejskich – 278,3 tys. t (31,2% ogółu). Ilość odpadów wytworzonych znacznie zmniejszyła się w porównaniu z rokiem poprzednim – o 1472,1 tys. t (o 62,3%), natomiast wzrosła w odniesieniu do 2015 r. – o 19,9 tys. t (o 2,3%).

Tablica 6. Odpady przemysłowe

Table 6. Industrial waste

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	
	w tys. t in thousand tonnes				Polska=100 Poland=100
Odpady wytworzone (w ciągu roku) – ogółem Waste generated (during the year) – total	871,1	493,5	2363,1	891,0	0,8
w tym: of which:					
unieszkodliwione we własnym zakresie disposed by producers on its own	9,1	5,0	7,3	6,0	0,0
przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients	374,1	290,3	229,0	326,8	0,5
magazynowane czasowo temporarily stored	183,0	42,6	1420,2	38,8	3,2
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^a ; stan w końcu roku) – ogółem Waste landfilled (accumulated ^a ; as of the end of the year) – total	2337,4	2297,9	2261,4	2241,9	0,1

a Na składowiskach (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych.
a On own landfills (including heaps and settling ponds).

Z ogólnej ilości odpadów wytworzonych w 2021 r., wytwórcy odpadów poddali odzyskowi we własnym zakresie 519,4 tys. t (58,3%) odpadów, 326,8 tys. t (36,7%) przekazali innym odbiorcom, zmagazynowali czasowo 38,8 tys. t (4,4%) odpadów, a pozostałe 6,0 tys. t (0,7%) unieszkodliwili we własnym zakresie. W porównaniu z 2020 r. zwiększyła się ilość odpadów przekazanych innym odbiorcom (o 97,8 tys. t, tj. o 42,7%). Zmniejszyła się natomiast ilość odpadów poddanych odzyskowi (o 187,2 tys. t, tj. o 26,5%), unieszkodliwionych (o 1,3 tys. t, tj. o 17,8%) i magazynowanych czasowo (o 1381,4 tys. t, tj. o 97,3%). W odniesieniu do 2015 r. więcej odpadów poddano odzyskowi (o 214,5 tys. t, tj. o 70,4%), natomiast mniej odpadów zmagazynowano czasowo (o 144,2 tys. t, tj. o 78,8%), unieszkodliwiono (o 3,1 tys. t, tj. o 34,1%) oraz przekazano innym odbiorcom (o 47,3 tys. t, tj. o 12,6%).

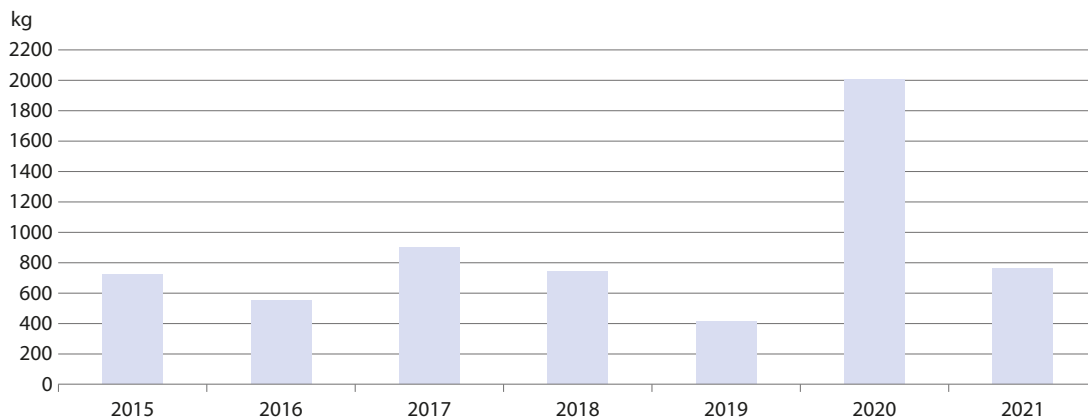
W końcu 2021 r. ogólna ilość odpadów dotychczas składowanych (nagromadzonych) na składowiskach własnych wyniosła 2241,9 tys. t, co stanowiło 0,1% odpadów nagromadzonych w kraju. Ilość ta spadła zarówno w porównaniu z zanotowaną przed rokiem (o 19,5 tys. t, tj. o 0,9%), jak i w odniesieniu do 2015 r. (o 95,5 tys. t, tj. o 4,1%).

Liczba zakładów wytwarzających odpady w województwie podlaskim w końcu 2021 r. wyniosła 60 i w ciągu roku zwiększyła się o 9, natomiast w odniesieniu do liczby zanotowanej 6 lat temu nie uległa zmianie.

W 2021 r. ilość odpadów wytworzonych (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa podlaskiego wyniosła 772,8 kg (w Polsce wskaźnik ten osiągnął wartość 2835,3 kg). Ilość ta zmniejszyła się o 1264,5 kg (o 62,1%) w porównaniu z 2020 r., natomiast zwiększyła się o 41,0 kg (o 5,6%) w odniesieniu do 2015 r.

Wykres 9. Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca

Chart 9. Industrial waste generated during the year per capita

Największa ilość odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w 2021 r. należała do grupy „Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych)” – 443,5 tys. t, co stanowiło 49,8% ogółu odpadów wytworzonych w województwie.

W 2021 r. w województwie podlaskim głównym źródłem odpadów było budownictwo (422,2 tys. t odpadów, tj. 47,4% ogółu). Pozostałą część stanowiły odpady wytworzone w jednostkach zaliczanych do sekcji: przetwórstwo przemysłowe (213,0 tys. t, tj. 23,9%), górnictwo i wydobywanie (123,3 tys. t, tj. 13,8%), wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę (88,3 tys. t, tj. 9,9%) oraz dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (44,2 tys. t, tj. 5,0%).

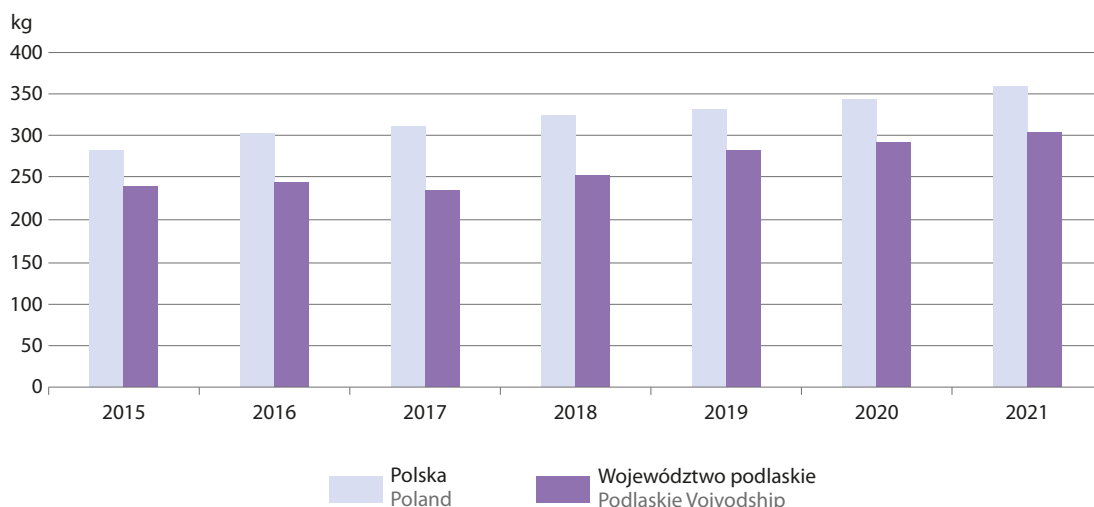
Największą ilość wytworzonych odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w 2021 r. zanotowano w powiatach kolneńskim (363,8 tys. t) i sokólskim (132,0 tys. t) oraz w mieście Białystok (111,8 tys. t). Najmniej odpadów wytworzono w powiatach: suwalskim (1,1 tys. t), siemiatyckim (6,3 tys. t) i wysokomazowieckim (10,1 tys. t). W powiatach monieckim i sejneńskim nie odnotowano odpadów wytworzonych 2021 r.

Odpady komunalne – odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

W 2021 r. w województwie podlaskim zebrano 350,7 tys. t odpadów komunalnych (253,2 tys. t w miastach i 97,5 tys. t z obszarów wiejskich), co stanowiło 2,6% ogółu odpadów komunalnych wytworzonych w Polsce. Ilość zebranych odpadów komunalnych wzrosła zarówno w porównaniu z rokiem poprzednim (o 3,5%), jak i 2015 (o 22,4%).

W 2021 r. ilość wytworzonych odpadów komunalnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa podlaskiego wyniosła 304,2 kg (w Polsce wskaźnik ten osiągnął poziom 359,9 kg). Oznacza to wzrost w stosunku do 2020 r. i 2015 r. odpowiednio o 12,0 kg oraz 63,6 kg. Najwięcej odpadów komunalnych na 1 mieszkańca wytworzono w mieście Białystok (370,6 kg), najmniej – w powiecie kolneńskim (212,3 kg).

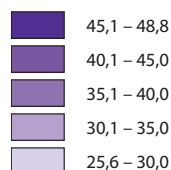
Wykres 10. Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca
Chart 10. Municipal waste collected during the year per capita

Większość odpadów komunalnych zebranych w 2021 r. pochodziła z gospodarstw domowych. W województwie podlaskim wytworzono w nich 306,3 tys. t odpadów, co stanowiło 87,3% ogółu (w Polsce – 85,8% ogółu). Ilość tej kategorii odpadów wzrosła o 2,8% w porównaniu z rokiem poprzednim oraz o 28,4% w stosunku do 2015 r. Pozostałą część odpadów komunalnych, pochodzącą z handlu, małego biznesu, biur, instytucji oraz usług komunalnych w 2021 r. zebrano w ilości 44,4 tys. t.

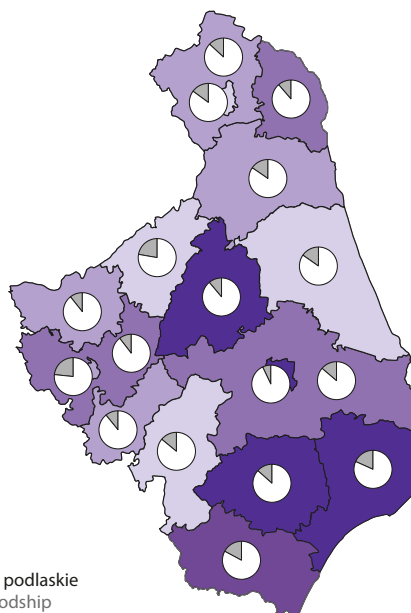
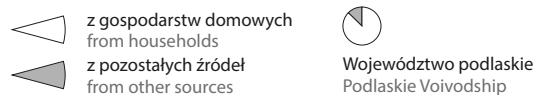
Mapa 18. Odpady komunalne zebrane w 2021 r.
Map 18. Municipal waste collected in 2021

Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w odpadach komunalnych zebranych ogółem w %
Share of municipal waste collected separately in total municipal waste collected in %

Województwo podlaskie = 38,6%
Podlaskie Voivodship

Struktura odpadów komunalnych zebranych ogółem według źródeł pochodzenia w %
Structure of total municipal waste collected by source of origin in %

Wśród zebranych odpadów komunalnych przeważały odpady zmieszane. W 2021 r. w województwie podlaskim ich ilość wyniosła 215,2 tys. t, co stanowiło 2,6% ogółu zmieszanych odpadów komunalnych w Polsce. Oznacza to wzrost o 1,7% w stosunku do poprzedniego roku (w kraju – o 1,1%), a w porównaniu z 2015 r. – spadek o 7,8% (w Polsce – o 1,1%).

Pozostałą część stanowiły odpady zebrane selektywnie, których ilość z roku na rok wzrasta. W 2021 r. na terenie województwa podlaskiego zebrano selektywnie 135,5 tys. t odpadów komunalnych, tj. o 6,6% więcej niż w roku poprzednim i ponad 2,5-krotnie więcej niż w 2015 r. (w kraju odpowiednio o 9,3% oraz ponad 2-krotnie więcej).

Tablica 7. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku
Table 7. Municipal waste collected separately during the year

Wyszczególnienie Specification	2015		2019	2020	2021			
	ogółem total	w tym z gospodarstw domowych of which from households	ogółem total		w tym z gospodarstw domowych of which from households		Polska=100 Poland=100	
					w t in t	Polska=100 Poland=100	w t in t	Polska=100 Poland=100
Ogółem Total	53125,1	49368,0	105095,9	127189,4	135525,1	2,5	129197,2	2,6
w tym: of which:								
Papier i tektura Paper and cardboard	3581,0	2936,8	10389,1	13386,4	14964,3	2,7	12679,2	2,7
Szkło Glass	10524,8	10226,1	13968,9	17868,9	19671,6	2,5	18798,5	2,5
Tworzywa sztuczne Plastics	4884,4	4629,6	6269,4	9352,5	13168,9	2,5	12459,7	2,6
Metale Metals	410,1	377,2	205,9	233,9	629,2	7,2	611,2	7,9
Tekstylia Textiles	36,0	29,1	162,9	140,3	163,7	3,7	163,5	3,8
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne Waste electrical and electronic equipment	426,7	405,0	988,0	1320,2	1246,1	2,8	1240,2	2,9

W ogólnej masie odpadów zebranych selektywnie w województwie podlaskim w 2021 r., podobnie jak rok wcześniej, dominowały odpady biodegradowalne (33,3%), odpady szklane (14,5%), wielkogabarytowe (14,0%) oraz papier i tektura (11,0%). Były to również frakcje o największym udziale w strukturze zebranych selektywnie odpadów komunalnych w Polsce. Oznacza to zmianę wiodących frakcji selektywnie zebranych odpadów komunalnych w województwie podlaskim w porównaniu z 2015 r., kiedy to przeważały takie kategorie jak szkło (19,8%) oraz biodegradowalne (18,4%). Największy spadek udziału w strukturze selektywnie zebranych odpadów komunalnych dotyczył frakcji szkło (z 19,8% w 2015 r. do 14,5% w 2021 r.).

W 2021 r. w województwie podlaskim 280,8 tys. t wytworzonych odpadów komunalnych (czyli 80,1% ogółu) zostało przeznaczonych do odzysku (w Polsce – 60,0%), z tego 97,7 tys. t odpadów komunalnych poddano recyklingowi. Były to zarówno odpady komunalne zebrane selektywnie, jak i odpady surowcowe wysegregowane ze zmieszanych odpadów komunalnych. W porównaniu z 2020 r. ilość odpadów komunalnych skierowanych do recyklingu w Podlaskiem wzrosła o 3,2% (w kraju – o 5,2%).

W analizowanym roku w województwie podlaskim 43,6 tys. t odpadów komunalnych (tj. 12,4% ogółu) zostało skierowanych do przetwarzania biologicznego (kompostowania lub fermentacji), co oznacza wzrost

o 7,8% w porównaniu z 2020 r. W Polsce również zwiększyła się (o 15,6%) masa odpadów komunalnych przeznaczonych do takiej obróbki.

Blisko 139,5 tys. t (39,8% ogółu) odpadów komunalnych w województwie podlaskim poddano procesowi przekształcenia termicznego z odzyskiem energii (w Polsce – 19,8% ogółu). Oznacza to wzrost o 28,5% w porównaniu z poprzednim rokiem (w kraju – o 1,7%).

W 2021 r. w województwie podlaskim do procesów unieszkodliwienia skierowano łącznie 66,0 tys. t (18,8% ogółu) zebranych odpadów komunalnych, czyli o 30,8% mniej w porównaniu z 2020 r. W Polsce ilość odpadów przekazanych do tych procesów zwiększyła się w skali roku o 1,5%.

W końcu grudnia 2021 r. na terenie województwa funkcjonowało 11 czynnych składowisk przyjmujących odpady komunalne (w tym 3 w powiecie hajnowskim), których łączna powierzchnia wynosiła 55,9 ha. W tym czasie w Polsce funkcjonowało 265 takich składowisk, zajmujących powierzchnię 1667,2 ha. W odniesieniu do stanu w końcu poprzedniego roku w województwie podlaskim liczba składowisk oraz ich łączna powierzchnia utrzymała się na niezmiennym poziomie. W kraju natomiast zamknięto w ciągu roku 6 składowisk, a łączna powierzchnia składowisk czynnych w końcu 2021 r. zmniejszyła się o 25,1 ha w porównaniu z końcem poprzedniego roku. Od 2015 r. w Podlaskiem zamknięto 2 składowiska, a ich powierzchnia zwiększyła się o 5,2 ha. W tym czasie w Polsce zlikwidowano 82 składowiska o powierzchni 192,6 ha.

W końcu 2021 r. w województwie podlaskim istniało 129 dzikich wysypisk o powierzchni 20,3 ha, natomiast w kraju odnotowano ich 2246 o łącznej powierzchni 207,9 ha. W porównaniu ze stanem w końcu poprzedniego roku ogólna liczba takich wysypisk w województwie zwiększyła się o 64, a ich powierzchnia – o 3,7 ha. Podobnie zjawisko to kształtowało się w Polsce, tj. wzrosła liczba dzikich wysypisk ogółem (o 238), a ich powierzchnia zwiększyła się (o 16,2 ha). Od końca 2015 r. w województwie zlikwidowano łącznie 26 dzikich wysypisk (o powierzchni 1,9 ha), a w Polsce – 268 takich wysypisk (o łącznej powierzchni 44,8 ha).

Wydatki budżetowe na gospodarkę odpadami przypadające na 1 kilogram odpadów to stosunek łącznej wartości kosztów gospodarki odpadami do łącznej masy zebranych i odebranych odpadów komunalnych. Wzrost wartości wskaźnika oznacza spadek efektywności kosztowej.

W 2021 r. w województwie podlaskim wydatki budżetowe na gospodarkę odpadami przypadające na 1 kg odpadów komunalnych wytworzonych wyniosły 0,75 zł. Oznacza to, że były one niższe od średniej wartości w kraju, gdzie kształtowały się na poziomie 0,79 zł. Na tle wszystkich województw Podlaskie zajęło piątą lokatę (równoległe z województwem śląskim) pod względem najniższych wydatków budżetowych na gospodarkę odpadami przypadających na 1 kg odpadów komunalnych zebranych. W województwie podlaskim analizowany wskaźnik był o 27,1% wyższy od zanotowanego w 2020 r.

4.6. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

4.6. Economic aspects of environmental protection

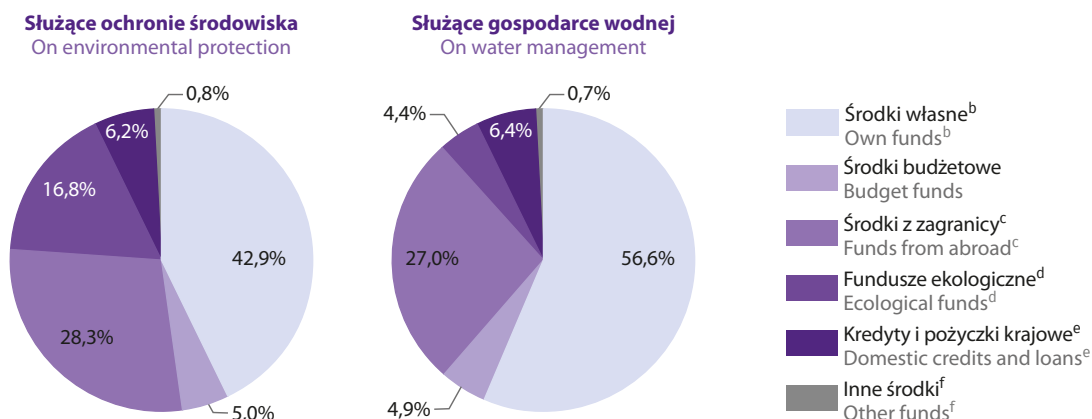
W 2021 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, nastąpił spadek nakładów na środki trwale służące ochronie środowiska oraz znaczący wzrost nakładów służących gospodarce wodnej.

Nakłady na środki trwale służące ochronie środowiska poniesione w 2021 r. w województwie podlaskim wyniosły 289,1 mln zł, co w skali Polski stanowiło 2,3%. Nakłady poniesione w województwie zmniejszyły się o 9,6 mln zł (tj. o 3,2%) w porównaniu z 2020 r. i o 90,6 mln zł (tj. o 23,9%) w odniesieniu do 2015 r. Nakłady na środki trwale służące ochronie środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa podlaskiego w 2021 r. wyniosły 251 zł (na 1 mieszkańca Polski – 326 zł) i w porównaniu z 2020 r. były niższe o 7 zł (w kraju – wyższe o 26 zł), a w odniesieniu do 2015 r., zarówno w województwie podlaskim jak i w kraju, zmniejszyły się o 68 zł.

Biorąc pod uwagę kierunki inwestowania w ochronie środowiska, stwierdzono, że w 2021 r. najwyższe nakłady zostały poniesione na gospodarkę ściekową i ochronę wód – 142,7 mln zł (49,4% ogółu nakładów służących ochronie środowiska w województwie). W skali wydatków na inwestycje związane z gospodarką ściekową i ochroną wód w Polsce stanowiły one 2,5%. W poprzednim roku nakłady na gospodarkę ściekową i ochronę wód w regionie wyniosły 154,3 mln zł, a w 2015 r. – 99,8 mln zł.

Wykres 11. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej według źródeł finansowania w latach 2015–2021^a

Chart 11. Outlays on fixed assets for environmental protection and water management by source of financing in years 2015–2021^a

a Według lokalizacji inwestycji. b Łącznie ze środkami z budżetów gmin będących inwestorami. c Środki bezzwrotne i zwrotne uzyskane w ramach międzynarodowych programów funduszy pomocowych (w tym Fundusz Spójności), funduszy strukturalnych, pomocy bilateralnej, ekokonwersji. d Pożyczki, kredyty i dotacje. e W tym bankowe. f W tym nakłady niesfinansowane.

a By site location of investment. b Including funds from budgets of gminas which are investors. c Non-refundable and refundable funds received from international programmes of aid funds (including the Cohesion Fund), structural funds, bilateral assistance, ecological conversion. d Loans, credits and grants. e Of which bank credits and loans. f Of which non-financed outlays.

Analizując źródła finansowania inwestycji w ochronie środowiska w województwie, należy zauważyć, że w 2021 r. były to przede wszystkim środki własne, stanowiące 43,2% wszystkich nakładów (w Polsce – 55,0%). Podobną sytuację zaobserwowano w 2020 r., gdy dominującym źródłem były również środki własne stanowiące 48,8% wszystkich nakładów. W 2015 r. inwestycje w ochronie środowiska były finansowane głównie z funduszy ekologicznych, których udział w nakładach ogółem ukształtował się na poziomie 49,7%.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w województwie podlaskim w 2021 r. wyniosły 81,9 mln zł co stanowiło 2,5% takich nakładów w Polsce. W porównaniu z 2020 r. i 2015 r. były one wyższe odpowiednio o 25,1 mln zł (o 44,2%) i 45,3 mln zł (ponad 2-krotnie). Nakłady na środki trwałe na gospodarkę wodną w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa ukształtowały się na poziomie 71 zł, a w skali kraju osiągnęły wartość 86 zł. W 2020 r. nakłady te wyniosły 49 zł, a w 2015 r. – 31 zł na 1 mieszkańca województwa oraz odpowiednio 70 zł i 86 zł na 1 mieszkańca kraju.

Biorąc pod uwagę kierunki inwestowania w gospodarce wodnej, należy wyróżnić dwa o największych nakładach: ujęcia i doprowadzenia wody oraz budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody. W 2021 r. w województwie podlaskim na ujęcia i doprowadzenia wody przeznaczono ponad połowę wszystkich funduszy – 59,1% (w 2020 r. – 51,5%), natomiast w Polsce – 44,1% (w 2020 r. – 47,7%). Należy zauważyć, że w latach: 2021, 2020 i 2015 w województwie podlaskim nie przeznaczono żadnych nakładów na obwałowania przeciwpowodziowe oraz na stacje pomp na zawałach i obszarach depresyjnych (w Polsce w 2021 r. na ten cel wydatkowano 12,5% ogółu nakładów na gospodarkę wodną).

Tablica 8. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej w latach 2015–2021^a
 Table 8. Outlays on fixed assets for environmental protection and water management in years 2015–2021^a

Wyszczególnienie Specification	W tys. zł In thousand PLN	Polska = 100 Poland = 100	Na 1 mieszkańca w zł ^b Per capita in PLN ^b
Ochrona środowiska Environmental protection	1882696,5	2,5	228,54
w tym: of which:			
ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu climate and air protection	371984,1	1,5	45,16
gospodarka ściekowa i ochrona wód sewage management and waters protection	937887,2	2,7	113,85
gospodarka odpadami waste management	347700,2	4,3	42,21
ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu protection of biodiversity and landscape	18467,6	2,1	2,24
pozostała działalność związana z ochroną środowiska other activity connected with environment protection	188447,0	3,3	22,88
Gospodarka wodna Water management	449135,5	2,4	54,52
w tym: of which:			
ujęcia i doprowadzenia wody water intakes and systems	277875,6	3,3	33,73
budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody construction and modernisation of water treatment plants	151867,3	5,6	18,43
zbiorniki i stopnie wodne water reservoirs and falls	12761,6	0,3	1,55

a Według lokalizacji inwestycji. b Średnia roczna wartość z danego okresu.
 a By the location of investment. b An annual average from a given period.

Na przestrzeni analizowanych 7 lat przeważającym źródłem finansowania w gospodarce wodnej w Podlaskiem były środki własne. W 2021 r. osiągnęły one 49,5% wszystkich nakładów (w kraju – 48,6%), natomiast w 2020 r. – 54,6%, a w 2015 r. – 58,9%.

Wśród efektów rzeczowych inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej w województwie podlaskim uzyskanych w 2021 r. należy wymienić budowę 48,9 km sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki (w Polsce było to 3434,0 km) oraz 29,7 km sieci odprowadzającej wody opadowe (w Polsce – 672,2 km). W latach 2020 i 2015 długość sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki oddanej do użytku w województwie podlaskim wyniosła odpowiednio 42,5 km oraz 89,7 km, a w Polsce – 3363,7 km oraz 7960,6 km. W 2021 r. w województwie podlaskim powstało również 38 indywidualnych (prydomowych) oczyszczalni ścieków o łącznej przepustowości 213 m³ na dobę.

W latach 2015–2021 w Polsce oddano łącznie do użytku 234 komunalne oczyszczalnie ścieków, z tego 10 w województwie podlaskim (w 2021 r. w Polsce – 24, w województwie podlaskim – 1).

W 2021 r. w przypadku efektów rzeczowych inwestycji w zakresie gospodarki wodnej warto wymienić wybudowanie 62,1 km sieci wodociągowej (w Polsce – 2960,5 km). W 2020 r. oddano do użytku 62,6 km sieci wodociągowej, natomiast w 2015 r. – 162,3 km.

Rozdział 5

Chapter 5

Społeczeństwo

Society

5.1. Kapitał ludzki

5.1. Human capital

Demografia

Demography

W 2022 r. utrzymał się spadek liczby ludności w ujęciu rocznym. Podobnie jak w poprzednich latach, zanotowano ujemny przyrost naturalny oraz ujemne ogólne saldo migracji ludności na pobyt stały. Saldo migracji zagranicznych przyjęło natomiast wartość dodatnią.

Dane dotyczące ludności – jeśli nie zaznaczono inaczej – podaje się według krajowej definicji zamieszkania i dotyczą liczby stałych mieszkańców gminy skorygowanej o saldo osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące; do ludności gminy nie są zaliczani imigranci przebywający w Polsce czasowo, natomiast zaliczani są stali mieszkańcy Polski przebywający czasowo za granicą (bez względu na okres ich czasowego przebywania/nieobecności).

Szacunki stanu i struktury ludności dla lat międzyspisowych sporządza się **metodą bilansową**, w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu zmian w kolejnych okresach spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony), migracjami ludności (migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały oraz wewnętrzne na pobyt czasowy), a także przesunięciami ludności z tytułu zmian administracyjnych mających swoje odzwierciedlenie w Rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast oraz nadania niektórym miejscowościom statusu miasta. Dane o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały pochodzą z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (obejmują wyłącznie migracje zarejestrowane). Dane o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach pochodzą ze sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego. Dane o orzeczonych rozwodach i separacjach pochodzą ze sprawozdawczości sądów.

Dane o ludności oraz współczynniki demograficzne, a także przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjmując jako bazę wyjściową:

- dla lat 2015–2019 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011,
- dla lat 2020–2022 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021.

Dane prezentowane za lata 2020–2021 zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Raportu.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2022 r., ludność województwa podlaskiego liczyła 1143355 osób. Mieszkańcy województwa, niezmiennie od 2020 r., stanowią 3,0% ogółu ludności Polski. W regionie obserwowany jest systematyczny spadek liczby ludności. W odniesieniu do stanu w końcu 2021 r. liczba mieszkańców województwa zmniejszyła się o 5365 osób (o 0,5%), zaś na przestrzeni ostatnich siedmiu lat – o 45445 osób (o 3,8%).

**Tablica 9. Ludność
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 9. Population
As of 31 December

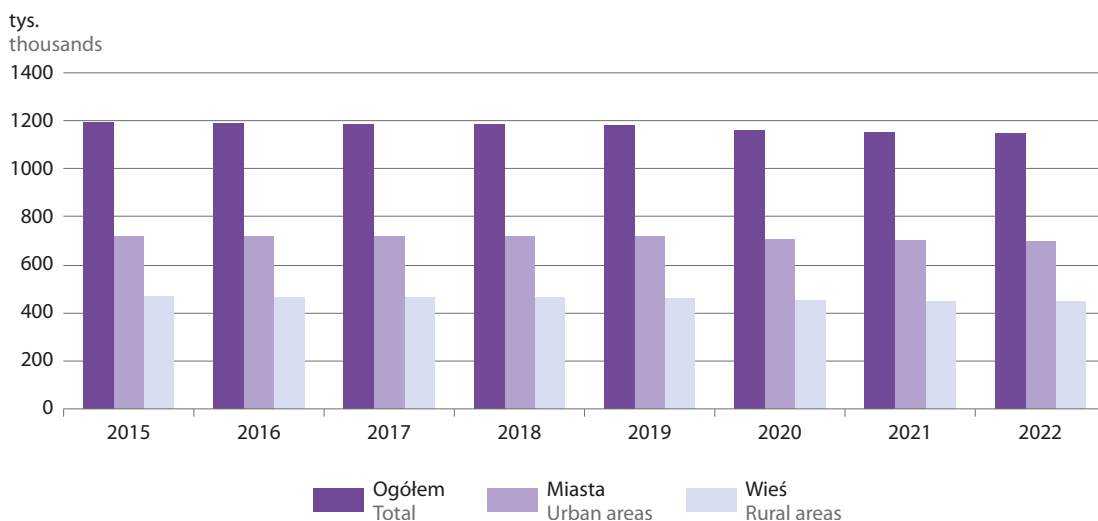
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
W tysiącach In thousands	1188,8	1156,6	1148,7	1143,4
Polska=100 Poland=100	3,1	3,0	3,0	3,0
Kobiety na 100 mężczyzn Females per 100 males	105	105	105	106
Miasta – w % ogółu ludności Urban areas – in % of total population	60,6	60,9	60,9	60,9
Wieś – w % ogółu ludności Rural areas – in % of total population	39,4	39,1	39,1	39,1
Na 1 km ² powierzchni ogólnej Per 1 km ² of total area	59	57	57	57

Średnia gęstość zaludnienia (liczba osób przypadająca na 1 km²) w końcu grudnia 2021 r. wynosiła w województwie 57 (w Polsce – 121) i nie zmieniła się w odniesieniu do zanotowanej rok wcześniej, ale była niższa niż w końcu 2015 r. (59). Wskaźnik ten wykazywał znaczne zróżnicowanie przestrzenne na terenie województwa – nadal najwyższy notowano w Białymstoku i Łomży (odpowiednio 2865 i 1840 osób na 1 km²), zaś najniższy – w powiatach sejneńskim (22 osoby na 1 km²) i hajnowskim (24 osoby na 1 km²).

Ludność miejska w omawianym okresie liczyła 695787 osób i stanowiła 60,9% ogółu mieszkańców regionu. W Polsce udział ludności zamieszkującej w miastach ukształtował się na nieco niższym poziomie i wynosił 59,6%. Wskaźnik urbanizacji w województwie podlaskim przyjął tę samą wartość co przed rokiem, ale był o 0,3 p. proc. wyższy niż siedem lat wcześniej. W końcu 2022 r. tereny wiejskie w województwie podlaskim zamieszkiwało 447568 osób. Odsetek ludności wiejskiej (wskaźnik ruralizacji) osiągnął poziom 39,1% i był niższy niż średnio w kraju, gdzie wynosił 40,4%. W porównaniu z zanotowanym w końcu poprzedniego roku analizowany wskaźnik w Podlaskiem nie zmienił swej wartości, natomiast obniżył się o 0,3 p. proc. w stosunku do stanu w końcu 2015 r.

**Wykres 12. Ludność w latach 2015–2022
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 12. Population in 2015–2022
As of 31 December

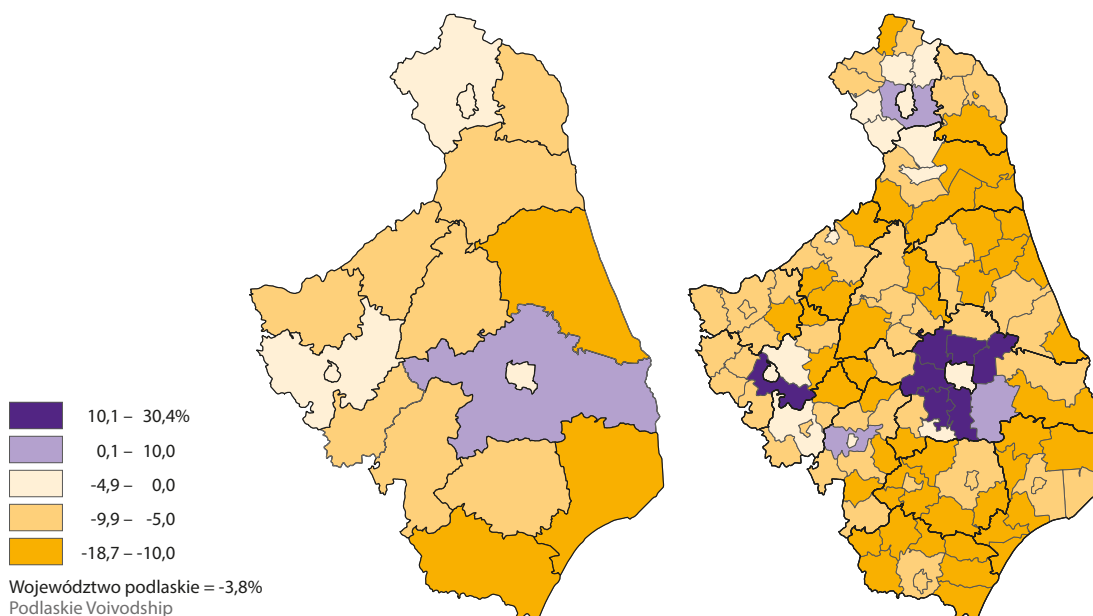
Struktura ludności według płci w województwie podlaskim od kilku lat nie ulega większym zmianom. W ogólnej liczbie mieszkańców nieznacznie przeważają kobiety, których odsetek w końcu grudnia 2022 r. wyniósł 51,4% i był o 0,1 p. proc. wyższy niż rok wcześniej. W Polsce sytuacja w tym zakresie jest podobna – w końcu 2022 r. kobiety stanowiły 51,7% ogółu ludności. Współczynnik feminizacji (liczba kobiet na 100 mężczyzn) ukształtował się na wyższym poziomie niż w latach poprzednich, osiągając w regionie wartość 106, zaś w Polsce – 107. Omawiany współczynnik wykazuje zróżnicowanie przestrzenne na terenie województwa. W końcu 2022 r. najwyższą jego wartość zaobserwowano w mieście Białystok, gdzie na 100 panów przypadało 113 pań. Przewagę liczby mężczyzn nad liczbą kobiet stwierdzono natomiast w czterech powiatach województwa, przy czym największą zanotowano w powiecie suwalskim, gdzie na 100 mężczyzn przypadało tylko 96 kobiet.

Analizując strukturę ludności według ekonomicznych grup wieku, można zauważyć, iż zmniejsza się udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej populacji mieszkańców województwa podlaskiego, a zwiększa się odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym. Udział dzieci i młodzieży w wieku 0–17 lat w ogólnej liczbie ludności regionu w końcu 2022 r. ukształtował się na poziomie 18,2% (w Polsce – 18,4%) i nie zmienił się w stosunku do zanotowanego w końcu 2021 r., ale wzrósł o 0,8 p. proc. w odniesieniu do stanu w końcu 2015 r. Odsetek ludności w wieku produkcyjnym (kobiety w wieku 18–59 lat, mężczyźni w wieku 18–64 lata) wyniósł 58,9% (w kraju – 58,7%) i zmniejszył się o 0,5 p. proc. w porównaniu z zanotowanym w końcu poprzedniego roku i o 4,2 p. proc. w stosunku do stanu w końcu grudnia 2015 r. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym (kobiety – 60 lat i więcej, mężczyźni – 65 lat i więcej) w ogólnej populacji mieszkańców województwa podlaskiego ukształtował się na poziomie 22,9% (w Polsce – również 22,9%) i zwiększył się o 0,5 p. proc. w odniesieniu do stanu w końcu 2021 r. oraz o 3,5 p. proc. w porównaniu ze stanem w dniu 31 grudnia 2015 r.

Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w poszczególnych powiatach województwa podlaskiego była zróżnicowana. Najmniej korzystna sytuacja wystąpiła w powiecie hajnowskim. W końcu 2022 r. zaobserwowano tu jeden z najmniejszych udziałów ludności w wieku przedprodukcyjnym (15,0%) oraz największy udział osób w wieku poprodukcyjnym (30,9%) w ogólnej liczbie mieszkańców powiatu. Najwyższy odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym zanotowano natomiast w powiecie białostockim (20,3%), a najniższy udział osób w wieku poprodukcyjnym stwierdzono w powiecie łomżyńskim (19,8%).

Mapa 19. Zmiana liczby ludności w latach 2015–2022 Stan w dniu 31 grudnia

Map 19. Population changes in 2015–2022
As of 31 December

Relacje między poszczególnymi ekonomicznymi grupami wieku ludności obrazuje współczynnik obciążenia demograficznego, czyli liczba osób w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym. W województwie podlaskim w końcu 2022 r. ukształtował się on na poziomie 70 (w kraju – również 70), tj. 31 dla wieku przedprodukcyjnego (w kraju – 31) i 39 dla wieku poprodukcyjnego (w kraju – 39). W końcu 2021 r. omawiany wskaźnik osiągnął wartość 68, tj. 31 – dla wieku przedprodukcyjnego i 37 – dla poprodukcyjnego. W 2015 r. ukształtował się na poziomie 58, przy czym w przypadku osób w wieku poniżej 18 roku życia wynosił 27, podczas gdy dla osób w wieku poprodukcyjnym przyjął wartość 31.

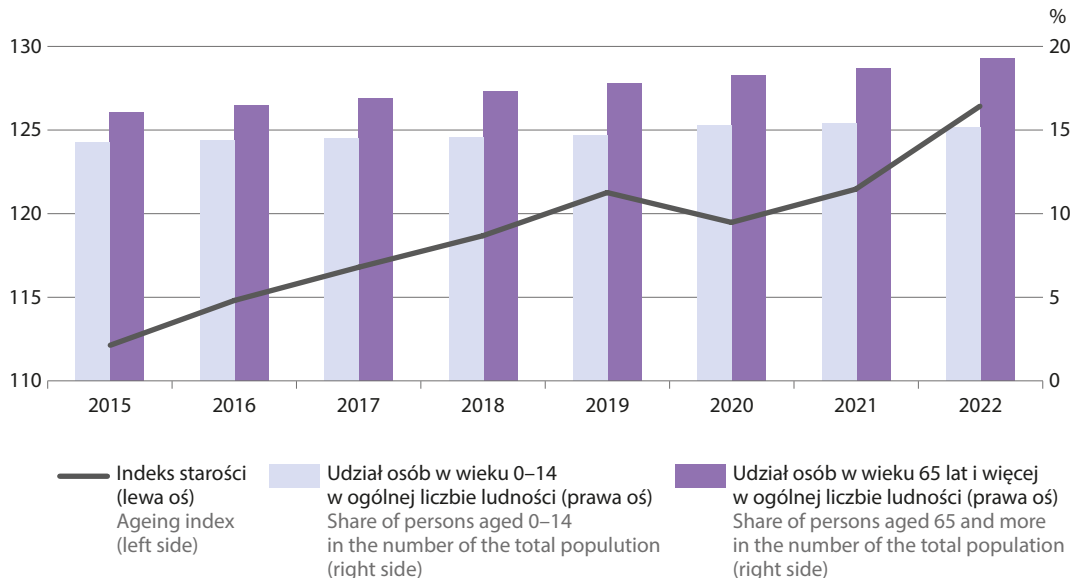
W województwie podlaskim od wielu lat niezmiennie rośnie liczebność grupy osób w wieku 65 lat i więcej. Udział tej populacji w ogólnej liczbie ludności nazywany jest wskaźnikiem starości demograficznej, który w końcu grudnia 2022 r. osiągnął poziom 19,3%, podczas gdy rok wcześniej wynosił 18,6%, a siedem lat wcześniej – 16,1%. W Polsce w omawianym roku wskaźnik ten ukształtował się na nieco wyższym poziomie niż w województwie i przyjął wartość 19,5%.

Indeks starości jest relacją pokoleniową dziadków i wnuczków, tj. liczba osób w wieku 65 lat i więcej przypadająca na 100 osób w wieku 0–14 lat.

W końcu 2022 r. w województwie podlaskim indeks starości wynosił 127. Jego wartość przewyższała zanotowaną średnio w kraju wynoszącą 126. W województwie podlaskim najkorzystniejsza sytuacja w ciągu ostatnich siedmiu lat wystąpiła w końcu 2015 r., gdy na 100 osób poniżej 15 roku życia przypadało 112 osób w wieku 65 lat i więcej. W kolejnych latach indeks starości wzrastał z roku na rok, osiągając w końcu grudnia 2021 r. wartość 126.

Wykres 13. Indeks starości Stan w dniu 31 grudnia

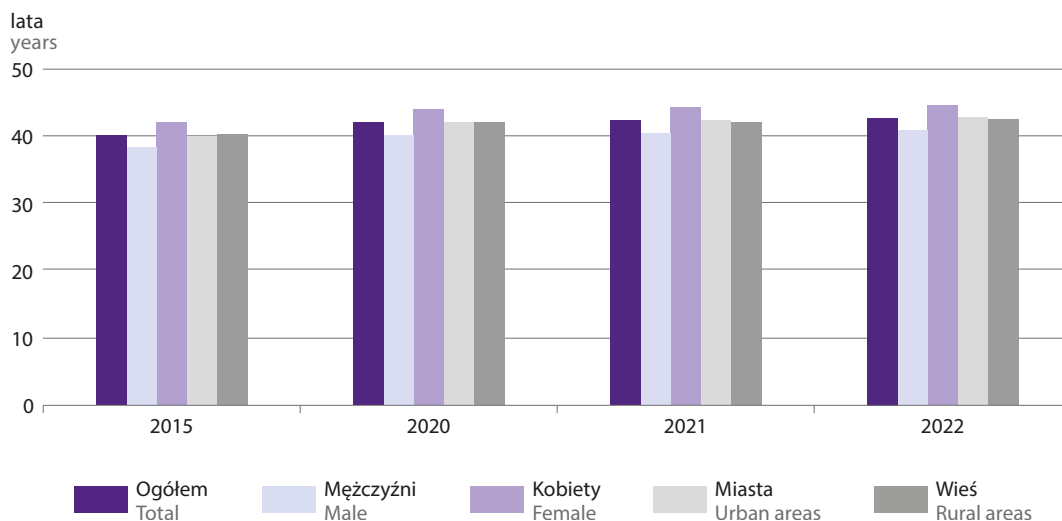
Chart 13. Ageing index
As of 31 December

W województwie podlaskim, według stanu w końcu 2022 r., wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego wynosił 12, co oznacza, że na 100 osób w wieku 50–64 lata przypadało 12 osób w wieku 85 lat i więcej. W kraju relacja między liczebnościami wyżej wymienionych grup osób ukształtowała się na nieco niższym poziomie, osiągając wartość 11. W regionie wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego od 2017 r. utrzymywał się na niezmiennym poziomie, natomiast w końcu 2015 r. na 100 osób w wieku 50–64 lata przypadało 11 osób mających 85 lat i więcej.

Wykres 14. Mediana wieku ludności Stan w dniu 31 grudnia

Chart 14. Median age of population
As of 31 December

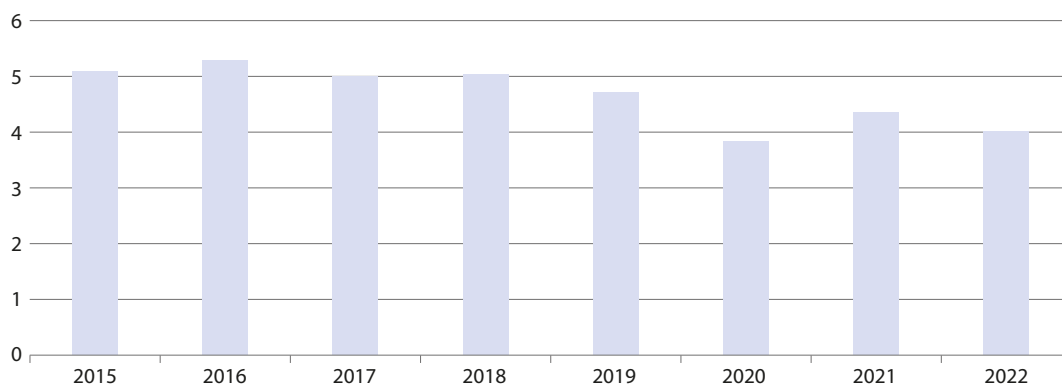

W 2022 r. w podlaskich urzędach stanu cywilnego zarejestrowano 4591 nowo zawartych małżeństw, tj. o 420 (o 8,4%) mniej niż przed rokiem oraz o 1470 (o 24,3%) mniej niż w 2015 r. Współczynnik małżeństw (liczba małżeństw na 1000 ludności) w analizowanym roku osiągnął wartość 4,01 (w kraju – 4,12). Częstość zawierania małżeństw była niższa od zanotowanej w 2021 r. i 2015 r.; omawiany współczynnik ukształtował się wówczas na poziomie odpowiednio 4,35 i 5,09. Powyższy wskaźnik cechowało duże zróżnicowanie między poszczególnymi powiatami. W analizowanym roku w województwie podlaskim najczęściej związki małżeńskie zawierali mieszkańcy powiatu łomżyńskiego (4,68), zaś najmniej związków małżeńskich w przeliczeniu na 1000 ludności zanotowano w powiecie sejneńskim (3,44).

Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności (według stanu w dniu 30 czerwca).

Wykres 15. Małżeństwa zawarte na 1000 ludności

Chart 15. Marriages contracted per 1000 population

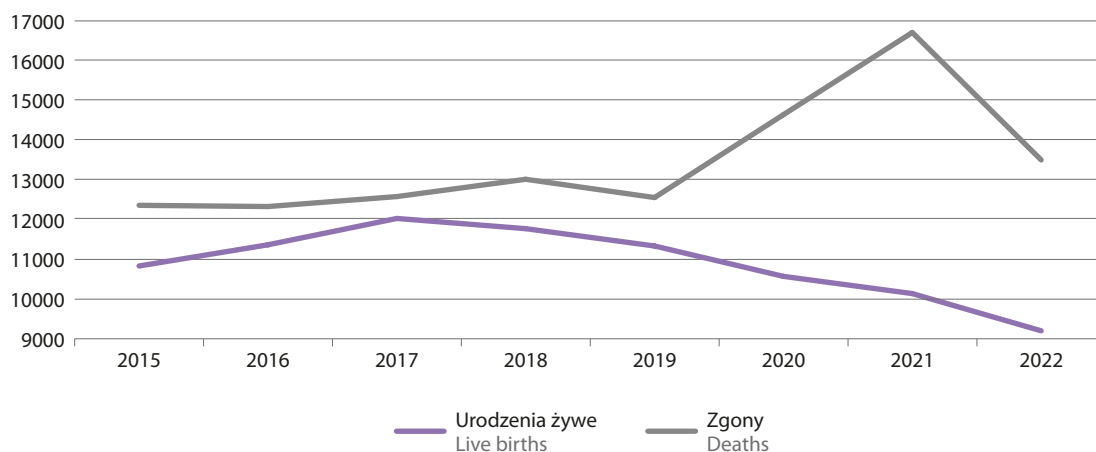

W 2022 r. w województwie zarejestrowano 9150 urodzeń żywych, tj. o 962 (o 9,5%) mniej niż przed rokiem oraz o 1675 (o 15,5%) mniej niż w 2015 r. Współczynnik urodzeń żywych (liczba urodzeń żywych na 1000 ludności) wyniósł 7,99 (w kraju – 8,07) i był niższy od zanotowanego rok wcześniej, gdy osiągnął

wartość 8,77 oraz od zarejestrowanego w 2015 r., kiedy to wyniósł 9,09. Rozpatrując wartość współczynnika dla powiatów województwa podlaskiego, największe natężenie urodzeń stwierdzono w mieście Białystok (9,19), a najmniejsze – w powiecie hajnowskim (5,41). Wśród gmin regionu najwięcej urodzeń w przeliczeniu na 1000 ludności zanotowano w gminie wiejskiej Mały Płock (11,70), zaś najniższy współczynnik urodzeń zaobserwowano w gminie wiejskiej Dubicze Cerkiewne (2,95).

W analizowanym roku w Podlaskiem zmarły 13464 osoby, tj. o 3261 (o 19,5%) mniej niż przed rokiem ale o 1162 (o 9,4%) więcej niż przed siedmioma laty. Ogólny współczynnik zgonów (liczba zgonów na 1000 ludności) wyniósł 11,75 (w kraju – 11,86), podczas gdy w 2021 r. – 14,51, a w 2015 r. – 10,34. Najwyższy współczynnik umieralności wystąpił w powiecie hajnowskim (18,43), zaś najniższy zaobserwowano w mieście Suwałki (9,41). Analizując wartość omawianego współczynnika w poszczególnych gminach województwa, najwyższą stwierdzono w gminie wiejskiej Dubicze Cerkiewne (28,76), zaś najniższą – w gminie miejsko-wiejskiej Supraśl (6,35).

Wykres 16. Ruch naturalny ludności
Chart 16. Vital statistics of population

W 2022 r. w regionie zarejestrowano 36 zgonów niemowląt (dzieci poniżej 1 roku życia). Ich liczba zmniejszyła się o 12 w porównaniu z 2021 r. i o 13 w stosunku do 2015 r. Współczynnik zgonów niemowląt (liczony na 1000 urodzeń żywych) w 2022 r. przyjął wartość 3,93 (w kraju – 3,84), podczas gdy rok wcześniej wyniósł 4,75, a w 2015 r. – 4,53.

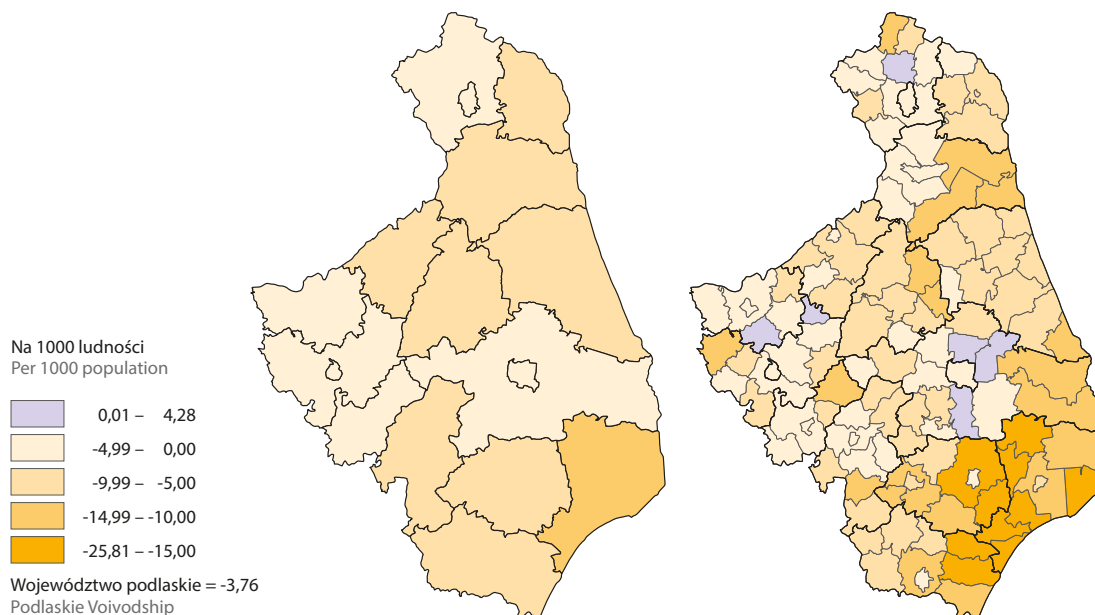
W 2021 r. w województwie podlaskim, tak jak w całej Polsce, przyczyną największej liczby zgonów były nadal choroby układu krążenia oraz choroby nowotworowe. W omawianym roku spowodowały one łącznie ponad połowę wszystkich zgonów (w województwie – 52,5%, w Polsce – 54,4%), a w 2020 r. były powodem 3/5 wszystkich zgonów. W województwie choroby układu krążenia stanowiły przyczynę 35,6% ogólnej liczby zgonów, a choroby nowotworowe – 17,0% (w kraju odpowiednio 34,8% i 19,6%). W wyniku pandemii wywołanej przez koronawirusa SARS-CoV-2 w 2020 r. pojawiła się nowa przyczyna zgonów. W 2021 r. zgony z powodu COVID-19 stanowiły 20,1% wszystkich zgonów w województwie podlaskim (w Polsce – 17,3%). Kolejną przyczyną zgonów były choroby układu oddechowego. W 2021 r. spowodowały one 5,5% wszystkich zgonów (w Polsce – 5,4%).

W 2022 r. zarówno współczynnik urodzeń żywych, jak i współczynnik zgonów w województwie były niższe od zanotowanych średnio w Polsce, podczas gdy rok wcześniej ich wartości w regionie przewyższały odnotowane w kraju.

W omawianym roku w województwie podlaskim zanotowano ujemny przyrost naturalny, a różnica między liczbą urodzeń żywych i zgonów wyniosła minus 4314. Zarówno w 2021 r., jak i w 2015 r. był on ujemny i ukształtował się na poziomie odpowiednio minus 6613 i minus 1477. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców regionu wyniósł minus 3,76 i był wyższy od wskaźnika ogólnokrajowego wynoszącego minus 3,79. W 2021 r. współczynnik przyrostu naturalnego w Podlaskiem osiągnął wartość minus 5,74, a w 2015 r. – minus 1,24.

W 2022 r. współczynnik przyrostu naturalnego przyjął wartości ujemne we wszystkich powiatach. Najwyższą wartość omawianego wskaźnika zaobserwowano w mieście Suwałki (minus 0,83), zaś najniższą stwierdzono w powiecie hajnowskim (minus 13,02).

Mapa 20. Przyrost naturalny ludności w 2022 r.
Map 20. Natural increase of population in 2022

W 2022 r. w ramach migracji wewnętrznych zameldowało się w województwie podlaskim 11669 osób, a wymeldowało się 13195 osób, tj. mniej niż rok wcześniej odpowiednio o 4,4% i 4,8%, ale więcej w porównaniu z 2015 r. odpowiednio o 12,0% i 7,1%.

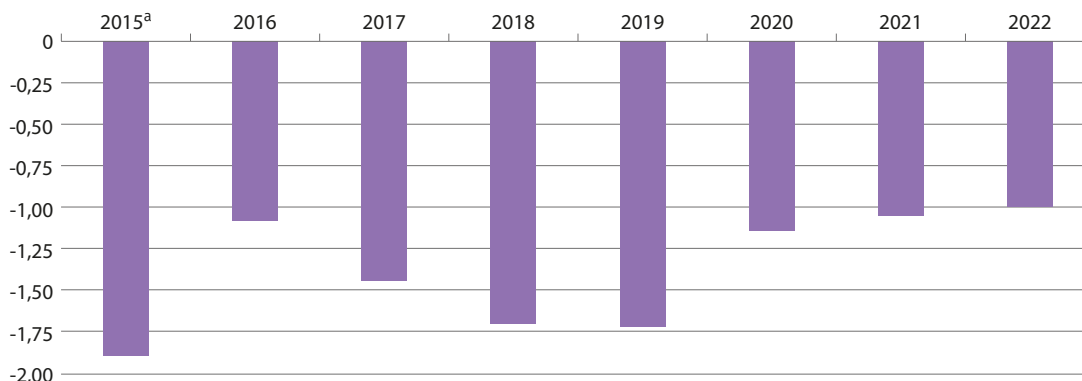
W Podlaskiem od wielu lat utrzymuje się ujemne saldo migracji wewnętrznych ludności na pobyt stały. W 2022 r. osiągnęło ono wartość minus 1526. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniosło minus 1,33, podczas gdy w 2021 r. ukształtowało się na poziomie minus 1,42, a w 2015 r. – minus 1,60.

W 2022 r. w województwie podlaskim liczba osób, które wymeldowały się z pobytu stałego w związku z wyjazdem poza granice kraju wyniosła 226 i w stosunku do roku poprzedniego wzrosła o 14, a w odniesieniu do 2014 r. spadła o 416. Liczba osób przybywających z zagranicy i meldujących się na pobyt stały w 2022 r. ukształtowała się na poziomie 609 i w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się o 46, a stosunku do 2014 r. zwiększyła się o 304. W Polsce liczba osób emigrujących poza granice kraju w 2014 r. wyniosła 7554, w 2021 r. – 12005, zaś w 2022 r. wzrosła do 13633. W ostatnim roku na powrót do kraju zdecydowały się 15572 osoby, tj. o 163 więcej niż przed rokiem i aż o 12811 więcej niż w 2014 r.

W omawianym roku w województwie podlaskim saldo migracji zagranicznych na pobyt stały było dodatnie i przyjęło wartość 383, a w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniosło 0,33 (w kraju – 0,05), podczas gdy rok wcześniej ukształtowało się na poziomie 0,38, a w 2014 r. – minus 0,28.

W 2022 r., podobnie jak w latach poprzednich, saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały było ujemne. Oznacza to, że liczba osób wymeldowanych z pobytu stałego w ciągu omawianego roku przekroczyła liczbę osób zameldowanych na pobyt stały w tym czasie (w 2022 r. – o 1143, w 2021 r. – o 1214, a w 2015 r. – o 2244). W przeliczeniu na 1000 ludności saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w 2022 r. wyniosło minus 1,00, podczas gdy rok wcześniej ukształtowało się na poziomie minus 1,05, a w 2015 r. – minus 1,89.

Wykres 17. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały na 1000 ludności
 Chart 17. Internal and external net migration of population for permanent residence per 1000 population

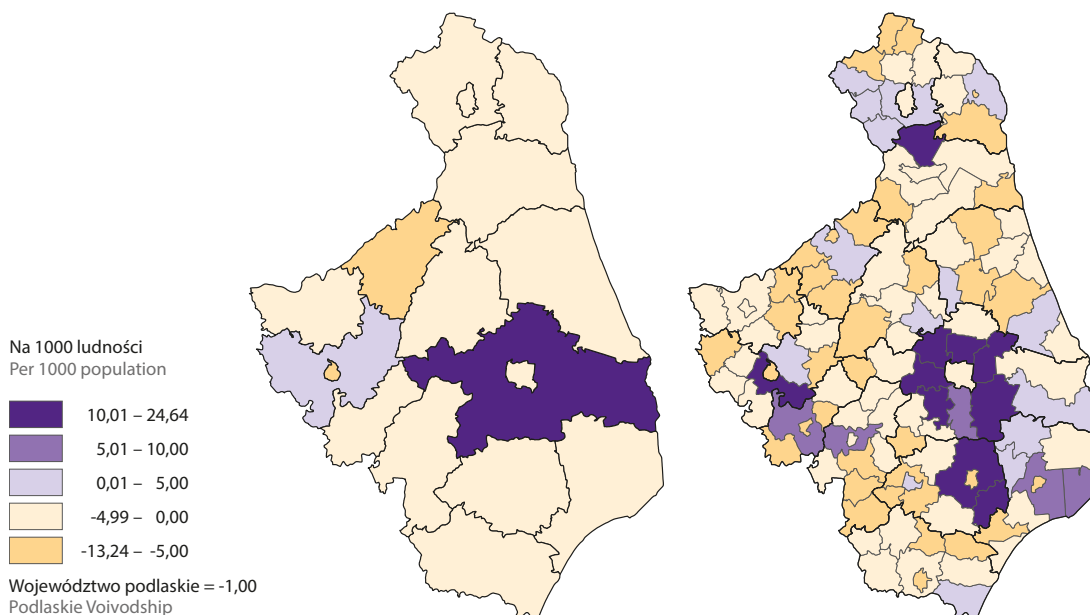

a Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.
 a For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

W województwie podlaskim dodatnie saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały wystąpiło tylko w powiecie białostockim (1662) oraz łomżyńskim (38). W pozostałych powiatach stwierdzono ujemne saldo migracji, przy czym najniższe zaobserwowano w mieście Białystok (minus 518). W przeliczeniu na 1000 ludności najwyższe saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych odnotowano w powiecie białostockim (10,67), a najniższe – w powiecie grajewskim (minus 5,81).

Mapa 21. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały w 2022 r.

Map 21. Internal and external net migration of population for permanent residence in 2022

Edukacja

Education

W roku szkolnym 2021/22 zwiększyła się liczba dzieci objętych edukacją przedszkolną w ujęciu rocznym. W tym samym okresie wzrosła także liczba uczniów szkół podstawowych. Szkoły ponadpodstawowe kształciły więcej uczniów niż przed rokiem. Odnotowano również wzrost liczby studentów w podlaskich uczelniach w odniesieniu do roku akademickiego 2020/21.

Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o uczelniach, zdawalności egzaminów i o wydatkach jednostek samorządu terytorialnego, opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki. Od roku akademickiego 2017/18 dane o uczelniach, z wyjątkiem danych o części uczelni prowadzonych przez kościoły i inne związki wyznaniowe, opracowano na podstawie Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym POL-on administrowanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki.

Dane dotyczące zdawalności egzaminów pochodzą z Centralnej Komisji Egzaminacyjnej.

Informacje dotyczące wydatków jednostek samorządu terytorialnego zaprezentowano na podstawie sprawozdawczości Ministerstwa Finansów.

Dane dotyczące wychowania przedszkolnego oraz szkół (poza uczelniami) podano według stanu na początku roku szkolnego, a dane o absolwentach – na koniec roku szkolnego.

W województwie podlaskim w końcu września 2021 r. działały 674 placówki wychowania przedszkolnego, tj. 3,0% wszystkich placówek tego typu w Polsce. W skali roku ich liczba zwiększyła się o 11, a w porównaniu z zanotowaną 6 lat wcześniej zwiększyła się o 14. Wśród omawianych placówek funkcjonowało 321 przedszkoli, 278 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych, 63 punkty przedszkolne oraz 12 zespołów wychowania przedszkolnego. W województwie podlaskim w ciągu 6 lat przybyły 74 przedszkola, natomiast przestało funkcjonować 29 punktów przedszkolnych, 23 oddziały przy szkołach podstawowych i 8 zespołów wychowania przedszkolnego.

Tablica 10. Wychowanie przedszkolne
Table 10. Pre-primary education

Wyszczególnienie Specification	2015/16	2019/20	2020/21	2021/22
Placówki Establishments	660	667	663	674
miasta urban area	292	351	356	362
wieś rural areas	368	316	307	312
w tym przedszkola of which nursery schools	247	301	313	321
w tym specjalne of which special	4	12	13	13
Dzieci ^a Children ^a	31463	40658	41977	43958
miasta urban area	23781	30924	32027	33201
wieś rural areas	7682	9734	9950	10757
w tym w wieku: 6 lat of which at the age of: 6	2456	10150	10897	11080
5 lat 5	11434	10431	10520	11194

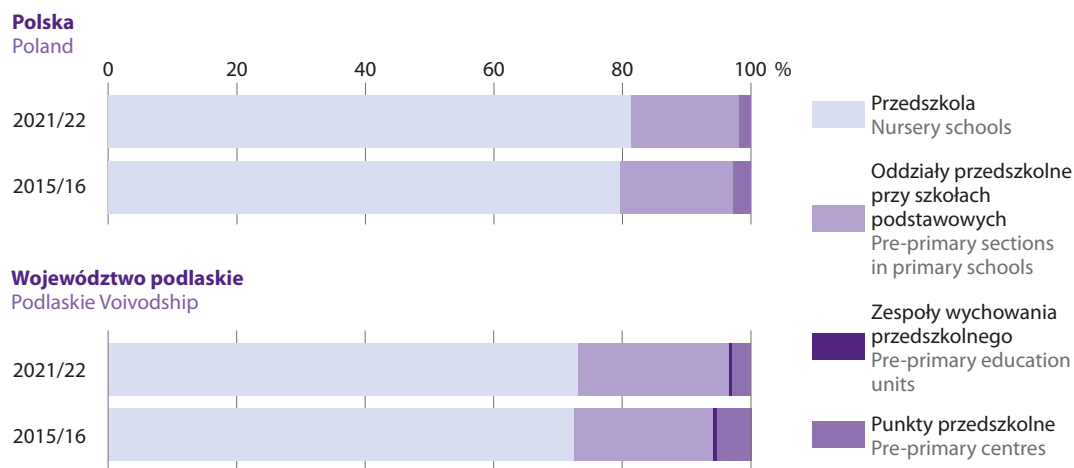
a Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą.
a Including children staying in the units performing health care activities throughout the school year.

Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczane są przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne.

W roku szkolnym 2021/22 wychowaniem przedszkolnym w województwie podlaskim objęto 44,0 tys., tj. 3,0% ogółu dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w Polsce. Do placówek w Podlaskiem w analizowanym roku szkolnym uczęszczało o 4,7% więcej dzieci niż rok wcześniej i aż o 39,7% więcej niż 6 lat wcześniej.

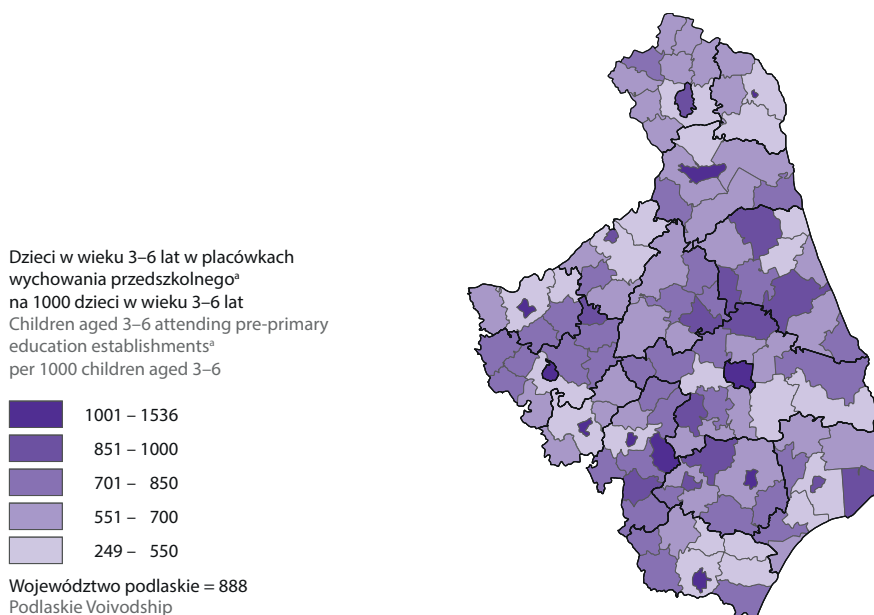
Wykres 18. Struktura dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego według rodzajów placówek

Chart 18. Structure of children attending pre-primary education establishments by kids of establishments

Liczba dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego zlokalizowanych na terenie województwa podlaskiego stanowiła 88,8% mieszkańców województwa w wieku 3–6 lat (w kraju – 90,4%). W związku z dowożeniem dzieci z gmin wiejskich do placówek zlokalizowanych w miastach lub w innych gminach, w 9 gminach miejskich i 1 gminie wiejskiej omawiany wskaźnik przyjął wartości większe od 100%. Najwyższą jego wartość zanotowano w mieście Sejny (153,6%). W pozostałych gminach kształtował się on na poziomie niższym niż 100%, a najniższy odnotowano w gminie wiejskiej Wysokie Mazowieckie (24,9%).

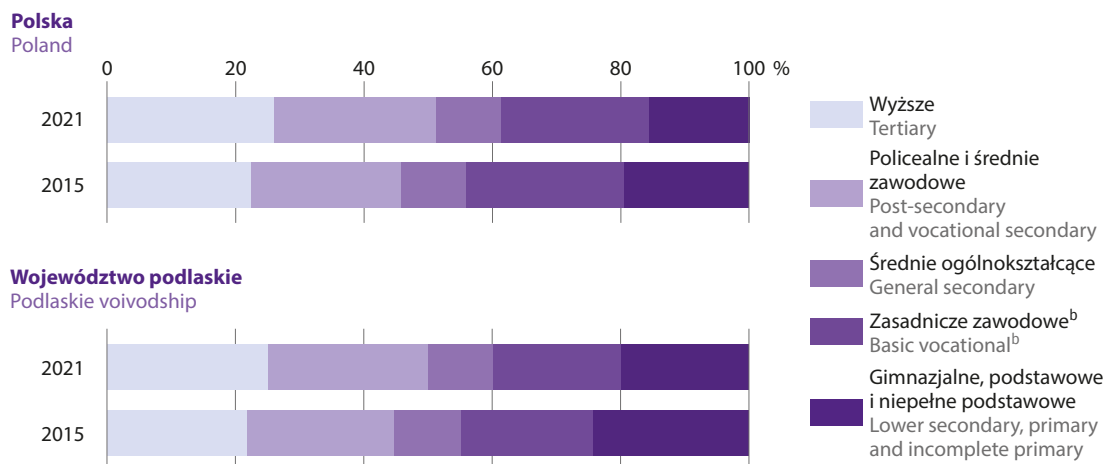
Mapa 22. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2021/22
 Map 22. Pre-primary education in the 2021/22 school year

^a Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą.
^a Including children staying in units performing health care activities throughout the school year.

Analiza wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) wykazała, że w 2021 r. wśród mieszkańców województwa w wieku 15–89 lat największe grupy tworzyli legitymujący się wykształceniem wyższym oraz wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (po 24,9%). Najmniejszym udziałem wśród ludności w tym wieku charakteryzowały się osoby, które ukończyły szkołę średnią ogólnokształcącą (10,2%). W kraju największą grupę stanowili absolwenci szkół wyższych (26,0%), a najmniejszą – osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (10,2%). W 2015 r. w regionie dominowały natomiast osoby, które zakończyły edukację na najniższym poziomie, tj. posiadały wykształcenie gimnazjalne, podstawowe lub niepełne podstawowe, a ich odsetek osiągnął 24,3%. W tym samym roku w Polsce najczęściej osób legitymowało się wykształceniem zasadniczym zawodowym (24,5%).

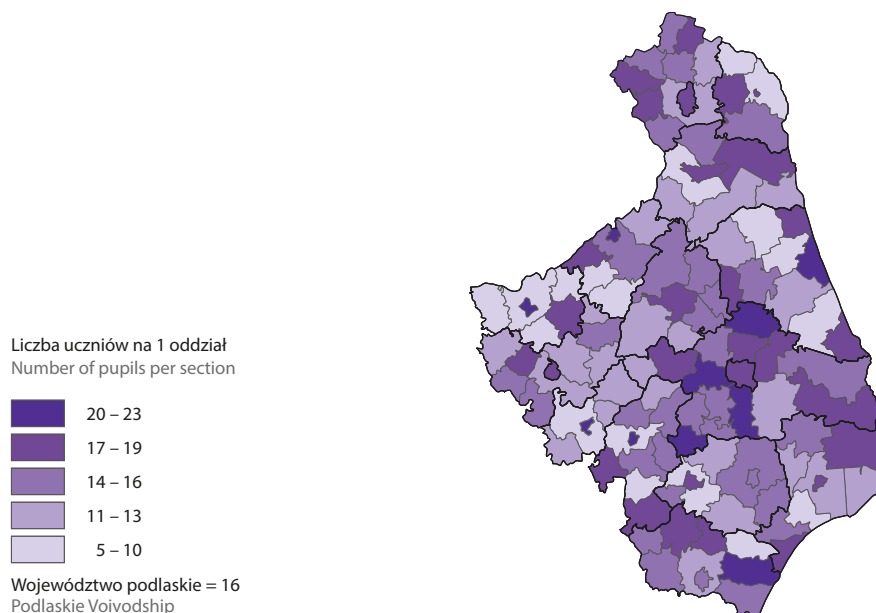
Wykres 19. Struktura ludności w wieku 15–89 lat według poziomu wykształcenia^a
 Chart 19. Structure of population aged 15–89 by education level^a

^a Na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności. ^b W 2021 r. łącznie z wykształceniem branżowym.
^a On the Labour Force Survey basis. ^b W 2021 including sectoral education.

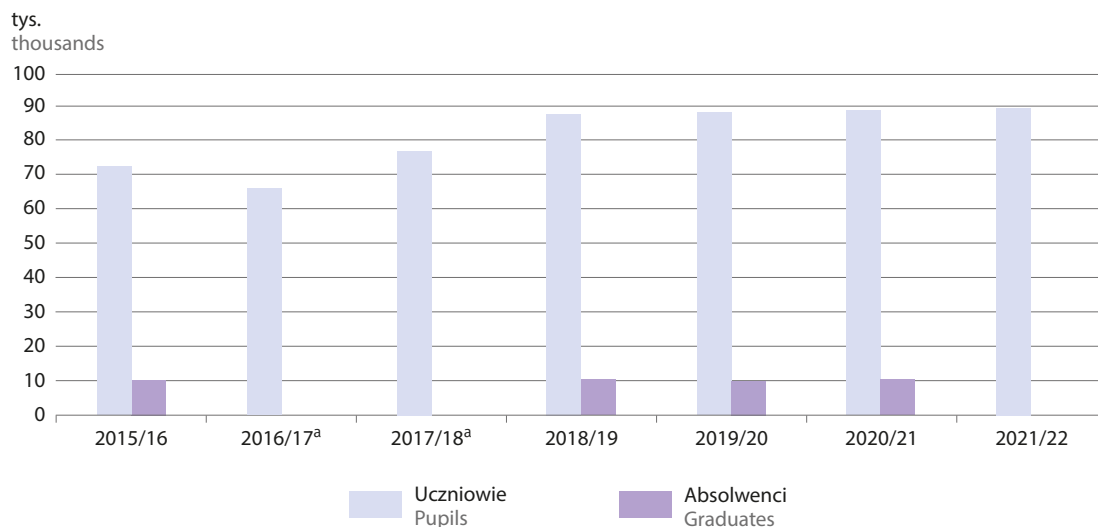
We wrześniu 2021 r. na terenie województwa podlaskiego funkcjonowało 418 szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży, co stanowiło 3,0% ogółu takich szkół w kraju. W skali roku ich liczba zmniejszyła się o 5, tj. o 1,2%. W roku szkolnym 2021/22 w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży uczyło się 89,8 tys. osób, czyli 2,9% wszystkich uczniów tego typu szkół w Polsce. W porównaniu z rokiem szkolnym 2020/21 liczba uczniów tych szkół wzrosła o 1,0 tys., tj. o 1,1%.

Mapa 23. Uczniowie w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2021/22
Map 23. Pupils in primary schools for children and youth in the 2021/22 school year

W czerwcu 2021 r. naukę na poziomie podstawowym ukończyło 10,4 tys. uczniów, czyli o 3,6% więcej niż rok wcześniej. Stanowili oni 2,9% wszystkich absolwentów tego typu szkół w Polsce.

Wykres 20. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży
Chart 20. Pupils and graduates of primary schools for children and youth

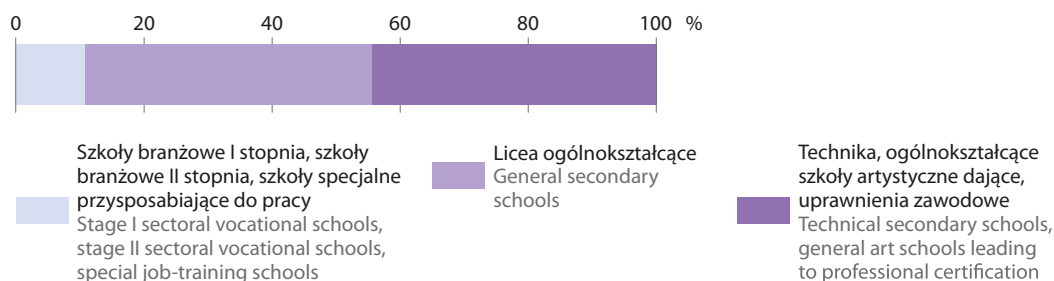

^a Brak absolwentów związany jest z reformą systemu edukacji, tj. z przejściem z 6-letniej na 8-letnią szkołę podstawową.
a Lack of graduates is connected with the reform of the educational system i. e. transition from a 6-year to 8-year primary school.

W roku szkolnym 2021/22 na terenie województwa podlaskiego funkcjonowało 205 ponadpodstawowych szkół dla młodzieży (w kraju – 6678), w których kształciło się łącznie 45,6 tys. uczniów, co stanowiło 2,9% ogółu uczniów na tym etapie kształcenia w Polsce. W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym w regionie przybyła 1 placówka tego typu, a liczba ich uczniów zwiększyła się o 0,6%. Wśród szkół ponadpodstawowych najwięcej uczniów skupiały licea ogólnokształcące, do których uczęszczało 20,4 tys. młodzieży. Dużą grupę, liczącą 20,2 tys. osób, tworzyli także uczniowie techników i ogólnokształcących szkół artystycznych dających uprawnienia zawodowe. Dwa wymienione typy szkół cieszą się od lat nieślabnącą popularnością wśród młodzieży. W omawianym roku szkolnym zwiększyło się również zainteresowanie uczniów szkołami, których głównym celem jest wykształcenie umiejętności przydatnych do pracy w określonym zawodzie oraz przygotowanie do kształcenia ustawicznego. W roku szkolnym 2021/22 w szkołach branżowych I stopnia, szkołach branżowych II stopnia i szkołach specjalnych przysposabiających do pracy uczyło się 4,9 tys. młodzieży, tj. o 4,5% więcej niż przed rokiem.

Wykres 21. Struktura uczniów szkół ponadpodstawowych dla młodzieży według typów szkół w roku szkolnym 2021/22

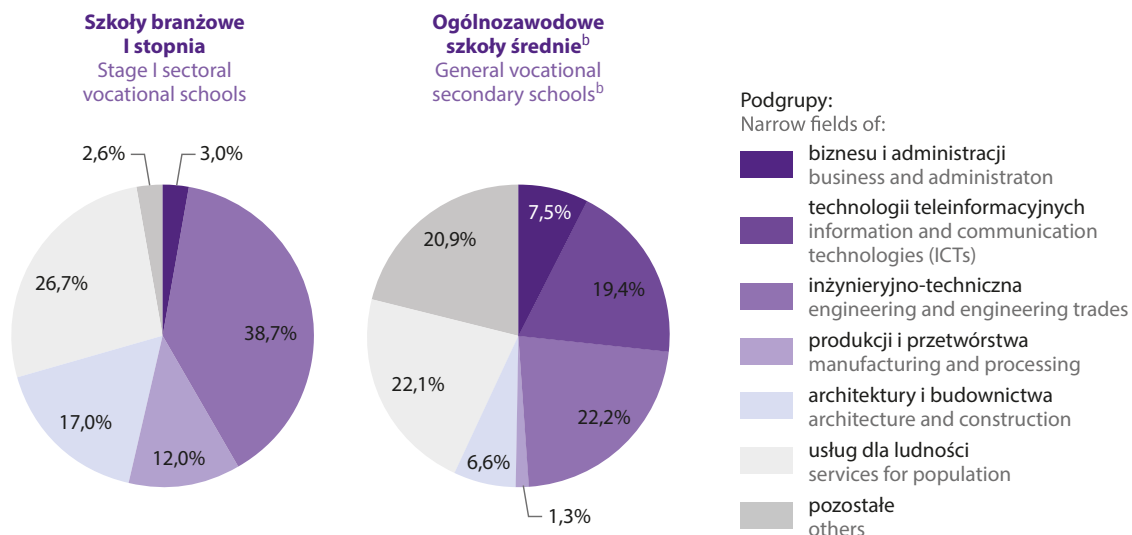
Chart 21. Structure of students of post-primary schools for youth by types in the 2021/22 school year

W czerwcu 2021 r. naukę we wszystkich typach szkół ponadpodstawowych dla młodzieży w województwie zakończyło 9,3 tys. uczniów, czyli o 1,3% mniej niż rok wcześniej. Stanowili oni 3,1% wszystkich absolwentów tego typu szkół w Polsce.

Wykres 22. Struktura absolwentów szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia^a w roku szkolnym 2020/21

Chart 22. Structure of graduates of vocational schools for youth by narrow fields of education^a in the 2020/21 school year

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-2013). b Branżowe szkoły II stopnia, technika i ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-2013). b Stage II sectoral vocational schools, technical secondary schools and general art schools leading to professional certification.

W roku szkolnym 2020/21 naukę w szkołach zawodowych zakończyło 4,3 tys. osób. Liczba absolwentów szkół branżowych I stopnia ukształtowała się na poziomie 0,8 tys. Wśród nich największą grupę tworzyli kończący kierunki inżynieryjno-techniczne (38,7%). Kształcenie w ogólnozawodowych szkołach średnich zakończyło natomiast 3,5 tys. uczniów, wśród których najwięcej było absolwentów kierunków inżynieryjno-technicznych (22,2%) oraz kształcenia z zakresu usług dla ludności (22,1%).

Na zakończenie liceum ogólnokształcącego lub technikum przeprowadzany jest egzamin maturalny, a jego wynik warunkuje podjęcie dalszej edukacji. W 2022 r. w województwie podlaskim przystąpiło do niego 8,4 tys. osób, co stanowiło 3,1% ich ogólnej liczby w kraju. W porównaniu z poprzednim rokiem liczba maturzystów w regionie zmniejszyła się o 0,3 tys., tj. o 3,7%, a w odniesieniu do 2015 r. zmniejszyła się o 1,4 tys., tj. o 14,7%. W okresie 2015–2021 co roku wśród abiturientów przeważały kobiety, przy czym w 2022 r. stanowiły one 53,5% ogółu.

Tablica 11. Osoby, które przystąpiły do egzaminu maturalnego oraz osoby, które zdały egzamin maturalny

Table 11. Persons who took matriculation exam and persons who passed matriculation exam

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Osoby, które przystąpiły do egzaminu maturalnego Persons who took matriculation exam	9831	8334	8713	8390
kobiety woman	5390	4527	4715	4485
mężczyźni man	4441	3807	3998	3905
Osoby, które zdały egzamin maturalny Persons who passed matriculation exam	7417	6318	7100	6389
kobiety woman	4164	3533	3930	3490
mężczyźni man	3253	2785	3170	2899

Grupa osób, które zdały egzamin dojrzałości w 2022 r. liczyła 6,4 tys. i była o 0,7 tys., tj. o 10,0% mniejsza niż przed rokiem oraz o 1,0 tys., tj. o 13,9% mniejsza niż 7 lat wcześniej. Oznacza to, że zdawalność egzaminu maturalnego w województwie podlaskim ukształtowała się na poziomie 76,2% i była niższa od średniej w kraju o 2,0 p. proc. Rok wcześniej odsetek osób, które zdały maturę w Podlaskiem wynosił 81,5%, a w 2015 r. – 75,4%. W 2022 r., podobnie jak w latach wcześniejszych, lepsze wyniki uzyskiwały kobiety, z których 77,8% otrzymało świadectwo dojrzałości, podczas gdy wśród mężczyzn pozytywne wyniki uzyskało 74,2% przystępujących do tego egzaminu.

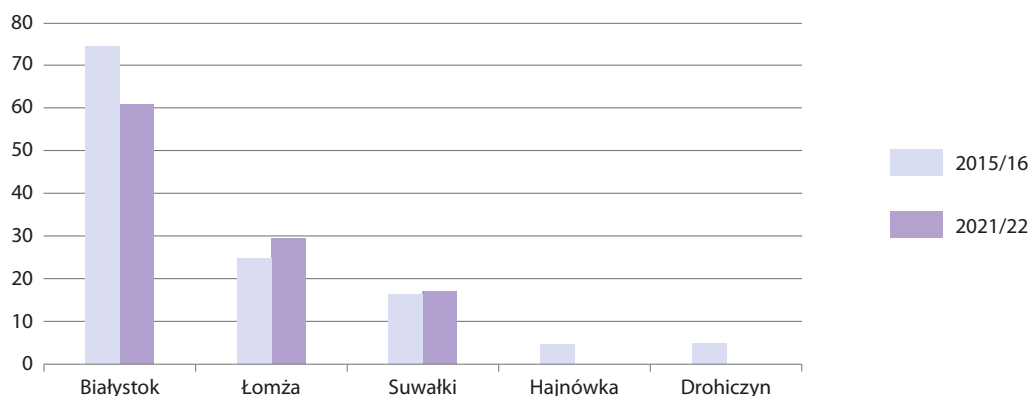
Dopełnienie edukacji na poziomie średnim zawodowym stanowią szkoły policealne. W końcu września 2021 r. w województwie podlaskim działalność oświatową prowadziło 38 placówek tego typu (w kraju – 1357). W stosunku do analogicznego okresu 2020 r. ich liczba zmniejszyła się o 3 jednostki. W omawianym okresie do szkół policealnych uczęszczało łącznie 7,4 tys. słuchaczy, tj. 3,2% ogółu osób w Polsce kształcących się w tych placówkach. Liczba uczniów szkół policealnych wzrosła o 24,4% w porównaniu z zanotowaną w roku poprzednim.

W czerwcu 2021 r. naukę w szkołach policealnych zakończyło 1,4 tys. osób, co stanowiło 2,4% wszystkich absolwentów tego typu szkół w Polsce. Liczba absolwentów omawianych szkół w województwie była o 20,7% niższa niż przed rokiem.

Dane o studentach zaprezentowano według stanu w dniu 31 grudnia.

W roku akademickim 2021/22 na terenie województwa podlaskiego miało siedzibę 14 uczelni, wśród których było 5 uczelni publicznych oraz 9 niepublicznych. W omawianym roku na uczelniach w regionie kształciło się 28,9 tys. osób (łącznie z cudzoziemcami, ale bez jednostek zamiejscowych polskich uczelni za granicą), co stanowiło 2,4% wszystkich studentów w Polsce. W porównaniu z poprzednim rokiem akademickim nastąpił wzrost liczby studentów o 1,7%. Wśród osób kształcących się na uczelniach przeważali słuchacze uczelni publicznych. Ich liczba ukształtowała się na poziomie 24,1 tys. (o 0,5% wyższym niż przed rokiem), co stanowiło 83,5% ogółu studentów, natomiast na uczelniach niepublicznych studiowało 4,8 tys. osób (o 8,4% więcej niż w roku poprzednim).

Wykres 23. Studenci stacjonarni uczelni w miejscowościach akademickich na 1000 ludności
Chart 23. Students in full-time programmes in academic towns per 1000 population

Uczelnie mające siedzibę w Białymstoku skupiały 85,1% ogółu podlaskich studentów.

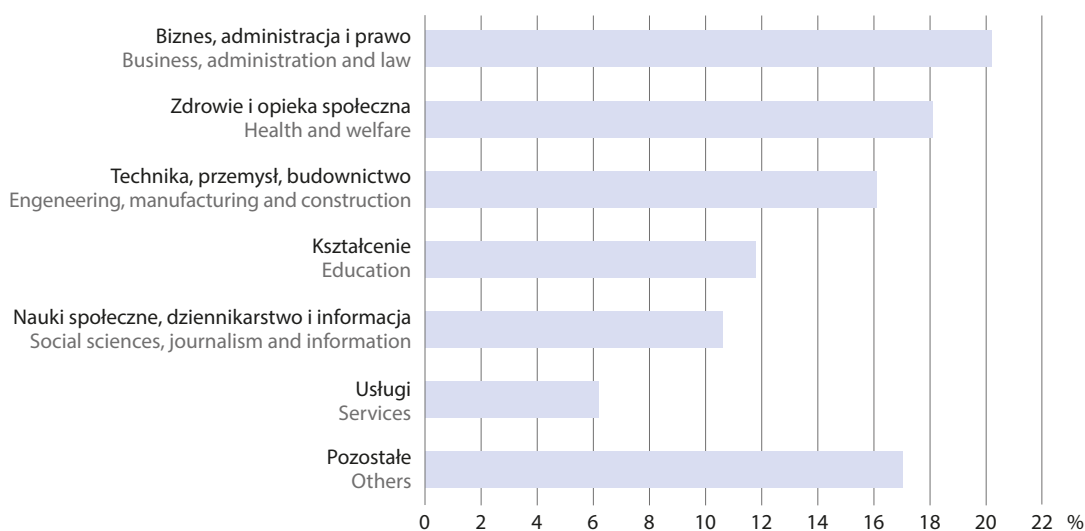
W omawianym roku akademickim największą popularnością wśród studentów cieszyły się takie grupy kierunków kształcenia jak: zdrowie i opieka społeczna (26,3% ogółu studentów), biznes, administracja i prawo (19,7%) oraz technika, przemysł, budownictwo (14,2%). Najmniejszą liczbę studentów skupiały kierunki należące do grup: indywidualne studia międzyobszarowe (1,5%), rolnictwo (1,7%), oraz nauki przyrodnicze, matematyka i statystyka (2,5%).

Dane o absolwentach uczelni dotyczą osób, które uzyskały dyplom ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia.

W roku akademickim 2020/21 w województwie podlaskim dyplomy ukończenia studiów pierwszego stopnia z tytułem licencjata bądź inżyniera, drugiego stopnia z tytułem magistra oraz jednolitych studiów magisterskich uzyskało 7,3 tys. osób (łącznie z cudzoziemcami), tj. 2,5% absolwentów wszystkich uczelni w kraju. W porównaniu z poprzednim rokiem liczba absolwentów zmniejszyła się o 6,6%. Z ich ogólnej liczby 86,0% otrzymało dyplom ukończenia uczelni publicznej. Wśród absolwentów najliczniejsza grupa zdobyła dyplom kierunków kształcących w zakresie biznesu, administracji i prawa (20,2% ogółu absolwentów), zaś najmniej liczną odnotowano na indywidualnych studiach międzyobszarowych (1,1%).

Wykres 24. Struktura absolwentów uczelni^a według grup kierunków kształcenia^b w roku akademickim 2020/21

Chart 24. Structure of graduates of higher education institutions^a by broad fields of education^b in the 2020/21 academic year

a Łącznie z cudzoziemcami. b Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F-2013).

a Including foreigners. b According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F-2013).

Głównym celem edukacji dorosłych jest kontynuacja przerwanej z różnych przyczyn cyklu kształcenia. Podstawowym powodem ponownego podjęcia nauki jest zazwyczaj chęć uzupełnienia wiedzy czy podniesienia poziomu wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych.

W województwie podlaskim w roku szkolnym 2021/22 funkcjonowały 22 szkoły dla dorosłych (w kraju – 896). W województwie podlaskim w roku szkolnym 2021/22 przestała funkcjonować 1 szkoła podstawowa dla dorosłych oraz 4 licea ogólnokształcące dla dorosłych. W wyniku tych zmian, w analizowanym roku szkolnym sieć szkół dla dorosłych stanowiły wyłącznie licea ogólnokształcące. Naukę kontynuowało w nich łącznie 2,0 tys. osób, tj. 2,2% ogółu osób w Polsce kształcących się w placówkach dla dorosłych. Liczba uczniów tych szkół zmniejszyła się o 12,6% w porównaniu z zanotowaną rok wcześniej.

Szkoły dla dorosłych w roku szkolnym 2020/21 ukończyło 0,8 tys. osób, tj. 2,1% ogółu osób w Polsce, które zakończyły edukację w tego typu placówkach. Liczba absolwentów spadła o 10,8% w stosunku do zanotowanej rok wcześniej. Wszyscy absolwenci szkół dla dorosłych kończyli edukację w liceach ogólnokształcących.

W 2021 r., według wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), 3,6% osób w wieku 25–64 lata deklarowało uczestnictwo w edukacji obejmującej nauczanie formalne (szkoła i studia wyższe) oraz kształcenie pozaformalne (różnego rodzaju kursy i szkolenia). W kraju odsetek osób wskazanej grupy wieku, które uczestniczyły w różnych formach kształcenia ustawicznego był nieco wyższy i wynosił 5,4%. W województwie omawiany wskaźnik wzrósł zarówno w porównaniu z zanotowanym w 2020 r., jak i w 2015 r. odpowiednio o 0,5 p. proc. i o 0,3 p. proc.

Odpowiedzialność za realizację zadań oświatowych w Polsce spoczywa głównie na jednostkach samorządu terytorialnego. W 2021 r. w województwie podlaskim wydały one w dziale 801 „Oświata i wychowanie” łączną kwotę 2631,2 mln zł, podczas gdy w kraju – 87374,5 mln zł. Udział wydatków oświatowych w budżetach jednostek samorządu terytorialnego wyniósł odpowiednio 28,7% i 27,7%. W odniesieniu do 2020 r. omawiane wydatki w Podlaskiem były wyższe o 6,0%, a w porównaniu z 2015 r. – o 45,5%.

Wśród jednostek samorządu terytorialnego województwa podlaskiego w 2021 r. największe kwoty w dziale 801 odnotowano w budżetach gmin – 1201,4 mln zł, a w dalszej kolejności w budżetach miast na prawach powiatu – 1178,2 mln zł, oraz powiatów – 224,3 mln zł. Z budżetu samorządu województwa na ten cel wydatkowano 27,2 mln zł.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca w analizowanym roku wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego ogółem w województwie podlaskim poniesione na oświatę i wychowanie wyniosły 2282,23 zł (w kraju – 2299,96 zł), przy czym w przypadku miast na prawach powiatu omawiany wskaźnik ukształtował się na poziomie 2778,43 zł, gmin – 1648,45 zł, powiatów – 307,73 zł oraz województwa – 23,61 zł.

W 2021 r. wśród gmin województwa podlaskiego wydatki w dziale „Oświata i wychowanie” przypadające na 1 mieszkańca wahały się od 969,89 zł w gminie wiejskiej Wysokie Mazowieckie do 2862,07 zł w gminie miejsko-wiejskiej Stawiski. W 3 miastach na prawach powiatu w Podlaskiem na oświatę najwięcej na 1 mieszkańca wydatkowano z budżetu miasta Białystok (2860,94 zł), a w dalszej kolejności Łomża (2715,58 zł) oraz Suwałki (2482,90 zł).

Zasoby pracy

Labour resources

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) przeprowadzonego w 4 kwartale 2022 r. wykazały, że w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku wzrósł zarówno współczynnik aktywności zawodowej, jak i wskaźnik zatrudnienia.

W końcu 2021 r. zwiększyła się liczba pracujących w gospodarce narodowej w ujęciu rocznym.

W końcu 2022 r., podobnie jak przed rokiem, zaobserwowano spadek ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych i stopy bezrobocia rejestrowanego w stosunku do stanu w końcu poprzedniego roku.

Źródłem danych kwartalnych o **ludności aktywnej zawodowo** (tj. pracujących i bezrobotnych według definicji Międzynarodowej Organizacji Pracy oraz wytycznych Eurostatu) oraz o **osobach biernych zawodowo**, tj. tych, którzy pozostają poza siłą roboczą jest Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).

Od 1 kwartału 2021 r. w BAEL wprowadzono zmiany metodologiczne wynikające z wdrożenia rozporządzenia ramowego dla statystyki społecznej, tj. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1700 z dnia 10 października 2019 r. oraz jego aktów implementacyjnych. Zmiany dotyczyły m.in. zakresu podmiotowego badania (badanie zasadnicze obejmuje osoby w wieku 15–89 lat, do 2020 r. włącznie były to osoby w wieku 15 lat i więcej) oraz definicji i sposobu wyodrębniania poszczególnych populacji osób na rynku pracy, tj. pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo. Na potrzeby analiz porównawczych zaprezentowano przeliczone dane BAEL dla lat wcześniejszych, z uwzględnieniem definicji obowiązujących od 2021 r.

Według wyników BAEL, w 4 kwartale 2022 r. zbiorowość aktywnych zawodowo w województwie podlaskim liczyła 506 tys. osób, a biernych zawodowo – 363 tys. Zarówno aktywni, jak i bierni zawodowo mieszkańcy Podlaskiego stanowili po 2,9% tych grup osób w kraju. W regionie wśród ludności aktywnej zawodowo zanotowano 492 tys. osób pracujących (tj. 2,9% ogółu pracujących w kraju) i 13 tys. bezrobotnych (tj. 2,6% pozostających bez pracy Polaków).

Do **pracujących według BAEL** zaliczono osoby w wieku 15–89 lat, które w okresie badanego tygodnia: wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód, tzn. były zatrudnione w firmie/instytucji publicznej lub u prywatnego pracodawcy, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem, miały pracę, ale jej nie wykonywały:

- z powodu choroby lub urlopu wypoczynkowego, urlopu związanego z rodzicielstwem (macierzyńskiego, rodzicielskiego, ojcowskiego lub wychowawczego), organizacji czasu pracy (systemu pracy lub odbioru nadgodzin), szkolenia związanego z wykonywaną pracą,
- z powodu sezonowego charakteru pracy, jeśli w okresie poza sezonem nadal regularnie wypełniały zadania i obowiązki związane z pracą lub prowadzeniem działalności (z wyłączeniem obowiązków prawnych lub administracyjnych),
- z innych powodów, jeśli przewidywany okres nieobecności w pracy nie przekracza 3 miesięcy.

Struktura ludności w województwie według statusu na rynku pracy nie uległa znaczącej zmianie w stosunku do zanotowanej w 4 kwartale poprzedniego roku. Udział pracujących w ogólnej liczbie ludności w wieku 15–89 lat zwiększył się o 1,7 p. proc., a odsetek osób bezrobotnych – o 0,4 p. proc. W porównaniu z 4 kwartałem 2015 r. odnotowano wzrost udziału pracujących (o 7,5 p. proc.), natomiast odsetek osób bezrobotnych obniżył się (o 2,0 p. proc.).

Tablica 12. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15–89 lat w 4 kwartale według BAEL

Table 12. Economic activity of the population aged 15–89 in quarter 4 by LFS

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	
	województwo podlaskie Podlaskie Voivodship			Polska Poland	
Aktywni zawodowo w tys. Economically active persons in thousands	479	490	491	506	17294
pracujący employed persons	447	476	481	492	16796
bezrobotni ^a unemployed persons ^a	33	14	10	13	499
Bierni zawodowo w tys. Economically inactive persons in thousands	429	393	383	363	12426
Współczynnik aktywności zawodowej w % Activity rate in %	52,8	55,6	56,2	58,3	58,2
Wskaźnik zatrudnienia w % Employment rate in %	49,2	54,0	55,0	56,7	56,5
Stopa bezrobocia w % Unemployment rate in %	6,9	2,9	2,0	2,6	2,9

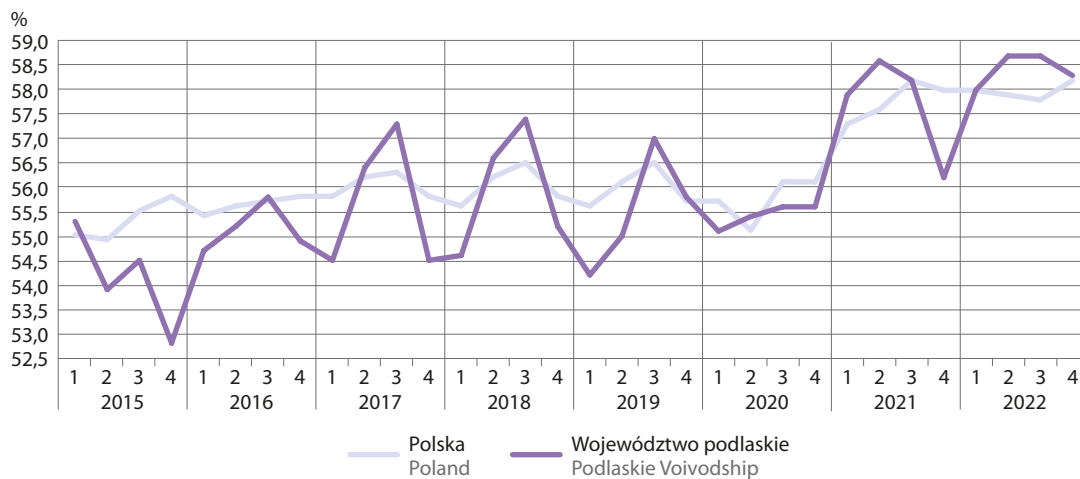
a W wieku 15–74 lata.
a Aged 15–74.

Liczba aktywnych zawodowo w regionie w 4 kwartale 2022 r. zwiększyła się zarówno w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku, jak i w odniesieniu do zanotowanej w 4 kwartale 2015 r. odpowiednio o 3,1% i o 5,6%.

Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL obliczono jako udział aktywnych zawodowo danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

W ostatnim kwartale 2022 r. w województwie współczynnik aktywności zawodowej ukształtował się na poziomie 58,3% (w kraju – 58,2%). Na przestrzeni roku jego wartość zwiększyła się o 2,1 p. proc. (w Polsce – o 0,2 p. proc.), a w odniesieniu do analogicznego kwartału 2015 r. wzrosła o 5,5 p. proc. (w skali kraju – o 2,4 p. proc.).

Wykres 25. Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów
Chart 25. Activity rate by quarters

Zbiorowość pracujących w województwie w 4 kwartale 2022 r. liczyła 492 tys. i w odniesieniu do analogicznego okresu 2021 r. uległa zwiększeniu o 2,3%, a w stosunku do 2015 r. – o 10,1%.

Wskaźnik zatrudnienia według BAEL obliczono jako udział pracujących danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Wskaźnik zatrudnienia w 4 kwartale 2022 r. w województwie podlaskim ukształtował się na poziomie 56,7% (w kraju – 56,5%). W porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku jego wartość w regionie zwiększyła się o 1,7 p. proc. (w skali kraju wzrosła o 0,2 p. proc.). W odniesieniu do ostatniego kwartału 2015 r. odnotowano wzrost omawianego wskaźnika o 7,5 p. proc. (w kraju wzrost wyniósł 4,7 p. proc.).

W 4 kwartale 2022 r. liczba bezrobotnych w województwie podlaskim wyniosła 13 tys. i była o 30,0% większa w porównaniu z zanotowaną w analogicznym okresie 2021 r. W odniesieniu do ostatniego kwartału 2015 r. liczebność populacji bezrobotnych zmniejszyła się o 60,6%.

Stopę bezrobocia według BAEL obliczono jako udział bezrobotnych danej kategorii w liczbie aktywnych zawodowo danej kategorii.

Stopa bezrobocia w 4 kwartale 2022 r. w województwie podlaskim ukształtowała się na poziomie 2,6% i była o 0,3 p. proc. niższa od wskaźnika ogólnokrajowego. Na przestrzeni roku jej wartość wzrosła w regionie o 0,6 p. proc., podczas gdy w kraju pozostała na niezmiennym poziomie. W odniesieniu do analogicznego kwartału 2015 r. odnotowano spadek stopy bezrobocia zarówno w województwie, jak i w kraju (odpowiednio o 4,3 p. proc. i 4,1 p. proc.).

W 4 kwartale 2022 r. populacja biernych zawodowo w województwie liczyła 363 tys. osób i stanowiła 41,7% ogółu mieszkańców w wieku 15–89 lat (w kraju – 41,8%). Liczba osób nieaktywnych zawodowo w regionie w ciągu roku zmniejszyła się o 5,2%, natomiast w stosunku do analogicznego okresu 2015 r. – o 15,4%. W skali kraju liczebność omawianej populacji obniżyła się w obu analizowanych okresach odpowiednio o 0,8% oraz 8,8%.

W 4 kwartale 2022 r. w Podlaskiem emerytura stanowiła główną przyczynę niewykonywania i nieposzukiwania pracy dla 49,3% ogółu biernych zawodowo w wieku 15–74 lata (w kraju – 51,5%), natomiast 25,0% omawianej populacji to osoby nieaktywne z powodu nauki i uzupełniania kwalifikacji zawodowych (w Polsce – 22,1%). Wśród pozostałych, najczęściej wymienianych jako główne przyczyny bierności zawodowej były choroba lub niepełnosprawność – 10,8% (w kraju – 11,1%) oraz obowiązki rodzinne i związane z prowadzeniem domu – 6,6% (w Polsce – 7,7%). W porównaniu z analogicznym kwartałem 2021 r. główne przyczyny bierności zawodowej nie uległy zmianie, a odsetek osób wskazujących przed rokiem emeryturę wynosił 46,9% nieaktywnych zawodowo w wieku 15–74 lata, naukę i uzupełnianie kwalifikacji zawodowych – 25,1%, chorobę lub niepełnosprawność – 13,5%, a obowiązki rodzinne i związane z prowadzeniem domu – 7,1%.

Dane roczne o **pracujących w gospodarce narodowej** (stan w dniu 31 grudnia) według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności bazują na sprawozdawczości GUS. Dane te nie uwzględniają pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Dane dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód.

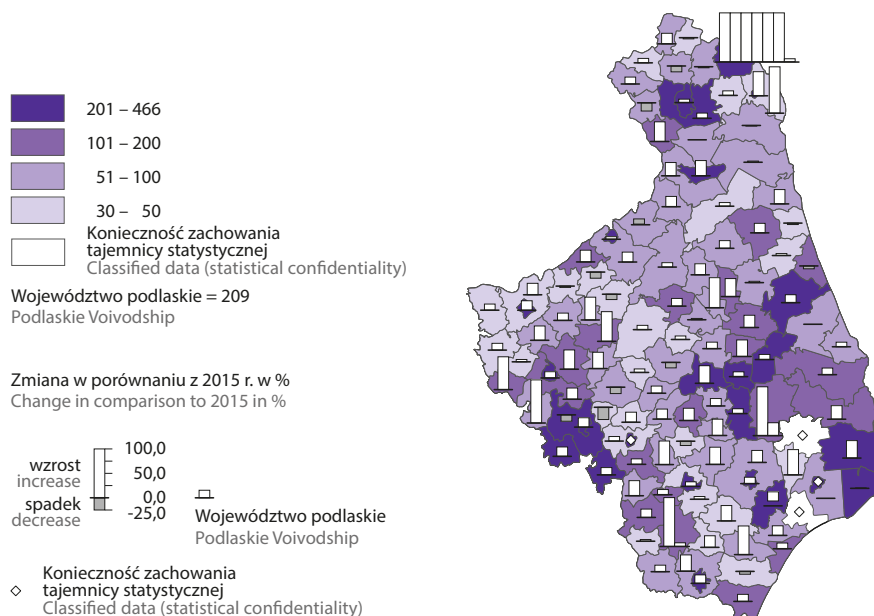
W końcu 2021 r. w gospodarce narodowej w województwie podlaskim pracowało 394,2 tys. osób, przy czym 77,0% pracujących wykonywało pracę na rzecz jednostek sektora prywatnego. W skali roku liczba pracujących zwiększyła się o 6,3 tys. osób, tj. o 1,6% (w kraju – wzrosła o 1,4%). Wzrost liczby pracujących wystąpił zarówno w sektorze publicznym (o 0,4 tys., tj. o 0,4%), jak i w prywatnym (o 5,9 tys., tj. o 2,0%). W porównaniu ze stanem w końcu grudnia 2015 r. liczba pracujących w województwie podlaskim zmniejszyła się o 18,9 tys., tj. o 4,6%. W sektorze publicznym odnotowano wzrost z 87,8 tys. osób w końcu 2015 r. do 90,6 tys. osób w dniu 31 grudnia 2021 r. (tj. o 3,3%), natomiast w sektorze prywatnym nastąpił spadek liczby pracujących z 325,3 tys. w końcu 2015 r. do 303,6 tys. w końcu grudnia 2021 r. (tj. o 6,7%). Według stanu zanotowanego w ostatnim dniu grudnia 2021 r., udział pracujących w województwie podlaskim w ogólnej liczbie pracujących w kraju ukształtował się na poziomie 2,7%.

Analiza struktury pracujących w gospodarce narodowej w województwie podlaskim w latach 2015 i 2021 według grup sekcji wykazała, że udział pracujących w sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo obniżył się z 30,7% w końcu 2015 r. do 17,5% w końcu 2021 r., zaś pracujących w przemyśle i budownictwie wzrósł z 20,3% w dniu 31 grudnia 2015 r. do 25,7% w ostatnim dniu 2021 r. Odsetek osób pracujących w grupie sekcji: handel, naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia oraz informacja i komunikacja, a także w grupie sekcji pozostałe usługi wzrósł odpowiednio z 20,1% oraz 26,3% do 23,9% i 30,3%. Udział pracujących w grupie sekcji działalność finansowa i ubezpieczeniowa oraz obsługa rynku nieruchomości zwiększył się nieznacznie, tj. z 2,6% w końcu 2015 r. do 2,7% w końcu 2021 r.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2021 r., na 1000 mieszkańców województwa podlaskiego przypadało 343 pracujących w gospodarce narodowej, podczas gdy 6 lat wcześniej wskaźnik ten wynosił 347.

**Mapa 24. Pracujący^a na 1000 ludności w 2021 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 24. Employed persons^a per 1000 population in 2021
As of 31 December

^a Dane dotyczą pracujących w podmiotach gospodarki narodowej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących.

^a Data concern in entities of the national economy employing more than 9 persons and budgetary sphere units regardless of the number of employed persons.

Dane o **bezrobociu rejestrowanym** podano na podstawie badania, które opiera się na rejestracji osób w powiatowych urzędach pracy. Osoby te muszą spełniać kryteria przedstawione w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2022 r. poz. 690, z późn. zm.), w której określono je jako bezrobotne oraz w ustawie o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 583, z późn. zm.).

W końcu grudnia 2022 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy województwa wynosiła 31,2 tys. osób i była niższa o 2,2 tys. osób, tj. o 6,6% od zanotowanej przed rokiem. Analogiczną zmianę zaobserwowano w skali kraju – w końcu 2022 r. liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 9,3% w porównaniu z zanotowaną rok wcześniej.

W większości powiatów województwa podlaskiego w końcu 2022 r. odnotowano spadek liczby bezrobotnych w ujęciu rocznym, przy czym największy stwierdzono w powiecie białostockim (o 16,3%) i w mieście Białystok (o 14,8 %). Wzrost liczby bezrobotnych zanotowano natomiast w pięciu powiatach województwa, a największy wystąpił w powiecie suwalskim (o 6,3 p. proc.).

Bezrobotni nieposiadający prawa do zasiłku to zarejestrowane w urzędach pracy osoby poszukujące pracy, które utraciły bądź nie nabyły prawa do zasiłku.

W końcu omawianego roku 86,9% (przed rokiem – 89,2%) ogółu bezrobotnych w regionie nie posiadało prawa do zasiłku, a 83,6% (rok wcześniej – 84,5%) stanowiły osoby wcześniej pracujące.

W końcu grudnia 2022 r. w województwie podlaskim, odmiennie niż w kraju, wśród bezrobotnych przeważali mężczyźni. Stanowili oni 54,4% (w kraju – 46,3%) ogółu osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy, a ich liczba była o 6,0% niższa niż rok wcześniej. Liczebność populacji bezrobotnych kobiet zmniejszyła się w ujęciu rocznym o 7,3%, a ich odsetek w ogólnej liczbie bezrobotnych spadł w ciągu roku o 0,4 p. proc. do poziomu 45,6%.

Bezrobocie nadal dotyczyło przede wszystkim ludzi młodych. W końcu grudnia 2022 r. najliczniejszą grupę wśród pozostających bez pracy stanowiły osoby w wieku 25–34 lata (7,7 tys.), a ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych zmniejszył się w stosunku do stanu w końcu poprzedniego roku (o 1,7 p. proc., tj. do 24,8%). W skali roku najbardziej zwiększył się odsetek bezrobotnych w wieku 24 lata i mniej (o 0,9 p. proc., tj. do 12,3%).

W końcu 2022 r. w regionie dwie najliczniejsze grupy wśród bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy stanowiły osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe oraz policealne i średnie zawodowe (odpowiednio 27,8% i 22,7% ogółu bezrobotnych). W porównaniu ze stanem w końcu 2021 r. udział osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym zmniejszył się o 0,1 p. proc., zaś odsetek osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym pozostał na poziomie sprzed roku. Nadal dość duże problemy na rynku pracy odczuwały także osoby z wykształceniem wyższym. Mimo, że na przestrzeni roku ich liczba zmniejszyła się o 5,3%, to ich odsetek w ogólnej liczbie bezrobotnych w skali roku wzrósł o 0,3 p. proc. i w końcu 2022 r. wynosił 15,2%.

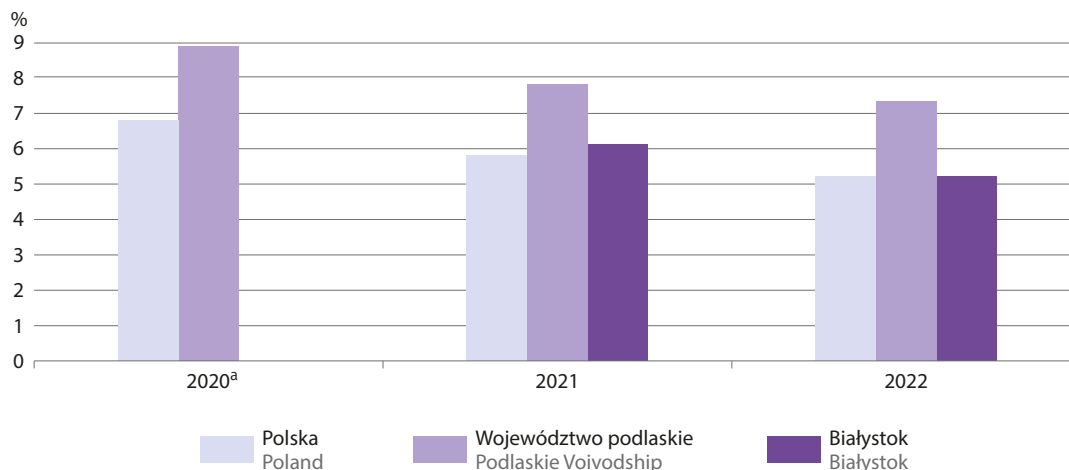
W województwie podlaskim w końcu grudnia 2022 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych była niższa niż rok wcześniej prawie we wszystkich kategoriach wyodrębnionych według czasu pozostawania bez pracy. Największy spadek (o 34,7%) w ujęciu rocznym odnotowano w przypadku osób pozostających bez pracy od 12 do 24 miesięcy. Ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych zmniejszył się w skali roku o 5,8 p. proc., tj. do 13,6%.

W województwie podlaskim największe trudności ze znalezieniem pracy miały nadal osoby ze stażem pracy od 1 roku do 5 lat. W odniesieniu do poprzedniego roku ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych nie zmienił się i nadal wynosił 26,1%. Pogorszeniu uległa sytuacja osób bez stażu pracy oraz osób ze stażem pracy od 5 do 10 lat, których odsetki w omawianej populacji wzrosły w ciągu roku odpowiednio o 0,9 p. proc. do 16,4% i o 0,4 p. proc. do 14,4%. W porównaniu ze stanem w końcu 2021 r. najkorzystniejsze zmiany zaobserwowano wśród osób ze stażem do 1 roku. Ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych spadł w ujęciu rocznym o 0,7 p. proc. do 21,6%.

W końcu grudnia 2022 r. bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy stanowili 83,9% (przed rokiem – 86,0%) ogółu bezrobotnych. Wśród nich najliczniejszą grupę tworzyły osoby długotrwale bezrobotne, a ich udział w ogólnej liczbie pozostających bez pracy w porównaniu z zanotowanym przed rokiem spadł o 4,6 p. proc. do poziomu 55,8%. Zmniejszył się również odsetek osób powyżej 50 roku życia (o 0,1 p. proc. do 27,5%). Wzrósł natomiast udział osób do 30 roku życia (o 0,2 p. proc. do 24,3%) i osób niepełnosprawnych (o 0,2 p. proc. do 7,0%). Liczba bezrobotnych w ujęciu rocznym zmniejszyła się we wszystkich wymienionych kategoriach, a najbardziej w grupie osób długotrwale bezrobotnych (o 13,7%).

**Wykres 26. Stopa bezrobocia rejestrowanego
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 26. Registered unemployment
As of 31 December

^a Brak danych dla Białegostoku wyszacowanych na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2020.
^a There is no data for Białystok estimated on the basis of the results of the Agricultural Census 2020.

W końcu grudnia 2022 r. stopa bezrobocia rejestrowanego, zarówno w województwie jak i w kraju, była niższa niż rok wcześniej. W województwie podlaskim w końcu 2022 r. ukształtowała się na poziomie 7,3%, tj. niższym o 0,5 p. proc. niż rok wcześniej. W kraju wynosiła 5,2% i była niższa o 0,6 p. proc. niż przed rokiem.

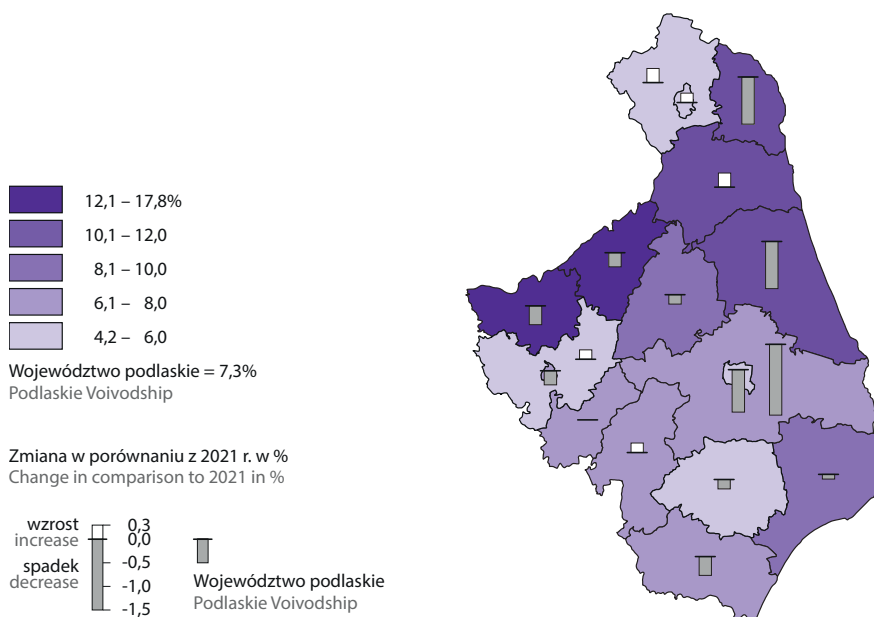
Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Od 2020 r. wskaźnik ten podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyszacowaną na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2020. Dane te nie są w pełni porównywalne z okresami wcześniejszymi.

W większości powiatów w regionie zanotowano spadek stopy bezrobocia w porównaniu ze stanem w końcu 2021 r., przy czym największy stwierdzono w powiatach: białostockim (o 1,5 p. proc.) oraz sokólskim i sejneńskim (po 1,0 p. proc.). Najwyższy wzrost stopy bezrobocia w skali roku wystąpił w powiatach augustowskim i suwalskim (po 0,3 p. proc.).

**Mapa 25. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2022 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 25. Registered unemployment rate in 2022
As of 31 December

W końcu grudnia 2022 r. wśród bezrobotnych zarejestrowanych w województwie podlaskim mieszkańcy wsi stanowili 38,7% (w kraju – 46,0%), tj. o 1,1 p. proc. więcej niż przed rokiem.

Powiatowe urzędy pracy w województwie podlaskim w ciągu całego 2022 r. miały do dyspozycji 22,6 tys. ofert pracy, tj. o 2,2% mniej niż rok wcześniej. W końcu grudnia omawianego roku na 1 ofertę pracy przypadało 41 bezrobotnych (wobec 35 osób przed rokiem) i wskaźnik ten był wyższy niż średnio w kraju, gdzie na 1 ofertę pracy przypadało 18 osób bezrobotnych. Najkorzystniejsza sytuacja w regionie miała miejsce w powiecie hajnowskim (7 osób na 1 ofertę pracy), natomiast najwięcej bezrobotnych na 1 ofertę pracy odnotowano w powiecie kolneńskim (183). W Białymstoku na 1 ofertę przypadało 37 osób bezrobotnych.

5.2. Jakość życia

5.2. Quality of life

Zamożność mieszkańców

Inhabitant's wealth

W 2022 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw było wyższe niż w roku poprzednim.

W 2022 r. nastąpił spadek przeciętnej liczby emerytów i rencistów w ujęciu rocznym. Na kierunek zmian zachodzących w całej populacji emerytów i rencistów w ostatnim roku miała wpływ mniejsza niż przed rokiem zbiorowość osób pobierających świadczenia z KRUS. Liczba świadczeniobiorców ZUS uległa zwiększeniu. W analizowanym roku odnotowano wzrost przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto, przy czym wyższą dynamiką charakteryzowały się świadczenia wypłacane przez ZUS niż realizowane przez KRUS.

W 2021 r. odnotowano wzrost dochodu rozporządzalnego oraz do dyspozycji przypadających na 1 osobę w gospodarstwach domowych. W porównaniu z 2020 r. zmalał wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych. Odsetek gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację materialną pozytywnie oraz odsetek oceniających ją negatywnie obniżyły się w odniesieniu do poprzedniego roku na rzecz odsetka gospodarstw określających swoją sytuację materialną jako przeciętną.

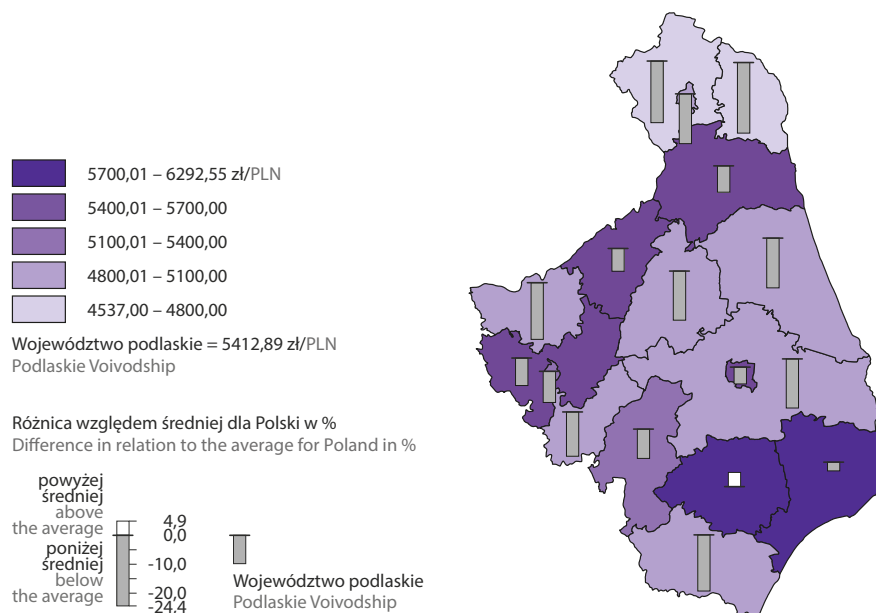
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie; po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą.

W pierwszej części analizy informacje wynikowe o wysokości przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto zaprezentowano na podstawie rocznego badania statystyki publicznej Z-06 o pracujących, wynagrodzeniach i czasie pracy (dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących) – na tej podstawie przedstawiono zróżnicowanie terytorialne wynagrodzeń (do poziomu powiatów) w 2021 r. (jako ostatnim dostępnym).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób) w województwie podlaskim w 2021 r. wyniosło 5412,89 zł i było o 483,25 zł (tj. o 9,8%) wyższe niż w 2020 r. Stanowiło ono 90,2% przeciętnego wynagrodzenia w kraju, które w 2021 r. wyniosło 6001,02 zł i w ujęciu rocznym zwiększyło się o 8,6%.

W miastach na prawach powiatu najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto stwierdzono w Białymstoku – 5650,97 zł (wzrost o 10,2% w stosunku do poprzedniego roku). W Łomży średnie zarobki wyniosły 5352,29 zł (wzrost o 9,8%), a w Suwałkach – 4966,63 zł (wzrost o 8,9%). We wszystkich powiatach w regionie przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto zwiększyło się w porównaniu z poprzednim rokiem, przy czym najwyższy wzrost zanotowano w powiatach bielskim (o 13,4%) oraz hajnowskim (o 12,7%).

Mapa 26. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia^a brutto w 2021 r.
 Map 26. Average monthly gross wages and salaries^a in 2021

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
 a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

Wynagrodzenie zdecydowanie wyższe od przeciętnego w województwie wystąpiło w powiecie bielskim (o 16,3%) oraz hajnowskim (o 7,5%). Wynagrodzenie znacznie poniżej średniego stwierdzono w powiatach sejneńskim (o 16,2%) oraz suwalskim (o 12,7%).

W porównaniu z 2015 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wzrosło w województwie o 48,4%. Największy wzrost nastąpił w powiecie bielskim i łomży (po 60,3%), a najmniejszy w powiecie sejneńskim (o 27,3%). W 2015 r. pracujący w województwie podlaskim otrzymali o 12,1% niższe wynagrodzenie niż w kraju (3647,08 zł względem 4150,86 zł).

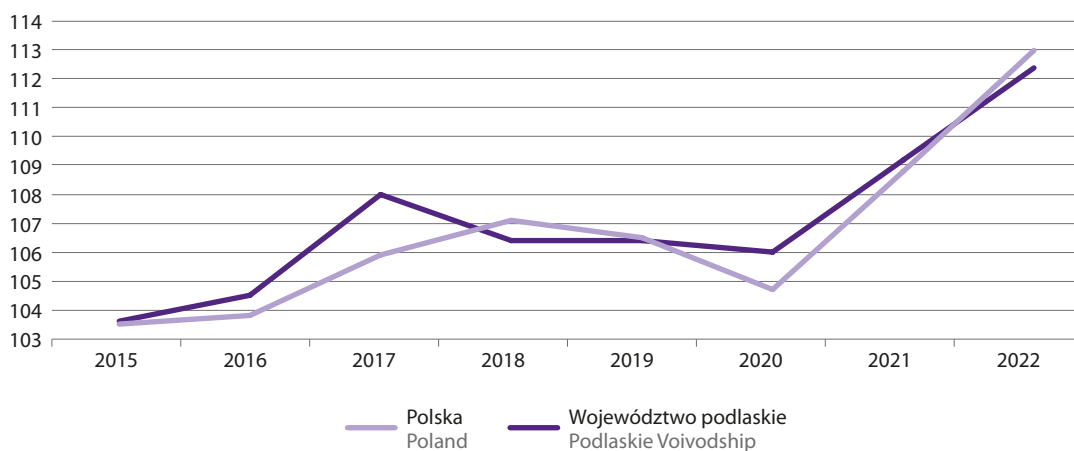
W drugiej części analizy informacje wynikowe o wysokości przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto zaprezentowano na podstawie miesięcznego meldunku o działalności gospodarczej DG-1 (dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; w ramach badania podmioty o liczbie pracujących 50 lub więcej osób badane są metodą pełną, a podmioty o liczbie pracujących od 10 do 49 osób – metodą reprezentacyjną) – na tej podstawie przedstawiono przeciętne miesięczne wynagrodzenia w województwie w sektorze przedsiębiorstw w 2022 r. (jako ostatnim dostępnym).

W 2022 r. w województwie przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw osiągnęło poziom 5745,63 zł i było o 12,4% wyższe niż w roku poprzednim oraz o 66,1% wyższe niż w 2015 r. W kraju przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 6653,67 zł i zwiększyło się o 13,0% w odniesieniu do zanotowanego przed rokiem i o 61,4% w porównaniu z 2015 r.

Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty o liczbie pracujących 10 i więcej osób prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa i pozyskiwania drewna; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i wydobywania; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transportu i gospodarki magazynowej; działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacji i komunikacji; działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości; działalności firm centralnych (head offices); doradztwa związanego z zarządzaniem; działalności w zakresie architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych; reklamy, badania rynku i opinii publicznej; pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej; działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją; naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego; pozostałej indywidualnej działalności usługowej.

Wykres 27. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw
Rok poprzedni=100

Chart 27. Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector
Previous year=100

W 2022 r. relacja przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie podlaskim do średniej krajowej wyniosła 86,4%, podczas gdy w 2021 r. – 86,8%, a w 2015 r. – 83,9%.

Tablica 13. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw

Table 13. Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
W złotych In PLN	3458,56	4680,65	5112,55	5745,63
Polska=100 Poland=100	83,9	86,5	86,8	86,4

W omawianym roku najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto zanotowano w sekcjach: informacja i komunikacja, wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę oraz budownictwo. Przekroczyły one odpowiednio o: 35,5%, 29,5% i 21,3% średnie wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw w województwie. Najniższe wynagrodzenia zaobserwowano natomiast w zakwaterowaniu i gastronomii, administrowaniu i działalności wspierającej, transporcie i gospodarce

magazynowej. Były one odpowiednio o: 29,8%, 28,7% i 14,1% niższe od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w regionie.

W 2022 r. przeciętna liczba emerytów i rencistów w województwie podlaskim wyniosła 269,4 tys. osób i była niższa od zanotowanej w 2021 r. (o 0,9 tys. osób, tj. o 0,3%), ale wyższa niż w 2015 r. (o 11,6 tys. osób, tj. o 4,5%).

W 2022 r. odsetek osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe z ZUS w województwie w ogólnej ich zbiorowości w Polsce wyniósł 2,5%, zaś świadczeniobiorcy KRUS stanowili 7,1% całej ich populacji w kraju. Łącznie udział świadczeniobiorców ZUS i KRUS z terenu województwa podlaskiego w ich ogólnej liczbie w kraju wyniósł 3,0% i utrzymał się na tym samym poziomie co rok wcześniej.

Tablica 14. Świadczenia społeczne

Table 14. Social benefits

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. Average monthly number of retirees and pensioners in thousands	257,9	271,9	270,3	269,4
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	1798,48	2178,78	2330,91	2545,47
w tym emerytura of which retirement pay	1887,83	2244,27	2402,29	2623,18
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł Average monthly gross retirement and other pension of farmers in PLN	1149,95	1368,46	1425,27	1495,96
w tym emerytura of which retirement pay	1164,71	1368,01	1425,43	1496,13

W 2022 r. emerytury i renty z ZUS w województwie podlaskim otrzymywało 198,7 tys. osób, tj. o 1,3% więcej niż przed rokiem i o 16,5% więcej niż przed siedmioma laty. Na kierunek zmian zachodzących w 2022 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, decydujący wpływ miała większa (o 2,3%) niż przed rokiem zbiorowość emerytów. Po raz kolejny znacząco zmniejszyła się liczba rencistów otrzymujących świadczenia z tytułu niezdolności do pracy (o 6,0%), a w mniejszym stopniu zmalała liczba osób pobierających renty rodzinne (o 0,6%).

W 2022 r. najliczniejszą grupę świadczeniobiorców ZUS stanowili emeryci (80,7% całej zbiorowości), a najmniejszą – osoby pobierające renty z tytułu niezdolności do pracy (7,0%).

Odmienne niż w przypadku świadczeniobiorców ZUS kształtowała się dynamika liczby osób otrzymujących świadczenia emerytalno-rentowe w ramach rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie podlaskim. W 2022 r. emerytury i renty rolnicze pobierało 70,8 tys. osób, czyli mniej o 4,7% niż przed rokiem i o 18,9% niż siedem lat wcześniej. W ciągu ostatniego roku zaobserwowano spadek liczby osób otrzymujących emerytury (o 5,4%) i pobierających renty z tytułu niezdolności do pracy (o 1,6%). Liczba osób korzystających z rent rodzinnych także obniżyła się w odniesieniu do poprzedniego roku (o 0,5%). Grupa świadczeniobiorców KRUS charakteryzowała się również nieco odmienną strukturą. Podobnie jak w przypadku świadczeniobiorców ZUS, dominowali w niej emeryci, przy czym ich odsetek w analizowanym roku wyniósł aż 80,2%. Najniższy udział miały natomiast osoby pobierające renty rodzinne, które stanowiły 4,2% ogółu świadczeniobiorców KRUS.

W województwie podlaskim w 2022 r. przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS wyniosła 2545,47 zł i była o 9,2% wyższa niż przed rokiem (w kraju w analizowanym okresie także od-

notowano jej wzrost o 9,2%). To samo świadczenie pobierane przez rolników indywidualnych ukształtowało się na poziomie 1495,96 zł i w ujęciu rocznym zwiększyło się o 5,0% (w kraju nastąpił wzrost również o 5,0%).

Tendencję wzrostową zaobserwowano w przypadku wszystkich kategorii świadczeń zarówno w województwie, jak i w kraju. W 2022 r. więcej wzrosła emerytura i renta wypłacana przez ZUS niż to samo świadczenie z KRUS, a różnica wyniosła 4,2 p. proc. tak w województwie, jak i w kraju. Rozpatrując zaś poszczególne kategorie świadczeń, największy wzrost w zakresie wypłat z ZUS w ciągu ostatniego roku odnotowano w przypadku emerytury zarówno w województwie, jak i w kraju (po 9,2%). Biorąc pod uwagę świadczenia wypłacane przez KRUS, w największym stopniu zwiększyła się renta rodzinna w regionie, jak i w Polsce (po 6,3%).

W 2022 r. wysokość świadczeń w województwie podlaskim kształtowała się poniżej średniej krajowej. Pod względem przeciętnej emerytury i renty z ZUS województwo uplasowało się na trzynastym miejscu, a z KRUS – na jedenastym miejscu w kraju. W przypadku wypłat realizowanych przez ZUS odnotowano większe zróżnicowanie odchyleń od średniej krajowej poszczególnych kategorii świadczeń (renty rodzinne były niższe o 9,8% od przeciętnych w kraju, emerytura – o 9,2%, a renty z tytułu niezdolności do pracy – o 8,0%) niż w przypadku wypłat z KRUS (gdzie renty rodzinne były wyższe o 2,1% od średnich krajowych, natomiast emerytura – niższe o 0,8%, a renty z tytułu niezdolności do pracy – niższe o 0,3%).

Dochód rozporządzalny to suma bieżących dochodów gospodarstwa domowego z poszczególnych źródeł, pomniejszona o zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych płacone przez płatnika w imieniu podatnika, o podatki od dochodów z własności, podatki płacone przez osoby pracujące na własny rachunek, w tym przedstawiciele wolnych zawodów i osób użytkujących gospodarstwo indywidualne w rolnictwie oraz o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne (wyniki Badania Budżetów Gospodarstw Domowych).

W 2021 r. w województwie podlaskim przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny przypadający na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniósł 2004,77 zł i był o 57,16 zł, tj. o 2,8% niższy niż średnio w kraju. W porównaniu z poprzednim rokiem kwota ta wzrosła w województwie o 2,9%, a w kraju – o 7,4%. Wśród wszystkich województw Podlaskie znalazło się na dziewiątym miejscu pod względem wysokości miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych, czyli o cztery pozycje niżej niż przed rokiem.

Tablica 15. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny
Table 15. Average monthly available income

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	
	województwo podlaskie Podlaskie Voivodship			Polska Poland	
	w zł in PLN				
Na 1 osobę w gospodarstwie domowym Per capita in household	1257,93	1741,70	1948,31	2004,77	2061,93
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	1208,57	1703,41	1917,16	1969,22	2014,61

W omawianym roku przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji (dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki) przypadający na 1 osobę w gospodarstwach domowych osiągnął wartość 1969,22 zł i również był niższy niż przeciętnie w kraju, gdzie wyniósł 2014,61 zł. W porównaniu z poprzednim rokiem kwota ta wzrosła w Podlaskiem o 2,7%, a w kraju – o 7,5%.

W 2021 r. w województwie podlaskim wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych ukształtował się na poziomie 19,6%. Oznacza to spadek o 3,3 p. proc. w stosunku do jego wartości zanotowanej w 2020 r. W kraju omawiany wskaźnik w 2021 r. wyniósł 14,8% i nie zmienił się w porównaniu z poprzednim rokiem.

Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych to odsetek osób z rocznym ekwiwalentnym dochodem do dyspozycji poniżej progu zagrożenia ubóstwem, który wynosi 60% krajowej mediany rocznych ekwiwalentnych dochodów do dyspozycji uwzględniający transfery społeczne.

Transfery społeczne – bieżące przelewy otrzymywane przez gospodarstwa domowe podczas okresu odniesienia doходу, przeznaczone do zmniejszenia ciężarów finansowych związanych z wieloma nieprzewidywalnymi sytuacjami lub potrzebami, dokonywane w ramach wspólnie organizowanych systemów lub poza tymi systemami przez organy rządowe lub instytucje typu non-profit świadczące usługi na rzecz gospodarstw domowych (NPISH).

W analizowanym roku Podlaskie było jednym z województw o najwyższym poziomie wskaźnika zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych. Wyższą jego wartość charakteryzowały się jedynie województwa lubelskie i kujawsko-pomorskie.

Współczynnik Giniego jest to miara nierówności rozkładu dochodów; przybiera wartość między 0 a 1 (lub jeśli przemnożymy przez 100, między 0 a 100). Wskaźnik ten osiągnąłby wartość 0 (rozkład jednorodny), gdyby wszystkie osoby miały ten sam dochód, natomiast wartość 1, gdyby wszystkie osoby poza jedną miały dochód zerowy. Zatem, im wyższa jest wartość wskaźnika, tym większy jest stopień koncentracji dochodów i większe jest ich zróżnicowanie. W badaniu EU-SILC wskaźnik ten wyliczono dla rocznego ekwiwalentnego dochodu do dyspozycji gospodarstwa domowego.

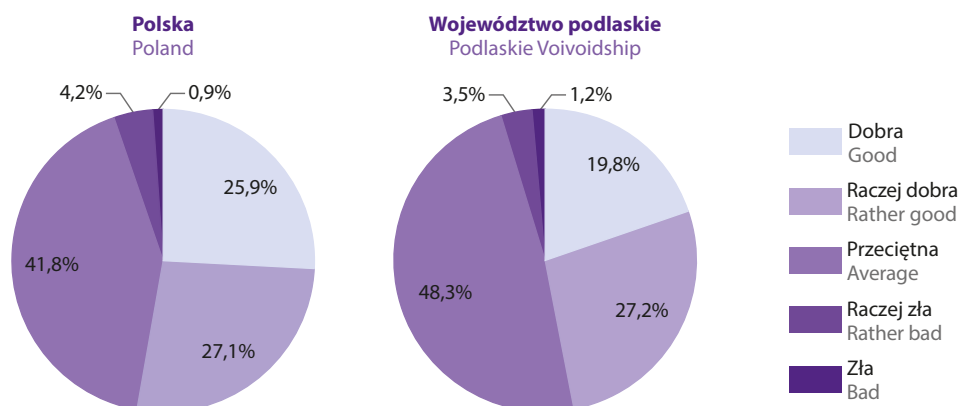
Współczynnik Giniego, jako miara zróżnicowania dochodów, w 2021 r. w województwie podlaskim wyniósł 24,9% i był niższy o 1,5 p. proc. od zanotowanego w 2020 r. W Polsce współczynnik ten osiągnął 26,8% i obniżył się o 0,4 p. proc. w odniesieniu do poziomu zaobserwowanego rok wcześniej.

W 2021 r. w województwie podlaskim swoją sytuację materialną jako dobrą oceniło 19,8% gospodarstw domowych, a jako raczej dobrą – 27,2%. W ciągu roku odsetek oceniających sytuację swego gospodarstwa pozytywnie zmniejszył się o 3,3 p. proc. (w kraju wzrósł o 1,3 p. proc.).

Udział gospodarstw określających swoją sytuację materialną jako przeciętną wyniósł 48,3% i w porównaniu z 2020 r. zwiększył się o 4,9 p. proc. (w kraju zmalał o 0,8 p. proc.).

Wykres 28. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2021 r.

Chart 28. Subjective evaluation of material situation of household in 2021

Odsetek gospodarstw domowych postrzegających swoją sytuację jako raczej złą ukształtował się na poziomie 3,5%, a oceniających ją jako złą – na poziomie 1,2%. Rok wcześniej grupy te stanowiły odpowiednio 5,8% i 0,6% ogólnej liczby gospodarstw domowych. Udział gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację materialną negatywnie był o 1,7 p. proc. niższy od zanotowanego przed rokiem (w kraju – o 0,7 p. proc. niższy).

Pomoc społeczna i wspieranie rodziny

Social assistance and family support

W 2021 r., w porównaniu z poprzednim rokiem, ograniczeniu uległa zarówno liczba osób, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej, jak i wysokość udzielonych świadczeń. Zmniejszył się również udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców województwa.

W końcu 2021 r. działało więcej niż przed rokiem placówek opieki nad dziećmi do lat 3.

W 2021 r. świadczenia społeczne w ramach zadań własnych i zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego przyznano na podstawie decyzji 38,4 tys. osób, tj. o 13,3% mniej niż w 2020 r. i o 44,4% mniej niż sześć lat wcześniej, bez względu na liczbę pobieranych świadczeń, ich rodzaj, formę oraz źródło finansowania. Wysokość udzielonych świadczeń również uległa zmniejszeniu zarówno w odniesieniu do roku poprzedniego, jak i w porównaniu z 2015 r. odpowiednio o 1,3% i 12,4%.

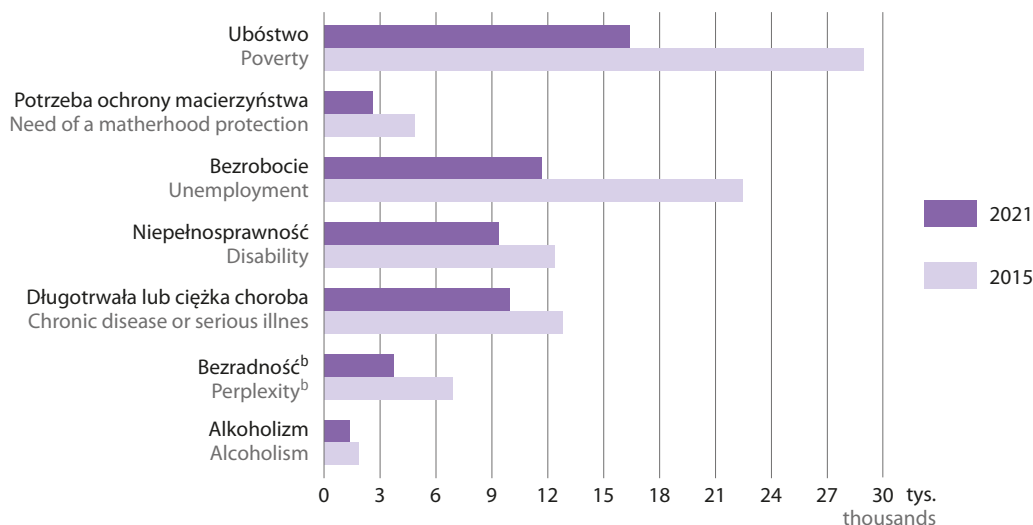
Wskaźnik określający liczbę osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. ludności w województwie wyniósł 333 (w Polsce – 257), tj. o 49 mniej niż rok wcześniej.

Tablica 16. Świadczenia pomocy społecznej
Table 16. Social assistance benefits

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej: Beneficiaries of social assistance benefits:				
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	69021	48364	44261	38356
na 10 tys. ludności per 10 thousand population	579,9	410,1	381,6	332,7
Udzielone świadczenia w tys. zł Benefits granted in thousand PLN	135829,0	124329,7	120587,4	119039,3
pomoc pieniężna financial assistance	105593,5	93112,8	91622,5	87955,8
pomoc niepieniężna non-financial assistance	30235,5	31216,9	28964,9	31083,5

Osoby potrzebujące mogły otrzymać pomoc zarówno w formie pieniężnej, jak i niepieniężnej. W 2021 r. w województwie podlaskim świadczenia w formie pieniężnej na podstawie decyzji otrzymało 38,0 tys. osób, a w 2020 r. – 41,1 tys. Pomoc pieniężna wyniosła 88,0 mln zł i była o 4,0% mniejsza niż rok wcześniej. Największą kwotę przeznaczono na zasiłki okresowe – 33,2 mln zł i na zasiłki stałe – 28,6 mln zł. Świadczenia w formie niepieniężnej na podstawie decyzji przyznano 17,0 tys. osób, zaś w 2020 r. – 19,5 tys. osób. W ramach pomocy niepieniężnej na świadczenia wydano 31,1 mln zł, tj. o 7,3% więcej niż w roku poprzednim. Najwięcej środków przeznaczono na zapewnienie posiłków – 8,0 mln zł i schronienie – 3,3 mln zł.

Wykres 29. Rodziny, którym przyznano pomoc^a według przyczyn
 Chart 29. Families with assigning help^a by reasons

a Na podstawie decyzji. b W sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.
 a Based on the decisions. b In care and educational affairs as well as in household duties.

W jednej rodzinie mogło wystąpić kilka przyczyn udzielenia pomocy społecznej. W 2021 r. najczęściej pomocy udzielano rodzinom z powodu ubóstwa (16,4 tys.), bezrobocia (11,7 tys.), długotrwałej lub ciężkiej choroby (10,0 tys.) oraz niepełnosprawności (9,4 tys.). W porównaniu z 2015 r. najbardziej zmniejszyła się liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu ubóstwa (o 12,6 tys.), bezrobocia (o 10,8 tys.) i bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (o 3,1 tys.).

Środowiskowa pomoc społeczna to pomoc udzielana ludności w miejscu zamieszkania za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej. Dane oszacowano na podstawie Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zawierającego informacje o zrealizowanych świadczeniach środowiskowej pomocy społecznej i odbiorcach tej pomocy – gospodarstwach domowych i ich członkach oraz osobach bezdomnych.

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej to wszyscy członkowie gospodarstw domowych oraz osoby bezdomne, które w roku badania otrzymały przynajmniej raz jakąkolwiek pomoc świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej w miejscu zamieszkania zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268).

W 2021 r. ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej w województwie podlaskim skorzystało 26,4 tys. gospodarstw domowych i 57,2 tys. beneficjentów. Liczba tych gospodarstw domowych oraz liczba beneficjentów zmniejszyły się zarówno w porównaniu z rokiem poprzednim (odpowiednio o 6,9% i 11,1%), jak i w odniesieniu do 2015 r. (odpowiednio o 35,7% i 46,5%).

Tablica 17. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej

Table 17. Beneficiaries of social assistance

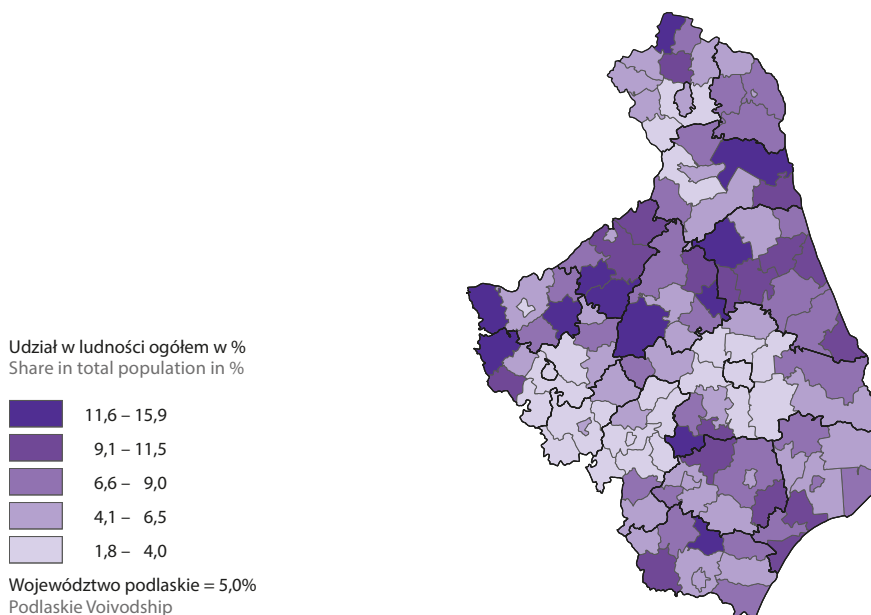
Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej Households benefiting from community social assistance	40995	30827	28323	26368
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej: Beneficiaries of social assistance:				
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	106935	71795	64313	57168
na 10 tys. ludności per 10 thousand population	898	609	555	496

Udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców województwa podlaskiego w 2021 r. wyniósł 5,0% (w kraju – 3,7%) i zmniejszył się zarówno w porównaniu z 2020 r. (o 0,5 p. proc.), jak i w odniesieniu do 2015 r. (o 1,1 p. proc.).

Nadal obserwowano dość duże terytorialne zróżnicowanie tego wskaźnika w regionie. Rozpiętość pomiędzy jego najniższą i najwyższą wartością w gminach wyniosła 14,2 p. proc. Najwyższy udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców zanotowano w gminie Turośl (15,9%), zaś najniższy – w gminie Choroszcz (1,7%).

Mapa 27. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w 2021 r.

Map 27. Beneficiaries of social assistance in 2021

W 2021 r. w województwie podlaskim wartość wypłaconych świadczeń wychowawczych w ramach rządowego programu „Rodzina 500 plus” wyniosła 1169,9 mln zł i była o 0,2% wyższa w porównaniu z rokiem poprzednim. Średnio w miesiącu świadczenie wypłacono na 192,6 tys. dzieci.

Tablica 18. Świadczenia wychowawcze „RODZINA 500+”
Table 18. „FAMILY 500+” child-support benefits

Wyszczególnienie Specification	2016 ^a	2019	2020	2021
Wydatki na świadczenia wychowawcze w tys. zł Childraising benefit payments in thousand PLN	560221,2	931609,7	1167343,2	1169926,3
Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymywały świadczenie wychowawcze Monthly average number of children for which families received childraising benefit	124910	$\frac{117184^b}{181455}$	191402	192576

a W okresie kwiecień–grudzień. b Dane dotyczą okresu: w liczniku – od 1 stycznia do 30 czerwca, w mianowniku – od 1 lipca do 31 grudnia. Uwaga. Od 1 kwietnia 2016 r. do 30 czerwca 2019 r. świadczenie przysługiwało na drugie i kolejne dziecko rodzicom lub opiekunom dzieci do 18 roku życia niezależnie od dochodu, a w przypadku dochodu w wysokości nieprzekraczającej 800 zł na osobę, także na pierwsze lub jedyne dziecko. Od 1 lipca 2019 r. przysługuje na każde dziecko do ukończenia 18. roku życia, bez względu na dochód osiągnięty przez rodzinę.

a In the period of April–December. b Data concern the period: in the numerator – from 1 January to 30 June, in the denominator – from 1 July to 31 December.

Note. From 1 April 2016 to 30 June 2019, it was available to parents or guardians for each child up to the age of 18, regardless of the income for the second and next child, and in the case of income not exceeding 800 PLN per person, also for the first or only child. Since 1 July 2019, child-raising benefit has been granted to every child until 18 years old, regardless of family income.

W 2021 r. kontynuowano program Karta Dużej Rodziny oferujący rodzinom wielodzietnym, tj. przynajmniej z trójką dzieci, system zniżek oraz dodatkowych uprawnień przy korzystaniu z oferty kulturalnej, rekreacyjnej, transportowej na terenie całego kraju. W województwie podlaskim tę kartę posiadało 39,2 tys. rodzin (w kraju – 1142,2 tys.), tj. o 10,3% więcej niż rok wcześniej. Największą liczbę takich rodzin zanotowano w mieście Białystok (18,8% ogółu) i powiecie białostockim (13,7%), zaś najmniej było ich w powiatach sejneńskim (1,5%) i hajnowskim (2,7%).

W ramach programu „Dobry Start” każdemu uczącemu się dziecku, rozpoczynającemu rok szkolny, wypłacane jest jeden raz w roku świadczenie na wyprawkę szkolną. Jest ono przyznawane niezależnie od wysokości dochodu uzyskiwanego przez opiekunów i wynosi 300,00 zł. W województwie podlaskim w 2021 r. wsparcie w ramach programu otrzymało 127,2 tys. uczniów, a do rodzin trafiło z tego tytułu 38,2 mln zł.

W 2021 r. w województwie podlaskim na zasiłki rodzinne wraz z dodatkami wypłacono 113,8 mln zł, tj. o 13,6% mniej niż rok wcześniej. Stanowiły one 33,2% ogólnej wartości świadczeń rodzinnych (w 2020 r. – 39,5%). Przeciętnie miesięcznie zasiłki rodzinne były wypłacane na 55,5 tys. dzieci (w 2020 r. – na 64,7 tys. dzieci).

Ze świadczeń wypłacanych z funduszu alimentacyjnego mogą korzystać osoby uprawnione do pobierania alimentów, których egzekucja okazała się bezskuteczna. W województwie podlaskim w 2021 r. z tego funduszu wypłacono 68,9 tys. świadczeń o łącznej wartości 27,7 mln zł. W porównaniu z 2020 r. było to mniej – odpowiednio o 2,5% i o 1,7%.

Tablica 19. Świadczenia na rzecz rodziny
Table 19. Benefits to the family

Wyszczególnienie Specification	2018	2019	2020	2021
Dobry Start^a: Good Start ^a :				
kwota świadczeń wypłaconych w tys. zł amount of benefits paid in thousand PLN	.	.	38543,4	38158,1
liczba dzieci (i osób uczących się), na które wypłacono świadczenie number of children (and learners) for whom benefits have been paid	.	.	128516	127172
Zasiłek rodzinny: Family allowance:				
kwota świadczeń ^b wypłaconych w tys. zł amount of family allowances ^b in thousand PLN	162236	146132	131787	113807
dzieci, na które rodzice otrzymywali zasiłek rodzinny children, for which the parents shall receive family allowances	82082	74001	64667	55521
udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku w % share of children aged under 17 years, for which the parents shall receive family allowances in the total number of children in this age in %	36,7	33,3	28,4	24,5
Fundusz alimentacyjny: Alimony fund:				
kwota świadczeń wypłaconych w tys. zł amount of benefits paid in thousand PLN	31645,2	29283,4	28152,3	27687,0
liczba wypłaconych świadczeń number of paid benefits	82577	75136	70701	68918
Ulga prorodzinna w zeznaniach podatkowych PIT: Family tax relief in PIT tax returns:				
kwota odliczeń od podatku z tytułu ulgi prorodzinnej w tys. zł amount of tax deductions for family tax relief in thousand PLN	150654,0	154060,1	153727,1	.
liczba dzieci ^c number of children ^c	178598	179971	182518	.

a W ramach programu „Dobry Start” dla każdego uczącego się dziecka, rozpoczynającego rok szkolny wypłacane jest jeden raz w roku świadczenie na wyprawkę szkolną. b Wraz z dodatkami. c Liczba dzieci podana została łącznie, tj. dzieci, na które dokonano odliczenia od podatku, jak również dzieci, na które przysługiwał zwrot nieodliczonej kwoty ulgi na dzieci.

a As part of the "Good Start" program, for each learning child, at the beginning of the school year, a benefit for a school layette is paid once a year. b Including appendices. c The number of children was given in total, i.e. children for whom the child relief was deducted from tax as well as children who were entitled to the reimbursement of not deducted child relief.

W końcu 2021 r. w województwie podlaskim działały 134 (w kraju 5012) placówki opieki nad dziećmi do lat 3, tj. o 9,8% więcej niż przed rokiem i ponad 2-krotnie więcej niż w końcu 2015 r. Wśród nich dominującą pozycję stanowiły żłobki (88,1%). Według stanu w dniu 31 grudnia 2021 r., omawiane placówki dysponowały łącznie 5,7 tys. miejsc (w Polsce – 191,6 tys.), tj. o 13,3% więcej niż przed rokiem i ponad 2-krotnie więcej niż sześć lat wcześniej.

Żłobek to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w żłobku jest sprawowana od ukończenia 20 tygodnia życia dziecka, żłobek zapewnia opiekę do 10 godzin dziennie. Żłobki, obok klubów dziecięcych, opiekuna dziennego i niani, zostały wprowadzone ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (Dz. U. z 2022 r. poz 1324, z późn. zm.). Obecnie pieczę nad działalnością regulowaną ustawą sprawuje Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Klub dziecięcy to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w klubie dziecięcym jest sprawowana od ukończenia 1 roku życia dziecka, klub dziecięcy zapewnia opiekę do 5 godzin dziennie.

Oddział żłobkowy przy przedszkolu – jednostka działająca przy przedszkolu (lub innej instytucji) sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3 niewpisana do rejestru żłobków i klubów dziecięcych.

W ciągu 2021 r. z instytucjonalnych form opieki korzystało 7,9 tys. dzieci, z tego 95,5% stanowiły dzieci przebywające w żłobkach (w 2020 r. – 95,8%).

Tablica 20. Żłobki^a i kluby dziecięce
Stan w dniu 31 grudnia
Table 20. Nurseries^a and children's clubs
As of 31 December

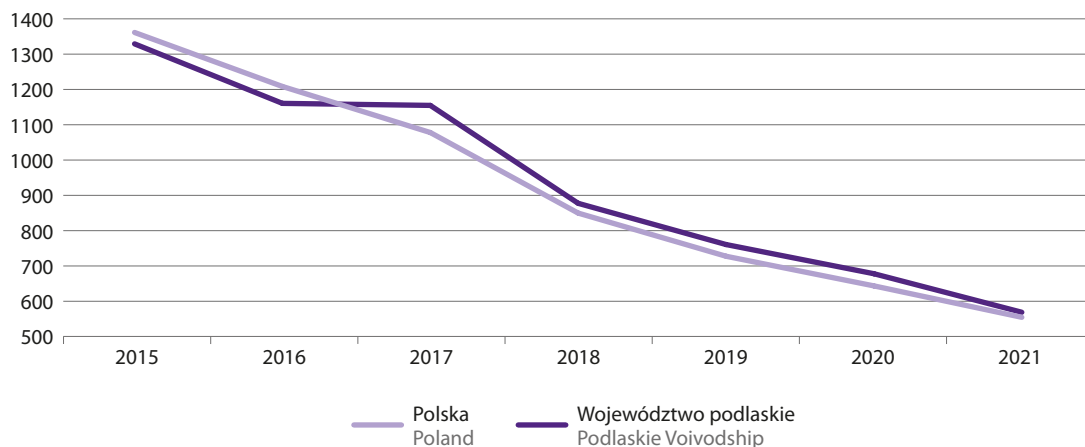
Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Żłobki Nurseries	39	100	109	118
w tym publiczne of which public	18	24	25	33
Oddziały żłobkowe Nursery wards	3	–	–	–
Kluby dziecięce Children's clubs	20	12	13	16
Miejsca Places	2391	4610	5003	5668
w żłobkach in nurseries	1983	4387	4761	5385
w klubach dziecięcych in children's clubs	408	223	242	283
Dzieci przebywające (w ciągu roku) Children staying (during the year)	3394	6642	6871	7896
w żłobkach in nurseries	2910	6306	6585	7537
w klubach dziecięcych in children's clubs	484	336	286	359

a Miejsca i dzieci w żłobkach łącznie z oddziałami żłobkowymi.
a Places and children in nurseries including nursery wards.

W końcu 2021 r. na 100 miejsc przygotowanych w żłobkach i klubach dziecięcych w regionie przypadało 564 dzieci w wieku do lat 3 (w kraju – 550 dzieci). Według stanu w końcu poprzedniego roku oraz 2015 r., na 100 miejsc w omawianych placówkach przypadało odpowiednio 675 i 1335 dzieci w wieku do lat 3.

**Wykres 35. Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach^a i klubach dziecięcych
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 35. Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries^a and children's clubs
As of 31 December

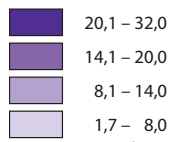
^a Łącznie z oddziałami żłobkowymi.
^a Including nursery wards.

W województwie podlaskim na 1 tys. dzieci w wieku do lat 3 przypadało 155 dzieci przebywających w żłobkach i klubach dziecięcych (w kraju – 155), czyli o 33 dzieci mniej niż w 2020 r. Najwyższy odsetek dzieci w wieku do lat 3 korzystających ze żłobków i klubów dziecięcych zanotowano w mieście Suwałki (32,0%), natomiast najniższy – w powiecie suwalskim (1,7%). W powiecie łomżyńskim nie odnotowano żadnej placówki opieki nad dziećmi do lat 3.

**Mapa 28. Żłobki i kluby dziecięce w 2021 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 28. Nurseries and children's clubs in 2021
As of 31 December

Dzieci objęte opieką żłobkową
w ogólnej liczbie dzieci w wieku do lat 3 w %
Children covered by nursery care
in total number of children up to the age of 3 in %

Województwo podlaskie = 15,5%
Podlaskie Voivodship

Obiekty
Facilities

Warunki mieszkaniowe

Housing conditions

Na przestrzeni ostatnich lat systematycznie zwiększała się liczba mieszkań w zasobach mieszkaniowych w ujęciu rocznym.

W końcu 2021 r., analogicznie jak przed rokiem, odnotowano nieznaczną poprawę warunków mieszkaniowych w skali roku – zwiększyła się przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania, przy równoczesnym spadku liczby osób zamieszkujących w 1 mieszkaniu.

W analizowanym roku, podobnie jak w latach poprzednich, dokonano kolejnych inwestycji w obszarze infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej, zwiększających długość sieci oraz liczbę przyłączy do odbiorców.

Badanie z zakresu gospodarki mieszkaniowej w części dotyczącej stanu zasobów mieszkaniowych, jak i wybranych informacji charakteryzujących warunki mieszkaniowe, zostało przygotowane na podstawie opracowania statystycznego **Bilans zasobów mieszkaniowych** za dany rok (według stanu w dniu 31 grudnia).

Zasoby mieszkaniowe to ogół mieszkań zamieszkałych i niezamieszkałych znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Do zasobów mieszkaniowych nie zalicza się lokali w obiektach zbiorowego zakwaterowania (tj. hoteli pracowniczych, domów studenckich, burs i internatów, domów pomocy społecznej), z wyjątkiem znajdujących się tam mieszkań; pomieszczeń prowizorycznych oraz obiektów ruchomych (tzn. barakowozów, wagonów kolejowych, barek i statków).

W końcu 2021 r. na terenie województwa podlaskiego znajdowało się 464,6 tys. mieszkań, tj. 3,0% ogółu mieszkań w zasobach mieszkaniowych Polski. Ich liczba wzrosła zarówno w odniesieniu do zanotowanej rok wcześniej, jak i w końcu 2015 r. odpowiednio o 1,1% i 5,4%. Najwięcej mieszkań znajdowało się w mieście Białystok (138,6 tys.) i powiecie białostockim (58,8 tys.), a także w mieście Suwałki (27,7 tys.), mieście Łomża (24,9 tys.) i powiecie sokólskim (24,5 tys.).

Tablica 21. Zasoby mieszkaniowe^a
Stan w dniu 31 grudnia

Table 21. Dwelling stocks^a
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020 ^b	2021 ^b
Mieszkania: Dwellings:				
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	440829	460447	459776	464613
na 1000 ludności per 1000 population	370,8	390,8	397,5	404,5
Przeciętna: Average:				
liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	4,02	4,02	4,04	4,04
powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² useful floor of a dwelling in m ²	76,1	77,1	77,8	78,0
liczba osób na 1 mieszkanie number of persons per dwelling	2,70	2,56	2,52	2,47

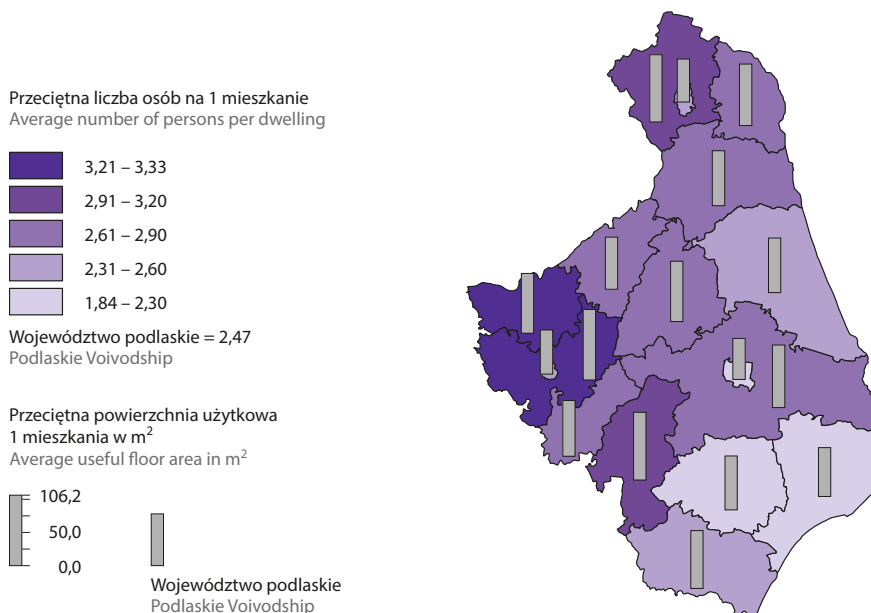
a Na podstawie bilansów. b Dane uwzględniają wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021.

a On the basis of balances. b The data take into account the results of the National Population and Housing Census 2021.

Z roku na rok wartość wskaźnika informującego o liczbie osób przydającej na 1 mieszkanie zmniejsza się. W końcu 2021 r. w województwie podlaskim, podobnie jak w Polsce, przeciętnie w 1 mieszkaniu zamieszkiwało 2,47 osoby. Oznacza to spadek poziomu wskaźnika, który w końcu 2015 r. kształtował się w województwie na poziomie 2,70 osoby, w kraju natomiast wynosił 2,72 osoby na 1 mieszkanie. Najwyższą przeciętną liczbą osób w 1 mieszkaniu na terenie województwa w końcu 2021 r. charakteryzowała się gmina wiejska Przytuły (3,88), zaś najniższe zaludnienie mieszkań odnotowano w gminach wiejskich Dubicze Cerkiewne (1,32) oraz Orla (1,40).

**Mapa 29. Warunki mieszkaniowe ludności w 2021 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 29. Housing conditions of population in 2021
As of 31 December

Odsetki ludności korzystającej z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz gazowej zaprezentowano na podstawie danych obliczonych z uwzględnieniem wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

W województwie podlaskim, według stanu w dniu 31 grudnia 2021 r., długość sieci wodociągowej wynosiła 14021,2 km, a liczba przyłączy wodociągowych – 207,5 tys. szt. Stanowiło to 4,4% długości sieci wodociągowej Polski, a 3,4% ogólnej liczby przyłączy w kraju. W porównaniu ze stanem zanotowanym w końcu roku poprzedniego oraz 2015 długość sieci wodociągowej w województwie zwiększyła się odpowiednio o 81,6 km (o 0,6%) i 577,9 km (o 4,3%), przy jednoczesnym wzroście liczby przyłączy do budynków odpowiednio o 3,3 tys. szt. (o 1,6%) i 13,9 tys. szt. (o 7,2%).

Wodociągi to kompleks urządzeń wodociągowych służących do ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych, studni publicznych, urządzeń służących do magazynowania i uzdatniania wód, sieci wodociągowe, urządzenia regulujące ciśnienie wody.

Na obszarach wiejskich województwa podlaskiego w końcu 2021 r. znajdowało się 84,9% sieci wodociągowej oraz 62,1% wszystkich przyłączy wodociągowych do budynków mieszkalnych. W porównaniu ze

stanem w końcu poprzedniego roku długość sieci na tych terenach wzrosła o 59,5 km (o 0,5%), a liczba przyłączy zwiększyła się o 2,4 tys. szt. (o 1,9%). W tym samym okresie w miastach województwa wybudowano 22,1 km sieci (wzrost o 1,1%) i zainstalowano 1,0 tys. szt. przyłączy (wzrost o 1,3%).

W dniu 31 grudnia 2021 r. w Podlaskiem najdłuższa sieć wodociągowa usytuowana była na terenie miasta Białystok – 594,8 km (22,5 tys. szt. przyłączy), w gminie miejsko-wiejskiej Dąbrowa Białostocka – 257,5 km (2,2 tys. szt. przyłączy) oraz w gminie wiejskiej Suwałki – 248,2 km (2,3 tys. szt. przyłączy), najkrótsza zaś w gminach miejskich Sejny – 14,0 km (0,8 tys. szt. przyłączy) i Brańsk – 19,2 km (0,9 tys. szt. przyłączy). Najbardziej znaczący przyrost długości sieci wodociągowej w porównaniu z zanotowaną rok wcześniej stwierdzono w gminie miejsko-wiejskiej Jedwabne (o 14,6%), zaś w odniesieniu do 2015 r. – w gminie wiejskiej Turośl (o 91,1%).

W końcu analizowanego roku w Podlaskiem gęstość sieci wodociągowej wynosiła 69,5 km/100 km² i była niższa niż w Polsce o 31,8 km/100 km². W relacji do stanu sprzed roku oraz do 2015 r. wystąpił wzrost zagęszczenia sieci wodociągowej odpowiednio o 0,4 km/100 km² i 2,9 km/100 km². W końcu 2021 r. w miastach województwa gęstość sieci wodociągowej wynosiła przeciętnie 228,1 km/100 km², a na terenach wiejskich – 61,8 km/100 km². Największą wartość wskaźnika gęstości sieci wodociągowej w końcu 2021 r. odnotowano w mieście Białystok (582,4 km/100 km²), gminie miejskiej Hajnówka (421,3 km/100 km²), oraz mieście Łomża (406,5 km/100 km²), a najmniejszą – w gminach wiejskich: Gródek (13,4 km/100 km²), Białowieża (15,0 km/100 km²) oraz Płaska (19,8 km/100 km²).

**Tablica 22. Wodociągi
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 22. Water supply system
As of 31 December

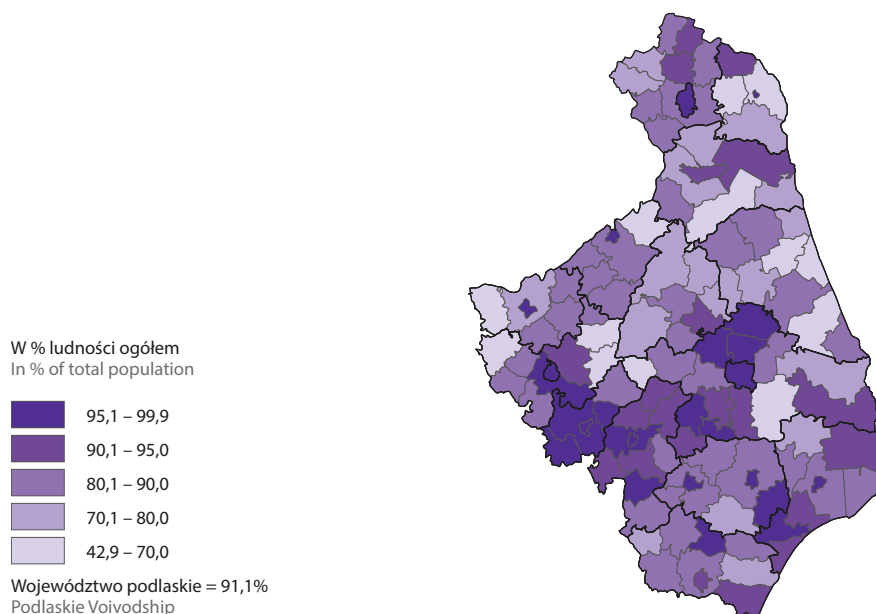
Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Sieć rozdzielcza w km Distribution network in km	13443,3	13862,1	13939,6	14021,2
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych ^a w szt. Connections leading to residential buildings ^a in units	193513	200689	204112	207452
Zużycie wody z wodociągów w gospodar- stwach domowych (w ciągu roku) w hm ³ Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm ³	40,2	42,3	42,3	41,7

^a Łącznie z przyłączami prowadzącymi do budynków zbiorowego zamieszkania.
^a With connections leading to collective residential buildings.

W końcu 2021 r. w województwie podlaskim z sieci wodociągowej korzystało 1061,3 tys. osób, tj. 91,1% ludności województwa, co stanowiło 3,0% ogółu korzystających z tej sieci na obszarze Polski. W końcu analizowanego roku minimalnie spadła wartość wskaźnika ludności korzystającej z tej sieci – o 0,6 p. proc. w skali roku i o 1,3 p. proc. w stosunku do stanu w końcu 2015 r. W końcu 2021 r. w Podlaskiem dostęp do wodociągu miało 96,9% ludności miast i 82,1% mieszkańców terenów wiejskich. Najwyższe odsetki ludności korzystającej z sieci wodociągowej odnotowano w gminach miejskich Kolno – 99,9% i Brańsk – 99,5% oraz w gminie miejsko-wiejskiej Łapy – 99,1%, natomiast najniższe w gminie wiejskiej Krasnopol – 42,9% oraz gminie miejsko-wiejskiej Jedwabne i gminie wiejskiej Turośl – po 51,4%.

**Mapa 30. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2021 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 30. Population using water supply system in 2021
As of 31 December

Kanalizacja to kompleks urządzeń kanalizacyjnych służący do odprowadzania ścieków: sieć kanalizacyjna, wyloty urządzeń służących do wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi, urządzenia podczyszczające i oczyszczające ścieki oraz przepompownie ścieków.

**Tablica 23. Kanalizacja
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 23. Sewerage system
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Sieć rozdzielcza ^a w km Distribution network ^a in km	3436,2	3695,8	3768,0	3801,3
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych ^b w szt. Connections leading to residential buildings ^b in units	89956	97346	100055	102010
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm ³ Wastewater discharged by sewerage network (during the year) in hm ³	32,0	33,7	33,5	34,5
w tym oczyszczone of which treated	32,0	33,7	33,5	34,5

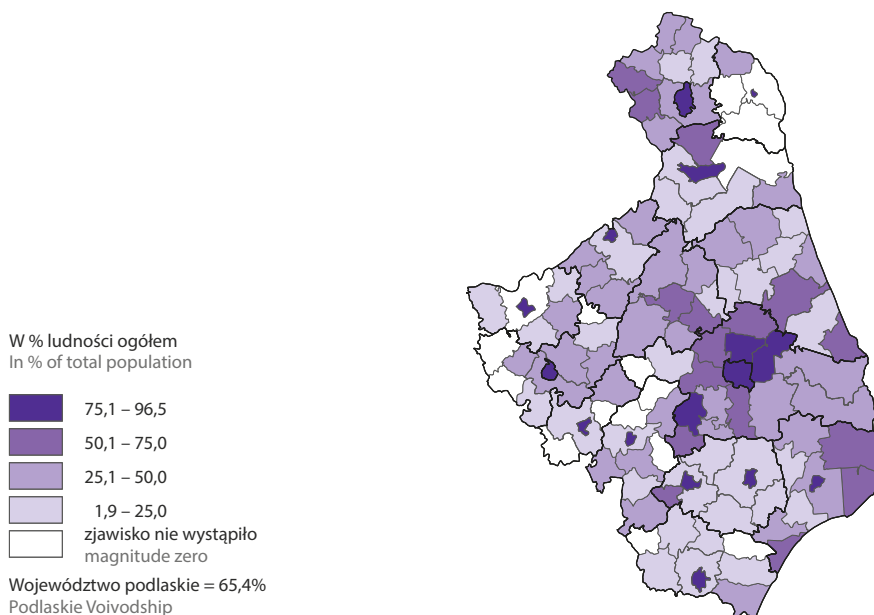
a Łącznie z kolektorami. b Łącznie z przyłączami prowadzącymi do budynków zbiorowego zamieszkania.
a Including collectors. b With connections leading to collective residential buildings.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2021 r., sieć kanalizacyjna w Podlaskiem osiągnęła długość 3801,3 km, przy liczbie przyłączy do budynków wynoszącej 102,0 tys. szt. Stanowiło to 2,2% ogólnej długości sieci

kanalizacyjnej w Polsce oraz 2,8% ogólnej liczby przyłączy w kraju. W końcu omawianego roku, w porównaniu ze stanem zanotowanym rok i 6 lat wcześniej, długość sieci kanalizacyjnej zwiększyła się odpowiednio o 33,3 km (o 0,9%) i 365,1 km (o 10,6%), przy równoczesnym wzroście liczby przyłączy do budynków odpowiednio o 2,0 tys. szt. (o 2,0%) i 12,1 tys. szt. (o 13,4%).

**Mapa 31. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2021 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 31. Population using sewage system in 2021
As of 31 December

W końcu 2021 r. na terenie województwa z sieci kanalizacyjnej korzystało 762,1 tys. osób, tj. 65,4% ludności województwa, co stanowiło 2,8% ogółu ludności korzystającej z tej sieci w kraju. W ujęciu rocznym w regionie nastąpił niewielki spadek (o 0,3%) liczby korzystającej z niej ludności, natomiast w porównaniu z rokiem 2015 odnotowano wzrost o 0,8%. W końcu analizowanego roku w Podlaskiem dostęp do kanalizacji miało 92,0% ludności miast i 24,1% mieszkańców terenów wiejskich. Najwyższy odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej odnotowano w mieście Białystok – 96,5% oraz w gminie miejskiej Wysokie Mazowieckie – 95,9%, najniższy zaś w gminach wiejskich Grajewo – 1,9% oraz Brańsk – 2,2%. Na terenie 16 gmin w województwie nie było sieci kanalizacyjnej.

W miastach województwa podlaskiego w końcu 2021 r. znajdowało się 51,3% całej sieci kanalizacyjnej oraz 67,5% wszystkich przyłączy kanalizacyjnych do budynków mieszkalnych. W porównaniu ze stanem w końcu poprzedniego roku długość sieci na tych terenach wzrosła o 19,5 km (o 1,0%), a liczba przyłączy zwiększyła się o 940 szt. (o 1,4%). W 2021 r. na obszarach wiejskich województwa wybudowano 13,8 km sieci (wzrost o 0,8%) oraz zainstalowano ponad 1,0 tys. szt. przyłączy (wzrost o 3,2%).

W końcu 2021 r. w Podlaskiem najdłuższa sieć kanalizacyjna usytuowana była na terenie miasta Białystok – 516,2 km (21,5 tys. szt. przyłączy) oraz gminy wiejskiej Juchnowiec Kościelny – 141,1 km (3,0 tys. szt. przyłączy), najkrótsza zaś w gminach wiejskich Grajewo – 1,0 km (2 przyłącza) i Mały Płock – 1,2 km (24 przyłącza). Największy wzrost długości sieci kanalizacyjnej w skali roku odnotowano w gminie miejsko-wiejskiej Szczuczyn (o 19,5%) i w gminie wiejskiej Grabowo (o 8,3%).

W dniu 31 grudnia 2021 r. w województwie podlaskim gęstość sieci kanalizacyjnej ukształtowała się na poziomie 18,8 km/100 km², tj. o 36,7 km/100 km² niższym niż w kraju. Uległa ona zwiększeniu zarówno w ujęciu rocznym – o 0,1 km/100 km², jak i w porównaniu ze stanem w końcu 2015 r. – o 1,8 km/100 km². W koń-

cu 2021 r. w miastach województwa gęstość sieci kanalizacyjnej wynosiła przeciętnie 210,7 km/100 km², a na obszarach wiejskich – 9,6 km/100 km².

Największe zagęszczenie sieci kanalizacyjnej odnotowano w miastach Białystok (505,4 km/100 km²) i Bielsk Podlaski (396,9 km/100 km²) oraz gminie miejskiej Hajnówka (389,9 km/100 km²), zaś najmniejsze – w gminach wiejskich: Grajewo (0,3 km/100 km²), Mały Płock (0,9 km/100 km²) i Brańsk (1,0 km/100 km²).

Sieć gazowa to system przewodów doprowadzających do odbiorców paliwa gazowe przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przesyłu i dystrybucji gazu. W systemie przewodów rozróżnia się:

- sieć przesyłową i rozdzielczą (na gaz wysokometanowy i zaazotowany) – przewody uliczne przeznaczone do doprowadzenia gazu do budynków lub innych obiektów za pośrednictwem przyłączy;
- przyłącza – system przewodów łączących sieć rozdzielczą z budynkami i innymi obiektami.

Tablica 24. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych Stan w dniu 31 grudnia

Table 24. Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Sieć gazowa w km Gas supply system in km	1577,6	1869,6	2001,4	2124,8
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt. Connections leading to residential and non-residential buildings in units	28395	34804	37442	40088
Odbiorcy gazu z sieci ^a w tys. Consumers of gas from gas supply system ^a in thousands	117,4	130,1	135,7	138,5
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku): Consumption of gas from gas supply system (during the year):				
w GWh in GWh	473,8	647,5	733,5	824,1
na 1 mieszkańca w kWh per capita in kWh	398,1	549,0	623,4	714,8

a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.
a Including gas customers using collective gas-meters.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2021 r., długość sieci gazowej ogółem w województwie podlaskim wynosiła 2124,8 km (co stanowiło 1,3% ogólnej długości sieci gazowej w Polsce), z czego 1923,4 km przypadało na sieć rozdzielczą. Zarówno w ujęciu rocznym, jak i w stosunku do końca 2015 r. odnotowano wzrost długości sieci gazowej odpowiednio o 123,5 km (o 6,2%) i 547,2 km (o 34,7%). W końcu analizowanego roku liczba przyłączy do budynków w województwie wynosiła 40,1 tys. szt., stanowiąc 1,2% ogólnej ich liczby w kraju. Podobnie jak długość sieci gazowej, liczba przyłączy wzrosła w skali roku i na przestrzeni 6 lat odpowiednio o 2,6 tys. szt. (o 7,1%) i 11,7 tys. szt. (o 41,2%).

Na terenach miejskich województwa podlaskiego w końcu 2021 r. znajdowało się 54,5% ogółu sieci gazowej oraz 76,0% wszystkich przyłączy gazowych do budynków. W porównaniu ze stanem w końcu poprzedniego roku długość sieci na tych terenach zwiększyła się o 61,8 km (o 5,6%), a liczba przyłączy wzrosła o 1,5 tys. szt. (o 5,3%). W tym samym roku na obszarach wiejskich województwa wybudowano 61,6 km sieci (wzrost o 6,8%) oraz zainstalowano 1,1 tys. szt. przyłączy (wzrost o 13,2%).

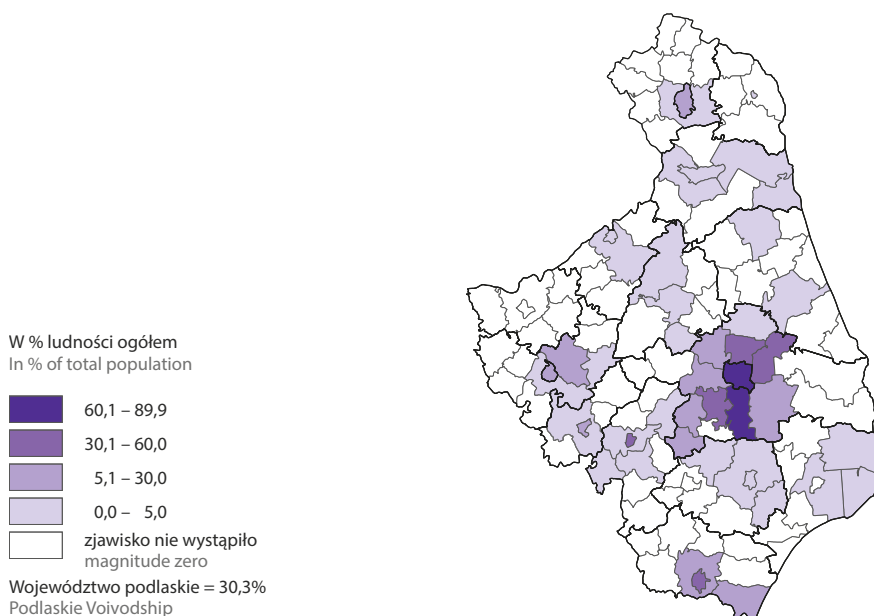
Najdłuższa sieć gazowa była usytuowana w mieście Białystok (623,9 km oraz 18,8 tys. szt. przyłączy), najkrótsza zaś – w gminie wiejskiej Grajewo (0,4 km i 8 przyłączy). Najwyższy przyrost długości sieci gazowej w skali roku zaobserwowano w gminie miejskiej Hajnówka (ponad 13-krotny).

W końcu 2021 r. w województwie podlaskim gęstość sieci gazowej wynosiła 9,5 km/100 km² i była znacznie niższa niż w Polsce, gdzie wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 49,3 km/100 km². W porównaniu ze stanem w końcu 2020 r. odnotowano wzrost zagęszczenia sieci gazowej o 1,7 km/100 km². W końcu 2021 r. w miastach województwa gęstość tej sieci wynosiła przeciętnie 125,1 km/100 km², a na terenach wiejskich – 4,0 km/100 km². Najwyższy poziom wskaźnika gęstości ww. sieci odnotowano w mieście Białystok (610,9 km/100 km²), zaś najniższy – w gminie wiejskiej Grajewo (0,1 km/100 km²).

W końcu analizowanego roku w województwie podlaskim z gazu sieciowego korzystało 353,3 tys. osób, tj. 30,3% ogółu ludności województwa i 1,7% ogółu ludności korzystającej z sieci gazowej w Polsce. Liczba ludności korzystającej z omawianej sieci wzrosła w porównaniu z zanotowaną rok i 6 lat wcześniej odpowiednio o 2,4 tys. osób (o 0,7%) i 18,8 tys. osób (o 5,6%). W końcu 2021 r. ludność korzystała z sieci gazowej na terenie 46 ze 118 gmin województwa podlaskiego, a najwyższy jej odsetek odnotowano w mieście Białystok (89,9%) oraz w gminie wiejskiej Juchnowiec Kościelny (61,3%).

**Mapa 32. Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2021 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 32. Population connected to the gas supply system in 2021
As of 31 December

W 2021 r. w Podlaskiem zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych osiągnęło poziom 824,1 GWh (tj. 1,4% ogólnego zużycia w Polsce) i było o 12,4% wyższe w porównaniu z rokiem poprzednim.

W analizowanym roku zużycie gazu w przeliczeniu na jednego mieszkańca w województwie wyniosło 714,8 kWh, co oznacza wzrost w odniesieniu do 2020 r. o 82,4 kWh (o 13,0%). W 2021 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, wskaźnik ten wzrósł zarówno na terenach miejskich, jak i wiejskich odpowiednio o 79,3 kWh (do poziomu 955,8 kWh) i o 87,7 kWh (do poziomu 399,1 kWh).

Na terenie województwa podlaskiego największe zużycie gazu przypadające na jednego mieszkańca odnotowano w gminach miejsko-wiejskich Supraśl (3285,2 kWh) i Wasilków (2776,6 kWh), a najmniejsze – w gminie wiejskiej Płaska (0,1 kWh) oraz w gminie miejskiej Krypno (0,3 kWh).

Ochrona zdrowia

Health care

W 2021 r. wzrosła liczba porad lekarskich udzielonych w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca, ale zmniejszyła się liczba osób przypadająca na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w porównaniu z zanotowaną rok wcześniej.

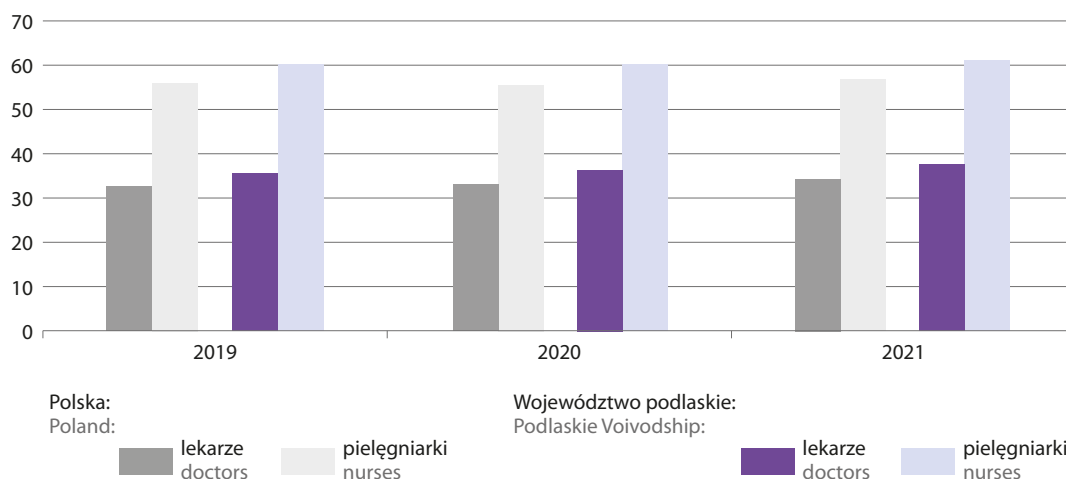
W analizowanym roku jednostki samorządu terytorialnego łącznie wydatkowały na ochronę zdrowia mniej środków niż w roku poprzednim.

Ambulatoryjna opieka zdrowotna realizowana jest przez poradnie, przychodnie i praktyki lekarskie (tj. przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria i izby chorych oraz zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne).

W końcu 2021 r. w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na terenie województwa podlaskiego funkcjonowało 788 przychodni, tj. 3,6% wszystkich przychodni działających w Polsce. Ich liczba zwiększyła się o 8,4% w porównaniu z końcem poprzedniego roku i o 3,7% w odniesieniu do zanotowanej 6 lat wcześniej. Odmienną tendencję zaobserwowano w przypadku praktyk lekarskich udzielających świadczeń finansowanych ze środków publicznych. Ich liczba w końcu 2021 r. zmniejszyła się zarówno w skali roku, jak i w odniesieniu do końca 2015 r. odpowiednio o 1,4% i 30,1%. W 2021 r. w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej w regionie udzielono 9,9 mln porad (w kraju – 321,0 mln), z czego 8,9 mln lekarskich i 1,0 mln stomatologicznych. Liczba porad lekarskich zwiększyła się (o 16,1%) w skali roku, ale była mniejsza (o 1,6%) w odniesieniu do 2015 r. Podobne zmiany zaobserwowano w przypadku liczby porad stomatologicznych, których było więcej (o 17,7%) niż rok wcześniej, ale mniej (o 14,5%) niż w 2015 r.

Wykres 30. Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności Stan w dniu 31 grudnia

Chart 30. Doctors and nurses per 10 thousand population
As of 31 December

Od 2019 r. dane dotyczące lekarzy, lekarzy dentystów, pielęgniarek i położnych opracowywane są w oparciu o źródła administracyjne, w tym rejestry:

- posiadających prawo wykonywania zawodu (lekarzy i lekarzy dentystów, pielęgniarek i położnych),
- płatników składek ZUS,
- podmiotów wykonujących działalność leczniczą,
- praktyk lekarskich,
- praktyk pielęgniarek i położnych.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, bez względu na główne miejsce pracy.

W związku z przejściem na nowe źródło dane nie są porównywalne z danymi opublikowanymi w poprzednich edycjach Raportu, opartymi o metodę sprawozdawczości.

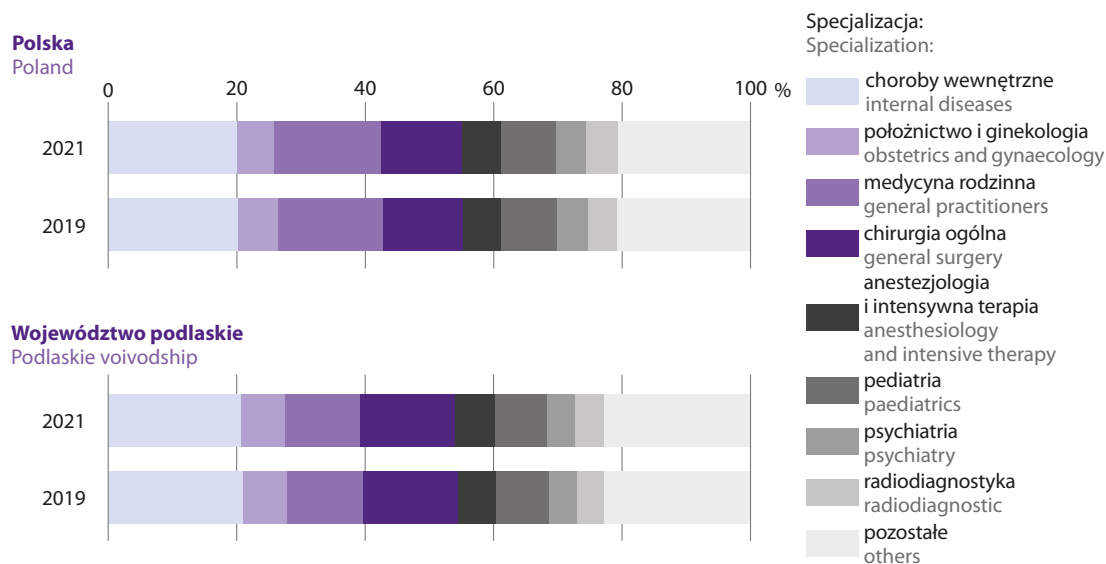
W końcu 2021 r. w województwie podlaskim prawo wykonywania zawodu posiadało 5,6 tys. lekarzy, 1,5 tys. lekarzy dentystów, 10,5 tys. pielęgniarek, 1,5 tys. położnych, 1,2 tys. farmaceutów i 0,8 tys. diagnostów laboratoryjnych. W porównaniu z rokiem poprzednim w większości wymienionych zawodów medycznych odnotowano wzrost liczby uprawnionych do wykonywania zawodu, przy czym największy zarejestrowano w grupie diagnostów laboratoryjnych (o 3,5%) oraz pielęgniarek i położnych (po 1,3%). Zmniejszeniu uległa natomiast liczba lekarzy (o 0,8 %) i lekarzy dentystów (o 2,2%).

W końcu grudnia 2021 r. w województwie podlaskim liczba lekarzy pracujących bezpośrednio z pacjentem wynosiła 4,3 tys., lekarzy dentystów – 1,2 tys., pielęgniarek – 7,0 tys., położnych – 1,0 tys., farmaceutów – 0,9 tys., fizjoterapeutów – 0,8 tys. i diagnostów laboratoryjnych – 0,5 tys. W porównaniu z rokiem poprzednim w większości wymienionych kategorii odnotowany został wzrost liczby osób pracujących z pacjentem, przy czym największy wystąpił w grupie fizjoterapeutów (o 8,5%), lekarzy (o 3,0 %) i farmaceutów (o 2,8%). W Polsce, w porównaniu do roku poprzedniego, największy wzrost zarejestrowano w grupie fizjoterapeutów (o 6,3%) i lekarzy dentystów (o 3,3%).

Według stanu w końcu 2021 r., liczba lekarzy specjalistów w województwie podlaskim wynosiła 3,0 tys. (w Polsce – 87,3 tys.) i była większa o 2,6% niż przed rokiem oraz o 3,3% niż 2 lata wcześniej. W końcu 2021 r. lekarze najczęściej posiadali specjalizację z zakresu chorób wewnętrznych, medycyny rodzinnej oraz chirurgii.

Wykres 31. Struktura lekarzy specjalistów według specjalizacji Stan w dniu 31 grudnia

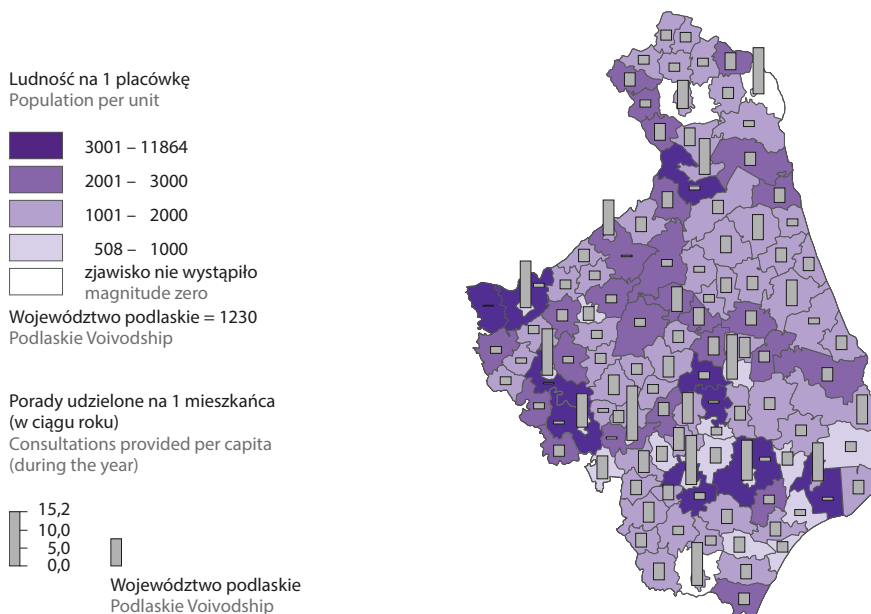
Chart 31. Structure of doctors specialists by specialization
As of 31 December

W końcu 2021 r. w województwie podlaskim liczba ludności przypadająca na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej wynosiła 1230 osób (w Polsce – 1474 osoby) i była mniejsza o 7,0% w stosunku do stanu zanotowanego w końcu 2020 r., ale zwiększyła się o 0,2% w odniesieniu do końca 2015 r. Najwyższą liczbę ludności przypadającą na 1 omawiany podmiot stwierdzono w gminie wiejskiej Łomża (11864 osoby), a najniższą – w gminie miejskiej Brańsk (508 osób).

**Mapa 33. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2021 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 33. Out-patient health care in 2021
As of 31 December

W 2021 r. liczba porad ambulatoryjnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwie podlaskim wyniosła 7,6. Najwyższą wartość tego wskaźnika odnotowano w gminie miejskiej Wysokie Mazowieckie (15,2), a najniższą – w gminie wiejskiej Turośl (0,2).

Stacjonarna opieka zdrowotna to całodobowa opieka lekarska i pielęgniarska świadczona w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej (tj. szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, oddziały opieki paliatywnej, sanatoria).

W województwie podlaskim w końcu 2021 r. działały 34 stacjonarne szpitale ogólne, dysponujące 5,6 tys. łóżek (w Polsce odpowiednio 899 i 168,4 tys.). Liczba łóżek w przeliczeniu na 10 tys. ludności wynosiła 48,4, podczas gdy w końcu 2020 r. ukształtowała się na poziomie 46,7. Wykorzystanie łóżek w omawianych szpitalach ukształtowało się na poziomie 56,6% (w kraju – 61,3%) i było o 3,4 p. proc. mniejsze niż rok wcześniej.

**Tablica 25. Placówki opieki zdrowotnej
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 25. Health care facilities
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Przychodnie Out-patient departments	760	762	727	788
Praktyki lekarzy i lekarzy dentyków ^a Medical and dental practices ^a	209	162	148	146
Porady udzielone ^{bc} (w ciągu roku) w tys. Consultations provided ^{bc} (during the year) in thousands	10205,0	10144,2	8506,5	9890,2
lekarskie doctors	9054,0	9096,3	7670,2	8906,0
stomatologiczne dental	1151,0	1047,9	836,2	984,3
Szpitala ogólne General hospitals	34	32	34	34
Łóżka w szpitalach ogólnych: Beds in general hospitals:				
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	5933	5099	5401	5562
na 10 tys. ludności per 10 thousand population	49,9	43,2	46,7	48,4
Wykorzystanie łóżek w szpitalach ogólnych w % Usage of beds in general hospitals in %	65,0	67,8	53,2	56,6
Przeciętny pobyt chorego w szpitalu ogólnym w dniach Average patient stay in general hospital in days	5,2	5,1	5,1	5,2

a Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub przychodnie. b Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów. c Łącznie z poradami z izb przyjęć udzielanymi pacjentom niehospitalizowanym.

a Data concern practices that have signed contract with the National Health Fund or out-patient departments. b Including consultations paid by patients. c Including consultations provided to non-hospitalised patients in admission rooms.

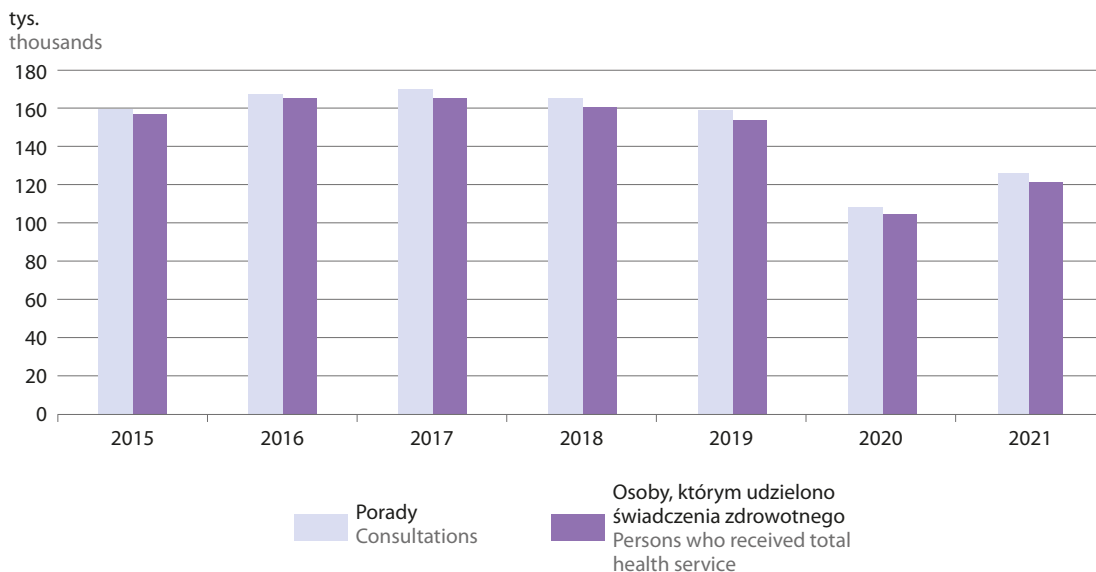
W ciągu 2021 r. w szpitalach ogólnych hospitalizowano 212,5 tys. pacjentów (w kraju – 6332,2 tys.), tj. o 12,8% więcej niż w 2020 r. Oznacza to, że na 10 tys. ludności województwa hospitalizowano 1843 osoby (w Polsce – 1667), tj. o 241 więcej niż rok wcześniej. Średni pobyt chorego w szpitalu ogólnym trwał 5,2 dnia (w kraju – 5,3 dnia), tj. o 0,1 dnia dłużej niż w poprzednim roku.

Ratownictwo medyczne to system, który tworzy się w ramach realizacji zadań państwa polegających na zapewnieniu pomocy każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

W końcu grudnia 2021 r. na terenie województwa podlaskiego świadczeń medycznych w ramach ratownictwa medycznego udzielało 57 zespołów (w kraju – 1587) i 13 szpitalnych oddziałów ratunkowych (w Polsce – 241). Liczba zespołów ratownictwa medycznego nie zmieniła się w porównaniu z zanotowaną przed rokiem, ale zwiększyła się o 3 w odniesieniu do stanu końca w 2015 r., zaś liczba szpitalnych oddziałów ratunkowych wzrosła odpowiednio o 1 i 4. W 2021 r. zespoły wyjeżdżały na miejsce zdarzenia 79,0 tys. razy, czyli więcej o 14,0% niż rok wcześniej i o 13,1% niż w 2015 r. Zdecydowaną większość (78,6%) ogólnej liczby zrealizowanych wyjazdów stanowiły wyjazdy do domu pacjenta.

Wykres 32. Świadczenia udzielone w trybie ambulatoryjnym w szpitalnych oddziałach ratunkowych i izbach przyjęć

Chart 32. Outpatient health services provided in hospital emergency wards and admission rooms

Zaspokajanie zbiorowych potrzeb ludności z zakresu opieki zdrowotnej należy do zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego, które obok Narodowego Funduszu Zdrowia i budżetu państwa są dysponentami środków publicznych na ochronę zdrowia. Wydatki publiczne na ten cel rejestrowane są w dziale „851 – Ochrona zdrowia” klasyfikacji budżetowej.

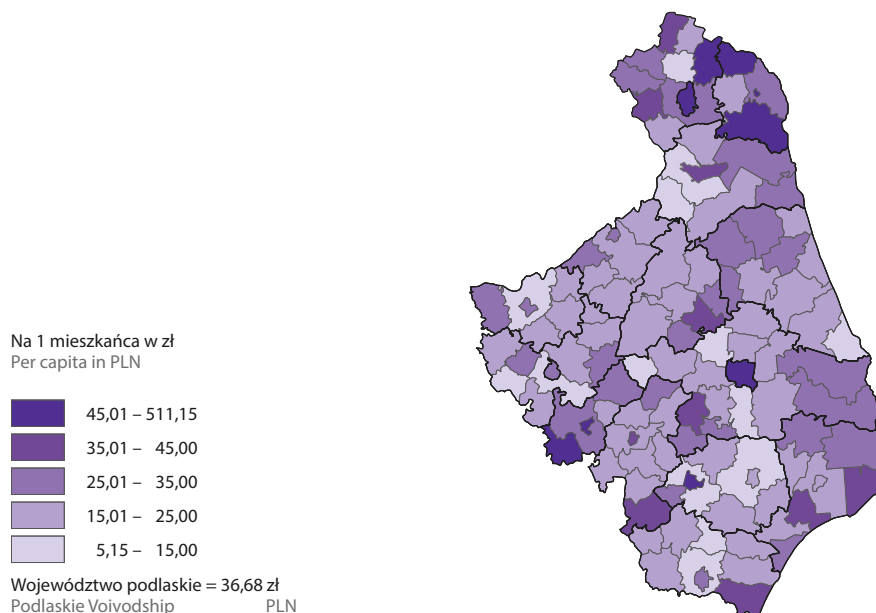
W 2021 r. w województwie podlaskim jednostki samorządu terytorialnego wszystkich szczebli wydatkowały na ochronę zdrowia (łącznie ze środkami otrzymanymi z budżetu państwa) kwotę 177,5 mln zł (w Polsce – 6267,4 mln zł), co stanowiło 1,9% ogółu wydatków jednostek samorządu terytorialnego w Podlaskiem (w kraju – 2,0%). W stosunku do 2020 r. stwierdzono spadek o 1,8% wydatków publicznych na zdrowie, a w odniesieniu do 2015 r. – wzrost o 4,5%.

W analizowanym roku wśród jednostek samorządu terytorialnego województwa podlaskiego największe wydatki w dziale 851 poniosło województwo – 78,7 mln zł, a następnie powiaty – 56,5 mln zł, miasta na prawach powiatów – 21,8 mln zł oraz gminy – 20,5 mln zł.

W 2021 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca samorządy terytorialne w województwie podlaskim wydały na ochronę zdrowia przeciętnie 153,92 zł (w kraju – 164,98 zł), przy czym w przypadku gmin omawiany wskaźnik ukształtował się na poziomie 28,14 zł, miast na prawach powiatu – 51,36 zł, powiatów – 77,52 zł oraz województwa – 68,24 zł.

Wśród gmin województwa podlaskiego najniższe wydatki na osobę w dziale „Ochrona zdrowia” odnotowano w gminie wiejskiej Łomża (5,15 zł), a najwyższe – w gminie wiejskiej Puńsk (511,15 zł). W miastach na prawach powiatu w Podlaskiem na zdrowie najwięcej na 1 mieszkańca wydatkowano z budżetu miasta Białystok (55,66 zł), a w dalszej kolejności – Suwałki (53,83 zł) oraz Łomża (27,75 zł).

Mapa 34. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2021 r.
 Map 34. Expenditures of gminas and cities with powiat status in division “Health care” in 2021

Kultura Culture

W końcu 2021 r. w województwie podlaskim, podobnie jak w kraju, zmniejszyła się liczba bibliotek publicznych i ich filii w porównaniu ze stanem w końcu grudnia poprzedniego roku. Na 1 placówkę biblioteczną przypadało mniej osób niż rok wcześniej.

W 2021 r., w odniesieniu do 2020 r., znacznemu zwiększeniu uległa liczba widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych, zwiedzających muzea i wystawy oraz widzów w kinach stałych.

W 2021 r. jednostki samorządu terytorialnego łącznie wydatkowały na kulturę mniej środków niż w roku poprzednim.

W końcu 2021 r. w województwie podlaskim funkcjonowało 4,6% wszystkich centrów kultury, domów kultury, ośrodków kultury, klubów i świetlic działających w Polsce, 3,8% teatrów i instytucji muzycznych (posiadających własny zespół artystyczny), 2,3% muzeów i oddziałów muzealnych, 2,9% bibliotek i placówek biblioteczno-informacyjnych (łącznie z filiami) oraz 2,3% kin stałych.

W końcu 2021 r. w województwie funkcjonowało 226 bibliotek i filii, tj. o 3 mniej niż w końcu grudnia poprzedniego roku i o 12 mniej w porównaniu z końcem 2015 r. Na 1 placówkę biblioteczną przypadało 4,6 tys. osób (w kraju – 4,4 tys.), tj. o 1,1% mniej niż w 2020 r., ale o 8,5% więcej niż w 2015 r. W placówkach tych zanotowano 122,7 tys. czytelników, tj. o 0,7% więcej niż rok wcześniej (w Polsce – spadek o 2,3%). Ich udział w ogólnej liczbie wypożyczających w kraju wynosił 2,6%. W omawianym roku czytelnik przeciętnie wypożyczył z księgozbioru 19,5 woluminu (w Polsce – 18,5 woluminu).

W województwie podlaskim w dniu 31 grudnia 2020 r. działalność prowadziły 22 muzea i oddziały muzealne, tj. o 1 więcej niż przed rokiem. W analizowanym roku instytucje te zwiedziło 315,3 tys. osób (w kraju – 25251,6), tj. więcej o 67,5% w porównaniu z 2020 r.

Według stanu w końcu grudnia 2021 r., w Podlaskiem funkcjonowało 8 galerii i salonów sztuki, co stanowiło 2,9% wszystkich placówek tego typu działających w Polsce. Przyjęły one 168,4 tys. zwiedzających (w kraju – 3444,8 tys.), tj. prawie 7-krotnie więcej niż przed rokiem i ponad 2,5-krotnie więcej niż w 2015 r.

**Tablica 26. Instytucje kultury
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 26. Cultural institutions
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Biblioteki publiczne i punkty biblioteczne (z filiami) Public libraries and library service points (with branches)	283	257	251	252
Muzea i oddziały muzealne ^a Museum with branches ^a	31	29	21	22
Galerie i salony sztuki Art galleries	8	7	8	9
Teatry i instytucje muzyczne Theatres and music institutions	8	8	8	7
Centra, domy i ośrodki kultury Centre of culture, cultural centres and establishments	103	108	112	113
Kluby i świetlice Clubs and community centres	64	76	69	70
Kina stałe Indoor cinemas	12	11	12	12
Ludność na 1 placówkę biblioteczną Population per 1 library establishment	4201	4585	4608	4558
Zwiedzający muzea i oddziały muzealne ^{ab} na 1000 ludności Museums and exhibition visitors ^{ab} per 1000 population	461,0	405,3	162,3	273,5
Liczba ludności na 1 instytucję kultury ^c Number of population per 1 culture institution ^c	7118,6	6404,1	6390,0	6277,2

a Od 2020 r. do muzeów zaliczane są wyłącznie muzea działające w oparciu o uzgodniony z ministrem właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego statut bądź regulamin, zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach. b W ciągu roku. c Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice.

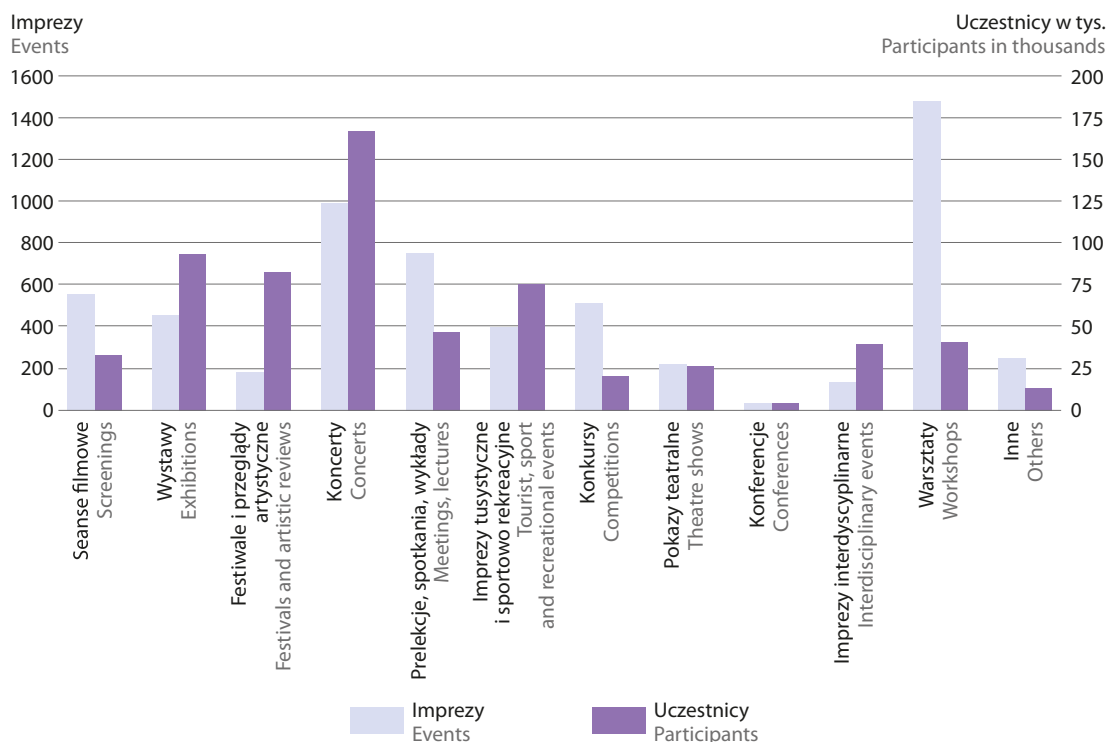
a Starting from 2020, museums include only museums operating on the basis of a statute or regulations agreed with the minister responsible for culture and protection of national heritage, pursuant to Art. 6 of the Act of 21 November 1996 on museums. b During the year. c Centre of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres.

W końcu 2021 r. działalność sceniczną, prowadziło 7 teatrów i instytucji muzycznych posiadających własny zespół artystyczny, tj. o 1 mniej niż rok i sześć lat wcześniej, co stanowiło 3,8% teatrów i instytucji muzycznych w kraju. W 2021 r. wystawiono łącznie 1,3 tys. przedstawień lub koncertów, tj. o 45,6% więcej niż rok wcześniej, ale o 33,5% mniej niż w 2015 r. W wydarzeniach kulturalnych organizowanych przez teatry i instytucje muzyczne uczestniczyło 146,9 tys. widzów i słuchaczy, tj. o 32,9% więcej w porównaniu z 2020 r., ale o 53,5% mniej niż w 2015 r.

W województwie podlaskim w końcu 2021 r. działały 183 centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice (w Polsce – 3944), tj. więcej niż rok i 6 lat wcześniej odpowiednio o 1,1% i 9,6%. Na 1 instytucję tego rodzaju przypadało średnio w województwie 6,3 tys. ludności, tj. o 3,3 tys. mniej niż średnio w kraju. W omawianym roku instytucje te zorganizowały 6,0 tys. imprez, tj. o 22,4% więcej niż w 2020 r., ale o 26,3% mniej niż w 2015 r. Wzięło w nich udział 650,7 tys. osób, czyli o 34,6% więcej niż przed rokiem, ale o 53,8% mniej niż w 2015 r.

Według stanu w końcu 2021 r., na terenie województwa podlaskiego działało 12 kin stałych (w kraju – 523). Ich liczba nie zmieniła się w porównaniu z rokiem poprzednim, jak i w odniesieniu do 2015 r. W ciągu omawianego roku w kinach stałych odbyło się 31,6 tys. seansów, czyli więcej o 16,2% niż w 2020 r., ale o 22,0% mniej niż w 2015 r. W projekcjach uczestniczyło 633,8 tys. widzów, co oznacza wzrost o 35,7% w odniesieniu do 2020 r., ale spadek o 37,9% w porównaniu z 2015 r. Wszystkie kina stałe zlokalizowane były w miastach.

Wykres 33. Imprezy i uczestnicy imprez organizowanych przez placówki kultury w 2021 r.
 Chart 33. Events organized by culture institutions and event participants in 2021

Prowadzenie działalności kulturalnej jest zadaniem własnym organów jednostek samorządu terytorialnego o charakterze obowiązkowym. Przeważająca część wydatków publicznych na kulturę w Polsce ponoszona jest przez jednostki samorządu terytorialnego, które są organami prowadzącymi lub właścicielami większości publicznych instytucji kultury. W 2021 r. w województwie podlaskim samorządy wydatkowały w sumie w dziale 921 „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” kwotę 288,8 mln zł (w kraju – 9683,8 mln zł), co stanowiło 3,1% ogółu wydatków budżetów omawianych jednostek (w Polsce – 3,1%). W porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił spadek wydatków na kulturę o 14,0%, a wzrost o 57,5% w stosunku do 2015 r.

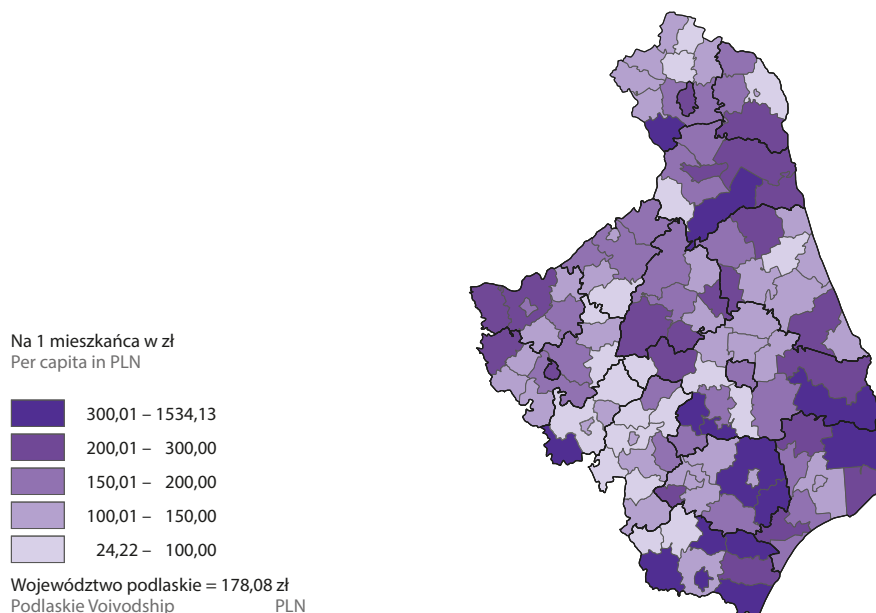
Spośród jednostek samorządu terytorialnego województwa podlaskiego w 2021 r. największe kwoty w dziale 921 odnotowano w budżetach gmin – 131,5 mln zł, a w dalszej kolejności w budżetach samorządu województwa – 79,6 mln zł oraz miast na prawach powiatu – 73,8 mln zł. Z budżetów powiatów na ten cel wydatkowano niespełna 3,9 mln zł.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca w analizowanym roku wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego ogółem w województwie podlaskim poniesione na kulturę wyniosły 250,51 zł (w kraju – 254,91 zł), przy czym w przypadku gmin omawiany wskaźnik ukształtował się na poziomie 180,49 zł, miast na prawach powiatu – 173,94 zł, powiatów – 5,32 zł oraz województwa – 69,07 zł.

Wśród gmin województwa podlaskiego najwyższe wydatki w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” przypadające na 1 mieszkańca stwierdzono w gminie wiejskiej Milejczyce (1534,13 zł), a najniższe – w gminie wiejskiej Sejny (24,22 zł). W 3 miastach na prawach powiatu w Podlaskiem na kulturę najwięcej na 1 mieszkańca wydatkowano z budżetu miasta Łomża (230,10 zł), a w dalszej kolejności – Suwałki (207,93 zł) oraz Białystok (154,35 zł).

Mapa 35. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2021 r.

Map 35. Expenditure of gminas and cities with powiat status in division “Culture and national heritage” in 2021

Bezpieczeństwo publiczne

Public safety

W 2022 r., w odniesieniu do poprzedniego roku, wzrosła liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję, co było wynikiem zwiększenia liczby przestępstw o charakterze kryminalnym i gospodarczym. Zmniejszyła się natomiast liczba odnotowanych przez Policję wypadków drogowych.

W 2022 r. liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w województwie podlaskim wyniosła 22825 i wzrosła zarówno w porównaniu z rokiem poprzednim, jak i w odniesieniu do 2015 r. odpowiednio o 27,3% i 30,7%. W analizowanym roku przestępstwa stwierdzone w województwie podlaskim stanowiły 2,6% ich ogólnej liczby w kraju, co uplasowało je na drugim miejscu w Polsce pod względem najmniejszej liczby popełnionych przestępstw.

Przestępstwo stwierdzone jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. – jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym – jest to przestępstwo skarbowe.

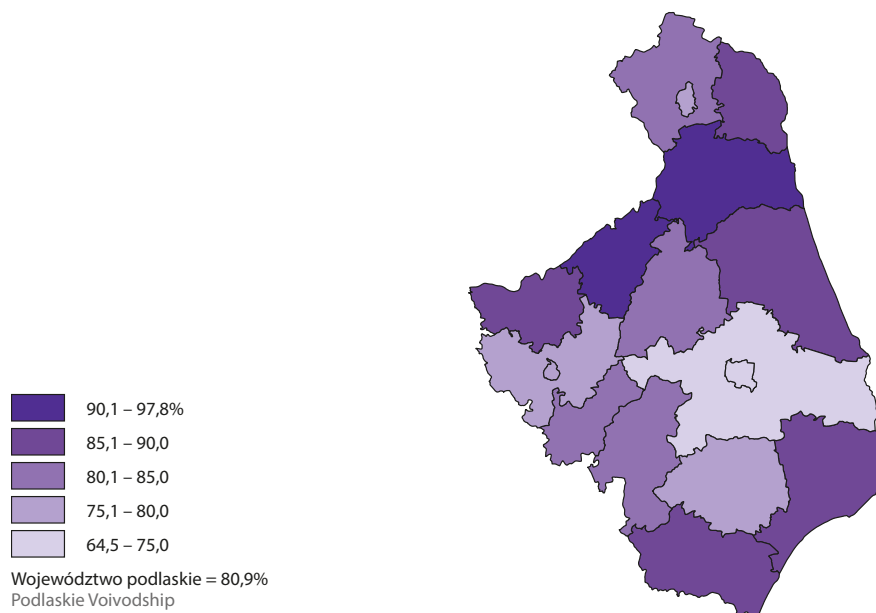
Liczba przestępstw o charakterze kryminalnym w 2022 r. w województwie podlaskim wyniosła 10219 i wzrosła o 2,8% w porównaniu z poprzednim rokiem, ale spadła o 5,5% w odniesieniu do 2015 r. Omawiane przestępstwa stwierdzone w regionie stanowiły 2,1% ogólnej liczby przestępstw o charakterze kryminalnym w kraju. Pod względem najmniejszej liczby popełnionych przestępstw kryminalnych w 2022 r. Podlaskie zajęło drugie miejsce w Polsce.

W analizowanym roku liczba przestępstw o charakterze gospodarczym w województwie podlaskim ukształtowała się na poziomie 9040, co oznacza wzrost o 99,3% w porównaniu z poprzednim rokiem oraz prawie 3-krotny w odniesieniu do 2015 r. Przestępstwa o charakterze gospodarczym zarejestrowane w Podlaskiem stanowiły 3,4% ogólnej liczby tego rodzaju przestępstw stwierdzonych w kraju.

W 2022 r. w województwie podlaskim Policja odnotowała 2533 przestępstwa drogowe. Oznacza to spadek ich liczby zarówno w porównaniu z poprzednim rokiem, jak i w odniesieniu do 2015 r. odpowiednio o 1,3% i 2,5%. W analizowanym roku przestępstwa drogowe stwierdzone w regionie stanowiły 3,7% ich ogólnej liczby w Polsce.

Mapa 36. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w 2022 r.

Map 36. Rates of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police in 2022

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.
Source: data of the National Police Headquarters.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w województwie podlaskim w 2022 r. ukształtował się na poziomie 80,9% i wzrósł zarówno w porównaniu z poprzednim rokiem, jak i w odniesieniu do 2015 r. odpowiednio o 4,2 p. proc. i o 15,5 p. proc. Wskaźnik ogólnopolski w omawianym roku był niższy i wyniósł 71,1%. Do powiatów o najwyższym wskaźniku wykrywalności sprawców przestępstw w województwie w 2022 r. należały grajewski (97,8%) i augustowski (94,7%), natomiast najniższy wskaźnik wykrywalności zanotowano w mieście Białystok (64,5%) oraz powiecie białostockim (74,2%).

Dane o **wypadkach drogowych** pochodzą z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolidacji (SEWiK) prowadzonego przez Komendę Główną Policji i obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku** drogowego uznaje się osobę zmarłą w wyniku doznanych obrażeń na miejscu lub w ciągu 30 dni. Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznaje się osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

Tablica 27. Wypadki drogowe oraz ich skutki^a
 Table 27. Road accidents and their results^a

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Wypadki Accidents	690	430	433	333
Ofiary śmiertelne: Fatalities:				
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	118	78	79	69
na 100 wypadków per 100 road accidents	17,1	18,1	18,2	20,7
Ranni: Injured:				
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	864	451	481	360
na 100 wypadków per 100 road accidents	125,2	104,9	111,1	108,1

^a Zarejestrowane przez Policję.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

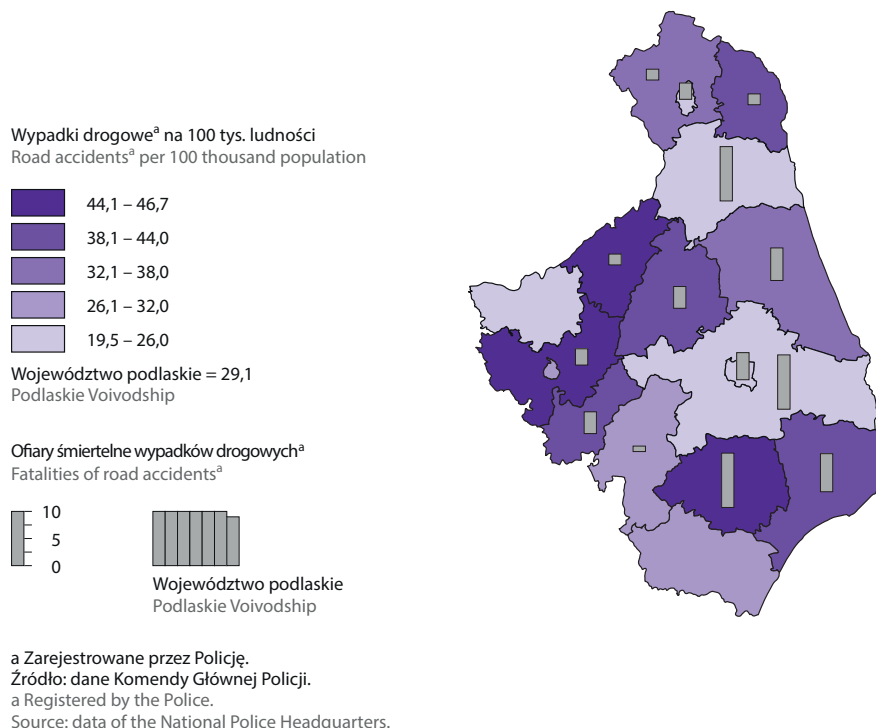
^a Registered by the Police.

Source: data of the National Police Headquarters.

W 2022 r. na terenie województwa podlaskiego zanotowano 333 wypadki drogowe, tj. mniej o 23,1% niż przed rokiem i o 51,7% niż 7 lat wcześniej. Wypadki mające miejsce w omawianym roku w województwie podlaskim stanowiły 1,6% ich ogólnej liczby w kraju, co uplasowało Podlaskie na pierwszym miejscu w rankingu najbezpieczniejszych województw w Polsce. Do powiatów, w których wydarzyło się najmniej wypadków drogowych w województwie należały kolneński (7) i sejneński (8), zaś największą liczbę wypadków zanotowano w mieście Białystok (58) i powiecie białostockim (38). Analizując liczbę wypadków w przeliczeniu na 100 tys. ludności, najlepszą sytuację stwierdzono w powiecie kolneńskim (19,5) oraz w miastach Białystok (19,8) i Suwałki (21,8), zaś najmniej korzystna wystąpiła w powiatach: grajewskim (46,7), bielskim (44,7) i łomżyńskim (44,2), które pod tym względem znacznie przekraczały średnią wojewódzką (29,1). W 2022 r. w kraju omawiany wskaźnik ukształtował się na poziomie 56,4.

W wypadkach drogowych mających miejsce na terenie województwa podlaskiego w 2022 r. ucierpiało 429 osób (1,6% ogółu ofiar wypadków drogowych w kraju), wśród których było 360 rannych i 69 zabitych. Ogólna liczba ofiar wypadków drogowych była o 23,4% niższa od zanotowanej w roku poprzednim i o 56,3% niższa niż w 2015 r. Liczba rannych w analizowanym roku zmniejszyła się zarówno w stosunku do roku poprzedniego, jak i w porównaniu z zanotowaną 7 lat wcześniej odpowiednio o 25,2% i 58,3%. Liczba ofiar śmiertelnych spadła o 12,7% w odniesieniu do 2021 r. i o 41,5% w stosunku do 2015 r. Liczba rannych i zabitych w przeliczeniu na 100 wypadków wyniosła w 2022 r. odpowiednio 108,1 i 20,7 (wobec 116,0 i 8,9 w kraju). Wskaźnik dotyczący ofiar śmiertelnych w przeliczeniu na 100 wypadków drogowych w województwie na przestrzeni ostatnich lat przewyższał średnią krajową.

Mapa 37. Bezpieczeństwo na drogach w 2022 r.
Map 37. Road safety in 2022

Społeczeństwo informacyjne

Information society

W 2022 r., w porównaniu z poprzednim rokiem, zmniejszył się odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu w domu, wzrósł natomiast odsetek osób korzystających z Internetu.

W 2022 r. w województwie podlaskim dostęp do Internetu posiadało 87,2% gospodarstw domowych (w kraju – 93,3%). W ciągu roku odsetek ten zmniejszył się o 1,1 p. proc. (w kraju wzrósł o 0,9 p. proc.). Wśród wszystkich województw Podlaskie zajmowało pod tym względem ostatnie miejsce.

Udział użytkowników Internetu w ogólnej liczbie osób w wieku 16–74 lata wyniósł 86,9% (wobec 84,5% w poprzednim roku). W kraju odsetek ten ukształtował się na poziomie 90,6% (rok wcześniej – 88,9%). W 2022 r. w rankingu województw Podlaskie zajmowało pod tym względem czternaste miejsce, wyprzedzając województwa świętokrzyskie i opolskie.

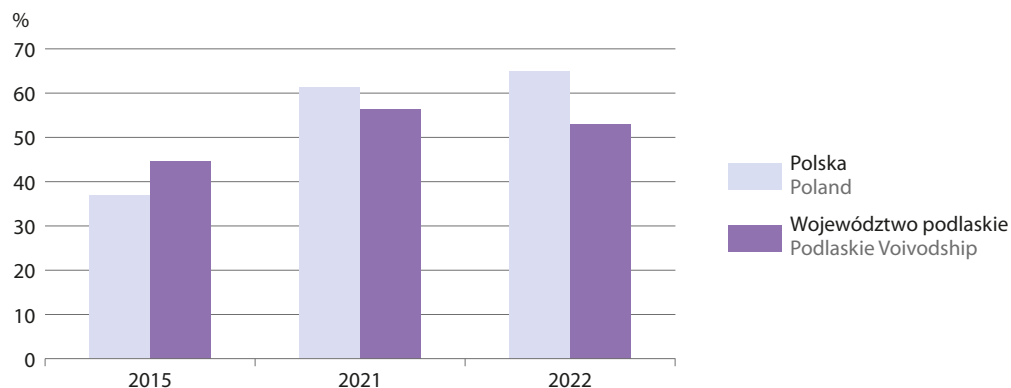
W 2022 r. odsetek osób korzystających z Internetu regularnie, tj. co najmniej raz w tygodniu, wyniósł 79,3% (w kraju – 85,7%) i był wyższy o 2,1 p. proc. niż w 2021 r. (w kraju również wzrósł o 2,1 p. proc.). Wśród wszystkich województw Podlaskie znajdowało się pod tym względem na piętnastym miejscu, przed województwem opolskim.

Tablica 28. Gospodarstwa domowe^a posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby^b korzystające z InternetuTable 28. Households^a with access to the Internet at home and Internet users^b

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
	w %		in %	
Odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu w domu Percentage of households with access to the Internet at home	76,5	84,7	88,3	87,2
Odsetek osób korzystających z Internetu Percentage of persons using the Internet	78,3	82,3	84,5	86,9
Odsetek osób regularnie (co najmniej raz w tygodniu) korzystających z Internetu Percentage of persons using the Internet regularly (at least once a week)	70,7	78,2	77,2	79,3

a Dane dotyczą gospodarstw domowych z co najmniej 1 osobą w wieku 16–74 lata. b Osoby w wieku 16–74 lata.
a Data concern households with at least one person aged 16–74. b Persons aged 16–74.

W 2022 r. osoby zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy od badania stanowiły 52,9% mieszkańców województwa podlaskiego w wieku 16–74 lata, tj. mniej o 3,2 p. proc. w porównaniu z poprzednim rokiem. W kraju odsetek ten wyniósł 64,6% (wobec 61,2% w 2021 r.). Wśród wszystkich województw Podlaskie zajmowało pod tym względem ostatnie miejsce.

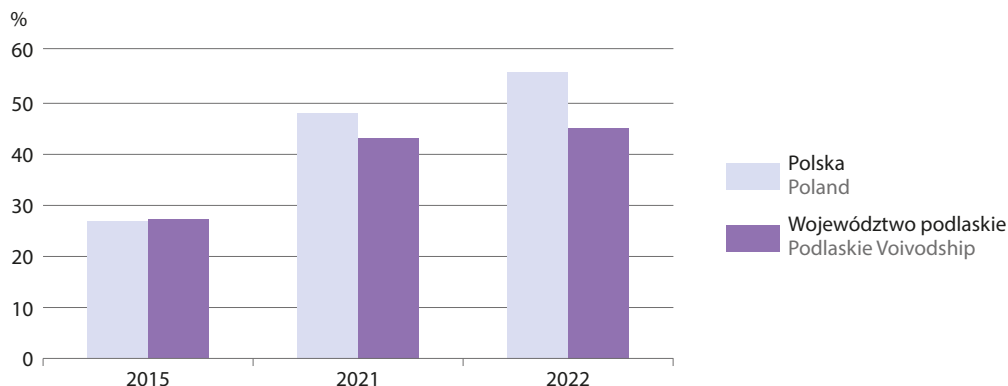
Wykres 34. Osoby^a zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy od badaniaChart 34. Persons^a ordering goods or services via the Internet for private use during the last 12 months since the survey

a Osoby w wieku 16–74 lata.
a Persons aged 16–74.

Osoby korzystające z usług administracji publicznej przez Internet w ciągu ostatnich 12 miesięcy od badania stanowiły 44,7% mieszkańców województwa podlaskiego w wieku 16–74 lata, tj. więcej o 1,9 p. proc. w porównaniu z poprzednim rokiem. W kraju odsetek ten wyniósł 55,4% (wobec 47,5% w 2021 r.). W 2022 r. w rankingu województw Podlaskie zajmowało pod tym względem piętnaste miejsce, wyprzedzając województwo opolskie.

Wykres 35. Osoby^a korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy od badania

Chart 35. Persons^a using e-government services during the last 12 months since the survey

a Osoby w wieku 16–74 lata.
a Persons aged 16–74.

Wśród osób korzystających z usług administracji publicznej przez Internet największym zainteresowaniem cieszyło się wyszukiwanie informacji na stronach administracji publicznej. W 2022 r. z możliwości tej skorzystało 25,3% mieszkańców województwa podlaskiego w wieku 16–74 lata (w kraju odsetek ten wyniósł 29,3%). Formularze urzędowe pobierało lub drukowało 25,2% mieszkańców regionu mających od 16 do 74 lat (w kraju – 29,1%), a 16,8% wysyłało wypełnione deklaracje podatkowe (w kraju – 28,9%).

Aktywność społeczna

Social activity

W końcu 2022 r., podobnie jak w latach poprzednich, zaobserwowano wzrost liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w ujęciu rocznym.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2020 r., liczba aktywnych organizacji sektora non-profit zwiększyła się w porównaniu z zanotowaną w końcu 2018 r.

W województwie podlaskim od wielu lat rośnie liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych. W końcu 2022 r. w rejestrze REGON zarejestrowane były 4493 takie podmioty, tj. o 3,0% więcej niż przed rokiem i o 14,4% więcej niż 7 lat wcześniej. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne mające siedzibę na terenie województwa podlaskiego stanowiły 2,8% wszystkich tego typu podmiotów w kraju. Odsetek ten nie zmienił się w odniesieniu do poprzedniego roku, ale był mniejszy (o 0,1 p. proc.) od zanotowanego w końcu 2015 r.

Tablica 29. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON Stan w dniu 31 grudnia

Table 29. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register As of 31 December

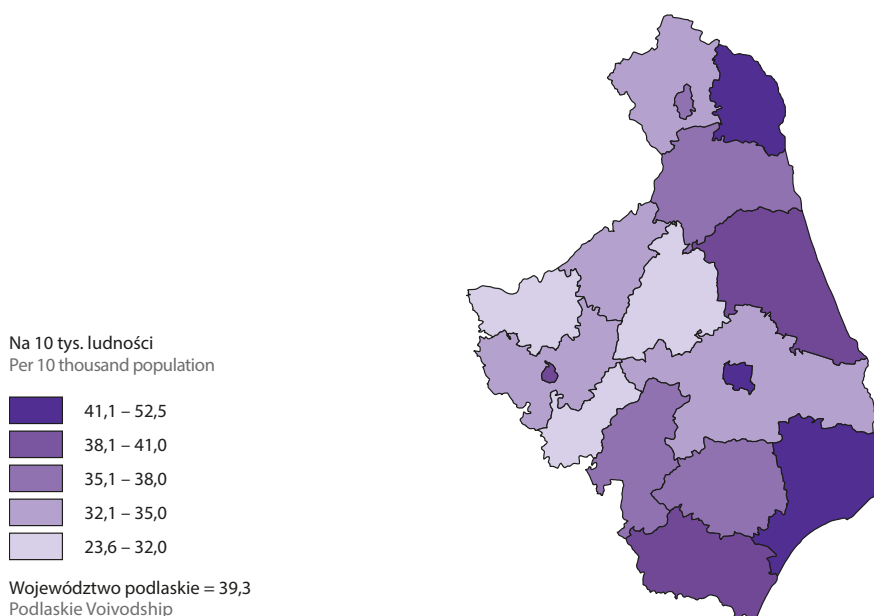
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
W liczbach bezwzględnych In absolute numbers	3929	4287	4362	4493
Na 10 tys. ludności Per 10 thousand population	33,1	37,1	38,0	39,3

W końcu grudnia 2022 r. w Podlaskiem liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadająca na 10 tys. ludności ukształtowała się na poziomie 39,3, podczas gdy w kraju wynosiła 42,6. W województwie podlaskim wskaźnik ten był wyższy niż rok i 7 lat wcześniej, gdy przyjmował wartości odpowiednio 38,0 i 33,1. W Polsce również zaobserwowano wzrost liczby omawianych podmiotów przypadającej na 10 tys. ludności w ujęciu rocznym i w odniesieniu do stanu w końcu 2015 r.

Biorąc pod uwagę rozmieszczenie fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na terenie województwa, stwierdzono, że w końcu grudnia 2022 r. w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców najwięcej było ich w powiecie hajnowskim (52,5), mieście Białystok (50,1) i powiecie sejneńskim (49,5), zaś najmniej – w powiecie zambrowskim (23,6).

Mapa 38. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2022 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 38. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register in 2022 As of 31 December

W końcu 2020 r. liczba aktywnych organizacji prowadzących działalność w ramach sektora non-profit w województwie podlaskim wynosiła 3,0 tys. i była większa o 0,5 tys., tj. o 20,0% od zarejestrowanej 2 lata wcześniej oraz o 0,3 tys., tj. o 11,1% od zanotowanej w końcu 2016 r. W omawianym roku w rankingu województw Podlaskie zajmowało pod tym względem czternaste miejsce, wyprzedzając województwa opolskie i lubuskie. Udział aktywnych organizacji prowadzących działalność w ramach sektora non-profit w województwie podlaskim w ich liczbie w kraju wyniósł 3,1%. W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców województwa podlaskiego liczba analizowanych organizacji ukształtowała się na poziomie 26 (w kraju – 25) i przewyższała zanotowaną w końcu 2018 r. i 2016 r. odpowiednio o 5 i 3.

Podmioty sektora non-profit to głównie organizacje członkowskie, najczęściej stowarzyszenia, które według ram ustawowych opierają swoją działalność przede wszystkim na pracy społecznej zrzeszonych w nich osób i przychodach ze składek członkowskich. Członkami omawianych podmiotów mogą być zarówno osoby fizyczne, jak i prawne (np. inne organizacje, podmioty gospodarcze lub instytucje).

Dane o organizacjach non-profit opracowano na podstawie dwóch badań statystyki publicznej:

- SOF-1 – Sprawozdania z działalności fundacji, stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych,
- SOF-4s – Sprawozdania z działalności samorządu gospodarczego i zawodowego.

W końcu 2020 r., podobnie jak 2 i 4 lata wcześniej, rejestrowe organizacje non-profit w Podlaskiem zrzeszały 0,2 mln członków (w Polsce – 8,2 mln).

Według stanu w dniu 31 grudnia 2020 r., wśród członków aktywnych organizacji rejestrowych sektora non-profit zanotowano 96,3% osób fizycznych. W porównaniu ze stanem w końcu 2018 r. i 2016 r. ich udział zmniejszył się odpowiednio o 1,4 p. proc. i 0,8 p. proc. W grupie tej odsetek kobiet wynosił 40,8% i był o 3,2 p. proc. mniejszy niż przed dwoma laty, ale o 0,5 p. proc. wyższy w porównaniu z końcem 2016 r.

Rozdział 6

Chapter 6

Gospodarka

Economy

6.1. Produkt krajowy brutto

6.1. Gross domestic product

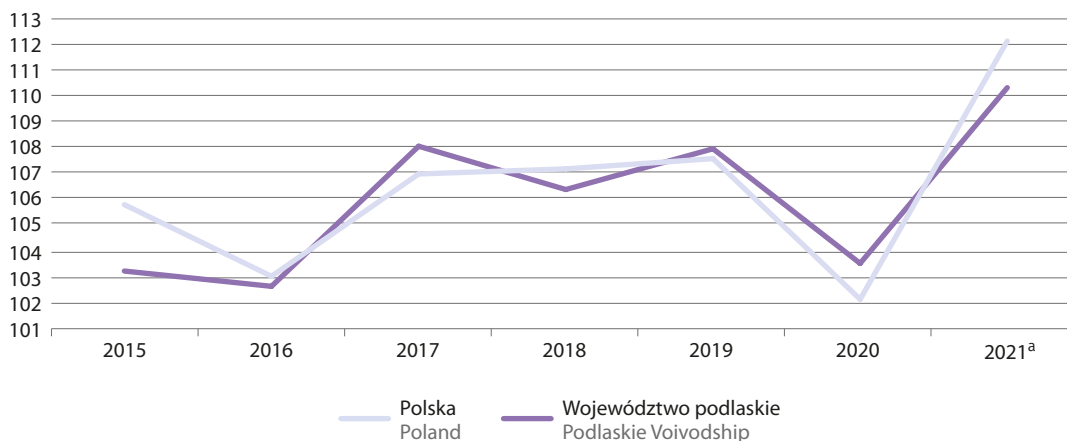
Według wstępnych szacunków, w 2021 r. utrzymał się zarówno wzrost produktu krajowego brutto, jak i wzrost PKB na 1 mieszkańca w skali roku i były one wyższe od zaobserwowanych rok wcześniej. Udział województwa podlaskiego w tworzeniu ogólnokrajowego PKB zmniejszył się w niewielkim stopniu w odniesieniu do zanotowanego rok wcześniej.

W 2020 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, wzrosła wartość dodana brutto, a jej udział w ogólnokrajowej WDB nie uległ zmianie.

Według wstępnych szacunków, wartość produktu krajowego brutto (PKB) w 2021 r. w Podlaskiem osiągnęła 58080 mln zł (w cenach bieżących) i w porównaniu z rokiem poprzednim oraz 2015 zwiększyła się odpowiednio o 10,4% i 45,7% (w kraju wzrosła o 12,2% i 45,9%). Produkt krajowy brutto województwa podlaskiego stanowił 2,2% wartości ogólnokrajowej i był niższy o 0,1 p. proc. niż przed rokiem, zaś w odniesieniu do 2015 r. pozostał na niezmiennym poziomie. W 2021 r. wartość produktu krajowego brutto w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwie ukształtowała się na poziomie 50378 zł i zwiększyła się w odniesieniu do poprzedniego roku i 2015 r. odpowiednio o 11,1% i 50,4%. W 2021 r. wartość PKB na 1 mieszkańca regionu ukształtowała się na poziomie 72,9% średniej krajowej (w 2020 r. – 74,1%, a w 2015 r. – 71,6%). W omawianym roku najwyższą w kraju wartość PKB na 1 mieszkańca stwierdzono w województwie mazowieckim – 108113 zł (156,5% średniej krajowej), natomiast najniższą zanotowano w województwie lubelskim – 47464 zł (68,7%).

Wykres 36. Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące) Rok poprzedni=100

Chart 36. Indices of gross domestic product (current prices)
Previous year=100

a Wstępny szacunek.
a Preliminary estimate.

Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

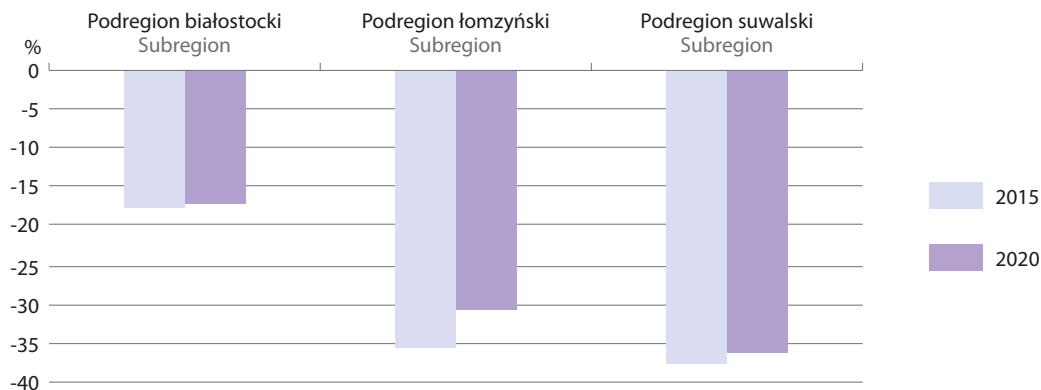
Według danych wstępnych, w 2021 r. w województwie podlaskim poziom PKB (według parytetu siły nabywczej na 1 mieszkańca wyrażony w PPS) osiągnął 56% średniej obliczonej dla 27 państw Unii Europejskiej i nie zmienił się w porównaniu z zanotowanym rok wcześniej, ale wzrósł o 6 p. proc. w odniesieniu do 2015 r.³

W 2020 r. udziały poszczególnych podregionów w generowaniu produktu krajowego brutto województwa podlaskiego były wyraźnie zróżnicowane i wyniosły: 19,7% w przypadku podregionu suwalskiego, 30,8% – podregionu łomżyńskiego i 49,5% – podregionu białostockiego. W analizowanym roku, w porównaniu z 2015 r., odnotowano zwiększenie udziału podregionu łomżyńskiego (o 0,3 p. proc.) i białostockiego (o 0,2 p. proc.), zmniejszenie wystąpiło natomiast w przypadku podregionu suwalskiego (o 0,5 p. proc.). Zarówno w 2020 r., jak i w 2015 r. podregiony białostocki, łomżyński i suwalski wypracowały odpowiednio 1,1%, 0,7% i 0,4% ogólnokrajowej wartości PKB.

W Podlaskiem w 2020 r. najwyższy poziom PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano w podregionie białostockim. Wyniósł on 50743 zł i był o 11,9% wyższy niż średnio w województwie, zaś o 17,1% niższy niż w kraju. W 2015 r. wartość omawianego wskaźnika w podregionie białostockim ukształtowała się na poziomie wyższym o 14,9% niż w regionie, ale niższym o 17,7% od przeciętnej w kraju.

Wykres 37. Odchylenia względne produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca od przeciętnej wartości w kraju (ceny bieżące)

Chart 37. Relative deviations of gross domestic product per capita from the national average value (current prices)

W 2020 r. poziom PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca w podregionie łomżyńskim wyniósł 42441 zł, a w podregionie suwalskim – 39085 zł i był niższy odpowiednio o 6,3% i 13,8% niż średnio w województwie oraz niższy o 30,7% i 36,2% niż w kraju. W 2015 r. wartość PKB na 1 mieszkańca w podregionie łomżyńskim była niższa o 10,1% od średniej województwa i o 35,6% od średniej krajowej, zaś w podregionie suwalskim – niższa o 12,9% od przeciętnej w regionie i o 37,6% w odniesieniu do przeciętnej w Polsce.

W 2020 r. wskaźnik dyspersji regionalnego PKB na 1 mieszkańca na poziomie podregionów wyniósł 10,5% i był niższy od zanotowanego w 2019 r. i 2015 r. odpowiednio o 2,0 p. proc. i 2,3 p. proc.

³ Dane będą przedmiotem dalszej rewizji, zgodnie z rekomendacjami Zharmonizowanej Europejskiej Polityki Rewizji (HERP).

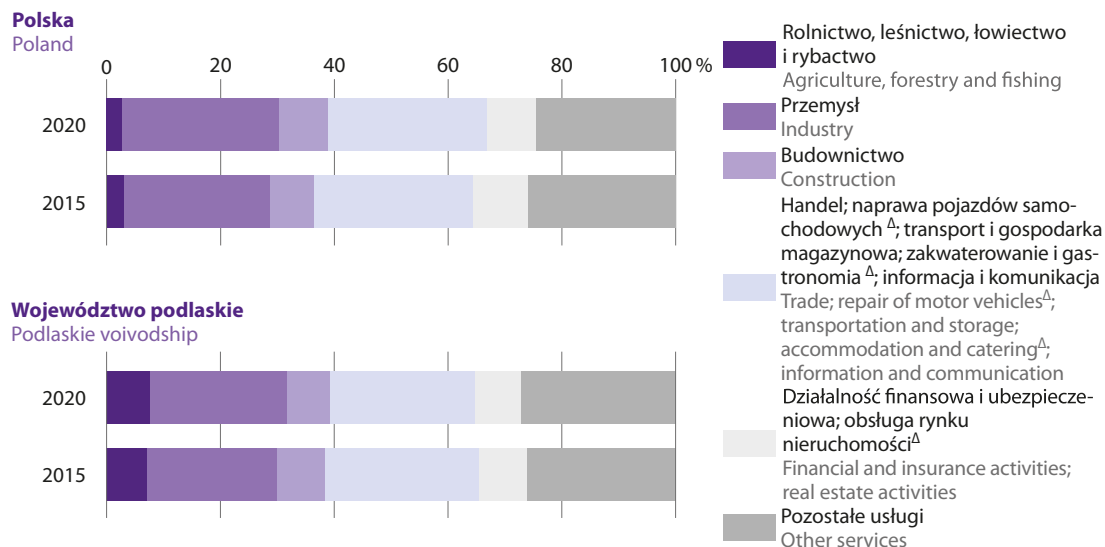
Wskaźnik dyspersji (miara zróżnicowania) regionalnego PKB na 1 mieszkańca na poziomie podregionów (NUTS 3) został obliczony jako suma wartości bezwzględnych różnic między wartościami dla podregionów danego województwa a wartością PKB na 1 mieszkańca dla tego województwa, ważony udziałem liczby ludności poszczególnych podregionów w województwie, wyrażony w procentach PKB na 1 mieszkańca dla danego województwa.

W 2020 r. wartość dodana brutto (WDB) w województwie podlaskim wyniosła 46327 mln zł i w porównaniu z 2019 r. i 2015 r. była wyższa (w cenach bieżących) odpowiednio o 3,8% i 31,0%. Zarówno w omawianym roku, jak i w roku poprzednim oraz 2015 wartość dodana brutto w województwie podlaskim stanowiła 2,2% wartości ogólnokrajowej.

W 2020 r. podmioty prowadzące działalność w zakresie pozostałych usług (w tym administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne) wypracowały 27,2% wartości dodanej brutto w województwie podlaskim. W odniesieniu do roku poprzedniego i 2015 r. udział tych przedsiębiorstw w tworzeniu WDB zwiększył się odpowiednio o 0,4 p. proc. i 1,0 p. proc. W analizowanym roku jednostki prowadzące działalność w usługach, obejmujących: handel; naprawę pojazdów samochodowych; transport i gospodarkę magazynową; zakwaterowanie i gastronomię; informację i komunikację wypracowały 25,5% wartości dodanej brutto w województwie podlaskim. Ich udział w tworzeniu WDB był mniejszy niż w poprzednim roku i 2015 r. odpowiednio o 1,1 p. proc. i 1,4 p. proc. W 2020 r. jednostki prowadzące działalność w przemyśle wytworzyły 24,0% wartości dodanej brutto w województwie. W latach 2019 i 2015 udział ten wyniósł odpowiednio 22,9% i 22,8%. Jednostki prowadzące działalność finansową i ubezpieczeniową; obsługę rynku nieruchomości w analizowanym roku wypracowały 8,1% wartości dodanej brutto, tj. o 0,2 p. proc. i o 0,4 p. proc. mniej niż w poprzednim roku i 2015 r. W 2020 r. jednostki prowadzące działalność w budownictwie wytworzyły 7,7% wartości dodanej brutto w regionie. Udział tych przedsiębiorstw zmniejszył się w porównaniu z 2019 r. i 2015 r. odpowiednio o 0,4 p. proc. i 0,8 p. proc. Udział rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa w generowaniu wartości dodanej brutto województwa podlaskiego w omawianym roku wyniósł 7,6% (w 2019 r. – 7,3%, a w 2015 r. – 7,1%).

Wykres 38. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)

Chart 38. Gross value added by kind of activity (current prices)

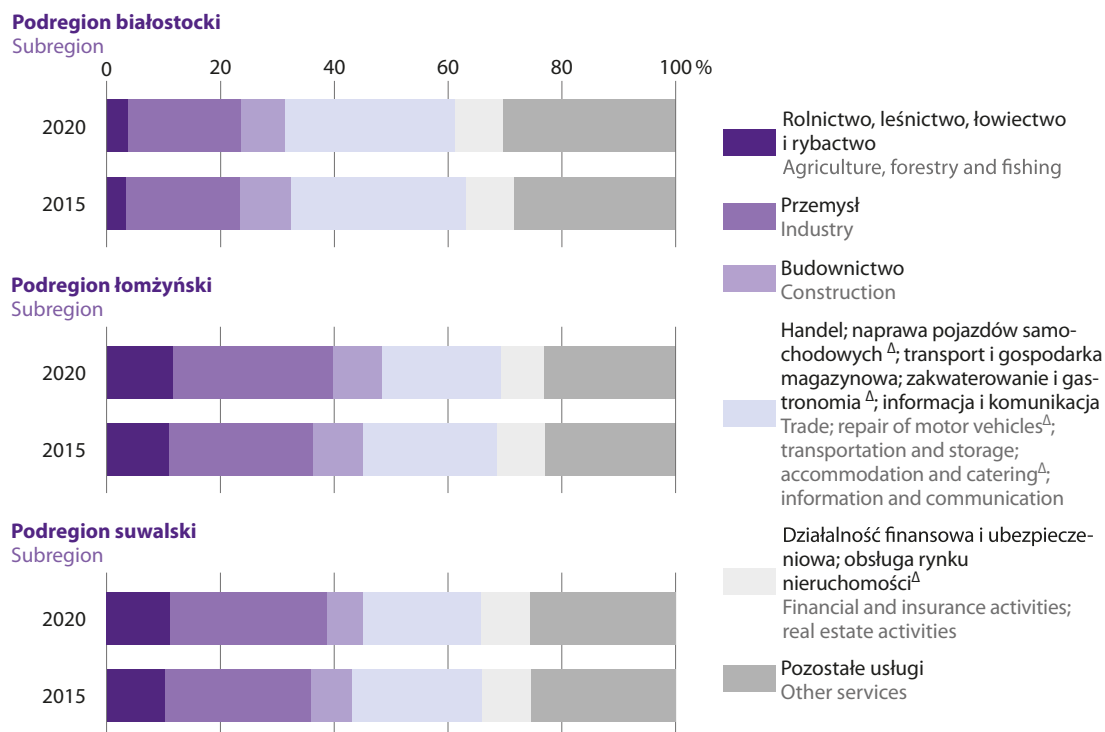

Wydajność pracy, mierzona WDB na 1 pracującego, w województwie podlaskim w 2020 r. wyniosła 115561 zł i była wyższa o 11,2% w odniesieniu do poprzedniego roku i o 30,3% niż w 2015 r. W analizowanym roku WDB na 1 pracującego ukształtowała się na poziomie 81,4% średniej krajowej (w 2019 r. – 78,9%, a w 2015 r. – 78,1%).

W 2020 r. w podregionie białostockim największy udział w tworzeniu wartości dodanej brutto miały pozostałe usługi (w tym administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne); wyniósł on 30,4%, tj. o 2,0 p. proc. więcej niż w 2015 r. W analizowanym roku w pozostałych podregionach w Podlaskiem największy udział w tworzeniu WDB miały jednostki prowadzące działalność w przemyśle, które wytworzyły 28,2% wartości dodanej brutto w podregionie łomżyńskim i 27,5% – w podregionie suwalskim. W porównaniu z 2015 r. odsetek ten był wyższy odpowiednio o 2,8 p. proc. i 1,7 p. proc.

W analizowanym roku wśród podregionów województwa podlaskiego największy udział sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo w tworzeniu wartości dodanej brutto zanotowano w podregionie łomżyńskim. Wyniósł on 11,5% i w porównaniu z 2015 r. zwiększył się o 0,6 p. proc.

Wykres 39. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące)
Chart 39. Gross value added by kind of activity and subregions (current prices)

W 2020 r. najwyższą wydajność pracy, mierzoną WDB na 1 pracującego, odnotowano w podregionie białostockim – wyniosła ona 124987 zł i była wyższa niż w poprzednim roku i 2015 r. odpowiednio o 6,8% i 22,9%. W omawianym roku ukształtowała się na poziomie 88,1% średniej krajowej (w 2019 r. – 88,9%, a w 2015 r. – 89,6%).

6.2. Przedsiębiorczość

6.2. Entrepreneurship

Podmioty gospodarki narodowej

Entities of the national economy

W końcu 2022 r. liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON była wyższa niż rok wcześniej. W okresie styczeń–grudzień 2022 r., w porównaniu z 2021 r., zwiększyła się liczba nowo zarejestrowanych podmiotów oraz podmiotów wyrejestrowanych.

W końcu grudnia 2022 r. w bazie krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej REGON województwa podlaskiego znajdowało się 116928 jednostek, czyli o 3,3% więcej niż przed rokiem oraz o 17,7% więcej niż w końcu 2015 r. Stanowiło to 2,3% ogólnej liczby podmiotów w kraju i udział ten utrzymał się na tym samym poziomie co 7 lat wcześniej.

**Tablica 30. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON^a
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 30. Entities of national economy in the REGON register^a
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				Polka=100
Ogółem Total	99309	109492	113236	116928	2,3
sektor publiczny public sector	3063	2741	2761	2776	2,5
sektor prywatny private sector	95713	105578	109098	112553	2,4
w tym: of which:					
Spółki Companies	11710	13975	14859	15779	1,7
Fundacje Foundations	503	775	818	871	2,5
Stowarzyszenia i organizacje społeczne Associations and social organizations	3426	3512	3544	3622	2,9
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	76252	84060	86718	89241	2,5

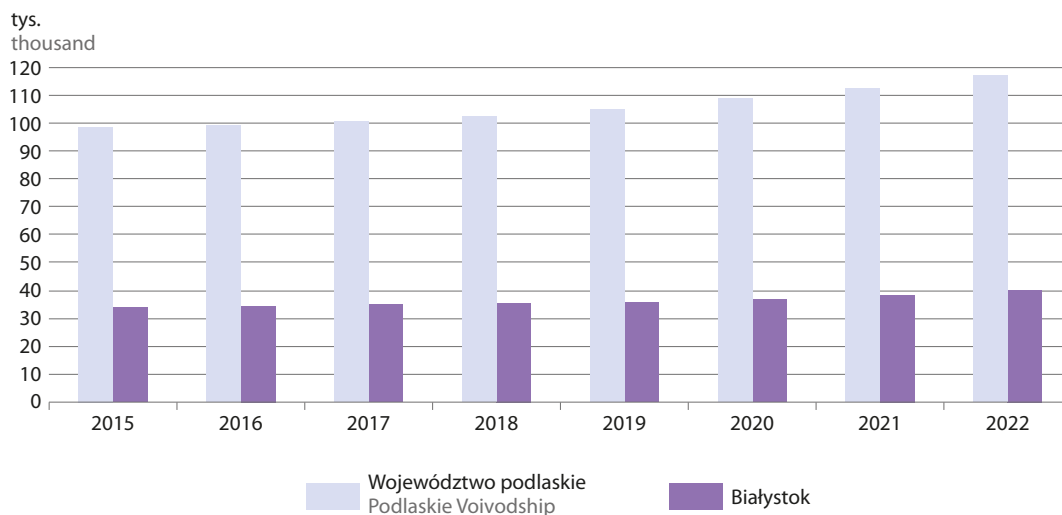
a W podziale według sektorów własności – bez podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.

a The division by ownership sectors does not include entities for which the information about ownership form does not exist in the REGON register.

Przeważająca liczba podmiotów gospodarki narodowej należy do sektora prywatnego. W końcu 2022 r. w województwie podlaskim ukształtowała się ona na poziomie 112553, co stanowiło aż 96,3% ogółu jednostek wpisanych do rejestru REGON. Analiza omawianych podmiotów w podziale według form organizacyjno-prawnych wykazała znaczący udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Do tej grupy należało 79,3% wszystkich jednostek sektora prywatnego.

**Wykres 40. Podmioty gospodarki narodowej
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 40. Entities of the national economy
As of 31 December

Podmiot gospodarki narodowej to osoba prawna, jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej oraz osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą.

W systemie REGON pojęcie podmiotu gospodarki narodowej jest tożsame z pojęciem jednostki prawnej. Posiadanie osobowości prawnej nie jest kryterium określenia podmiotu jako jednostki prawnej. Dane nie obejmują osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

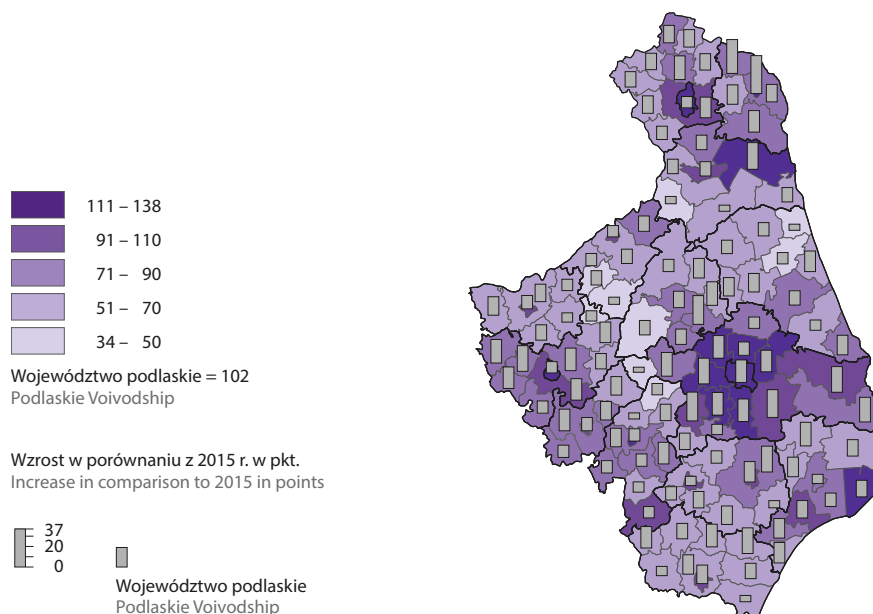
Województwo podlaskie charakteryzuje się dość dużym zróżnicowaniem pod względem rozmieszczenia podmiotów w poszczególnych częściach regionu. Biorąc pod uwagę miejsce położenia siedziby podmiotu, a w przypadku osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą adres zamieszkania, stwierdzono, że w końcu 2022 r. aż 52,9% jednostek prawnych było zlokalizowanych na terenie podregionu białostockiego, a ich liczba wzrosła o 4,4% w odniesieniu do zanotowanej rok wcześniej. Mniej, bo 27,7% ogółu podmiotów zarejestrowanych w Podlaskiem, znajdowało się na terenie podregionu łomżyńskiego (w porównaniu ze stanem zanotowanym w końcu 2021 r. ich liczba wzrosła o 2,1%), natomiast pozostałe 19,4% podmiotów skupiał podregion suwalski (o 2,0% więcej niż przed rokiem).

W końcu grudnia 2022 r. aż 40421 jednostek, tj. 34,6% wszystkich podmiotów w województwie podlaskim miało swoją siedzibę w mieście Białystok. Znaczny udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych jednostek posiadały też podmioty prowadzące działalność na terenie powiatu białostockiego – 14,5% (16977 jednostek) oraz miast Suwałki – 6,5% (7573) i Łomża – 5,7% (6720).

Większą niż w końcu poprzedniego roku liczbę podmiotów odnotowano w przeważającej liczbie gmin województwa, przy czym najwyższy wzrost miał miejsce w gminach: wiejskiej Kobylin-Borzymy (o 9,8%), miejsko-wiejskiej Choroszcz (o 8,0%) i wiejskiej Miastkowo (o 7,8%). W pięciu gminach wiejskich, tj. Bargłów Kościelny, Dubicze Cerkiewne, Jeleniewo, Orla i Wąsosz liczba podmiotów nie zmieniła się w ciągu ostatniego roku. Zmniejszenie liczby podmiotów w odniesieniu do stanu w końcu 2021 r. wystąpiło tylko w 12 gminach, spośród których największy spadek zanotowano w gminach wiejskich: Nowy Dwór (o 3,8%), Rudka (o 2,7%) i Sztabin (o 2,3%).

**Mapa 39. Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności w 2022 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 39. Entities of the national economy per 1000 population in 2022
As of 31 December

Analizując liczbę podmiotów przypadającą na 1000 mieszkańców, można zauważyć znaczne dysproporcje między poszczególnymi gminami województwa podlaskiego. W końcu grudnia 2022 r. badany wskaźnik osiągnął najwyższe wartości w mieście Białystok (138), gminie miejsko-wiejskiej Supraśl (137) oraz gminie wiejskiej Juchnowiec Kościelny (128), zaś najniższe – w gminach wiejskich: Nowy Dwór (34), Wąsosz (44) i Przytuły (45). W porównaniu ze stanem w końcu 2015 r. we wszystkich gminach województwa podlaskiego zaobserwowano wzrost liczby podmiotów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, przy czym najwyższy dotyczył gminy miejskiej Sejny (o 37 więcej), gminy wiejskiej Puńsk (o 33 więcej), a także gmin miejsko-wiejskich Łapy i Knyszyn (po 28 podmiotów więcej).

W ciągu całego 2022 r. na terenie województwa podlaskiego rozpoczęło działalność 9655 nowych podmiotów gospodarczych (o 9,5% więcej niż w 2021 r.), w tym 7997 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (o 8,4% więcej), 1156 spółek handlowych (o 17,4% więcej) i 126 spółek cywilnych (o 11,3% mniej niż rok wcześniej). Najwięcej podmiotów powstało w sekcjach: budownictwo – 1914 (19,8% ogółu nowych podmiotów), handel; naprawa pojazdów samochodowych – 1574 (16,3%), informacja i komunikacja – 1062 (11,0%) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 931 (9,6%). Duża liczba jednostek wpisanych po raz pierwszy do rejestru REGON w 2022 r. miała swoją siedzibę na terenie miasta Białystok – 3809 (o 20,0% więcej niż w 2021 r.), powiatu białostockiego – 1413 (o 2,6% więcej) oraz miast Suwałki – 556 (o 5,1% więcej) i Łomża – 497 (o 21,2% więcej). W omawianym roku najmniej nowo powstałych podmiotów zanotowano natomiast w powiecie sejneńskim – tylko 173 (wzrost o 16,1% w stosunku do roku poprzedniego).

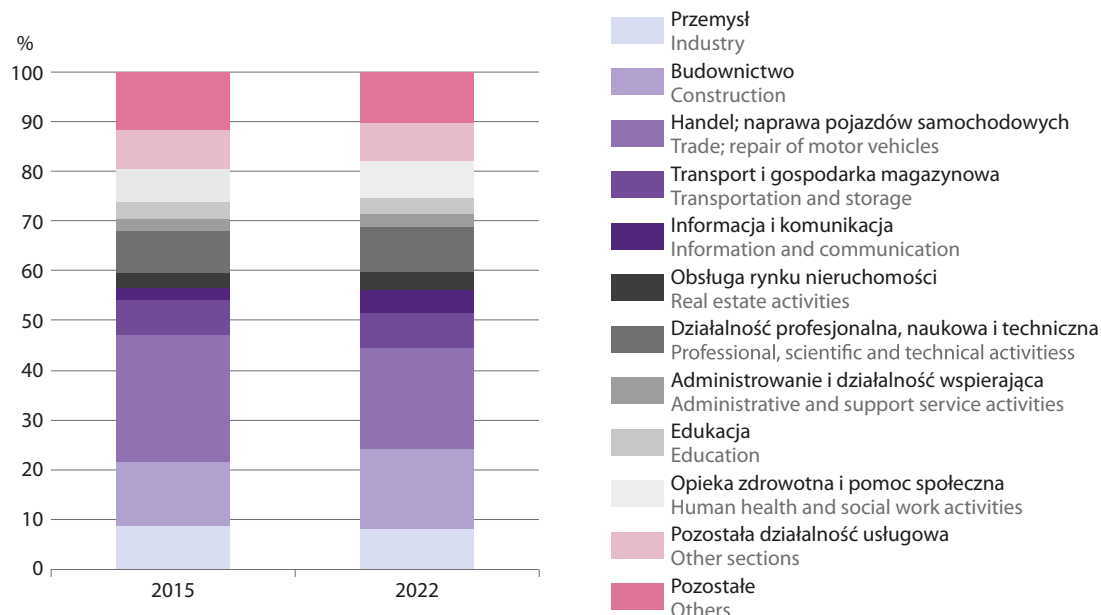
W okresie styczeń–grudzień 2022 r. w województwie podlaskim wyrejestrowano 5497 jednostek prawnych (o 15,9% więcej niż w 2021 r.), w tym 5011 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (o 15,9% więcej), 225 spółek handlowych (o 19,7% więcej) oraz 133 spółki cywilne (o 30,4% więcej niż przed rokiem). Podmioty zlikwidowane w 2022 r. najczęściej prowadziły działalność zaklasyfikowaną do sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych – 1345 (24,5% wszystkich podmiotów kończących działalność w tym czasie) oraz budownictwo – 1115 (20,3%).

Analizując strukturę wszystkich zarejestrowanych podmiotów pod względem rodzaju wykonywanej działalności, stwierdzono, że w końcu 2022 r. prawie połowa (45,5%) z nich skupiła się w trzech sekcjach,

tj.: handel; naprawa pojazdów samochodowych – 20,5% ogółu zarejestrowanych podmiotów (o 0,2% więcej jednostek niż przed rokiem), budownictwo – 15,9% (o 4,5% więcej) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 9,1% (o 4,3% więcej).

Wykres 41. Podmioty gospodarki narodowej według sekcji PKD 2007 Stan w dniu 31 grudnia

Chart 41. Entities of the national economy by PKD 2007 sections
As of 31 December

Analiza liczby podmiotów gospodarki narodowej w podziale według form organizacyjno-prawnych w końcu 2022 r. wykazała znaczący udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Do tej grupy należało 89241 jednostek, tj. aż 76,3% wszystkich zarejestrowanych podmiotów. Kolejną, bardzo ważną grupę wśród podmiotów gospodarki narodowej stanowią spółki handlowe. W województwie podlaskim w końcu 2022 r. zarejestrowanych było 10328 takich spółek (tj. 8,8% wszystkich podmiotów w rejestrze REGON w województwie). Dużą liczbę zarejestrowanych podmiotów stanowiły również spółki cywilne – 5303 jednostki (4,5%) oraz stowarzyszenia i organizacje społeczne – 3622 jednostki (3,1%). W tym czasie najmniej było spółek innych – 148 (0,1% wszystkich podmiotów) oraz spółdzielni – 322 (0,3%).

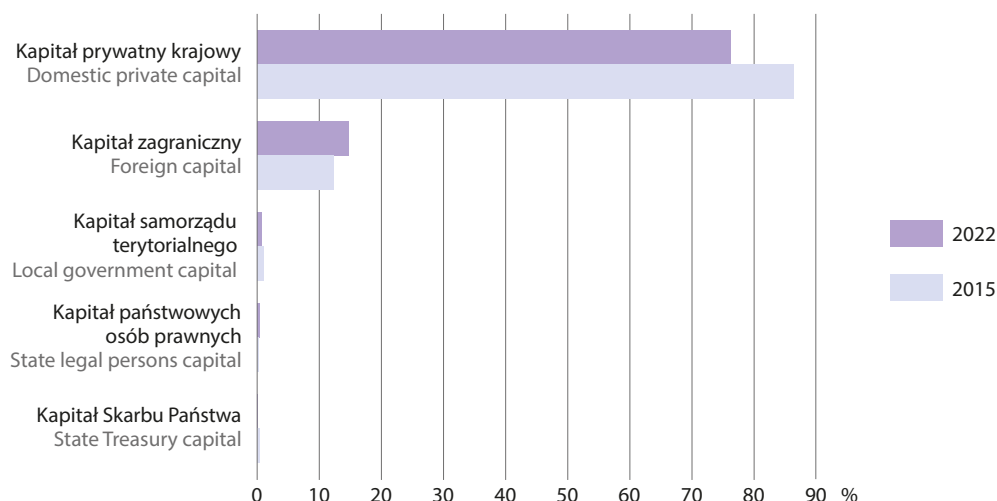
Podobną strukturę podmiotów obserwowano również w końcu 2015 r. Zanotowano wówczas największy udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (76,8% ogółu wszystkich podmiotów), spółek handlowych (6,5%) i spółek cywilnych (5,1%), natomiast najmniej było spółek innych (0,1%) oraz fundacji (0,5%).

Wśród spółek handlowych w końcu 2022 r. przeważały spółki kapitałowe, które stanowiły 81,2% ich ogólnej liczby, natomiast pozostałe 18,8% to spółki osobowe. W grupie spółek kapitałowych dominowały spółki z o.o. (aż 98,2% ogółu spółek kapitałowych), a wśród spółek osobowych – spółki jawne (62,0% ogółu spółek osobowych). W tym czasie aż 7875 spółek handlowych (76,2% ich ogólnej liczby) deklarowało udział kapitału prywatnego krajowego w kapitale spółki (o 7,0% więcej niż przed rokiem), natomiast 1528 spółek (14,8% spółek handlowych) – kapitału zagranicznego (o 19,0% więcej).

Podobnie sytuacja kształtowała się w końcu 2015 r. Wówczas najczęściej, bo aż 86,3% spółek handlowych, deklarowało udział kapitału prywatnego krajowego w kapitale spółki. Jako drugi był wymieniany kapitał zagraniczny – 12,4% wszystkich spółek handlowych.

Wykres 42. Spółki handlowe według rodzaju kapitału^a Stan w dniu 31 grudnia

Chart 42. Commercial companies by type of capital^a
As of 31 December

^a Danych dotyczących liczby spółek według rodzaju kapitału nie należy sumować na „ogółem”, ponieważ ujmują one spółki według występowania w nich każdego rodzaju kapitału, a nie kapitału przeważającego.
^a Data concerning the number of companies by type of capital do not equal their “total” number, since they group the companies by all types of capital in each of them and not by the predominant type.

Działalność podmiotów z grupy spółek handlowych w końcu 2022 r. prowadzona była przede wszystkim w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowych (24,2% wszystkich spółek handlowych), budownictwo (12,9%) oraz przetwórstwo przemysłowe (12,2%). Nieco odmiennie było 7 lat wcześniej. Najwięcej spółek handlowych prowadziło wówczas działalność w tych samych trzech sekcjach, ale ich udziały kształtowały się następująco: handel; naprawa pojazdów samochodowych – 34,2%, przetwórstwo przemysłowe – 15,7% oraz budownictwo – 10,0%.

Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna Research and development and innovation activity

W 2021 r. odnotowano wzrost nakładów wewnętrznych na działalność B+R w odniesieniu do poprzedniego roku. Podobnie jak w latach poprzednich, głównym sektorem finansującym działalność B+R był sektor rządowy. Odsetek innowacyjnych przedsięwzięć przemysłowych oraz usługowych, które w latach 2019–2021 wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych wśród ogółu przedsięwzięć był mniejszy od udziału tych, które wprowadziły takie innowacje w latach 2018–2020.

W 2021 r. w województwie podlaskim nakłady wewnętrzne na działalność B+R (GERD) wyniosły 504,1 mln zł (co stanowiło 1,3% nakładów krajowych brutto) i zwiększyły się w stosunku do roku poprzedniego i 2015 odpowiednio o 17,5% i 67,6%.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) jest to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

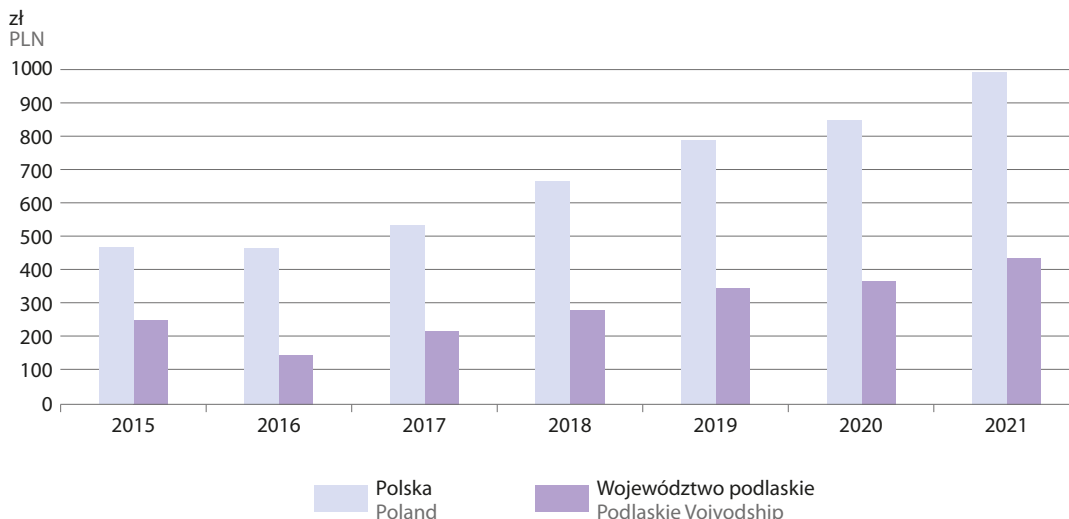
Tablica 31. Nakłady wewnętrzne^a na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące)Table 31. Intramural expenditure^a on research and development by source of funds (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	300,7	411,7	429,2	504,1
sektor finansujący: funding sector:				
Rządowy Government	118,8	247,5	264,8	306,2
Przedsiębiorstw Business enterprise	65,3	108,0	105,8	121,9
Szkolnictwa wyższego Higher education	32,9	6,3	.	20,6
Prywatnych instytucji niekomercyjnych Private non-profit	0,3	0,3	.	0,2
Reszta świata Rest of the world	83,4	49,6	47,7	55,2

a Bez amortyzacji środków trwałych.
a Excluding depreciation of fixed assets.

Średnia wartość nakładów wewnętrznych na działalność B+R przypadająca na 1 mieszkańca województwa podlaskiego w 2021 r. wyniosła 437 zł (w 2015 r. – 253 zł) i w odniesieniu do poprzedniego roku wzrosła o 18,2%. Wśród podregionów województwa najwyższą wartość omawianego wskaźnika odnotowano w podregionie białostockim – 832 zł, a w podregionach łomżyńskim i suwalskim ukształtowała się ona odpowiednio na poziomie 169 zł i 55 zł. W kraju wartość nakładów wewnętrznych na działalność B+R w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 992 zł i była wyższa od zanotowanej w poprzednim roku o 16,8%.

Nakłady wewnętrzne na działalność B+R to wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez jej własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania.

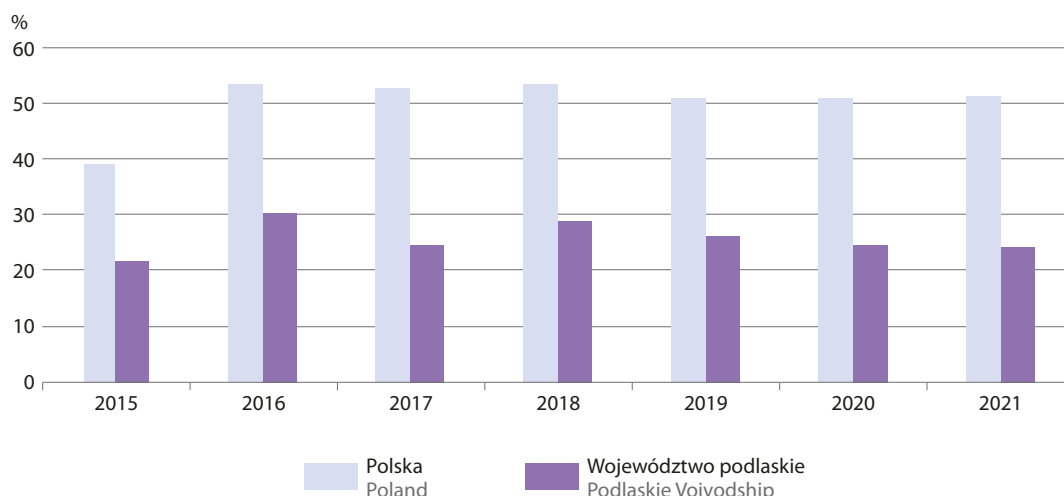
Wykres 43. Nakłady wewnętrzne^a na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańcaChart 43. Intramural expenditures^a on research and development per 1 capita

a Bez amortyzacji środków trwałych.
a Excluding depreciation of fixed assets.

W omawianym roku w województwie podlaskim, podobnie jak w latach poprzednich, głównymi sektorami finansującymi działalność B+R były sektor rządowy oraz sektor przedsiębiorstw, których środki stanowiły odpowiednio 60,7% oraz 24,2% (wobec 39,5% oraz 21,7% w 2015 r.) wszystkich nakładów poniesionych na prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych. W odniesieniu do poprzedniego roku ich udział zmniejszył się odpowiednio o 1,0 p. proc. i 0,4 p. proc. W kraju w analizowanym roku głównym sektorem finansującym działalność B+R był sektor przedsiębiorstw, którego środki stanowiły 51,0% omawianych nakładów ogółem.

Wykres 44. Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R

Chart 44. Intramural expenditures on R&D financed from business enterprise sector funds as the share of intramural expenditures on R&D

W 2021 r. w województwie podlaskim 72,4% nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych było ze środków zewnętrznych (w kraju – 48,1%), co w porównaniu z poprzednim rokiem oznacza spadek o 0,7 p. proc., a w odniesieniu do 2018 r. – wzrost o 4,8 p. proc. Omawiane środki zewnętrzne w zdecydowanej większości (82,9%) pochodziły od instytucji rządowych i samorządowych. W analizowanym roku udział środków zewnętrznych pokrywających wydatki w zakresie nakładów na działalność B+R w podregionie białostockim ukształtował się na poziomie 75,4%, w podregionie łomżyńskim osiągnął 62,1%, a w podregionie suwalskim wyniósł 32,5%.

Tablica 32. Nakłady wewnętrzne^a na działalność badawczą i rozwojową według pochodzenia środków (ceny bieżące)

Table 32. Intramural expenditure^a on research and development by origin of funds (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2018	2019	2020	2021	Polska=100 Poland=100
	w mln zł in million PLN				
Ogółem Total	332,9	411,7	429,2	504,1	1,3
nakłady finansowane ze środków: expenditures financed by:					
Wewnętrznych Internal funds	108,0	112,5	115,5	138,9	0,7
Zewnętrznych External funds	224,9	229,3	313,6	365,2	2,0
w tym od instytucji rządowych i samorządowych of which from general government	197,1	245,8	.	302,6	2,2

^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

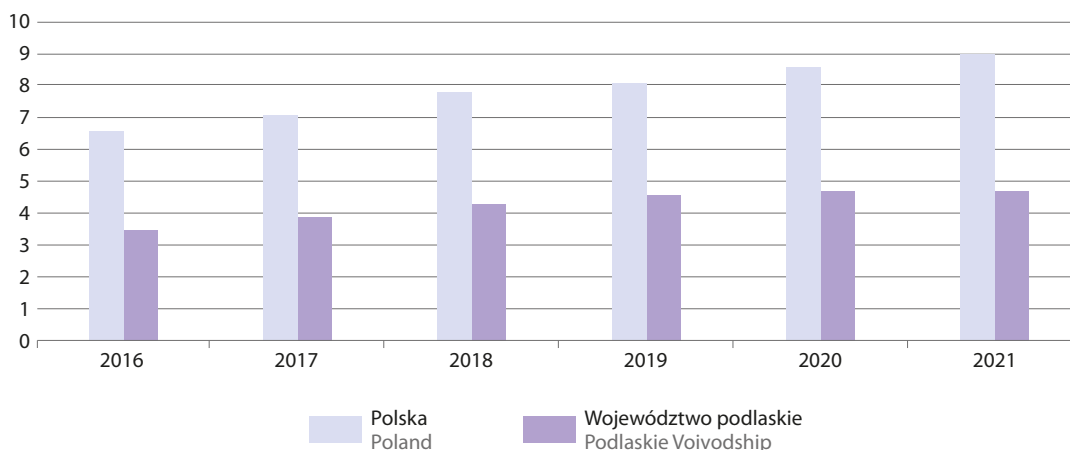
Personel wewnętrzny B+R są to osoby pracujące (zatrudnieni, pracujący właściciele oraz nieodpłatnie pomagający członkowie ich rodzin) w jednostce statystycznej, które wnoszą wkład w wewnętrzną działalność badawczą i rozwojową tej jednostki.

Liczba pracujących w działalności B+R (w EPC) w województwie podlaskim w 2021 r. wyniosła 2395,8 (w kraju – 155049,0) i była o 3,0% większa od zanotowanej rok wcześniej. W przeliczeniu na 1000 osób aktywnych zawodowo ich liczba ukształtowała się na poziomie 4,7 (w kraju – 9,0) i nie zmieniła się w odniesieniu do poprzedniego roku.

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby osób faktycznie zaangażowanych w działalność B+R. Jeden EPC oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

Wykres 45. Personel wewnętrzny B+R^a na 1000 osób aktywnych zawodowo^b

Chart 45. Internal R&D personnel^a per 1000 economically active persons^b

^a W ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC). ^b Aktywni zawodowo (wszystkie osoby pracujące oraz uznane za bezrobotne) – na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności – dane średnioroczne.

^a In full time equivalent (FTE). ^b Active population (all persons employed and considered as employed) – based on the Labour Force Survey – average annual data.

Badacze (pracownicy naukowo-badawczy) są to osoby prowadzące badania naukowe oraz ulepszające lub rozwijające koncepcje, teorie, modele, techniki, oprzyrządowanie, oprogramowanie lub metody operacyjne.

W analizowanym roku w województwie podlaskim odnotowano 1587,1 pracujących badaczy (w EPC), co stanowiło 66,2% personelu wewnętrznego działalności badawczo-rozwojowej (w kraju – 72,7%). Liczba ta zwiększyła się o 0,6% w porównaniu z 2020 r.

Działalność innowacyjna obejmuje wszystkie działania o charakterze rozwojowym, finansowym i komercyjnym podejmowane przez przedsiębiorstwo, których zamierzonym celem jest innowacja. Działalność innowacyjna obejmuje także działalność badawczą i rozwojową (B+R), która nie jest bezpośrednio związana z tworzeniem konkretnej innowacji. Badania dotyczące innowacji prowadzone są w dwóch grupach: wśród przedsiębiorstw przemysłowych oraz wśród przedsiębiorstw wybranych działów PKD w sektorze usług. Badaniami tymi objęte są przedsiębiorstwa, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

W województwie podlaskim udział innowacyjnych przedsiębiorstw przemysłowych, które w latach 2019–2021 wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych wyniósł 25,0%, a przedsiębiorstw usługowych – 21,2%. Udziały te były niższe odpowiednio o 9,9 p. proc. i 2,1 p. proc. od odsetka przedsiębiorstw, które wprowadziły takie innowacje w latach 2018–2020. Biorąc pod uwagę rodzaj prowadzonej działalności, w latach 2019–2021 wśród przedsiębiorstw przemysłowych najwięcej przedsiębiorstw innowacyjnych (powyżej 55,0%) odnotowano w działach produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych oraz działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców. Wśród przedsiębiorstw usługowych najwyższy udział przedsiębiorstw innowacyjnych (ponad 70,0%) odnotowano w działach działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne, a także działalność wspomagająca usługi finansowe oraz ubezpieczenia i fundusze emerytalne.

Tablica 33. Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji
Table 33. Innovative enterprises by types of introduced innovations

Wyszczególnienie Specification	2013–2015		2018–2020		2019–2021	
	województwo podlaskie Podlaskie Voivodship				Polska Poland	
	w % ogółu przedsiębiorstw in % of total enterprises					
Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Industrial enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	20,6	34,9	25,0	22,0		
nowe lub ulepszone produkty new or improved products	13,9	21,0	16,6	13,1		
nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a new or improved business processes ^a	16,3	29,4	18,5	18,0		
Przedsiębiorstwa usługowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Service enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	10,1	23,3	21,2	19,7		
nowe lub ulepszone produkty new or improved products	6,6	10,7	6,6	6,8		
nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a new or improved business processes ^a	4,8	22,4	18,4	18,1		

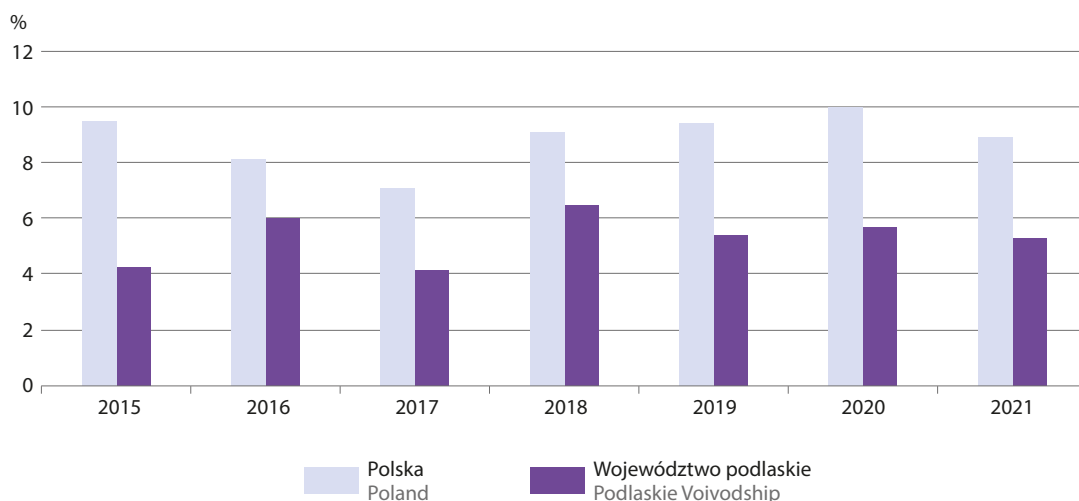
a W latach 2013–2015 dane dotyczą innowacji procesowych.
a In years 2013–2015 the data relate to process innovations.

W 2021 r. nakłady poniesione na działalność innowacyjną w grupie przedsiębiorstw przemysłowych wyniosły 353,6 mln zł, tj. o 55,8% więcej niż w 2020 r., natomiast w grupie przedsiębiorstw usługowych – 121,5 mln zł i były o 55,4% niższe w porównaniu z poprzednim rokiem.

Udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych, wprowadzonych na rynek w latach 2019–2021, w przychodach ze sprzedaży ogółem w 2021 r. wyniósł dla przedsiębiorstw przemysłowych 5,3%, a dla podmiotów usługowych – 0,1% (w Polsce odpowiednio 8,9% i 3,1%). W 2020 r. udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych, wprowadzonych na rynek w latach 2018–2020 wyniósł odpowiednio 5,7% i 4,6%. W 2015 r. udział ten ukształtował się na poziomie 4,3% dla przedsiębiorstw przemysłowych i 0,7% dla podmiotów usługowych (dla produktów nowych lub istotnie ulepszonych wprowadzonych na rynek w latach 2013–2015).

Wykres 46. Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem

Chart 46. Revenues of industrial enterprises from sales of new or improved products as the share of total revenues from sales

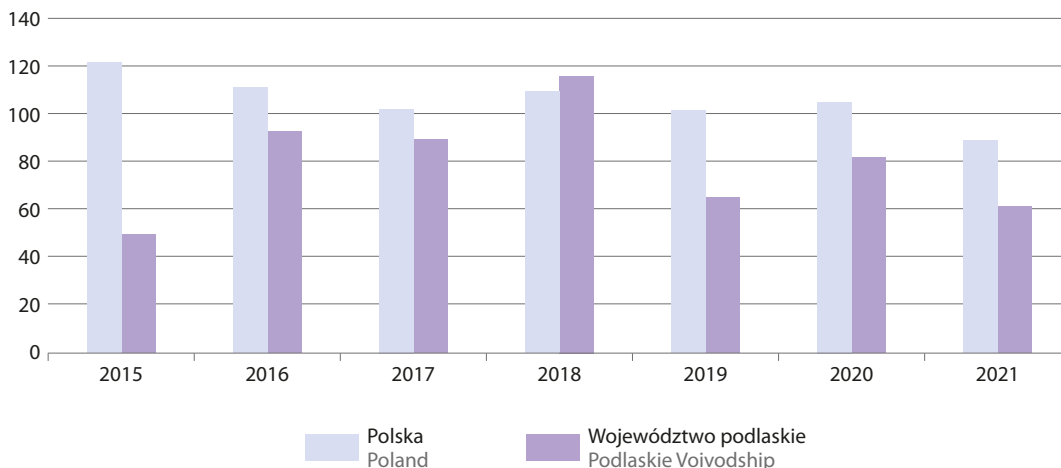

W 2021 r. województwo podlaskie dokonało zgłoszenia 71 wynalazków oraz 29 wzorów użytkowych do Urzędu Patentowego RP, co stanowiło odpowiednio 2,1% i 4,0% ogółu zgłoszeń w Polsce. W odniesieniu do 2020 r. zgłoszono o 25,3% mniej wynalazków, ale o 20,8% więcej wzorów użytkowych, a w porównaniu z 2015 r. – o 20,3% więcej wynalazków i o 3,6% więcej wzorów użytkowych. W analizowanym roku udzielono 66 patentów podmiotom z województwa podlaskiego (w kraju – 3244), co oznacza wzrost w stosunku do roku poprzedniego i 2015 odpowiednio o 78,4% i prawie 2-krotny.

W 2021 r. w województwie podlaskim w przeliczeniu na 1 mln mieszkańców dokonano zgłoszenia 61,6 wynalazku (w kraju – 88,9). Oznacza to spadek w porównaniu z poprzednim rokiem, gdy na 1 mln mieszkańców przypadało 81,9 zgłoszonego wynalazku oraz wzrost w odniesieniu do 2015 r., gdy omawiany wskaźnik wyniósł 49,6.

Wykres 47. Zgłoszenia wynalazków dokonane przez podmioty krajowe^a na 1 mln mieszkańców

Chart 47. Patent applications filed by domestic entities^a per million inhabitants

^a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.
 Źródło: dane urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.
 a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.
 Source: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach

Using of information and communication technologies in enterprises

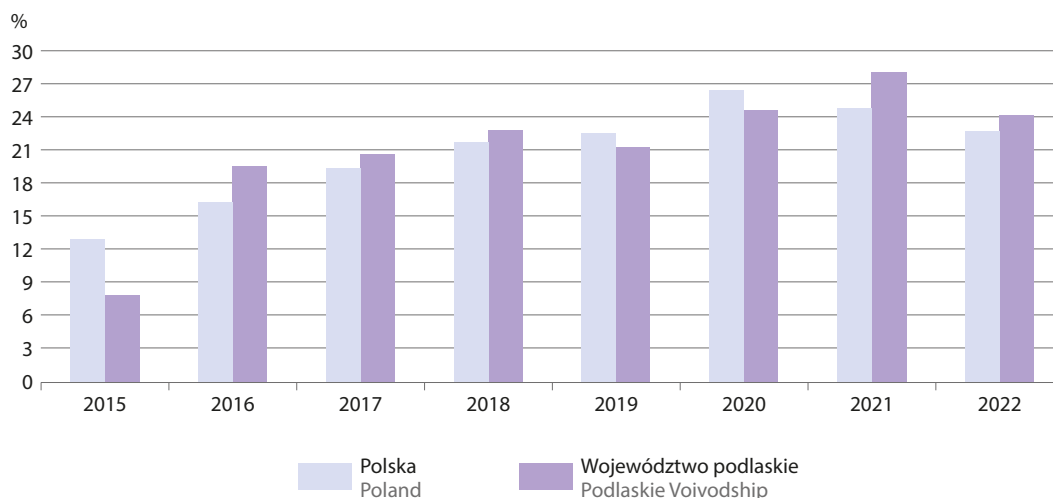
W 2022 r. zaobserwowano wyższy niż rok wcześniej odsetek przedsiębiorstw, które w swojej działalności mają dostęp do Internetu poprzez stałe łącza szerokopasmowe. W 2021 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, zwiększył się odsetek przedsiębiorstw otrzymujących zamówienia poprzez sieci komputerowe, ale zmalał udział korzystających z otwartych danych publicznych.

Pod pojęciem **technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT)** zwanych zamiennie technologiami informacyjno-komunikacyjnymi, teleinformatycznymi lub technikami informacyjnymi kryje się rodzina technologii przetwarzających, gromadzących i przesyłających informacje w formie elektronicznej.

Badanie dotyczące wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach (SSI-01) obejmuje podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

W 2022 r. w województwie podlaskim dostęp do Internetu wykazało 98,3% przedsiębiorstw, a poprzez stałe łącza szerokopasmowe – 85,7% podmiotów. W kraju wskaźnik dostępu do Internetu był nieco wyższy i wyniósł 98,5%, zaś poprzez stałe łącza szerokopasmowe – niższy niż w regionie i ukształtował się na poziomie 84,2%. W województwie odsetek przedsiębiorstw posiadających dostęp do Internetu zmniejszył się o 0,5 p. proc. w porównaniu z 2021 r., ale wzrósł o 7,2 p. proc. w odniesieniu do 2015 r. (poprzez stałe łącza szerokopasmowe odpowiednio – wzrost o 0,7 p. proc. i spadek o 0,6 p. proc.). W analizowanym roku 32,1% przedsiębiorstw korzystało ze stałego łącza szerokopasmowego, gdzie maksymalna prędkość połączenia internetowego wynosiła 100–500 Mbit/s i w porównaniu z poprzednim rokiem odsetek tych przedsiębiorstw zwiększył się o 5,7 p. proc. W odniesieniu do 2021 r. zmniejszył się udział firm mających dostęp do Internetu o prędkości 30–100 Mbit/s (o 3,9 p. proc.) i w 2022 r. wyniósł on 24,2%.

Wykres 48. Przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu^a
Chart 48. Enterprises with Internet access^a

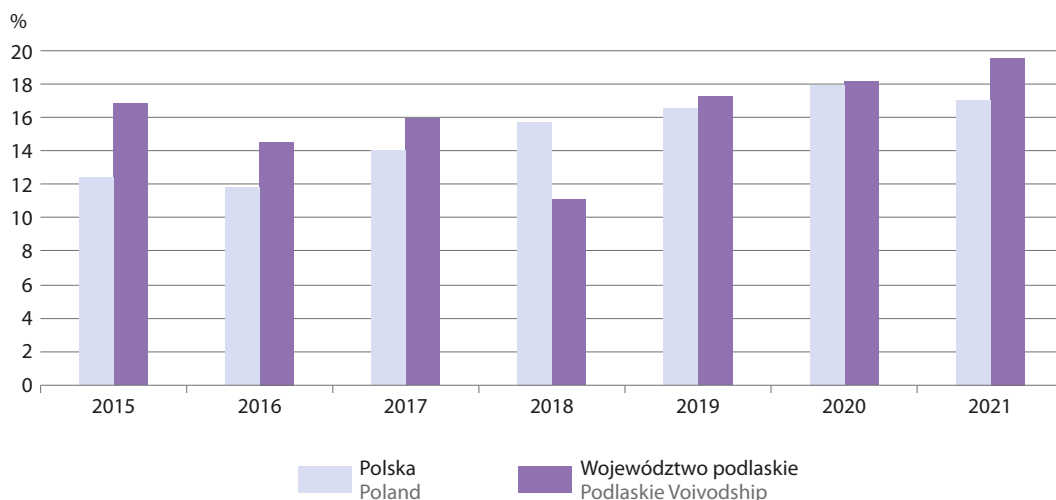
^a Dostęp do Internetu o prędkości 30–100 Mbit/s.
^a Internet access with 30–100 Mbit/s speed.

W 2022 r. w województwie podlaskim 92,9% przedsiębiorstw wyposażało swoich pracowników w urządzenia pozwalające na mobilny dostęp do Internetu. Odsetek ten był wyższy o 1,0 p. proc. niż w kraju, a w stosunku do 2021 r. i 2015 r. wzrósł odpowiednio o 17,9 p. proc. i 42,1 p. proc.

Do **sprzedaży elektronicznej** zaliczyć należy zamówienia i rezerwacje składane na stronie internetowej przedsiębiorstwa (w sklepie internetowym, aplikacji, poprzez extranet), na internetowych platformach handlowych, w serwisach aukcyjnych oraz za pośrednictwem systemu EDI (elektroniczna wymiana informacji, która zapewnia automatyczne przetwarzanie). Z transakcji elektronicznych wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail), faksem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających sprzedaż elektroniczną od sprzedaży tradycyjnej zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze.

W 2021 r., w województwie podlaskim odsetek przedsiębiorstw otrzymujących zamówienia poprzez sieci komputerowe wyniósł 19,5%, zaś w kraju – 17,0%. W porównaniu z 2020 r. i 2015 r. wskaźnik ten zwiększył się w Podlaskiem odpowiednio o 1,4 p. proc. i 2,7 p. proc.

Wykres 49. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe
Chart 49. Enterprises receiving orders via computer networks

Otwarte dane publiczne to dane wytworzone przez urząd administracji publicznej (lub na jego zlecenie), które są dostępne dla każdego zainteresowanego do wykorzystania, przetwarzania i udostępniania w dowolnych celach.

W 2021 r. w Podlaskiem z otwartych danych publicznych w celach biznesowych korzystało 16,9% przedsiębiorstw (w kraju – 19,0%) i w porównaniu z rokiem poprzednim odsetek ten zmniejszył się o 0,5 p. proc. (w kraju zwiększył się o 1,7 p. proc.). W omawianym roku przedsiębiorstwa wykazywały największe zainteresowanie otwartymi danymi publicznymi z kategorii gospodarka i finanse (15,2%), natomiast najmniejsze – informacjami z danych z zakresu kultury, sportu i turystyki (1,6%).

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych

Financial results of non-financial enterprises

W 2022 r. wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw były lepsze od uzyskanych rok wcześniej, z wyjątkiem wyniku na pozostałej działalności operacyjnej i wyniku na operacjach finansowych. Pogorszyły się natomiast podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe, z wyjątkiem wskaźnika rentowności sprzedaży brutto. Przychody ze sprzedaży na eksport były wyższe niż przed rokiem, a ich udział w przychodach netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem utrzymał się na niezmiennym poziomie.

Dane dotyczą przedsiębiorstw niefinansowych (jednostek prawnych) prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób. Dane nie obejmują rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (sekcja A według PKD 2007), działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K według PKD 2007), szkół wyższych, samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych.

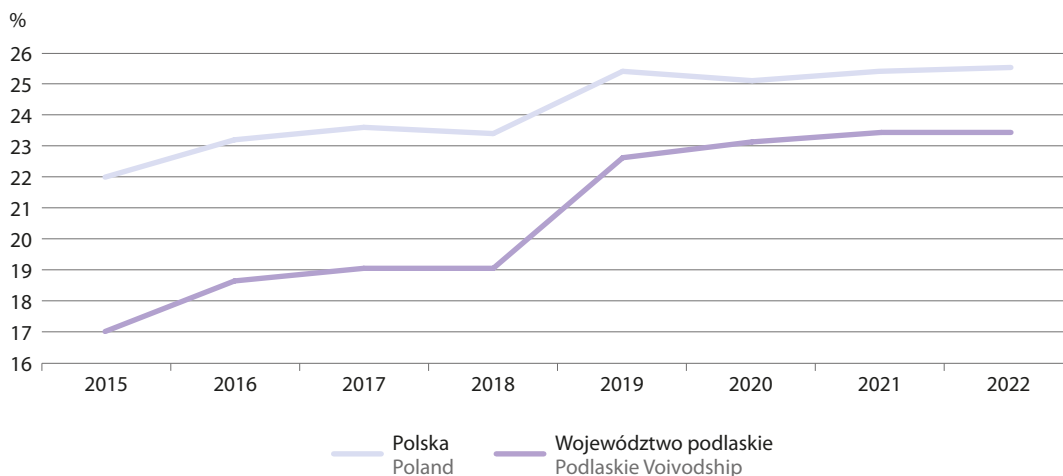
W 2022 r. wartość przychodów z całokształtu działalności w województwie podlaskim wyniosła 75389,9 mln zł i w odniesieniu do uzyskanej rok wcześniej była o 30,9% wyższa.

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport obejmują wewnątrzwspólnotową dostawę do krajów członkowskich UE oraz eksport do krajów pozaunijnych.

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów uzyskane przez badane przedsiębiorstwa wyniosły 74143,2 mln zł i były wyższe o 31,5% niż przed rokiem. Ich największy wzrost (w ujęciu wartościowym) zanotowano w sekcjach: przetwórstwo przemysłowe oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych. Spadek zanotowano w obsłudze rynku nieruchomości.

Wykres 50. Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem

Chart 50. Share of revenues from sale of products, goods and materials for export in total revenues from sale of products, goods and materials

Wartość przychodów ze sprzedaży, produktów, towarów i materiałów na eksport wyniosła 17277,6 mln zł i w porównaniu z 2021 r. była wyższa o 31,4%, a jej udział w przychodach netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniósł 23,3% i nie zmienił się w porównaniu z poprzednim rokiem. W ogólnej wartości sprzedaży eksportowej 87,3% stanowiły przychody ze sprzedaży produktów, natomiast 12,7% – przychody ze sprzedaży towarów i materiałów.

W 2022 r. wartość kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności poniesionych przez badane przedsiębiorstwa niefinansowe wyniosła 71286,9 mln zł i była o 31,1% wyższa niż przed rokiem.

W strukturze rodzajowej kosztów ogółem zwiększył się udział zużycia materiałów i energii (o 3,6 p. proc. do 64,4%), natomiast zmniejszył się udział usług obcych (o 0,4 p. proc. do 16,1%), wynagrodzeń (o 1,6 p. proc. do 11,1%), amortyzacji (o 0,8 p. proc. do 3,2%), ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń (o 0,3 p. proc. do 2,5%), a także pozostałych kosztów rodzajowych i usług (o 0,4 p. proc. do 1,3%). Udział podatków i opłat utrzymał się na poziomie sprzed roku i wyniósł 1,5%.

Wartość kosztów własnych sprzedanych produktów, towarów i materiałów wyniosła 70061,3 mln zł i była o 30,6% wyższa niż rok wcześniej. Największy jej wzrost, podobnie jak w przypadku przychodów ze sprzedaży, odnotowano w przetwórstwie przemysłowym i handlu; naprawie pojazdów samochodowych. Spadek zanotowano w obsłudze rynku nieruchomości

Wyniki finansowe:

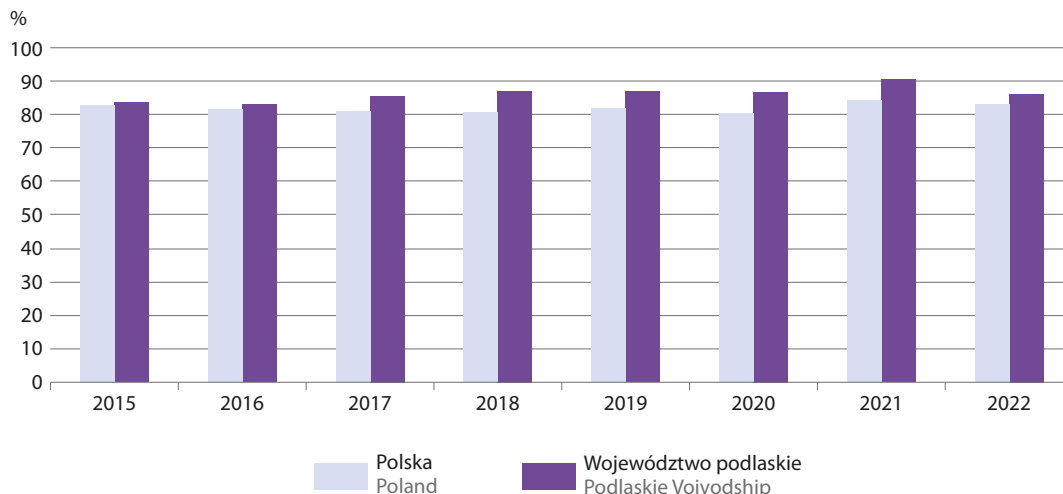
- wynik finansowy brutto oblicza się jako różnicę przychodów ogółem i kosztów ogółem;
- wynik finansowy netto (zysk lub strata) to wynik finansowy brutto pomniejszony o obowiązkowe obciążenia.

W 2022 r. większość wyników finansowych badanych przedsiębiorstw niefinansowych była bardziej korzystna od uzyskanych rok wcześniej. Wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniósł 4082,0 mln zł i był wyższy o 50,3%. Wynik na pozostałej działalności operacyjnej osiągnął wartość 150,6 mln zł i zmniejszył się o 73,3%. Zanotowano pogorszenie wyniku na operacjach finansowych (minus 129,6 mln zł w 2022 r. wobec minus 29,0 mln zł w 2021 r.). Wynik finansowy brutto osiągnął wartość 4103,0 mln zł i był wyższy o 26,2% w porównaniu z uzyskanym rok wcześniej. Obciążenia wyniku finansowego brutto podatkiem dochodowym wzrosły w skali roku o 62,2% do 635,6 mln zł. Wynik finansowy netto wyniósł 3467,4 mln zł i był o 21,2% wyższy w porównaniu z uzyskanym w 2021 r. Odnotowany zysk netto wzrósł o 23,3%, a strata netto zwiększyła ponad 2-krotnie. Największy wzrost wyniku finansowego netto w stosunku do osiągniętego w 2021 r. odnotowano m.in. w sekcjach: transport i gospodarka magazynowa, handel; naprawa pojazdów samochodowych, informacja i komunikacja oraz przetwórstwo przemysłowe. Jego spadek odnotowano m. in. w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji oraz wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę.

Badanie w województwie podlaskim objęło 411 przedsiębiorstw niefinansowych prowadzących księgi rachunkowe. Zysk netto wykazało 86,1% badanych przedsiębiorstw, tj. o 4,4 p. proc. mniej niż przed rokiem, ale o 3,1 p. proc. więcej niż sześć lat wcześniej, kiedy to omawiany odsetek był najniższy od 2015 r. Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności badanych przedsiębiorstw wyniósł 95,5% i był wyższy o 0,3 p. proc. od zanotowanego przed rokiem i o 7,1 p. proc. od osiągniętego w 2016 r.

Wykres 51. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych

Chart 51. Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises

W 2022 r., zarówno w województwie podlaskim jak i w kraju, odnotowano pogorszenie podstawowych wskaźników ekonomiczno-finansowych przedsiębiorstw w skali roku, z wyjątkiem wskaźnika rentowności sprzedaży brutto. W województwie w analizowanym roku wskaźnik poziomu kosztów z całokształtu działalności wzrósł o 0,2 p. proc. i osiągnął 94,6% (w kraju pogorszył się o 0,7 p. proc. i wyniósł 94,0%). Na przestrzeni lat 2015–2022 jego najwyższą wartość w regionie odnotowano w 2016 r., zaś w skali kraju – w 2015 r. (odpowiednio 97,0% i 95,7%). Najlepsze notowania, zarówno w województwie jak i w kraju, miał w 2021 r. kształtując się na poziomie odpowiednio 94,4% i 93,3%.

Wskaźniki:

- wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów ogółem do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu brutto to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu netto to relacja wyniku finansowego netto do przychodów ogółem;
- wskaźnik płynności finansowej I stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych);
- wskaźnik płynności finansowej II stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych).

W 2022 r. wskaźnik rentowności sprzedaży brutto ukształtował się na poziomie 5,5% (w kraju – 6,0%) i zwiększył się w porównaniu z 2021 r. i 2015 r. odpowiednio o 0,7 p. proc. i 2,3 p. proc. (w kraju – o 0,2 p. proc. i 1,5 p. proc.). Wskaźnik rentowności obrotu brutto zmniejszył się w odniesieniu do 2021 r. o 0,2 p. proc. do 5,4%, netto – odpowiednio o 0,4 p. proc. do 4,6%. W kraju wskaźniki te były wyższe niż w województwie i wyniosły odpowiednio 6,0% oraz 5,0%.

Najbardziej opłacalnymi rodzajami działalności w Podlaskiem w 2022 r. były sekcje: informacja i komunikacja (wskaźnik rentowności obrotu netto 9,8%) oraz transport i gospodarka magazynowa (6,3%). W porównaniu z poprzednim rokiem poprawę wskaźnika rentowności obrotu netto odnotowano w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 0,8 p. proc.). Pogorszenie wskaźnika wystąpiło m.in. w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 5,0 p. proc.), dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 2,8 p. proc.) oraz w przetwórstwie przemysłowym (o 0,6 p. proc.).

W 2022 r. województwie podlaskim wskaźniki płynności finansowej I i II stopnia w odniesieniu do roku poprzedniego zmniejszyły się, odpowiednio o 7,5 p. proc. do 27,3% i 9,1 p. proc. do 97,3%, a w stosunku do 2015 r. – odpowiednio o 2,5 p. proc. i 4,7 p. proc. W kraju oba wskaźniki były wyższe niż w województwie i wyniosły odpowiednio 39,0% i 105,4% i spadły w odniesieniu do roku poprzedniego, a wzrosły w stosunku do 2015 r.

Tablica 34. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych
Table 34. Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	
	województwo podlaskie Podlaskie Voivodship				Polka Poland
	w %		in %		
Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	96,9	95,1	94,4	94,6	94,0
Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto Gross sales profitability indicator	3,2	4,6	4,8	5,5	6,0
Wskaźnik rentowności obrotu brutto Gross turnover profitability indicator	3,1	4,9	5,6	5,4	6,0
Wskaźnik rentowności obrotu netto Net turnover profitability indicator	2,6	4,3	5,0	4,6	5,0
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia First degree financial liquidity indicator	29,8	41,1	34,8	27,3	39,0
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia Second degree financial liquidity indicator	102,0	108,4	106,4	97,3	105,4

Wartość aktywów obrotowych badanych przedsiębiorstw w województwie podlaskim w końcu grudnia 2022 r. wynosiła 22815,7 mln zł i była o 26,4% wyższa niż rok wcześniej, w tym zapasy wzrosły o 35,5%, należności krótkoterminowe – o 27,8%, krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe – o 52,0%, a inwestycje krótkoterminowe – o 2,4%. W rzeczowej strukturze aktywów obrotowych zwiększył się odsetek zapasów (z 37,8% do 40,5%), krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (z 2,7% do 3,2%) i należności krótkoterminowych (z 40,1% do 40,5%), natomiast spadł udział inwestycji krótkoterminowych (z 19,5% do 15,8%). W strukturze zapasów zwiększył się udział produktów gotowych (z 19,1% do 20,5%) oraz towarów (z 30,0% do 30,1%), a zmniejszył się udział materiałów (z 32,2% do 30,2%), a także półproduktów i produktów w toku (z 15,8% do 15,6%).

Aktywa obrotowe są częścią kontrolowanych przez jednostkę zasobów majątkowych wykorzystywanych w działalności operacyjnej o wiarygodnie określonej wartości, powstałych w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych. Obejmują zapasy (rzeczowe aktywa obrotowe) oraz krótkoterminowe: należności, inwestycje i rozliczenia międzyokresowe.

Aktywa obrotowe finansowane były głównie zobowiązaniami krótkoterminowymi. Relacja zobowiązań krótkoterminowych do aktywów obrotowych wynosiła 57,9% wobec 56,0% przed rokiem.

Zobowiązania długo- i krótkoterminowe (bez funduszy specjalnych) badanych przedsiębiorstw w końcu grudnia 2022 r. wynosiły 17022,4 mln zł i były o 23,7% wyższe niż przed rokiem. Zobowiązania długoterminowe stanowiły 22,3% ogółu zobowiązań (wobec 26,4% w końcu grudnia 2021 r.). Ich wartość osiągnęła 3798,0 mln zł i zwiększyła się o 4,6% w stosunku do zanotowanej w końcu poprzedniego roku. Zobowiązania krótkoterminowe wynosiły 13204,4 mln zł i w skali roku wzrosły o 30,6%, w tym z tytułu kredytów i pożyczek – o 10,1%, z tytułu dostaw i usług – o 38,6%, a z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń i innych świadczeń – o 25,9%.

Z analizy wskaźników sprawności działania przedsiębiorstw wynika, że w porównaniu z rokiem poprzednim wydłużeniu uległ cykl spłaty zobowiązań z tytułu dostaw i usług – o 2 dni (do 37 dni) oraz cykl rotacji zapasów – o 1 dzień (do 45 dni). Skróceniu uległ cykl rotacji należności krótkoterminowych z tytułu dostaw i usług – o 1 dzień (do 38 dni).

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw

Investment outlays of enterprises

W 2022 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, nastąpił wzrost nakładów inwestycyjnych poniesionych przez badane przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie województwa podlaskiego. W porównaniu z 2021 r. mniejsza była liczba nowych inwestycji oraz ich wartość kosztorysowa.

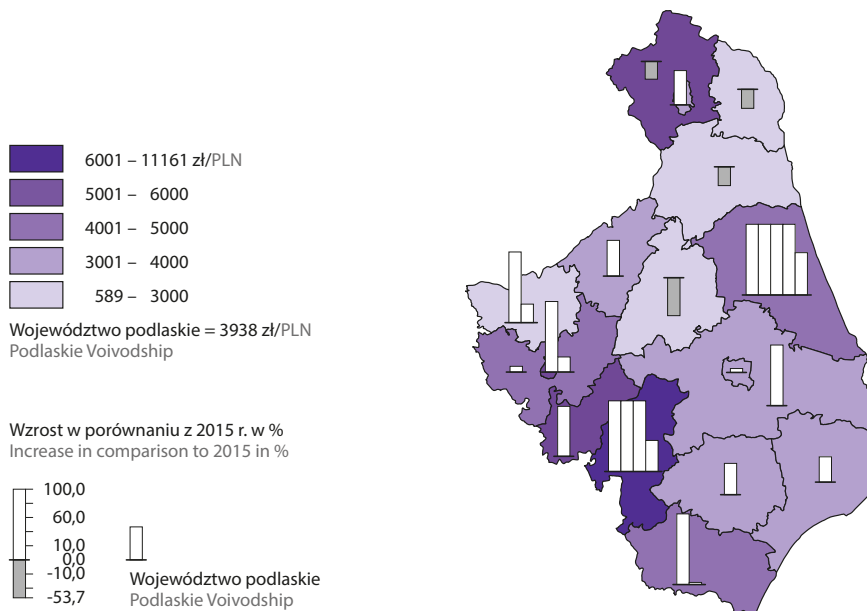
Nakłady inwestycyjne to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

W pierwszej części analizy dane o nakładach inwestycyjnych dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (na podstawie rocznych sprawozdań: SP, F-03, F-02/dk, SP-3); dane prezentowane są zgodnie z lokalizacją inwestycji.

W 2021 r. nakłady inwestycyjne poniesione przez podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (według lokalizacji inwestycji) w cenach bieżących wyniosły 4540,5 mln zł i w odniesieniu do 2020 r. i 2015 r. wzrosły odpowiednio o 24,5% i 42,1% (w kraju wzrost wyniósł odpowiednio 12,0% i 23,5%). Udział tych nakładów w Podlaskiem w łącznej wartości nakładów inwestycyjnych poniesionych przez przedsiębiorstwa w kraju wyniósł 2,2%. W regionie w przeliczeniu na 1 mieszkańca ich wartość ukształtowała się na poziomie 3938 zł, tj. o 27,5% niższym niż średnio w kraju. W nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących najczęściej zainwestowano w powiecie wysokomazowieckim (11161 zł na 1 mieszkańca) i powiecie suwalskim (5905 zł). Najniższy poziom nakładów inwestycyjnych zanotowano w powiecie monieckim (589 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca).

Mapa 40. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca w 2021 r. (ceny bieżące)

Map 40. Investment outlays in enterprises per capita in 2021 (current prices)

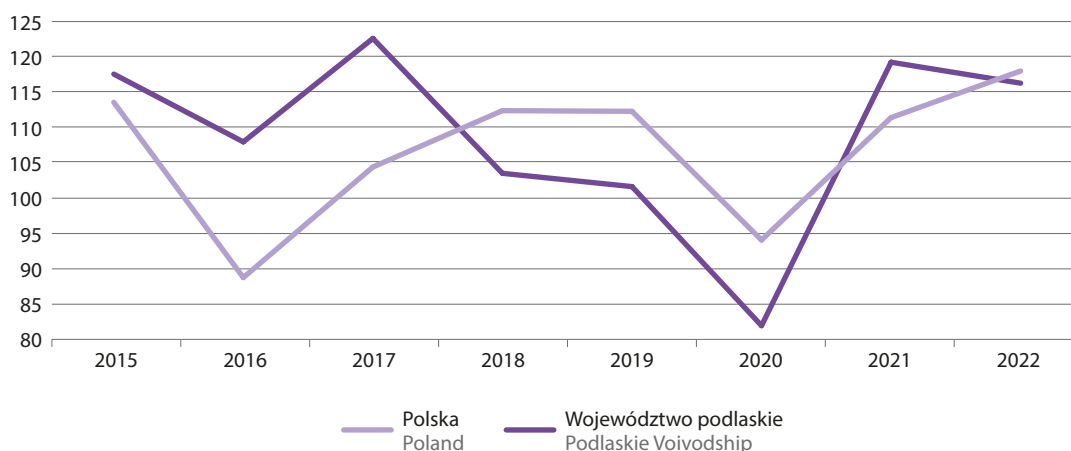

W drugiej części analizy dane o nakładach inwestycyjnych dotyczą przedsiębiorstw niefinansowych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób (na podstawie kwartalnego sprawozdania F-01/I-01⁴); dane prezentowane są zgodnie z siedzibą inwestora.

Nakłady inwestycyjne (w cenach bieżących) na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących, poniesione w 2022 r. przez badane przedsiębiorstwa (o liczbie pracujących powyżej 49 osób) w województwie, wyniosły 2097,0 mln zł i były o 16,4% wyższe od zrealizowanych rok wcześniej (w 2021 r. wzrosły o 19,4%) oraz o 58,4% wyższe niż w 2015 r. W skali kraju w analizowanym roku wartość nakładów inwestycyjnych zwiększyła się o 18,2% w ujęciu rocznym (przy wzroście o 11,5% zanotowanym przed rokiem) oraz o 44,6% w odniesieniu do 2015 r.

Wykres 52. Dynamika nakładów inwestycyjnych (ceny bieżące)
Rok poprzedni=100

Chart 52. Indices of investment outlays (current prices)
Previous year=100

Nakłady na środki trwałe to nakłady na: budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe; maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem); środki transportu; inne, tj. melioracje wodne, poprawę walorów (ulepszenie) gruntów, inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie oraz odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji.

Pozostałe nakłady to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

⁴ Dane dotyczą przedsiębiorstw niefinansowych (jednostek prawnych) prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób. Dane nie obejmują rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (sekcja A według PKD 2007); działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K według PKD 2007); szkół wyższych; samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych.

Tablica 35. Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)
 Table 35. Investment outlays (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
W milionach złotych In million PLN	1323,6	1508,7	1802,1	2097,0
w tym – w % – nakłady na: of which – in % – outlays on:				
budynki i budowle buildings and structures	36,5	27,7	27,7	30,0
zakupy purchases	63,1	72,2	72,2	69,7
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi machinery, technical equipment and tools	55,0	61,6	59,4	49,2
środków transportu transport equipment	8,1	10,6	12,8	20,5
Polska=100 Poland=100	1,0	1,0	1,1	1,1

W strukturze nakładów według sekcji, w porównaniu z poprzednim rokiem najbardziej zwiększył się udział nakładów przedsiębiorstw zajmujących się transportem i gospodarką magazynową (o 7,3 p. proc.), natomiast zmniejszył się udział nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego (o 6,0 p. proc.).

Wartość kosztorysowa inwestycji dotyczy nakładów na budowę środków trwałych zarówno rozpoczętą i zakończoną, jak również rozpoczętą i niezakończoną w roku sprawozdawczym, przyjmując wartość w cenach bieżących wynikającą z dokumentacji projektowo-kosztorysowej, z uwzględnieniem ewentualnych zmian w wartości kosztorysowej dokonanych do końca roku sprawozdawczego.

Przez **inwestycje nowo rozpoczęte** rozumie się te budowy środków trwałych, których realizację faktycznie rozpoczęto w roku sprawozdawczym.

W 2022 r. w regionie inwestorzy rozpoczęli realizację 736 nowych inwestycji o łącznej wartości kosztorysowej 581,2 mln zł, podczas gdy w roku poprzednim rozpoczęto 813 nowych inwestycji o wartości 651,5 mln zł. W porównaniu z 2015 r. rozpoczęto o 581 mniej nowych inwestycji, a ich wartość kosztorysowa zmalała o 137,9 mln zł. W kraju w omawianym roku rozpoczęto 230052 inwestycje, tj. o 23,8% mniej niż w 2021 r., a ich łączna wartość kosztorysowa wyniosła 82571,1 mln zł i była o 47,1% wyższa niż przed rokiem.

6.3. Produkcja i usługi

6.3. Production and services

Rolnictwo

Agriculture

W 2022 r., w porównaniu z poprzednim rokiem, zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi uległy zmniejszeniu, mimo lepszego plonowania. Zbiory rzepaku i rzepiku znacznie wzrosły w skali roku, zaś w wyniku zmniejszenia areálu uprawy ziemniaków spadła ich produkcja.

W czerwcu omawianego roku zmniejszyło się pogłowie bydła, trzody chlewnej i owiec w ujęciu rocznym.

Skupiono więcej żywca wołowego, wieprzowego i drobiowego oraz mleka, natomiast odnotowano mniejszy skup ziarna zbóż i ziemniaków w porównaniu z 2021 r. W odniesieniu do roku poprzedniego zaobserwowano wzrost większości badanych cen produktów rolnych (z wyjątkiem ceny ziemniaków na targowiskach).

W 2021 r. globalna produkcja rolnicza (w cenach stałych) zwiększyła się w odniesieniu do zanotowanej w poprzednim roku. Produkcja końcowa i towarowa były również wyższe niż rok wcześniej. W analizowanym okresie zarówno w przypadku produkcji globalnej, końcowej, jak i towarowej nastąpił wzrost produkcji zwierzęcej i roślinnej.

Powierzchnia uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w czerwcu 2022 r. w województwie podlaskim wynosiła 322,7 tys. ha i była mniejsza o 10,4% od zanotowanej rok wcześniej i o 20,8% w odniesieniu do czerwca 2015 r. Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2022 r. osiągnęły poziom 37,9 dt z ha i zwiększyły się o 5,6% w stosunku do uzyskanych w roku poprzednim i o 42,5% w odniesieniu do 2015 r., natomiast w porównaniu ze średnimi plonami w kraju były o 17,4% niższe. W omawianym roku zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w regionie oszacowano na 1223,4 tys. t, czyli mniej o 5,3% niż przed rokiem i o 13,0% niż w 2015 r.

Tablica 36. Plony wybranych ziemiopłodów rolnych

Table 36. Yields of selected agricultural crops

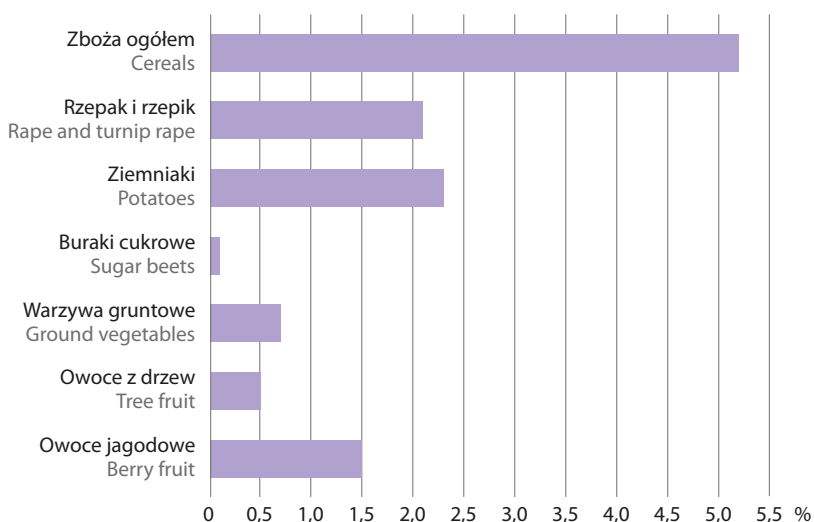
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	
	województwo podlaskie Podlaskie Voivodship				Polska Poland
	z 1 ha w dt per 1 ha in dt				
Zboża ogółem Cereals in total	27,0	39,4	39,2	45,3	49,5
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi of which basic cereals including cereal mixed	26,6	36,4	35,9	37,9	45,9
w tym: of which:					
pszenica wheat	32,6	44,0	39,8	44,1	53,4
żyto rye	23,8	32,2	32,1	32,5	36,0
Rzepak i rzepik Rape and turnip rape	28,7	32,4	32,5	35,4	33,8
Ziemniaki ^a Potatoes ^a	163	292	258	266	308
Buraki cukrowe Sugar beets	617	510	830	687	638

a Bez uprawy w ogrodach przydomowych; w 2015 r. – łącznie z ogrodami przydomowymi.
a Excluding cultivation in the kitchen gardens; in 2015 – including kitchen gardens.

Powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku w czerwcu 2022 r. w województwie podlaskim ukształtowała się na poziomie 22,1 tys. ha i w odniesieniu do zanotowanej w poprzednim roku zwiększyła się o 20,4%, a w stosunku do 2015 r. – prawie 2-krotnie. W omawianym roku plony tych roślin wyniosły 35,4 dt z ha i były o 4,7% wyższe od średnich w kraju. Plony w województwie w porównaniu z uzyskanymi rok wcześniej wzrosły o 8,9%, a w odniesieniu do 2015 r. – o 23,3%. Zbiory rzepaku i rzepiku w regionie w 2022 r. oszacowano na 78,1 tys. t, czyli o 31,0% więcej niż przed rokiem i prawie 2,5-krotnie więcej niż w 2015 r.

Wykres 53. Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemiopłodów rolnych i ogrodnich w 2022 r.

Chart 53. Share of voivodship in the country production of selected agricultural and horticultural crops in 2022

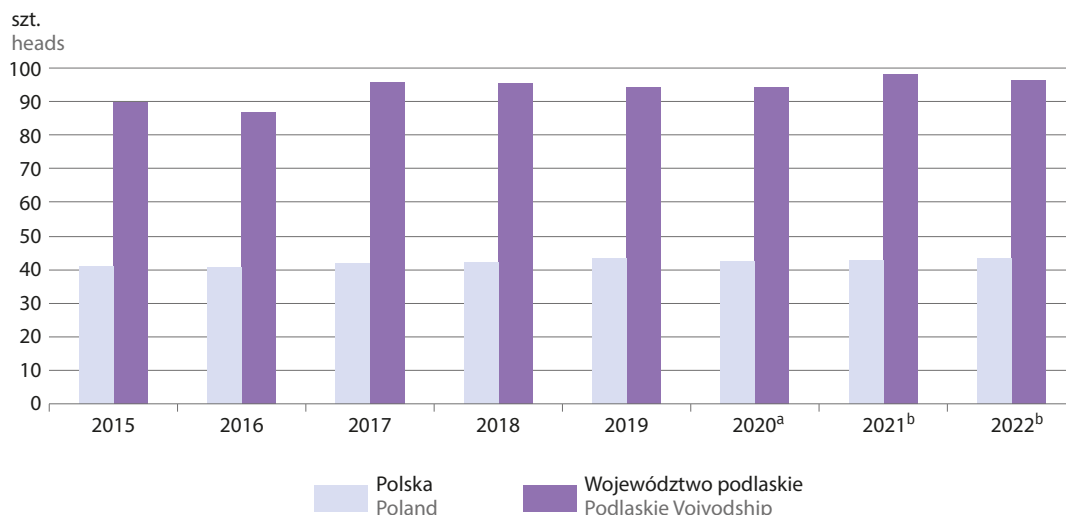

Pod uprawę ziemniaków w województwie podlaskim w 2022 r. przeznaczono 5,2 tys. ha, tj. powierzchnię mniejszą o 60,6% niż rok wcześniej i o 56,2% niż w 2015 r. W omawianym roku z 1 ha zebrano 266 dt ziemniaków, czyli o 3,1% więcej niż w roku poprzednim i o 63,2% więcej niż w 2015 r. Plony uzyskane w województwie były o 13,6% niższe od średnich w kraju. Produkcja ziemniaków w regionie w 2022 r. wyniosła 138,7 tys. t i w stosunku do zbiorów z poprzedniego roku zmniejszyła się o 59,4%, a w odniesieniu do uzyskanych w 2015 r. spadła o 28,4%.

W czerwcu 2022 r. pogłowie bydła w województwie podlaskim ukształtowało się na poziomie 1054,7 tys. szt. i stanowiło aż 16,4% ogólnego pogłowia bydła w kraju. W stosunku do stanu sprzed roku jego liczebność spadła o 1,9% (w Polsce zwiększyła się o 0,7%), natomiast na przestrzeni siedmiu lat odnotowano wzrost o 11,1% (w kraju – o 8,1%).

**Wykres 54. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych
Stan w czerwcu**

Chart 54. Cattle density per 100 ha of agricultural land
As of June

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w czerwcu 2021 r. i 2022 r. przyjęto użytki rolne według danych Powszechnego Spisu Rolnego 2020.

a Data of the National Agricultural Census. b The basis for the calculations of livestock population as of June 2021 and 2022 were data from the National Agricultural Census 2020 concerning agricultural land.

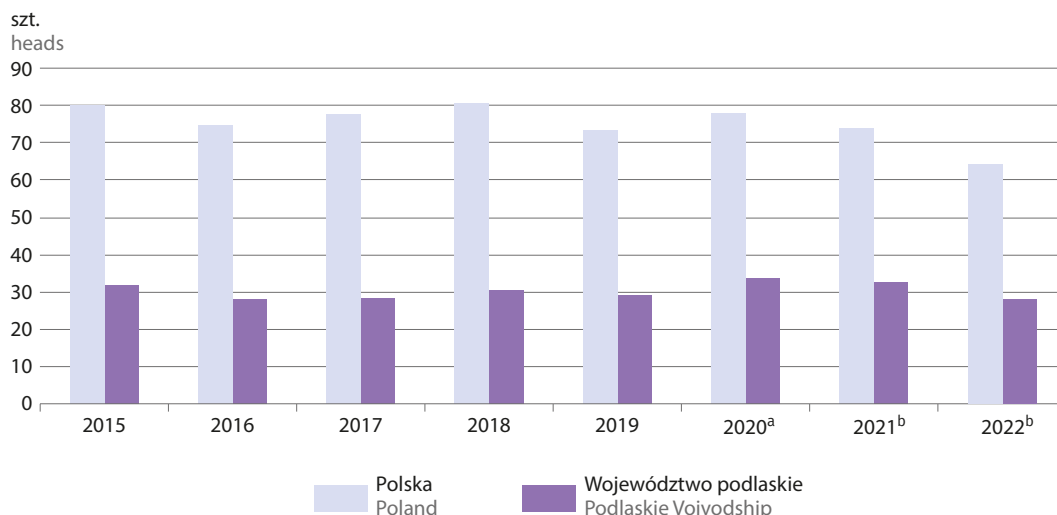
W czerwcu analizowanego roku w województwie podlaskim zanotowano 417,0 tys. szt. krów i stanowiły one 39,5% pogłowia bydła ogółem, w tym 96,6% to krowy mleczne (dla Polski odsetki te wynosiły odpowiednio 34,3% i 83,9%). Duży udział krów mlecznych w stadzie bydła w regionie świadczy o ukierunkowaniu hodowli tego gatunku zwierząt na produkcję mleka. Należy zaznaczyć, że w czerwcu 2022 r. w województwie podlaskim obsada bydła na 100 ha użytków rolnych⁵ wynosiła 95,9 szt. (w kraju – 43,1 szt.).

Pogłowie trzody chlewnej w województwie podlaskim w czerwcu 2022 r. ukształtowało się na poziomie 309,6 tys. szt. Stado loch liczyło 21,8 tys. szt., co stanowiło 7,0% pogłowia trzody chlewnej w regionie. Udział województwa w ogólnokrajowym pogłowie świń wynosił 3,2%. W odniesieniu do stanu zanotowanego przed rokiem liczebność stada trzody chlewnej zmniejszyła się o 13,8% (w Polsce – o 12,9%), natomiast w porównaniu z czerwcem 2015 r. zaobserwowano spadek pogłowia tych zwierząt o 8,2% (w kraju – o 17,4%). W czerwcu 2022 r. obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych⁵ w Podlaskiem wynosiła 28,2 szt. (w kraju – 64,3 szt.).

⁵ Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w czerwcu 2022 r. przyjęto użytki rolne według danych Powszechnego Spisu Rolnego 2020.

Wykres 55. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych Stan w czerwcu

Chart 55. Pigs density per 100 ha of agricultural land
As of June

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w czerwcu 2021 r. i 2022 r. przyjęto użytki rolne według danych Powszechnego Spisu Rolnego 2020.

a Data of the National Agricultural Census. b The basis for the calculations of livestock population as of June 2021 and 2022 were data from the National Agricultural Census 2020 concerning agricultural land.

W czerwcu 2022 r. stado owiec w województwie podlaskim liczyło 24,1 tys. szt., co stanowiło 8,3% pogłowia krajowego. W porównaniu z czerwcem 2021 r. jego stan zmniejszył się o 4,5%, a w Polsce wzrósł o 0,3%. W odniesieniu do stanu sprzed siedmiu lat pogłowie owiec w województwie zwiększyło się o 34,2%, a w kraju – o 27,4%. Obsada owiec na 100 ha użytków rolnych w czerwcu 2022 r.⁵ ukształtowała się na poziomie 2,2 szt. (w kraju – 1,9 szt.).

W 2022 r. w województwie podlaskim skupiono 160,9 tys. t ziarna zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi), co stanowiło 2,0% skupu ogólnokrajowego. W odniesieniu do roku poprzedniego oznacza to spadek o 7,5%, a w porównaniu z 2015 r. – wzrost o 24,5%. W kraju w stosunku do 2021 r. skup był niższy o 4,6%, a w odniesieniu do 2015 r. – o 13,2%. W omawianym roku w regionie skupiono 92,8 tys. t pszenicy, tj. 12,4% mniej niż w poprzednim roku, ale o 38,1% więcej niż w 2015 r. Skup żyta wyniósł 35,8 tys. t i zwiększył się o 29,4% w odniesieniu do 2021 r. oraz o 36,1% w stosunku do 2015 r.

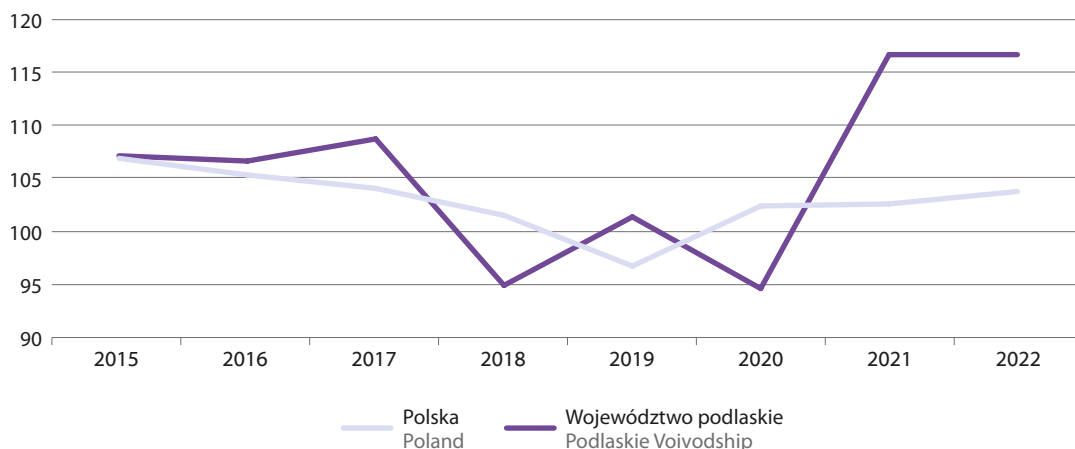
Skup ziemniaków w 2022 r. ukształtował się na poziomie 25,2 tys. t, co stanowiło 1,5% ogólnego skupu w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim oraz 2015 nastąpił spadek ilości skupionych ziemniaków – odpowiednio o 31,6% i 81,7% (w kraju odnotowano spadek o 21,6% w stosunku do 2021 r., zaś wzrost o 6,6% w odniesieniu do 2015 r.).

W 2022 r. skup żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso, łącznie z tłuszczami, w wadze poubojowej ciepłej (wbc) wyniósł 300,1 tys. t (stanowiąc 6,0% skupu ogólnokrajowego) i zwiększył się o 17,9% w stosunku do zanotowanego przed rokiem. W omawianym roku w województwie skupiono 83,2 tys. t żywca wołowego w wadze żywej, tj. o 1,1% więcej niż w roku poprzednim, ale o 1,0% mniej niż 7 lat wcześniej. Skup żywca wieprzowego ukształtował się na poziomie 89,3 tys. t i był większy o 5,9% niż przed rokiem i o 13,2% niż w 2015 r. Żywca drobiowego skupiono 247,3 tys. t, czyli o 28,5% więcej w porównaniu z rokiem poprzednim i prawie 2-krotnie więcej w odniesieniu do 2015 r.

⁵ Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w czerwcu 2022 r. przyjęto użytki rolne według danych Powszechnego Spisu Rolnego 2020.

**Wykres 56. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej)
Rok poprzedni=100**

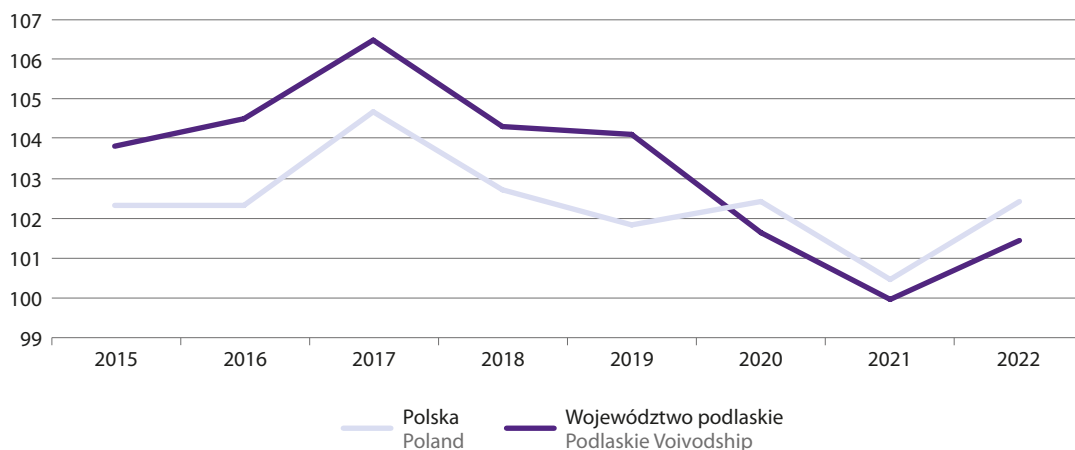
Chart 56. Indices of procurement of total animals for slaughter (in live weight)
Previous year=100

W 2022 r. z terenu województwa dokonano skupu 2680,0 mln l mleka krowiego (tj. aż 21,5% ogółu mleka skupionego w kraju), czyli o 1,4% więcej niż przed rokiem i o 24,3% więcej niż 7 lat wcześniej (w skali kraju zanotowano wzrost o 2,4% w odniesieniu do poprzedniego roku oraz o 17,8% w porównaniu z 2015 r.).

**Wykres 57. Dynamika skupu mleka
Rok poprzedni=100**

Chart 57. Indices of procurement of cows' milk
Previous year=100

Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

Przeciętne roczne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

Średnia cena skupu pszenicy konsumpcyjnej i paszowej w 2022 r. w województwie podlaskim wyniosła 150,34 zł za 1 dt (w kraju – 152,00 zł) i była o 51,7% wyższa niż przed rokiem i prawie 2,5-krotnie wyższa w porównaniu z zanotowaną w 2015 r. Na targowiskach za 1 dt pszenicy płacono 162,35 zł (w kraju – 166,53 zł), tj. o 71,8% więcej niż w 2019 r.⁶ i prawie 2,5-krotnie więcej niż 7 lat wcześniej.

W analizowanym roku cena żyta konsumpcyjnego i paszowego w skupie ukształtowała się na poziomie 113,68 zł za 1 dt (w kraju – 120,79 zł), tj. wyższym o 52,6% od zanotowanego w 2021 r. oraz prawie 2,5-krotnie wyższym niż w 2015 r. W obrocie targowiskowym cena żyta wzrosła w stosunku do 2019 r. o 66,4%⁶, a w odniesieniu do uzyskanej przed siedmioma laty – prawie 2,5-krotnie i osiągnęła poziom 118,08 zł za 1 dt (w Polsce – 127,21 zł).

W 2022 r. za ziemniaki jadalne w skupie płacono 85,43 zł za 1 dt (w kraju – 90,34 zł), tj. o 23,4% więcej niż przed rokiem i ponad 2,5-krotnie więcej niż w 2015 r. W obrocie targowiskowym cena ziemniaków jadalnych ukształtowała się na poziomie 155,57 zł za 1 dt (w Polsce – 158,22 zł), tj. o 17,9% niższym od zanotowanego w 2019 r.⁶, zaś prawie 2-krotnie wyższym w odniesieniu do 2015 r.

W omawianym roku cena skupu żywca wołowego wyniosła 9,95 zł za 1 kg (w kraju – 10,50 zł), tj. zwiększyła się o 33,2% w stosunku do uzyskanej w poprzednim roku i o 70,5% w odniesieniu do 2015 r.

Cena żywca wieprzowego w skupie osiągnęła wartość 6,63 zł za 1 kg (w kraju – 6,73 zł), tj. wyższą o 39,8% niż w 2021 r. i o 61,3% w porównaniu z zanotowaną 7 lat wcześniej.

W 2022 r. relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen targowiskowych żyta uległa zmniejszeniu w stosunku do zanotowanej w 2015 r. Ukształtowała się ona w województwie podlaskim na poziomie 5,6 (wobec 8,0 w 2015 r.), zaś w kraju – 5,3 (wobec 7,3 w 2015 r.). Relacja cen skupu żywca wieprzowego do targowiskowych cen jęczmienia wyniosła w regionie 4,6 w 2022 r. wobec 5,8 w 2015 r. (w kraju ukształtowała się odpowiednio na poziomie 4,5 i 6,1).

W 2022 r. w województwie podlaskim cena skupu drobiu rzeźnego osiągnęła poziom 5,87 zł za 1 kg (w kraju – 6,16 zł) i była wyższa o 40,1% w porównaniu z zanotowaną w poprzednim roku oraz o 53,8% niż w 2015 r.

Za 1 l mleka w omawianym roku w regionie płacono 2,41 zł (w kraju – średnio 2,31 zł), tj. o 47,6% więcej niż przed rokiem i prawie 2-krotnie więcej niż przed siedzioma laty.

Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku),
- **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inventarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

W ogólnej wartości globalnej produkcji rolniczej (w cenach stałych) w 2021 r. w województwie podlaskim 24,7% stanowiła produkcja roślinna, natomiast pozostałe 75,3% przypadało na dominującą w regionie produkcję zwierzęcą. W porównaniu z poprzednim rokiem produkcja globalna była o 12,8% wyższa, przy czym wartość produkcji zwierzęcej zwiększyła się o 14,1%, a produkcji roślinnej – o 9,0%. W analizowanym roku udział regionu w krajowej globalnej produkcji rolniczej ukształtował się na poziomie 7,4% i w przypadku produkcji roślinnej wyniósł 3,5%, a zwierzęcej – 11,7%.

⁶ Brak danych za lata 2020–2021; z uwagi na okresowe zamknięcie targowisk w związku ze stanem zagrożenia chorobą COVID-19, nie było możliwe zebranie danych o cenach targowiskowych produktów.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowa zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Wartość końcowej produkcji rolniczej (w cenach stałych) w 2021 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, zwiększyła się o 14,3%, przy czym w produkcji zwierzęcej stwierdzono wzrost o 13,4%, natomiast w produkcji roślinnej – o 20,5%.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach.

W odniesieniu do 2020 r. odnotowano zwiększenie towarowej produkcji rolniczej (w cenach stałych) – o 12,4%, w tym produkcji zwierzęcej – o 9,9%, a produkcji roślinnej – o 34,4%.

W omawianym roku udział województwa podlaskiego w ogólnokrajowej produkcji zarówno końcowej, jak i towarowej ukształtował się na poziomie 7,4%.

Przemysł Industry

W 2022 r. utrzymał się wzrost produkcji sprzedanej przemysłu w skali roku. Był on wyższy od zaobserwowanego rok wcześniej. W porównaniu z poprzednim rokiem zwiększyła się również wydajność pracy, przy jednoczesnym wzroście przeciętnego zatrudnienia w przemyśle.

Dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: B – „Górnictwo i wydobywanie”, C – „Przetwórstwo przemysłowe”, D – „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz E – „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”. Dane obejmują podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

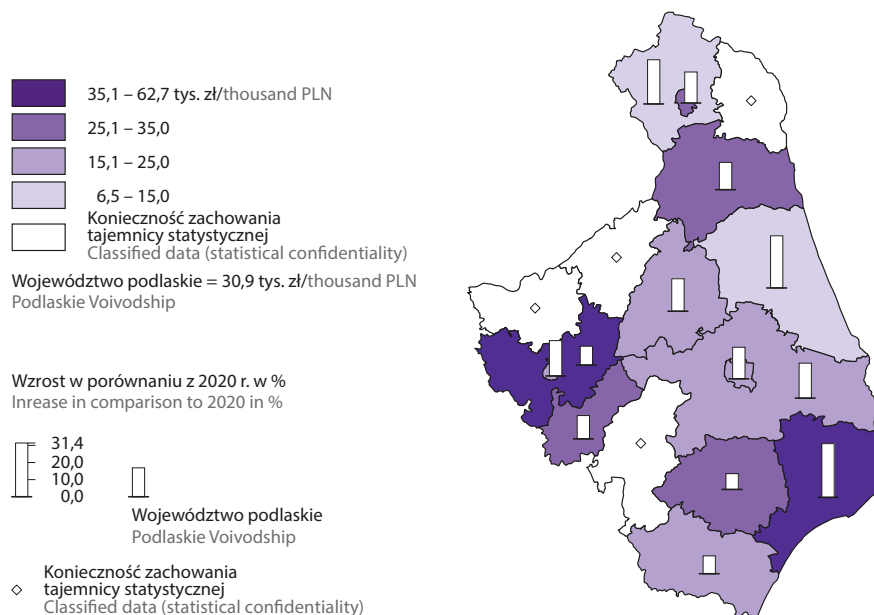
Dane o **wartości produkcji sprzedanej przemysłu** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

Informacje prezentowane w pierwszej części analizy na temat produkcji sprzedanej przemysłu i przeciętnego zatrudnienia w przemyśle dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, a wyniki opracowano na podstawie danych rocznych z systemu zintegrowanego – produkcja, zatrudnienie i wynagrodzenia dla sekcji B, C, D, E (z badań statystycznych: Z-06, SP, F-01/I-01, DG-1) i mają status danych ostatecznych (do 2021 r. włącznie).

Na podstawie badania przeprowadzonego w 729 podmiotach gospodarczych stwierdzono, że w 2021 r. produkcja sprzedana przemysłu w województwie podlaskim osiągnęła wartość 35654,3 mln zł (w cenach bieżących) i była wyższa o 9,5% (w cenach stałych) od zanotowanej w poprzednim roku. Wartość produkcji sprzedanej przemysłu w Podlaskiem stanowiła 2,0% produkcji sprzedanej przemysłu w Polsce, co oznacza szesnastą lokatę wśród województw w kraju.

Mapa 41. Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w 2021 r.

Map 41. Sold production of industry (current prices) per capita in 2021

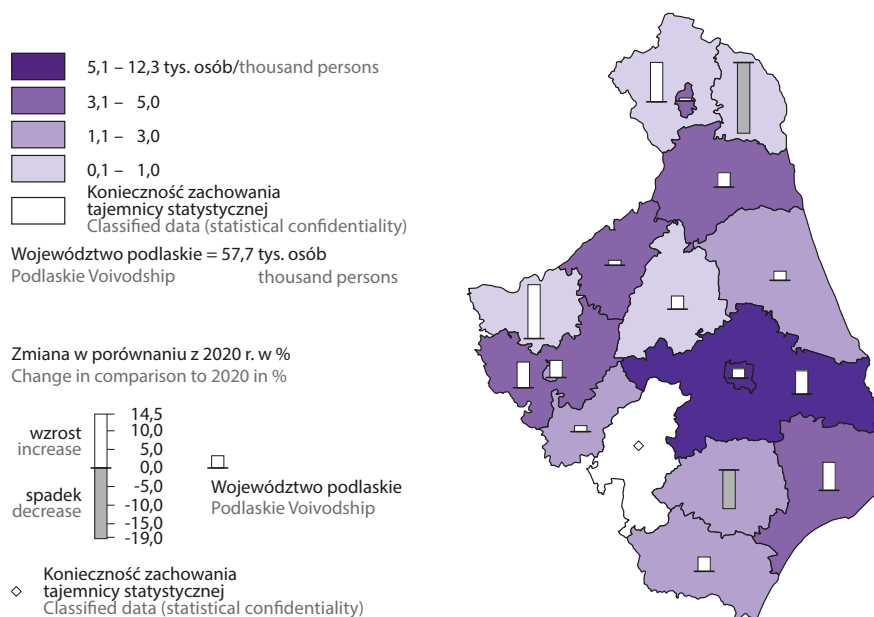

W 2021 r. wartość produkcji sprzedanej przemysłu w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwie podlaskim ukształtowała się na poziomie 30926 zł (w kraju – 47262 zł) i zwiększyła się o 16,9% w odniesieniu do poprzedniego roku (w kraju o 24,9%). Wśród wszystkich województw Podlaskie znajdowało się pod tym względem na dziesiątym miejscu.

W analizowanym roku, w porównaniu z rokiem poprzednim, wzrost wartości produkcji sprzedanej przemysłu w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w cenach stałych) zaobserwowano w większości powiatów regionu.

Mapa 42. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2021 r.

Map 42. Average paid employment in industry in 2021

W województwie podlaskim w 2021 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle ukształtowało się na poziomie 57,7 tys. osób i w odniesieniu do poprzedniego roku zwiększyło się o 3,3%. Najwyższy wzrost przeciętnego zatrudnienia w przemyśle wystąpił w powiatach: kolneńskim (o 14,5%), suwalskim (o 10,6%) oraz hajnowskim (o 7,6%), natomiast jej spadek odnotowano w powiecie sejneńskim (o 19,0%) i bielskim (o 10,4%). Wśród powiatów regionu największy udział w przeciętnym zatrudnieniu w przemyśle miały miasto Białystok (21,3% ogółem przeciętnego zatrudnienia w przemyśle w województwie) i powiat białostocki (16,0%), a najmniejszy – powiaty sejneński (0,2%) i suwalski (1,5%).

W 2021 r. w województwie podlaskim wydajność pracy w przemyśle mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego wyniosła 617,8 tys. zł i była o 12,5% wyższa (w cenach stałych) niż rok wcześniej. We wszystkich powiatach województwa podlaskiego wydajność pracy w przemyśle zwiększyła się w odniesieniu do poprzedniego roku, przy czym największy wzrost odnotowano w powiatach: kolneńskim (o 31,6%), sokólskim (o 25,5%) i bielskim (o 20,2%).

Informacje prezentowane w drugiej części analizy na temat produkcji sprzedanej przemysłu i przeciętnego zatrudnienia w przemyśle dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, a wyniki opracowano na podstawie danych krótkookresowych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

W 2022 r. w województwie podlaskim produkcja sprzedana przemysłu osiągnęła wartość 50695,1 mln zł (w cenach bieżących) i była wyższa (w cenach stałych) o 10,2% od zanotowanej w poprzednim roku oraz o 79,3% niż w 2015 r. W skali kraju w analizowanym okresie sprzedaż produkcji zwiększyła się odpowiednio o 10,2% i 51,5%.

Tablica 37. Przemysł
Table 37. Industry

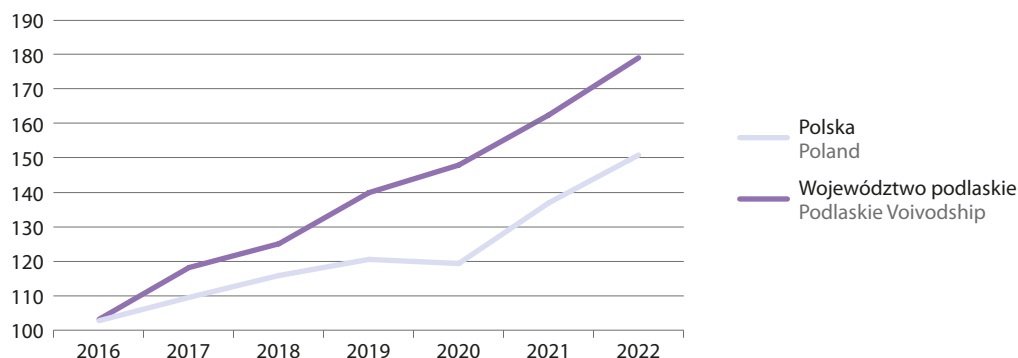
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące): Sold production of industry (current prices):				
w milionach złotych in million PLN	20576,7	32807,7	38317,3	50695,1
Polska=100 Poland=100	1,7	2,2	2,1	2,0
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w % Share of sold production of manufacturing in sold production of industry (current prices) in %	94,6	93,9	93,9	94,2
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys. Average paid employment in industry in thousands	47,4	56,8	58,1	59,2

W regionie wzrost produkcji sprzedanej przemysłu w ujęciu rocznym odnotowano we wszystkich kwartalnych okresach narastających analizowanego roku. W pierwszym kwartale wzrost ten wyniósł 17,4%, po czym w pierwszym półroczu zaobserwowano spowolnienie tempa wzrostu do 13,5%, a w dwóch kolejnych narastających okresach kwartalnych do 11,8% i 10,2%.

W 2022 r. produkcja sprzedana przemysłu w województwie podlaskim stanowiła 2,0% jej ogólnej wartości w kraju.

Wykres 58. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe) 2015=100

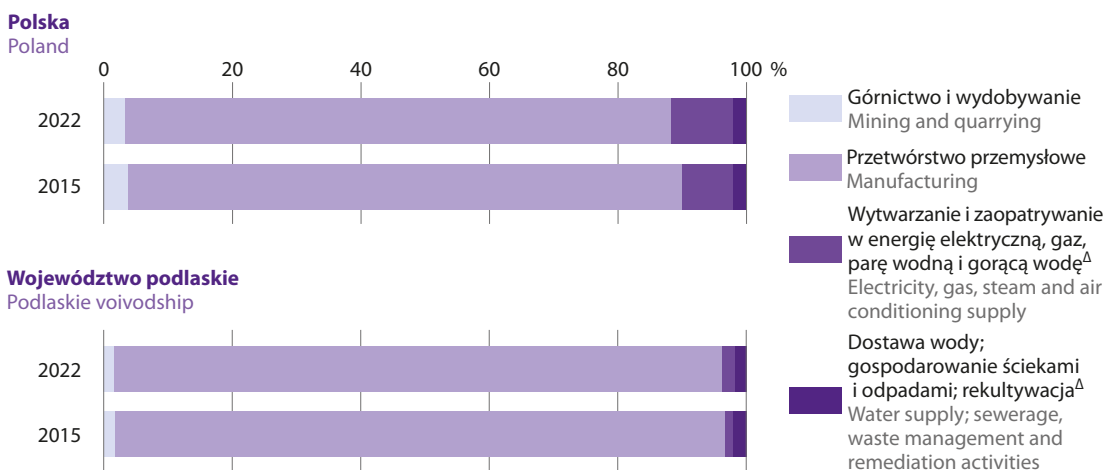
Chart 58. Indices of sold production of industry (constant prices) 2015=100

Na ogólną wartość produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach bieżących) w 2022 r. w województwie podlaskim złożyła się produkcja w sekcjach: przetwórstwo przemysłowe o wartości 47738,2 mln zł (tj. 94,2% produkcji sprzedanej przemysłu w regionie), wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę o wartości 1134,0 mln zł (tj. 2,2%), dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja o wartości 960,8 mln zł (tj. 1,9%) oraz górnictwo i wydobywanie o wartości 862,1 mln zł (tj. 1,7%).

Wykres 59. Struktura produkcji sprzedanej przemysłu według sekcji PKD 2007 (ceny bieżące)

Chart 59. Structure of sold production of industry by PKD 2007 sections (current prices)

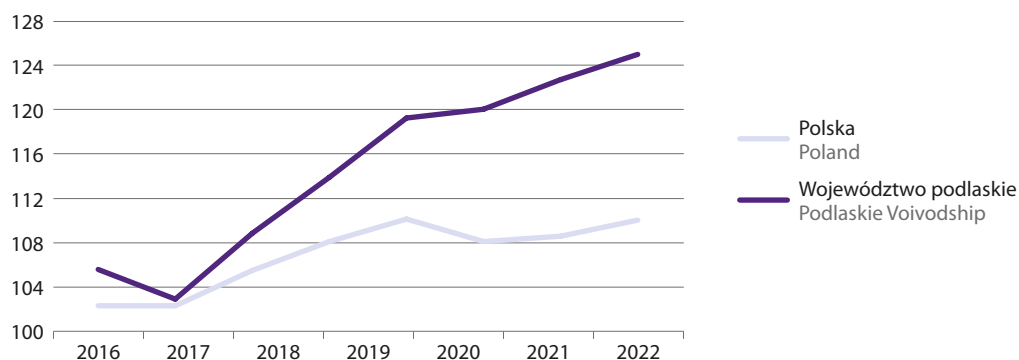
W porównaniu z 2021 r. zanotowano wzrost udziału sekcji przetwórstwo przemysłowe (o 0,3 p. proc.). Spadek udziału odnotowano natomiast w przypadku sekcji dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 0,3 p. proc.). W ogólnej produkcji sprzedanej przemysłu udziały sekcji górnictwo i wydobywanie oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę nie uległy zmianie.

Wzrost produkcji uzyskany w województwie w ciągu ostatniego roku był wynikiem jej zwiększenia (w cenach stałych) we wszystkich sekcjach z zakresu przemysłu: górnictwo i wydobywanie – o 13,1%, przetwórstwo przemysłowe – o 10,4%, dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja – o 6,9% oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – o 4,0%.

Wśród dominujących działów przetwórstwa przemysłowego wyższą niż przed rokiem wartość produkcji sprzedanej (w cenach stałych) uzyskano w produkcji: wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (5,8% produkcji sprzedanej w regionie) – o 12,3%, artykułów spożywczych (57,6%) – o 10,6%, wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (6,9%) – o 8,5% oraz maszyn i urządzeń (5,1%) – o 6,2%.

Wykres 60. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle 2015=100

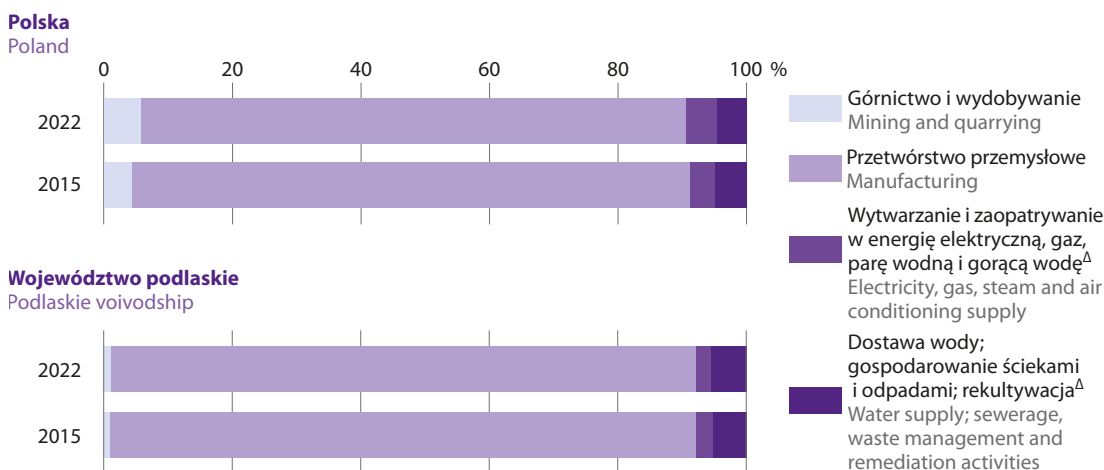
Chart 60. Indices of average employment in industry 2015=100

W 2022 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle w województwie ukształtowało się na poziomie 59,2 tys. osób i w odniesieniu do 2021 r. i 2015 r. zwiększyło się odpowiednio o 1,8% i 25,1% (w kraju wzrost o 1,4% i 10,2%). Zwiększenie przeciętnego zatrudnienia w przemyśle wystąpiło w sekcjach: górnictwo i wydobywanie – o 8,3% (udział w przeciętnym zatrudnieniu w przemyśle wyniósł 1,2%), dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja – o 1,9% (udział 5,7%), przetwórstwo przemysłowe – o 1,8% (udział 90,8%) oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – o 0,1% (udział 2,3%).

Wykres 61. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle według sekcji PKD 2007

Chart 61. Average paid employment in industry by PKD 2007 sections

Wydajność pracy w przemyśle, mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego, w województwie podlaskim w 2022 r. wyniosła 856,5 tys. zł (w cenach bieżących) i była o 8,2% wyższa (w cenach stałych) niż rok wcześniej. W kraju wydajność pracy w przemyśle w analizowanym roku wzrosła o 8,7% w porównaniu z poprzednim rokiem.

W 2022 r. wydajność pracy zwiększyła się w skali roku we wszystkich sekcjach przemysłu, przy czym najbardziej w przetwórstwie przemysłowym – o 8,4% (wydajność pracy w omawianym roku wyniosła 888,1 tys. zł). W mniejszym stopniu zwiększyła się wydajność w sekcjach: dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja – o 4,9% (w 2022 r. wyniosła 286,5 tys. zł), górnictwo i wydobywanie – o 4,6% (1204,1 tys. zł) oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – o 4,5% (830,8 tys. zł).

Wśród dominujących działów przetwórstwa przemysłowego najwyższy wzrost wydajności pracy w odniesieniu do 2021 r. zanotowano w produkcji artykułów spożywczych – o 9,9%, wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych – o 7,5%, produkcji wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny – o 6,3% oraz maszyn i urządzeń – o 3,4%.

Budownictwo Construction

W 2022 r. odnotowano wzrost produkcji sprzedanej budownictwa w odniesieniu do poprzedniego roku, podczas gdy rok wcześniej zaobserwowano jej spadek. Podobnie jak przed rokiem, zwiększyła się wartość produkcji budowlano-montażowej. W analizowanym roku wzrosła także wydajność pracy w budownictwie w ujęciu rocznym, przy jednoczesnym spadku przeciętnego zatrudnienia.

Efekty budownictwa mieszkaniowego uzyskane w 2022 r. były zdecydowanie słabsze niż rok wcześniej. W ujęciu rocznym zmniejszyła się liczba lokali mieszkalnych oddanych do użytkowania, mieszkań, na których realizację wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym oraz mieszkań, których budowę rozpoczęto.

W 2022 r. produkcja sprzedana budownictwa w województwie podlaskim ukształtowała się na poziomie 10281,2 mln zł (w cenach bieżących). Oznacza to wzrost o 24,2% w porównaniu z zanotowaną w poprzednim roku (w kraju – o 29,8%) i 2-krotny w odniesieniu do 2015 r.

Dane o **produkcji sprzedanej budownictwa** dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji „Budownictwo”. Dane obejmują podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

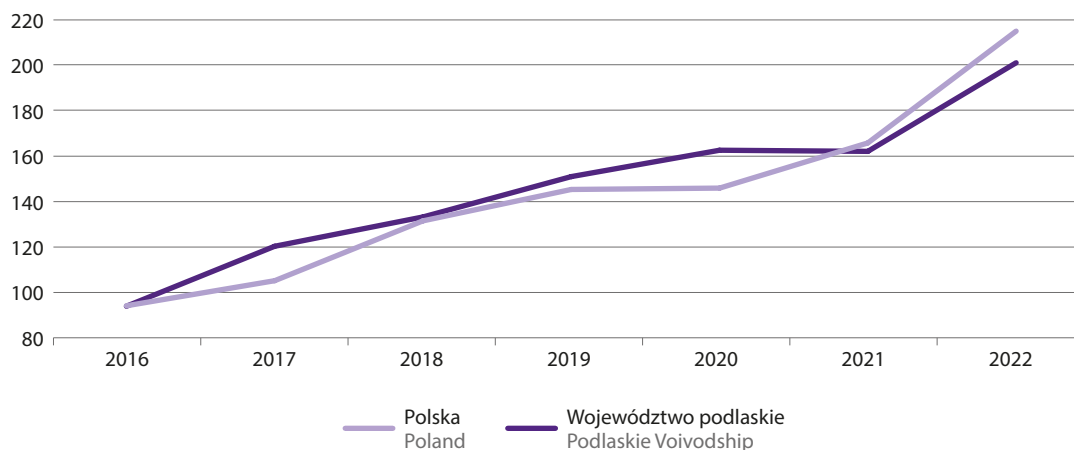
Tablica 38. Budownictwo
Table 38. Construction

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące): Sold production of construction (current prices):				
w milionach złotych in million PLN	5095,0	8304,3	8279,7	10281,2
Polska=100 Poland=100	2,8	3,1	2,7	2,6
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w % Share of construction and assembly production in sold production of construction (current prices) in %	32,8	27,8	28,2	31,1
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys. Average paid employment in construction in thousands	9,2	12,6	12,8	12,7

Udział produkcji sprzedanej budownictwa województwa podlaskiego w produkcji krajowej w 2022 r. wyniósł 2,6% (rok wcześniej – 2,7%). Na tle wszystkich województw w kraju Podlaskie uplasowało się na jedenastym miejscu pod względem wartości produkcji sprzedanej budownictwa.

**Wykres 62. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)
2015=100**

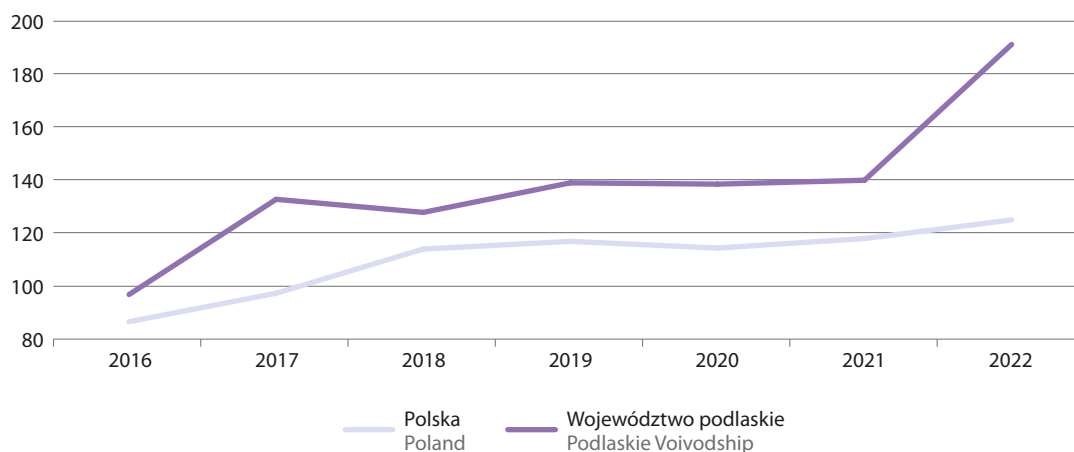
Chart 62. Indices of sold production of construction (current prices)
2015=100

Dane o **sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą robót zrealizowanych na terenie kraju, wykonanych siłami własnymi (tj. bez podwykonawców) na rzecz zleceniodawców przez podmioty budowlane zaliczane zgodnie z PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”. Obejmują roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów. Dane obejmują podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

**Wykres 63. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)
2015=100**

Chart 63. Indices of construction and assembly production (current prices)
2015=100

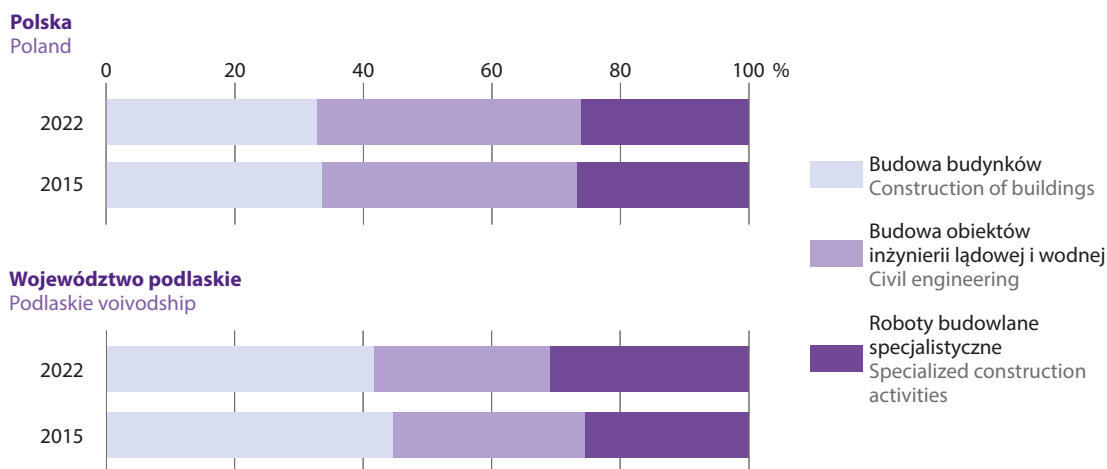

W województwie podlaskim produkcja budowlano-montażowa w analizowanym okresie ukształtowała się na poziomie 3201,1 mln zł (co stanowiło 31,1% ogólnej wartości produkcji sprzedanej budownictwa) i zwiększyła się o 37,1% w stosunku do zanotowanej w roku poprzednim (w 2021 r. zwiększyła się o 1,1%).

W porównaniu z 2015 r. wzrosła o 91,7%. W kraju stwierdzono wzrost sprzedaży produkcji budowlano-montażowej i wyniósł on 6,2% w stosunku do 2021 r. i 25,7% w odniesieniu do 2015 r. Na tle wszystkich województw Podlaskie uplasowało się na dwunastym miejscu pod względem wartości produkcji budowlano-montażowej, a na czwartym – pod względem wielkości wskaźnika dynamiki w skali roku.

Wykres 64. Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD 2007 (ceny bieżące)

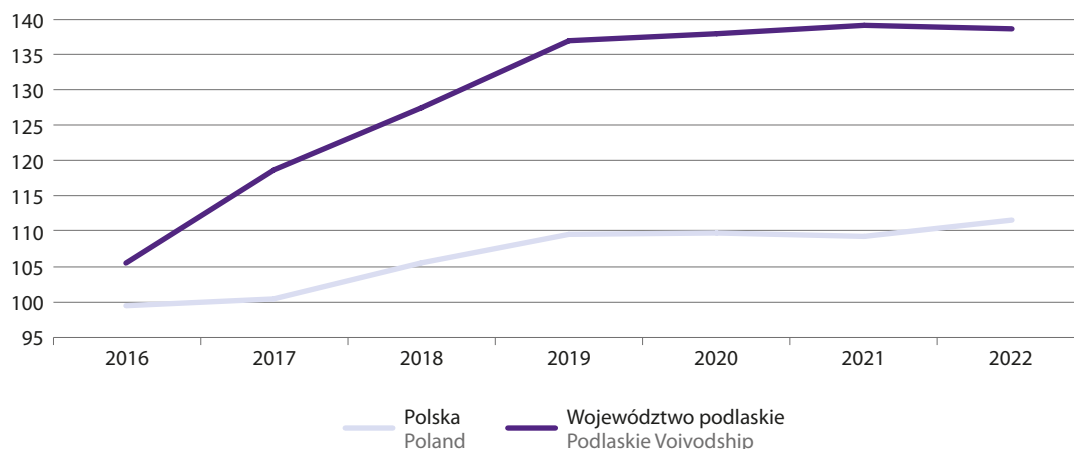
Chart 64. Structure of construction and assembly production by divisions of PKD 2007 (current prices)

W 2022 r. wśród przedsiębiorstw budowlanych największy udział w sprzedaży produkcji budowlano-montażowej w regionie posiadały jednostki specjalizujące się w budowie budynków (41,6%, w 2015 r. – 44,6%). Ich produkcja była o 49,2% wyższa od zanotowanej rok wcześniej. W przedsiębiorstwach wykonujących głównie roboty budowlane specjalistyczne (udział 31,0%, w 2015 r. – 25,5%) produkcja budowlano-montażowa zwiększyła się w skali roku o 26,9%, a w jednostkach, których podstawowym rodzajem działalności jest budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej (udział 27,4%, w 2015 r. – 29,9%) – wzrosła o 32,8%.

Wykres 65. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie 2015=100

Chart 65. Indices of average employment in construction 2015=100

W 2022 r. w regionie przeciętne zatrudnienie w budownictwie wyniosło 12,7 tys. osób i spadło o 0,4% w porównaniu z rokiem poprzednim, podczas gdy w kraju wyniosło 432,1 tys. osób i zwiększyło się

o 2,2%. W odniesieniu do 2015 r. zarówno w województwie podlaskim, jak i w kraju odnotowano wzrost przeciętnego zatrudnienia odpowiednio o 38,8% i 11,9%.

Wydajność pracy w budownictwie w województwie podlaskim, mierzona wartością produkcji sprzedanej budownictwa w przeliczeniu na 1 zatrudnionego, w 2022 r. zwiększyła się (w cenach bieżących) o 24,7% w stosunku do zanotowanej w poprzednim roku. W kraju również nastąpił wzrost wydajności pracy w odniesieniu do 2021 r., a ukształtował się on na poziomie 27,0%.

Tablica 39. Budownictwo mieszkaniowe

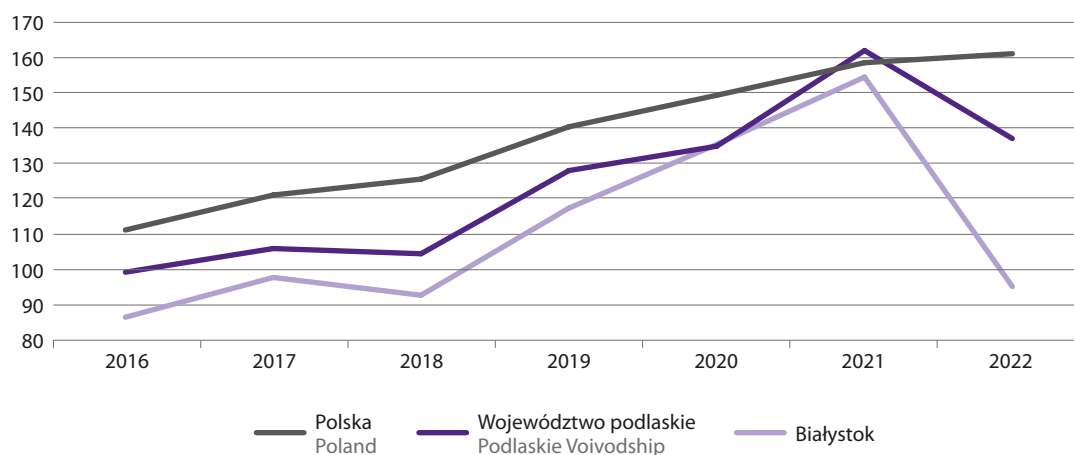
Table 39. Residential construction

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	
	województwo podlaskie Podlaskie Voivodship			Polska Poland	
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności Dwellings completed per 1000 population	4,0	5,5	6,7	5,7	6,3
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ² Average useful floor area of a dwelling completed in m ²	100,5	96,5	91,5	98,2	92,3
Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności Dwellings which received construction permits or which were registered with a construction project per 1000 population	4,6	7,8	9,1	6,3	7,9
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności Dwellings whose construction started per 1000 population	4,0	6,3	7,3	4,6	5,3

W 2022 r. w województwie podlaskim według wstępnych danych oddano do użytkowania 6528 mieszkania, co stanowiło 2,7% ogółu lokali mieszkalnych zrealizowanych w Polsce. Ich liczba zmniejszyła się aż o 15,6% w odniesieniu do roku poprzedniego i był to zdecydowanie największy spadek w skali roku w latach 2015–2022. W stosunku do 2015 r. liczba zrealizowanych mieszkań wzrosła o 37,1%. W analizowanym roku najwięcej mieszkań oddano do użytkowania w mieście Białystok (1715) i powiecie białostockim (1715) i mieście Suwałki (672).

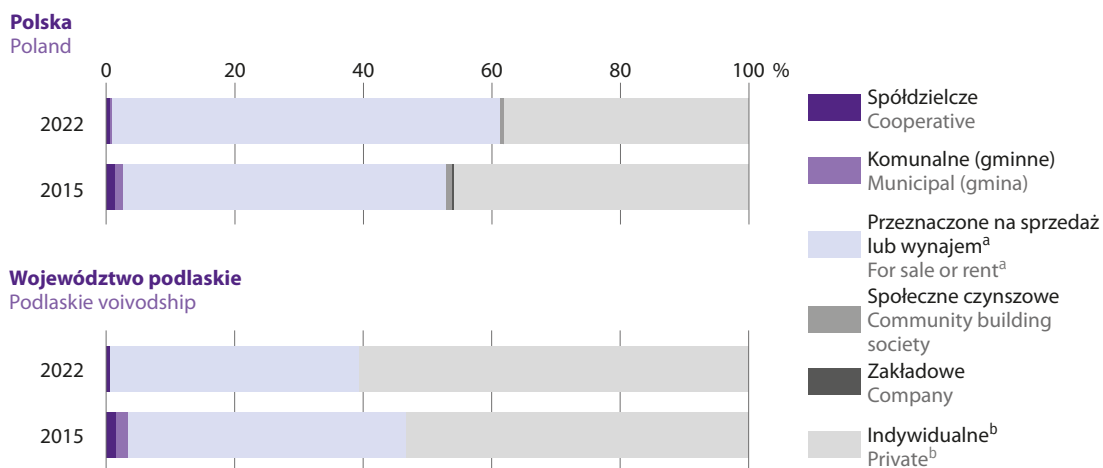
**Wykres 66. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania
2015=100**

Chart 66. Indices of the number of dwellings completed
2015=100

W 2022 r. w województwie podlaskim strukturę mieszkań według form budownictwa zdominowały mieszkania wybudowane z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem (60,7% ogółu) oraz zrealizowane przez inwestorów indywidualnych (38,7%). Podobnie sytuacja kształtowała się w 2021 r. i 2015 r., w których wymienione formy budownictwa stanowiły łącznie odpowiednio 96,3% oraz 96,5% ogółu mieszkań oddanych do eksploatacji. Pozostałe formy budownictwa mieszkaniowego, tj. spółdzielcze, komunalne, zakładowe oraz społeczne czynszowe, na przestrzeni ostatnich siedmiu lat stanowiły niewielki odsetek całkowitej liczby lokali mieszkalnych oddanych do użytkowania.

Wykres 67. Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa
Chart 67. Structure of dwellings completed by construction forms

a W 2022 r. łącznie z budownictwem osób fizycznych przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem w celu osiągnięcia zysku. b W 2022 r. realizowane na użytek własny inwestora.

a In 2022 including construction realized by natural persons designed for sale and rent in order to achieve a profit. b In 2022 realized for the own use of the investor.

Łączna powierzchnia mieszkań zrealizowanych w 2022 r. w Podlaskiem wyniosła 641,2 tys. m² (w Polsce – 22025,1 tys. m²), tj. o 9,4% mniej niż przed rokiem, zaś o 34,0% więcej niż w 2015 r.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

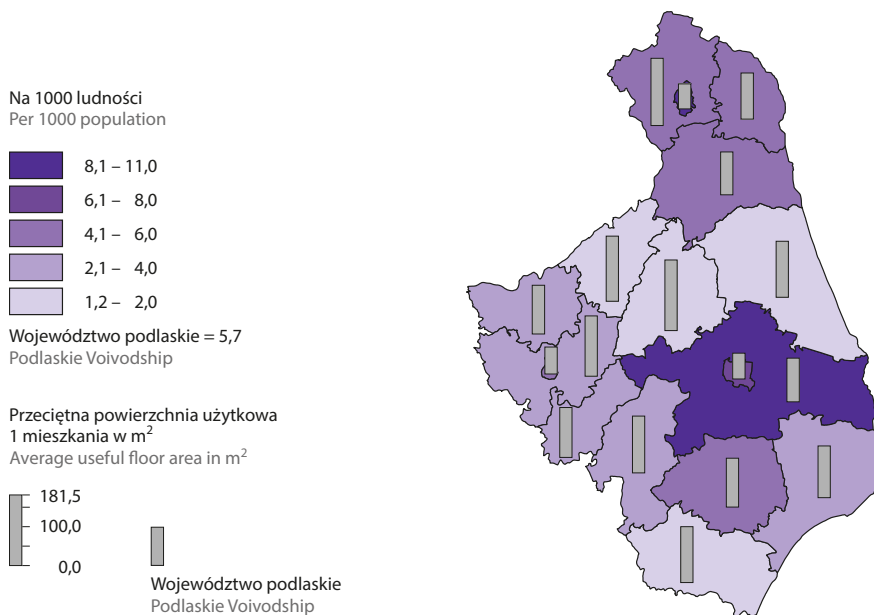
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w Podlaskiem w analizowanym roku kształtowała się na poziomie 98,2 m² i była o 5,9 m² wyższa niż w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się o 6,7 m², zmniejszyła się natomiast w odniesieniu do 2015 r. – o 2,3 m². Mieszkania o największej przeciętnej powierzchni użytkowej zrealizowano w gminie wiejskiej Kobylin-Borzymy (444,0 m²) w indywidualnej formie budownictwa, najmniejsze zaś – w gminie miejskiej Sejny (48,7 m²) w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem.

Średnia powierzchnia mieszkań zrealizowanych na terenach wiejskich była ponad 1,5-krotnie wyższa niż w miastach (w 2022 r. wyniosła odpowiednio 132,2 m² i 76,4 m²), a różnica ta była najbardziej znacząca w odniesieniu do mieszkań wybudowanych z przeznaczeniem na sprzedaż bądź wynajem.

Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu wśród lokali oddanych do użytkowania na przestrzeni lat 2015–2022 w województwie podlaskim podlegała wahaniom przy czym w 2015 r. wyniosła 4,2, a w 2022 r. – 4,1. W kraju natomiast wykazywała tendencję spadkową do 2020 r., w którym osiągnęła poziom 3,8, a następnie nieznacznie wzrosła osiągając 3,9 w latach 2021 i 2022. Mieszkania o większej liczbie izb częściej były realizowane na terenach wiejskich. W regionie najwyższe wartości tego wskaźnika zaobserwowano

w gminach wiejskich Kobylin-Borzymy i Wąsosz (po 8,0) oraz Sokoły (7,1), natomiast najniższe – w miastach Suwałki i Białystok oraz gminie miejskiej Sejny (po 3,0).

Mapa 43. Mieszkania oddane do użytkowania w 2022 r.
Map 43. Dwellings completed in 2022

Wynikiem przeliczenia liczby mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności jest wskaźnik nasilenia budownictwa mieszkaniowego. W województwie podlaskim i w Polsce w latach 2015–2021 cechował się on tendencją wzrostową. W 2022 r. w Podlaskiem wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 5,7 i był niższy o 0,6 od zanotowanego w kraju. Jego wartość w województwie spadła o 1,0 w odniesieniu do poprzedniego roku, natomiast w stosunku do 2015 r. wzrosła o 1,7. Najwyższe wartości wskaźnika nasilenia budownictwa mieszkaniowego w 2022 r. w regionie zaobserwowano w powiecie białostockim (11,0), mieście Suwałki (9,8) i mieście Białystok (6,8), najniższe zaś – w powiatach: grajewskim (1,2), monieckim (1,4) oraz siemiatyckim (1,5).

W województwie podlaskim w 2022 r. wydano pozwolenia na budowę lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym 7260 mieszkań, co stanowiło 2,4% ich ogólnej liczby w kraju. Oznacza to spadek o 30,5% w porównaniu z rokiem poprzednim, ale wzrost o 33,1% w odniesieniu do 2015 r.

W omawianym roku większość pozwoleń na budowę mieszkań lub zgłoszeń z projektem budowlanym dotyczyło inwestycji przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem (59,4% ogólnej ich liczby). Mniej liczną grupę stanowiły budynki mieszkalne realizowane na potrzeby własne inwestorów (36,9%). Udziały kolejnych form budownictwa mieszkaniowego, tj.: komunalnego, spółdzielczego i zakładowego wyniosły odpowiednio 2,4% oraz po 0,6%.

Mniejszą niż w 2021 r. liczbę lokali mieszkalnych, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym zaobserwowano w 12 powiatach, w tym w miastach Suwałki (o 85,5%) i Białystok (o 63,8%) oraz powiecie grajewskim (o 62,9%). Większą niż w poprzednim roku liczbę mieszkań, na realizację których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym odnotowano w 5 powiatach województwa, przy czym najwyższy wzrost miał miejsce w powiecie wysokomazowieckim (2,5-krotny) i sejneńskim (ponad 2-krotny).

W Podlaskiem w 2022 r. liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto wyniosła 5304, co stanowiło 2,6% ich łącznej liczby w Polsce. W analizowanym okresie inwestorzy rozpoczęli realizację mniejszej o 36,7% liczby mieszkań w porównaniu z 2021 r., ale o 11,8% większej w odniesieniu do 2015 r.

W 2022 r. w województwie podlaskim najwięcej mieszkań, których budowę rozpoczęto zanotowano w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem – 2935 (55,3% ich ogólnej liczby) oraz w budownictwie indywidualnym – 2363 (44,6%). Pozostałe mieszkania, których realizację rozpoczęto w tym okresie to mieszkania komunalne – 6 (0,1% ogółu).

Znaczny spadek zanotowano natomiast w mieście Suwałki (o 88,1%) oraz powiecie grajewskim (o 75,9%). W odniesieniu do 2021 r. wzrost liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto stwierdzono w 3 powiatach województwa, tj.: sejneńskim (ponad 2,5-krotny), augustowskim (2,5-krotny) oraz kolneńskim (o 27,0%).

Rynek wewnętrzny

Internal market

W 2022 r., podobnie jak przed rokiem, zanotowano wzrost zarówno sprzedaży detalicznej, jak i hurtowej towarów w odniesieniu do poprzedniego roku.

Dane zarówno o **sprzedaży detalicznej**, jak i **hurtowej** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, opracowane zostały na podstawie danych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

Wartość sprzedaży detalicznej towarów (w cenach bieżących) zrealizowanej przez jednostki handlowe i niehandlowe w 2022 r. była wyższa w odniesieniu do roku poprzedniego i 2015 odpowiednio o 4,1% i 45,9%. W skali kraju w analizowanym okresie sprzedaż detaliczna towarów zwiększyła się o 19,9% w porównaniu z zanotowaną w poprzednim roku i o 70,5% w odniesieniu do 2015 r. W 2021 r. także zanotowano wzrost sprzedaży detalicznej w stosunku do poprzedniego roku zarówno w województwie podlaskim (o 21,2%), jak i w Polsce (o 12,9%).

Dane o **sprzedaży detalicznej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż towarów własnych i komisowych (nowych i używanych), dokonywaną w punktach sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. sklepy, magazyny) w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców.

W 2022 r. w województwie podlaskim najwyższy udział w sprzedaży detalicznej ogółem miały przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż żywności, napojów i wyrobów tytoniowych (33,1%), zgrupowane w kategorii „pozostałe” (21,4%), zajmujące się sprzedażą paliw stałych, ciekłych i gazowych (10,5%) oraz pojazdów samochodowych, motocykli, części (10,1%).

Tablica 40. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów^a (ceny bieżące)
Table 40. Indices of retail sales of goods^a (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	
	województwo podlaskie Podlaskie Voivodship			Polska Poland	
	rok poprzedni = 100 previous year = 100				
Ogółem Total	99,8	99,5	121,2	104,1	119,9
w tym: of which:					
Pojazdy samochodowe, motocykle, części Motor vehicles, motorcycles, parts	123,7	86,0	126,8	106,6	98,2
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe Solid, liquid and gaseous fuels	80,6	87,4	129,0	101,5	135,9
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe Food, beverages and tobacco products	100,4	105,1	103,6	109,4	118,9
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach Other retail sale in non-specialized stores	107,0	121,2	123,8	165,9	.
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny Pharmaceuticals, cosmetics, orthopedic equipment	117,0	95,7	122,1	99,8	117,9
Tekstylia, odzież, obuwie Textiles, clothing, footwear	110,4	80,9	98,6	153,0	128,5
Meble, RTV, AGD Furniture, radio, TV and household appliances	85,9	73,1	139,0	125,6	109,9
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach Newspapers, books, other sale in specialized stores	87,0	82,7	109,0	135,2	112,1
Pozostałe Others	98,3	104,4	132,8	91,9	120,9

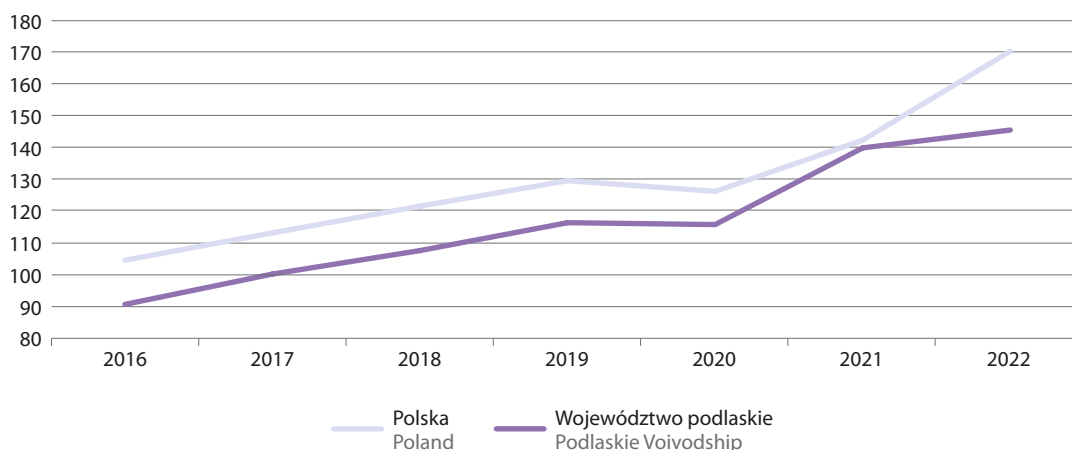
a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym stanem organizacyjnym. Kształtowanie się dynamiki sprzedaży detalicznej wynika m.in. ze zmiany zarówno przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa, jak i zmian organizacyjnych.

a Groups of enterprises were created on the basis of the Polish Classification of Activities (PKD 2007), and a given enterprise is included to a specific category by predominating kind of activity and according to its present organizational status. The dynamic of the retail sales result from, among others, change both in the predominating kind of activity of the enterprise and in its organization.

W omawianym roku wśród grup o znaczącym udziale w ogólnej wartości sprzedaży wzrost w odniesieniu do 2021 r. zanotowano m.in. w jednostkach handlujących żywnością, napojami i wyrobami tytoniowymi (o 9,4%), w przedsiębiorstwach zajmujących się sprzedażą pojazdów samochodowych, motocykli, części (o 6,6%) oraz prowadzących sprzedaż paliw stałych, ciekłych i gazowych (o 1,5%), natomiast spadek wystąpił w jednostkach zgrupowanych w kategorii „pozostałe” (o 8,1%).

**Wykres 68. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)
2015=100**

Chart 68. Indices of retail sales of goods (current prices)
2015=100

Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych lub użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstw handlowych zaliczanych do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

W 2022 r. w województwie podlaskim wartość sprzedaży hurtowej towarów (w cenach bieżących) w jednostkach handlowych zwiększyła się o 23,7% w odniesieniu do poziomu zanotowanego przed rokiem i ponad 2-krotnie w porównaniu z 2015 r. (w tym w przedsiębiorstwach hurtowych odnotowano wzrost odpowiednio o 29,7% i ponad 2-krotny). W 2021 r. sprzedaż hurtowa wzrosła w stosunku do poprzedniego roku o 29,3% w jednostkach handlowych i o 34,3% w przedsiębiorstwach hurtowych. W 2022 r. w skali kraju sprzedaż hurtowa w jednostkach handlowych była o 35,9% wyższa niż rok wcześniej (w tym zrealizowana przez przedsiębiorstwa hurtowe – o 39,3% wyższa). Wśród grup dominujących w regionie w skali roku najbardziej wzrosła sprzedaż hurtowa produktów rolnych i żywych zwierząt (ponad 5-krotnie) oraz żywności (o 31,0%), natomiast największy spadek odnotowano w sprzedaży hurtowej wyrobów tytoniowych (o 10,5%).

Transport

Transport

W końcu 2021 r. ponad połowę dróg publicznych stanowiły drogi o nawierzchni twardej, z czego 92,1% to drogi o nawierzchni twardej ulepszonej, których długość zwiększyła się w ciągu roku.

Długość dróg ekspresowych w końcu 2021 r. była większa niż przed rokiem.

W analizowanym roku znacznie zwiększyła się długość dróg dla rowerów.

W końcu grudnia 2021 r. zwiększyła się wielkość taboru komunikacji miejskiej w ujęciu rocznym, przy jednoczesnym spadku długości linii oraz wzroście liczby miejsc oferowanych pasażerom w autobusach.

Liczba i długość krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej w końcu 2021 r. była mniejsza niż rok wcześniej, natomiast w dniu 31 grudnia 2021 r. nie funkcjonowała żadna międzynarodowa regularna linia komunikacji autobusowej.

Długość linii kolejowych uległa niewielkiemu zwiększeniu w porównaniu z poprzednim rokiem.

Rozwój sieci transportowej wpływa na rozwój przemysłu i miast, jak również warunkuje przemieszczanie towarów oraz ludności na każdym poziomie podziału terytorialnego.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2021 r., długość sieci dróg publicznych w województwie podlaskim wynosiła 27390,7 km, co stanowiło 6,4% ogółu dróg publicznych w Polsce. Oznacza to przyrost długości tych dróg w województwie w porównaniu z zanotowaną w końcu 2020 r. (o 0,9%) i w końcu 2015 r. (o 3,0%). Ponad połowę (52,9% ogółu) dróg publicznych w Podlaskiem w końcu grudnia 2021 r. stanowiły drogi o nawierzchni twardej, z czego 92,1% było drogami o nawierzchni twardej ulepszonej.

**Tablica 41. Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 41. Public roads by types of surface
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
	w km		in km	
Ogółem Total	26596,5	26818,0	27155,6	27390,7
O nawierzchni twardej Hard surface	12924,6	13736,0	14232,2	14499,6
w tym ulepszonej of which improved	11841,0	12738,6	13028,5	13346,9
O nawierzchni gruntowej Unsurfaced	13671,9	13082,0	12923,4	12891,1

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.
Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

Drogi krajowe i wojewódzkie znajdujące się na obszarze województwa podlaskiego, charakteryzują się nawierzchnią twardą ulepszoną. W końcu grudnia 2021 r. w regionie odnotowano 1024,5 km dróg krajowych (o 32,9 km więcej niż rok wcześniej i o 32,8 km więcej niż 6 lat wcześniej) oraz 1389,5 km dróg wojewódzkich (wzrost w skali roku i na przestrzeni 6 lat wyniósł odpowiednio 14,1 km i 107,3 km).

Drogi publiczne to drogi zaliczone na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1693) do jednej z kategorii dróg, z których może korzystać każdy, zgodnie z ich przeznaczeniem. Ze względu na funkcje w sieci drogowej, dzielą się na następujące kategorie: drogi krajowe, drogi wojewódzkie, drogi powiatowe oraz drogi gminne.

W końcu analizowanego roku drogi powiatowe w Podlaskiem osiągnęły długość 7646,4 km i stanowiły 6,1% sieci dróg tego typu w kraju. Ich długość w odniesieniu do stanu w końcu 2020 r. zwiększyła się o 21,1 km, natomiast zmniejszyła o 150,5 km w porównaniu z końcem 2015 r. W końcu 2021 r. 88,3% dróg powiatowych w województwie miało nawierzchnię twardą, z czego 91,5% – twardą ulepszoną.

Najdłuższą sieć dróg, zarówno w województwie podlaskim jak i w kraju, stanowiły drogi gminne. Ich udział w długości dróg publicznych w końcu grudnia 2021 r. w województwie wynosił 63,3%, w Polsce zaś – 59,7%. W końcu analizowanego roku w Podlaskiem długość dróg gminnych wynosiła 17330,3 km (w kraju – 256535,9 km), co oznacza wzrost ich długości zarówno w porównaniu z zanotowaną przed rokiem (o 1,0%), jak i ze stanem odnotowanym w końcu 2015 r. (o 4,9%).

**Tablica 42. Drogi publiczne o twardej nawierzchni
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 42. Hard surface public roads
As of 31 December

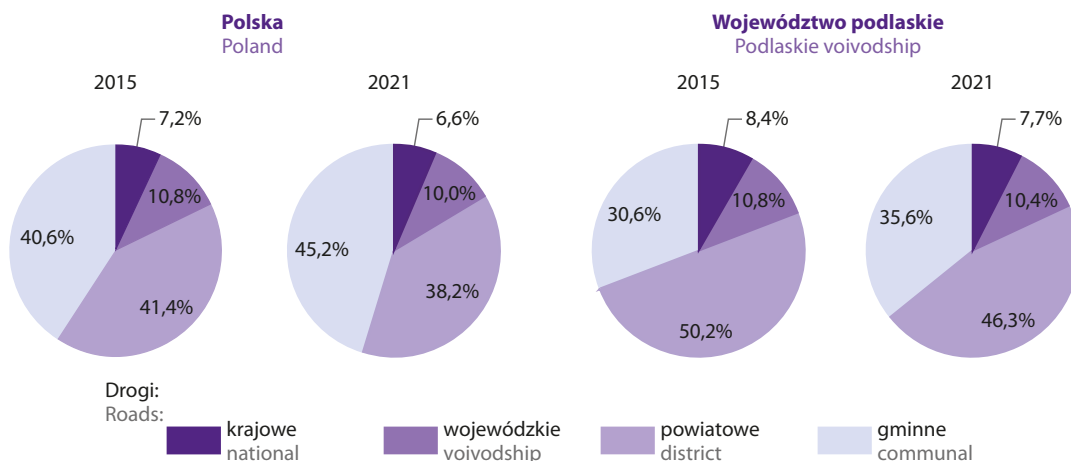
Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
	w km		in km	
Ogółem Total	12924,6	13736,0	14232,2	14499,6
na 100 km ² per 100 km ²	64,0	68,0	70,5	71,8
Z liczby ogółem: Of total number:				
o nawierzchni ulepszonej with improved surface	11841,0	12738,6	13028,5	13346,9
ekspresowe expressways	45,9	103,0	109,6	162,9

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.
Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

Na przestrzeni lat 2015–2021 w województwie zdecydowana większość dróg gminnych charakteryzowała się nawierzchnią gruntową, przy czym obserwowano powolny spadek jej udziału na rzecz dróg o nawierzchni twardej. W końcu 2021 r. w Podlaskiem drogi gminne o nawierzchni gruntowej stanowiły 69,2% ogółu dróg gminnych publicznych, co oznacza spadek o 0,7 p. proc. w stosunku do udziału zanotowanego w końcu 2020 r. oraz o 7,1 p. proc. w odniesieniu do stanu w końcu grudnia 2015 r.

**Wykres 69. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 69. Structure of hard surface public roads
As of 31 December

W ostatnich latach zaobserwowano wzrost długości dróg ekspresowych w województwie podlaskim. W końcu 2021 r. długość tych dróg wynosiła 162,9 km (w Polsce – 2794,9 km) i w porównaniu z zanotowaną rok wcześniej i w końcu 2015 r. zwiększyła się odpowiednio o 48,6% oraz ponad 3-krotnie.

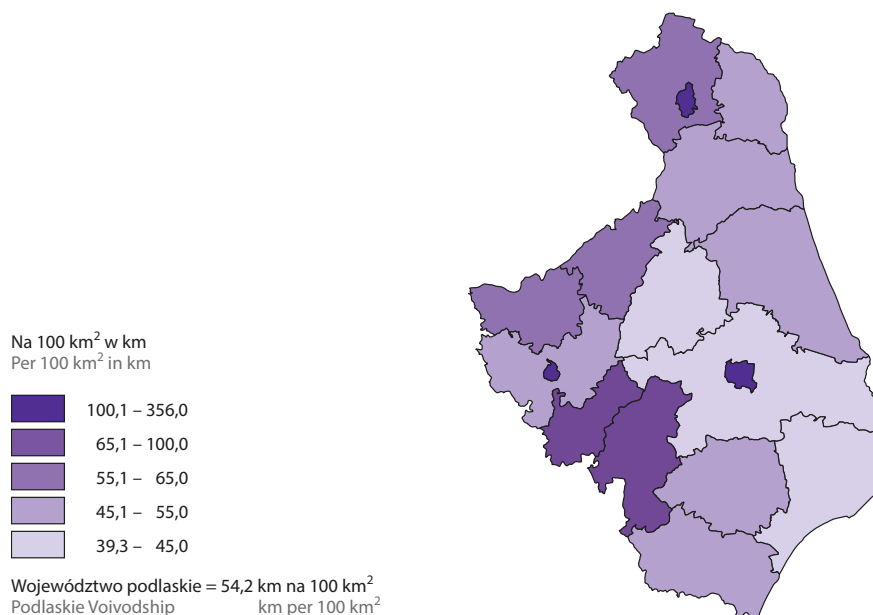
W Podlaskiem w końcu analizowanego roku wskaźnik gęstości dróg krajowych o nawierzchni twardej wynosił 5,1 km na 100 km² (w Polsce – 6,2 km na 100 km²), czyli wzrósł o 0,2 km na 100 km² zarówno w stosunku do zanotowanego w końcu 2020 r., jak i 2015 r.

Według stanu w końcu grudnia 2021 r., na 100 km² powierzchni województwa podlaskiego przypadało 6,9 km dróg wojewódzkich o nawierzchni twardej (9,4 km na 100 km² w kraju). Oznacza to, że wartość tego wskaźnika w porównaniu z zanotowaną rok wcześniej oraz w odniesieniu do stanu w końcu 2015 r. zwiększyła się odpowiednio o 0,1 km na 100 km² i 0,5 km na 100 km².

Wskaźnik dróg gminnych i powiatowych o nawierzchni twardej w Podlaskiem w końcu 2021 r. wynosił 59,9 km na 100 km² (w Polsce – 85,3 km na 100 km²), co oznacza wzrost jego poziomu w stosunku do stanu w końcu 2020 r. i 2015 r. odpowiednio o 1,1 km na 100 km² oraz o 7,1 km na 100 km².

**Mapa 44. Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2021 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 44. Improved hard surface communal and district roads in 2021
As of 31 December

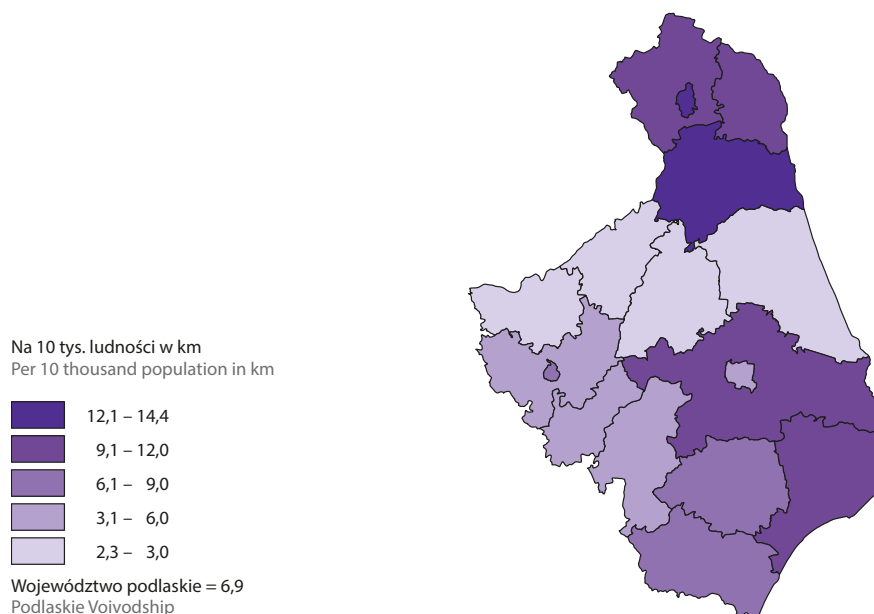
Długość dróg ekspresowych przypadająca na 1000 km² w Podlaskiem w końcu analizowanego roku wynosiła 8,1 km (w kraju – 14,6 km) i była to wartość wyższa o 2,7 km od zaobserwowanej w końcu poprzedniego roku oraz o 5,8 km od odnotowanej 6 lat wcześniej.

W województwie podlaskim w końcu 2021 r. udział dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni gruntowej w ogólnej długości tych dróg wynosił 51,6% (w Polsce – 30,0%) i był niższy od zanotowanego w końcu 2020 r. i 2015 r. odpowiednio o 0,5 p. proc. oraz o 4,6 p. proc. W końcu analizowanego roku najwyższy udział dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni gruntowej w łącznej długości tych dróg zaobserwowano w powiatach: sejneńskim (68,0%), monieckim (64,6%) oraz bielskim (63,3%), najniższy zaś – w miastach: Łomża (7,1%), Białystok (8,3%) i Suwałki (11,7%).

Według stanu w dniu 31 grudnia 2021 r., długość dróg dla rowerów w województwie podlaskim wynosiła 786,9 km, co stanowiło 4,3% ich ogólnej długości w Polsce. Oznacza to wzrost ich długości zarówno w porównaniu z zanotowaną przed rokiem (o 55,0 km), jak i ze stanem odnotowanym w końcu 2015 r. (o 333,1 km). W końcu analizowanego roku wskaźnik gęstości dróg dla rowerów na 100 km² w Podlaskiem wynosił 3,9 km (w kraju – 5,9 km) i był on wyższy o 0,3 km niż w końcu 2020 r. oraz o 1,7 km od odnotowanego 6 lat wcześniej. Na przestrzeni lat 2015–2021 w województwie podlaskim obserwowano wzrost długości dróg dla rowerów w przeliczeniu na 10 tys. ludności. W końcu 2021 r. wartość tego wskaźnika wynosiła 6,9 km i była większa o 0,5 km niż przed rokiem i o 3,0 km niż w końcu 2015 r.

**Mapa 45. Drogi dla rowerów w 2021 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 45. Bicycle lanes in 2021
As of 31 December

W końcu omawianego roku najwięcej dróg dla rowerów odnotowano w mieście Białystok – 162,8 km, powiecie białostockim – 145,1 km oraz w mieście Suwałki – 98,8 km. W odniesieniu do 31 grudnia 2015 r. największy wzrost długości dróg dla rowerów zaobserwowano w powiecie białostockim – o 85,9 km oraz w miastach Białystok i Suwałki – odpowiednio o 52,8 km i 40,9 km.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2021 r., komunikacja miejska w województwie podlaskim realizowana była wyłącznie na liniach autobusowych, których ogólna długość wynosiła 1487,3 km (w Polsce – 59776,3 km), w tym na terenach wiejskich – 411,9 km. W końcu 2021 r. w Podlaskiem, w porównaniu ze stanem zaobserwowanym rok wcześniej, długość linii autobusowych zmniejszyła się o 3,3%, natomiast w odniesieniu do stanu w końcu 2015 r. – wzrosła o 24,3%.

W końcu grudnia analizowanego roku wielkość taboru komunikacji miejskiej wzrosła w stosunku do znotowanej rok wcześniej, jak i w porównaniu ze stanem z końca 2015 r. odpowiednio o 5,1% i 9,3%. Liczba miejsc oferowanych pasażerom w autobusach komunikacji miejskiej na przestrzeni ostatnich lat ulegała wahaniom, a w końcu 2021 r. osiągnęła poziom 43770 szt., co oznacza zwiększenie ich ilości w stosunku do stanu w końcu 2020 r. i 2015 r. odpowiednio o 2,5% i 1,5%.

**Tablica 43. Komunikacja miejska^a
Stan w dniu 31 grudnia**Table 43. Urban transport^a
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Długość linii komunikacji miejskiej – linii autobusowych w km Length of urban transport lines – bus lines in km	1196,5	1547,0	1537,5	1487,3
Tabor autobusowy: Fleet of buses:				
w sztukach in units	355	369	369	388
liczba miejsc number of seats in	43108	42811	42692	43770
w tym przystosowany do przewozu osób niepełnosprawnych: of which adjusted to carrying the disabled persons:				
w sztukach in units	325	353	356	378
liczba miejsc number of seats	37651	41142	41422	42698
Przewozy pasażerów ^b (w ciągu roku): Transport of passengers ^b (during the year):				
w milionach in millions	108,9	96,6	41,4	61,5
na 1 mieszkańca per capita	91,5	81,9	35,2	53,3

a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Dane szacunkowe.
a Data concern entities and urban transport enterprises, employing more than 9 persons. b Estimated data.

W latach 2015–2021 przeważająca część autobusów komunikacji miejskiej w Podlaskim była przystosowana do przewozu osób niepełnosprawnych, przy czym ich udział w taborze cechował się tendencją wzrostową. Według stanu w końcu 2021 r., odsetek autobusów komunikacji miejskiej ułatwiających przemieszczanie się osobom z niepełnosprawnościami wyniósł 97,4% ogółu taboru i był o 0,9 p. proc. wyższy niż przed rokiem i o 5,9 p. proc. wyższy niż w końcu 2015 r.

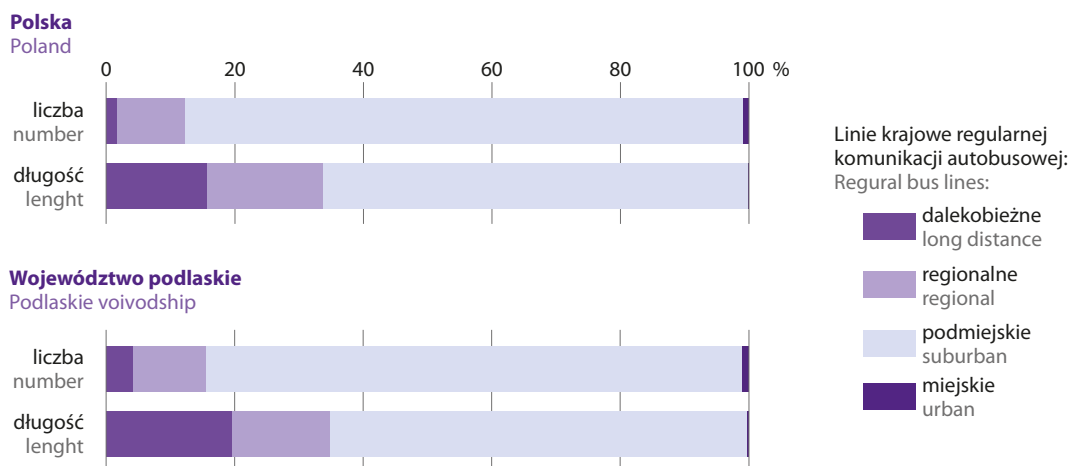
Komunikacją miejską w województwie podlaskim w 2021 r. przewieziono 61,5 mln pasażerów (w Polsce – łącznie 2500,9 mln), tj. o 20,1 mln osób więcej niż w 2020 r., ale o 47,4 mln osób mniej w porównaniu z 2015 r.

Na przestrzeni lat 2015–2021 liczba i długość krajowych oraz międzynarodowych linii regularnej komunikacji autobusowej charakteryzowały się tendencją malejącą, zarówno w województwie podlaskim jak i w Polsce. W końcu 2021 r. w Podlaskim w regularnej komunikacji autobusowej krajowej w odniesieniu do stanu z końca 2020 r. odnotowano spadek liczby linii komunikacyjnych o 29,0% (z 513 do 364) oraz zmniejszenie ich długości o 8,5% (z 29,6 tys. km do 27,1 tys. km). W porównaniu ze stanem w końcu 2015 r. liczba tych linii komunikacyjnych spadła o 41,4%, a ich długość uległa skróceniu o 30,2%. W końcu 2021 r. w ogólnej liczbie linii krajowych w województwie dominowały linie podmiejskie, stanowiąc 83,2% ogółu.

Według stanu w końcu 2021 r., podobnie jak przed rokiem, w Podlaskim nie realizowano przewozów międzynarodową regularną komunikacją autobusową, podczas gdy w końcu 2015 r. funkcjonowało 7 linii komunikacyjnych tego rodzaju o łącznej długości 7364 km.

Wykres 70. Struktura krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej w 2021 r. Stan w dniu 31 grudnia

Chart 70. Structure of national lines of scheduled bus transport in 2021 As of 31 December

Długość linii kolejowych eksploatowanych w województwie podlaskim w końcu 2021 r. wynosiła 759 km, co stanowiło 3,9% ich długości w kraju. W porównaniu ze stanem w końcu 2020 r. i 2015 r. długość omawianych linii kolejowych zwiększyła się odpowiednio o 2,0 km i 105,0 km.

W regionie w dniu 31 grudnia 2021 r. gęstość sieci kolejowej wynosiła 3,8 km na 100 km² (w Polsce – 6,2 km na 100 km²) i była wyższa w odniesieniu do stanu w końcu 2020 r. i 2015 r. odpowiednio o 0,1 km na 100 km² i o 0,6 km na 100 km².

W omawianym roku w Polsce koleją przewieziono 244,9 mln pasażerów, tj. o 17,4% więcej niż w 2020 r. Oznacza to, że odsetek osób korzystających z transportu kolejowego w województwie podlaskim wśród ogółu pasażerów linii kolejowych w kraju ukształtował się na poziomie 0,7% i w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszył się o 0,1 p. proc., natomiast w odniesieniu do 2015 r. zwiększył się o 0,1 p. proc.

Energia Energy

Na przestrzeni lat 2015–2021 moc zainstalowana i moc osiągalna w elektrowniach cechowały się tendencją wzrostową.

W 2021 r. zanotowano wzrost produkcji energii elektrycznej ogółem w ujęciu rocznym, przy jednoczesnym wzroście produkcji energii elektrycznej z odnawialnych nośników energii.

Liczba odbiorców energii elektrycznej w gospodarstwach domowych od 2015 r. systematycznie rosła.

Wielkość zużycia energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2020 r., podobnie jak przed rokiem, zwiększyła się w skali roku zarówno w miastach, jak i na terenach wiejskich.

W latach 2015–2021 zarówno w województwie podlaskim, jak i w Polsce obserwowano przyrost mocy zainstalowanej w elektrowniach. W 2021 r. w Podlaskiem osiągnęła ona wartość 824,7 MW (w kraju – 55996,1 MW), co oznacza zwiększenie poziomu mocy o 29,6% w stosunku do roku poprzedniego oraz o 84,7% w porównaniu z 2015 r. (w Polsce wzrost mocy zainstalowanej wyniósł odpowiednio 8,1% i 38,8%). Średnioroczne tempo wzrostu mocy zainstalowanej w elektrowniach w województwie podlaskim w omawianym czasie wyniosło 6,3% (w kraju – 3,3%).

W analizowanym okresie podobnie sytuacja kształtowała się w odniesieniu do mocy osiągalnej w elektrowniach – odnotowywano z roku na rok jej przyrost w województwie i w kraju. W Podlaskiem w 2021 r. moc osiągalna zainstalowanych urządzeń prądotwórczych wyniosła 776,9 MW (w kraju – 53115,2 MW) i była wyższa od zanotowanej w latach 2020 i 2015 odpowiednio o 32,1% i prawie 2-krotnie (w Polsce wzrosła odpowiednio o 6,8% i 33,0%). Średnioroczne tempo wzrostu mocy osiągalnej w województwie wyniosło 6,9%, a w kraju – 2,9%.

Ilość energii wyprodukowanej w województwie podlaskim w 2021 r. wyniosła 1445,6 GWh, co stanowiło 0,8% jej łącznego wytworzenia w Polsce. Oznacza to wzrost produkcji energii w regionie w porównaniu z 2020 r. (o 10,2%), jak i w odniesieniu do 2015 r. (o 19,1%).

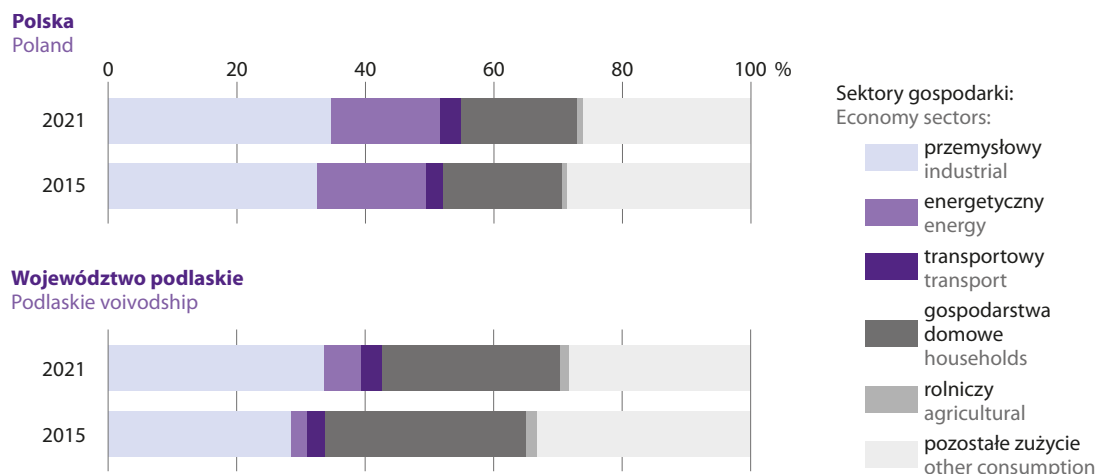
Większość energii elektrycznej w Podlaskiem w 2021 r. pozyskano ze źródeł odnawialnych (73,9% ogółu), natomiast w kraju ich udział w całkowitej produkcji ukształtował się na dużo niższym poziomie (17,0% ogółu). W porównaniu z rokiem poprzednim w województwie ilość wytworzonej energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii zwiększyła się o 2,0% (w Polsce o 7,9%), a w odniesieniu do 2015 r. wzrosła o 25,6% (w kraju – o 34,3%).

Ilość energii elektrycznej wytwarzanej co roku w województwie na przestrzeni ostatnich sześciu lat nie była wystarczająca do pokrycia całkowitego zapotrzebowania. W analizowanych latach w Podlaskiem stosunek produkcji energii elektrycznej do jej zużycia oscylował w granicach od 42,7% do 42,1%.

Informacje o liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej dotyczą gospodarstw domowych oraz gospodarstw zbiorowego zamieszkania, które opłacają rachunki za zużycie energii elektrycznej według stawek grupy taryfowej „gospodarstwa domowe”. Dane o zużyciu energii elektrycznej ustala się na podstawie wpłat zaliczkowych dokonanych przez odbiorców.

Wykres 71. Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki

Chart 71. Structure of electricity consumption by economy sectors

W 2021 r. w województwie podlaskim zużyto 3,4 tys. GWh energii elektrycznej, co stanowiło 2,0% jej ogólnego zużycia w Polsce. Oznacza to wzrost wykorzystania energii w stosunku do lat 2020 i 2015 odpowiednio o 5,0% i 20,7% (w kraju – o 5,5% i 10,5%). W 2021 r. sektorem gospodarki o największym udziale zużycia energii był przemysł zarówno w województwie (33,4% ogółu), jak i w Polsce (34,6% ogółu). Najwyższy zaobserwowany wzrost zużycia energii elektrycznej w województwie podlaskim w 2021 r., w porównaniu z 2015 r., dotyczył sektora energetycznego (prawie 3-krotny).

Liczba odbiorców energii elektrycznej w gospodarstwach domowych od 2015 r. systematycznie rosła i w 2021 r. osiągnęła poziom 498,9 tys., co stanowiło 3,1% ich łącznej liczby w kraju. Odbiorców energii elektrycznej w Podlaskiem w końcu 2021 r. było więcej niż rok i 6 lat wcześniej odpowiednio o 0,6% i 6,2% (w Polsce liczba odbiorców wzrosła odpowiednio o 1,2% oraz 10,5%). W miastach województwa w końcu 2021 r. odnotowano wzrost liczby odbiorców energii elektrycznej w skali roku o 1,3% do poziomu 304,6 tys., natomiast na obszarach wiejskich zaobserwowano niewielki spadek – o 0,3% do poziomu 194,3 tys.

Tablica 44. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych

Table 44. Consumers and consumption of electricity in households

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Odbiorcy (stan w dniu 31 grudnia) w tys. Consumers (as of 31 December) in thousands	469,8	490,3	496,1	498,9
miasta urban areas	277,8	295,8	301,2	304,6
wieś rural areas	192,0	194,5	194,9	194,3
Zużycie (w ciągu roku): Consumption (during the year):				
w GWh in GWh	894,6	937,7	965,2	974,5
miasta urban areas	454,1	461,3	479,3	484,6
wieś rural areas	440,5	476,4	485,9	489,9
na odbiorcę ^a w kWh per consumer ^a in kWh	1904,2	1912,4	1945,4	1953,1
miasta urban areas	1634,9	1559,4	1591,4	1590,8
wieś rural areas	2293,7	2449,3	2492,4	2521,1

a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 grudnia.

Źródło: dane Ministerstwa Klimatu i Środowiska.

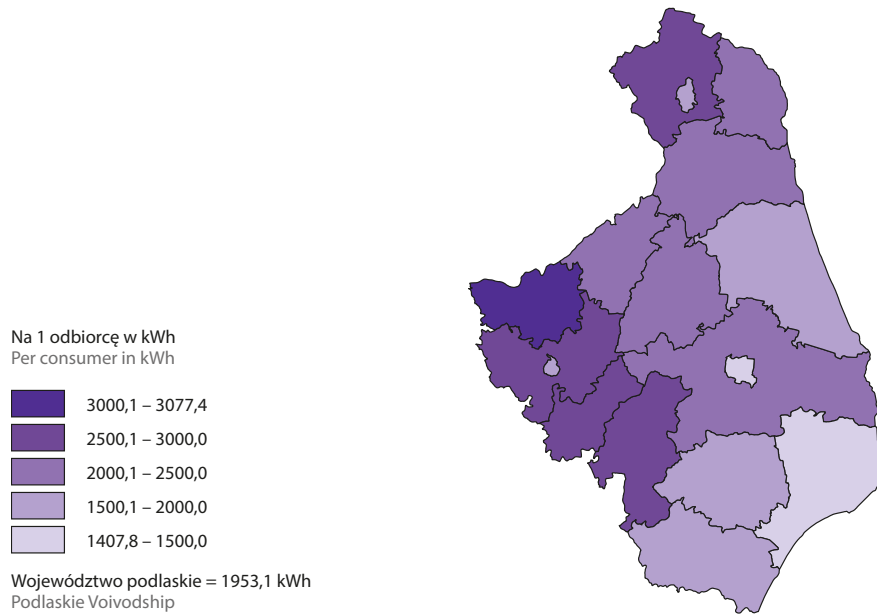
a The number of consumers as of 31 December was used in calculations.

Source: data of the Ministry of Climate and Environment.

W województwie podlaskim w 2021 r. zużycie energii elektrycznej przez gospodarstwa domowe wyniosło 974,5 GWh, co stanowiło 3,1% ogólnego jej zużycia w Polsce. W odniesieniu do roku poprzedniego, jak i 2015 r. oznacza to wzrost konsumpcji energii elektrycznej w Podlaskiem odpowiednio o 1,0% i 8,9% (w kraju wzrost zużycia energii wyniósł odpowiednio 0,4% i 11,8%). W 2021 r. w województwie podlaskim, w porównaniu z rokiem poprzednim, zaobserwowano wzrost wykorzystania energii elektrycznej zarówno w miastach (o 1,1% do poziomu 484,6 GWh), jak i na terenach wiejskich (o 0,8% do poziomu 489,9 GWh).

Zużycie energii elektrycznej na jednego mieszkańca w Podlaskiem w 2021 r. ukształtowało się na poziomie 845,2 kWh i było nieznacznie wyższe od zanotowanego w kraju, gdzie wyniosło 833,3 kWh. Uwzględniając podział na miasta i wieś, wyższe wartości tego wskaźnika w województwie w latach 2015–2021 notowano na obszarach wiejskich, przy czym poziom zużycia energii elektrycznej w przeliczeniu na mieszkańca na terenach wiejskich wzrastał co roku, a w miastach ulegał wahaniom. W 2021 r. wskaźnik zużycia energii elektrycznej na jednego mieszkańca na wsi wyniósł 1087,4 kWh, a w miastach osiągnął poziom 689,9 kWh.

Mapa 46. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2021 r.
Map 46. Consumption of electricity in households in 2021

Rozdział 7

Chapter 7

Zarządzanie rozwojem

Development management

W latach 2015–2021 na terenie województwa podlaskiego funkcjonowało 14 powiatów, 3 miasta na prawach powiatu oraz 118 gmin (łącznie z miastami na prawach powiatu). Miasta na prawach powiatu realizują równocześnie zadania gmin oraz powiatów i sporządzają jeden budżet, dlatego też dochody i wydatki gmin podane zostały bez dochodów i wydatków gmin mających status miasta na prawach powiatu, natomiast dochody i wydatki miast na prawach powiatu przedstawiono łącznie dla części gminnej oraz powiatowej. Dane dotyczące gmin województwa podlaskiego zawarte w rozdziale dotyczą 115 gmin, wśród których 10 posiadało status gminy miejskiej, 27 – gminy miejsko-wiejskiej, a 78 – gminy wiejskiej. W latach 2015–2021 liczba jednostek na poszczególnych poziomach nie uległa zmianie.

7.1. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego

7.1. Revenue of local government units budgets

Dochody jednostek samorządu terytorialnego w województwie podlaskim w 2021 r. wzrosły w porównaniu z 2020 r. W przeliczeniu na 1 mieszkańca ukształtowały się one na nieco niższym poziomie niż średnio w Polsce.

Głównym źródłem dochodów jednostek samorządu terytorialnego były dochody własne, które w przeliczeniu na 1 mieszkańca były niższe niż średnio w kraju. Istotne źródło dochodów jednostek samorządu terytorialnego stanowiły również dotacje.

W 2021 r. jednostki samorządu terytorialnego osiągnęły dochody ogółem w wysokości 9823,8 mln zł. Były one wyższe od uzyskanych w 2020 r. i 2015 r. odpowiednio o 5,5% i 60,9% oraz stanowiły 2,9% łącznych dochodów jednostek samorządu terytorialnego z terenu całego kraju.

W analizowanym roku spośród jednostek samorządu terytorialnego w województwie podlaskim największy udział w realizacji dochodów, na poziomie 46,9%, miały gminy. Stosunkowo duży odsetek, sięgający 34,5%, stanowiły dochody miast na prawach powiatu. Udział dochodów powiatów wyniósł 11,5%, zaś województwa – 7,1%.

W 2021 r. dochody ogółem jednostek samorządu terytorialnego przypadające na 1 mieszkańca województwa podlaskiego ukształtowały się na poziomie 8521 zł (w Polsce – 8776 zł), tj. wyższym o 6,2% niż w 2020 r. oraz o 66,1% w stosunku do roku 2015. W 2021 r. najwyższą wartość analizowanego wskaźnika odnotowano w miastach na prawach powiatu – 7994 zł, w dalszej kolejności w gminach – 6322 zł, powiatach – 1549 zł oraz w województwie – 604 zł. Wśród gmin największy dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca stwierdzono w gminie wiejskiej Mielnik (12274 zł), natomiast najmniejszy – w gminie miejsko-wiejskiej Choroszcz (5105 zł). W przypadku miast na prawach powiatu były to odpowiednio: Białystok (8060 zł) Suwałki (8058zł) oraz Łomża (7602 zł). W odniesieniu do powiatów najkorzystniejsza sytuacja w tym zakresie w województwie wystąpiła w powiecie wysokomazowieckim (2143 zł), zaś najmniej korzystna – w powiecie łomżyńskim (1133 zł).

Tablica 45. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 45. Revenue of local government units budgets

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział dochodów własnych w dochodach ogółem w % share of own revenue in total revenue in %
Ogółem Total	5130,98	7551,34	8026,78	8521,04	40,4
Gminy ^a Gminas ^a	3369,00	5180,94	5750,57	6322,45	37,4
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	4538,73	7247,33	7540,78	7994,41	46,9
Powiaty Powiats	982,68	1364,70	1412,92	1549,44	34,9
Województwo Voivodship	712,09	749,77	724,73	604,09	36,8

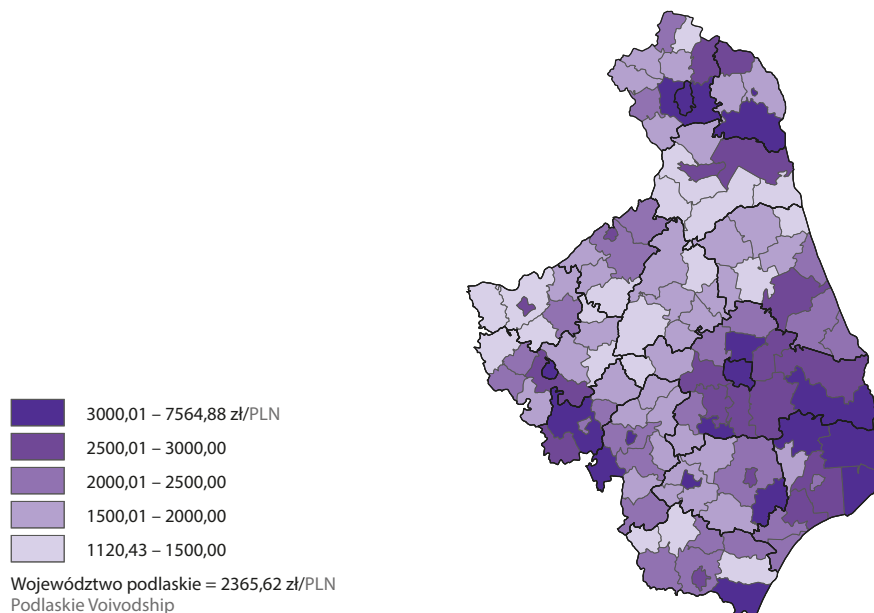
a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Na dochody ogółem jednostek samorządu terytorialnego składają się dochody własne, dotacje oraz subwencja ogólna.

Źródłami **dochodów własnych** jednostek samorządu terytorialnego są m.in.: wpływy z podatków, opłat, dochody z majątku JST, spadki, zapisy i darowizny na rzecz JST, dochody z kar pieniężnych i grzywnien określonych w odrębnych przepisach, odsetki od pożyczek udzielanych przez jednostki samorządu terytorialnego o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej, odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody JST, odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej i inne. W rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT).

Głównym źródłem dochodów w budżetach jednostek samorządu terytorialnego w województwie podlaskim były dochody własne, na które przypadało 3965,4 mln zł, tj. 40,4% dochodów ogółem (w kraju – 47,6%). Oznacza to ich wzrost o 3,4% w stosunku do 2020 r. oraz o 56,5% w porównaniu z 2015 r. Największy udział dochodów własnych w dochodach ogółem odnotowano w miastach na prawach powiatu i wyniósł on 46,9%. W gminach ukształtował się na poziomie 37,4%, w powiatach – 34,9%, zaś w województwie – 36,8%. Udział dochodów własnych w dochodach poszczególnych gmin był zróżnicowany i wahał się od 15,0% w gminie wiejskiej Przytuły do 61,6% w gminie wiejskiej Mielnik. W odniesieniu do miast na prawach powiatu dochody własne stanowiły 49,2% dochodów ogółem Białegostoku, 43,3% – Suwałk oraz 39,8% – Łomży. Wśród powiatów najwyższy ich udział zanotowano w powiecie białostockim (55,2%), a najniższy – w sejneńskim (20,1%).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody własne jednostek samorządu terytorialnego wyniosły 3440 zł (w kraju – 4175 zł) i były wyższe w odniesieniu do 2020 r. i 2015 r. odpowiednio o 4,1% i 61,5%. Analizowany wskaźnik mieścił się w przedziale od 222 zł w województwie do 3751 zł w miastach na prawach powiatu.

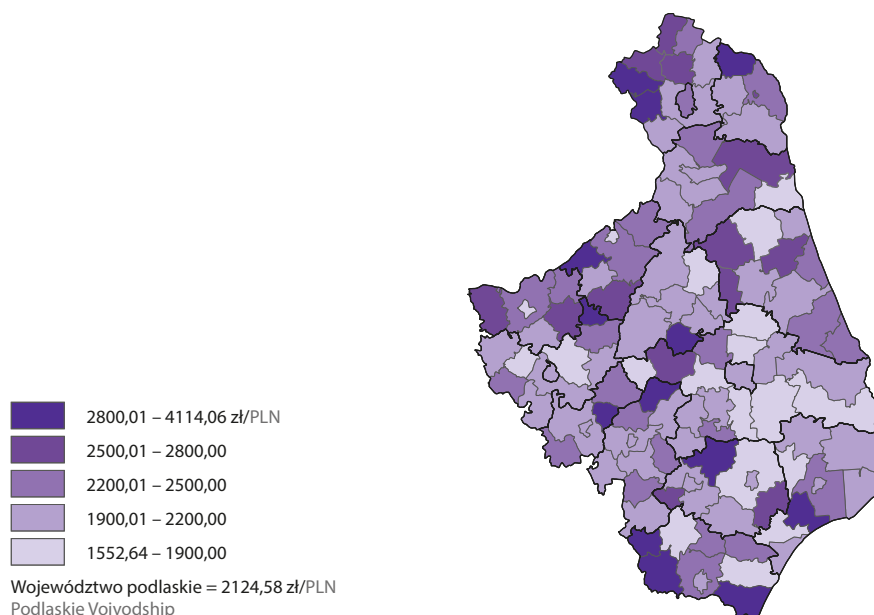
Mapa 47. Dochody własne budżetów gmin^a na 1 mieszkańca w 2021 r.Map 47. Own revenue of gminas budgets^a per capita in 2021

^a Dochody własne budżetów miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej.
^a Own revenue of the budgets of cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts.

Dotacje ogółem obejmują dotacje celowe, a także dotacje z §§ 200 i 620 oraz dotacje z §§ 205 i 625 (funkcjonujące od 2015 r.). W niniejszej publikacji pod pojęciem „dotacji z §§ 200 i 620 oraz 205 i 625” należy rozumieć dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz dotacje i płatności z budżetu środków europejskich.

W 2021 r. jednostki samorządu terytorialnego, oprócz dochodów własnych, otrzymały również dotacje w kwocie 2938,7 mln zł, które stanowiły 29,9% dochodów ogółem (w Polsce – 27,7%). Były one o 4,6% niższe niż rok wcześniej, ale o 64,2% wyższe w stosunku do 2015 r. Dotacje miały największe znaczenie w przypadku budżetów gmin, gdzie stanowiły 33,6% dochodów ogółem, a najmniejsze w budżecie województwa – 26,1%. Wśród gmin województwa podlaskiego udział dotacji w dochodach ogółem był zróżnicowany i wahał się od 21,8% w gminie wiejskiej Narewka do 46,6% w gminie wiejskiej Puńsk. Najwyższy udział dotacji w dochodach miast na prawach powiatu zanotowano w Suwałkach (30,6%), natomiast niższy wystąpił w Białymstoku (25,1%). W przypadku powiatów odsetek dotacji w dochodach ogółem kształtował się w przedziale od 18,9% w powiecie augustowskim do 47,2% w powiecie sejneńskim.

Mapa 48. Dotacje^a dla budżetów gmin^b na 1 mieszkańca w 2021 r.
 Map 48. Grants^a for gminas budgets^b per capita in 2021

a Suma dotacji celowych oraz dotacji z §§ 200 i 620 oraz 205 i 625 klasyfikacji budżetowej. b Dotacje budżetów miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej.

a Sum of purposeful grants and the subsidies headed as §§ 200 and 620 as well as 205 and 625 in the classification of budget. Own revenue of the budgets of cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts.

W analizowanym roku z dotacji ogółem na dotacje celowe jednostek samorządu terytorialnego przypadło 2418,6 mln zł, z czego gminy otrzymały 1348,1 mln zł, miasta na prawach powiatu – 771,9 mln zł, powiaty – 248,2 mln zł, a województwo – 50,4 mln zł.

Pozostałe dochody z tytułu dotacji tworzyły dotacje z §§ 200 i 620 oraz 205 i 625⁵, a ich wartość ukształtowała się na poziomie 492,4 mln zł.

Z dotacji celowych i z paragrafów klasyfikacji budżetowej §§ 200 i 620 oraz 205 i 625 wyodrębnić można dotacje inwestycyjne dynamizujące rozwój regionu. W 2021 r. w województwie podlaskim w ramach dotacji inwestycyjnych jednostki samorządu terytorialnego otrzymały 510,0 mln zł, co stanowiło 17,4% ogółu dotacji samorządowych (w Polsce – 17,8%) oraz 5,2% dochodów ogółem (w kraju – 4,9%). Największą kwotę dotacji inwestycyjnych stwierdzono w budżecie gmin (231,9 mln zł), a najmniejszą – w budżecie województwa (75,1 mln zł). Wartość dotacji inwestycyjnych przekazanych jednostkom samorządu terytorialnego przypadająca na 1 mieszkańca ukształtowała się na poziomie 442 zł (w kraju – 433 zł), przy czym najwyższą wartość wskaźnik ten osiągnął w gminach – 318 zł, w dalszej kolejności w miastach na prawach powiatu – 240 zł, powiatach – 139 zł oraz w województwie – 65 zł.

W 2021 r. z dotacji inwestycyjnych jednostek samorządu terytorialnego sfinansowano 33,4% ich wydatków inwestycyjnych (w kraju – 34,2%). W gminach wskaźnik ten wyniósł 31,5%, w województwie – 31,8%, w miastach na prawach powiatu – 34,6%, a w powiatach – 38,9%.

W analizowanym roku jednostkom samorządu terytorialnego przekazano również środki z tytułu subwencji ogólnej z budżetu państwa w kwocie 2919,7 mln zł, stanowiące 29,7% dochodów ogółem (w kraju – 24,7%). Oznacza to, że zwiększyły się one w porównaniu z rokiem poprzednim, jak i 2015 odpowiednio o 21,9% i 63,8%. Dominującym składnikiem subwencji była część oświatowa w wysokości 1548,6 mln zł, tj. 53,0% subwencji ogółem (w Polsce – 63,4%). Największy udział subwencji ogólnej stwierdzono w do-

⁵ Więcej informacji o zagadnieniach związanych z dotacjami na realizację projektów europejskich w podrozdziale 7.4.

chodach województwa (37,1%), oraz powiatów (37,0%), a najmniejszy – w dochodach miast na prawach powiatu (26,8%) oraz gmin (29,0%). Biorąc pod uwagę gminy województwa podlaskiego, udział subwencji ogólnej w ich dochodach kształtował się między 11,4% w gminie wiejskiej Mielnik a 52,2% w gminie wiejskiej Zawady. Wśród miast na prawach powiatu subwencja ogólna stanowiła 32,9% dochodów Łomży, 26,1% – Suwałk, a 25,8% – Białegostoku. W przypadku dochodów powiatów, jej najwyższy odsetek zanotowano w powiecie grajewskim (54,9%), a najniższy – w białostockim (18,5%).

7.2. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego

7.2. Expenditure of local government units budgets

Wydatki jednostek samorządu terytorialnego w 2021 r. wzrosły w porównaniu z 2020 r. W przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa podlaskiego ukształtowały się one na poziomie niższym niż średnio w Polsce.

Głównym obciążeniem budżetów jednostek samorządu terytorialnego były wydatki bieżące, które w przeliczeniu na 1 mieszkańca były niższe niż w kraju.

Wydatki inwestycyjne jednostek samorządu terytorialnego były niższe niż rok wcześniej.

Łączne wydatki jednostek samorządu terytorialnego województwa podlaskiego poniesione w 2021 r. wyniosły 9172,4 mln zł i były wyższe niż w 2020 r. i 2015 r. odpowiednio o 0,1% i 48,7%. Stanowiły one 2,9% wydatków wszystkich jednostek samorządu terytorialnego w kraju.

Wśród jednostek samorządu terytorialnego województwa podlaskiego największy udział w wydatkach, wynoszący 46,3%, miały gminy, a następnie miasta na prawach powiatu – 35,0%. Udział wydatków pokrytych z budżetu powiatów ukształtował się na poziomie 11,1%, zaś wydatków poniesionych przez województwo – 7,6%.

Tablica 46. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Table 46. Expenditure of local government units budgets

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w % share of investment expenditure in total expenditure in %
Ogółem Total	5181,65	7633,51	7898,45	7956,00	16,6
Gminy ^a Gminas ^a	3254,98	5060,20	5495,01	5825,02	17,3
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	4716,10	7610,97	7695,40	7565,80	9,2
Powiaty Powiats	967,27	1269,38	1348,07	1402,95	25,5
Województwo Voivodship	781,93	836,57	742,36	603,77	33,9

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Łączne wydatki jednostek samorządu terytorialnego województwa podlaskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2021 r. osiągnęły 7956 zł (w kraju – 8317 zł), tj. więcej niż przed rokiem i w 2015 r. odpo-

wiednio o 0,7% i 53,5%. W 2021 r. najwyższą wartość analizowanego wskaźnika odnotowano w miastach na prawach powiatu – 7566 zł, w dalszej kolejności w gminach – 5825 zł, powiatach – 1403 zł oraz w województwie – 604 zł. W przypadku gmin najwięcej środków w przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatkowała gmina wiejska Mielnik (11470 zł), natomiast najmniej – gmina wiejska Grodzisk (4375 zł). W miastach na prawach powiatu najwięcej na 1 mieszkańca wydano w Suwałkach (7607 zł), następnie w Białymstoku (7598 zł), a najmniej – w Łomży (7362 zł). Wśród powiatów najwyższe wydatki na 1 mieszkańca stwierdzono w powiatach wysokomazowieckim (1893 zł) i sejneńskim (1668 zł), zaś najniższe – w powiatach łomżyńskim (898 zł) i białostockim (1180 zł).

Na wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego składają się wydatki bieżące i majątkowe.

Głównym obciążeniem budżetów jednostek samorządu terytorialnego były wydatki bieżące. W 2021 r. wyniosły one 7622,3 mln zł i stanowiły 83,1% wydatków ogółem (w Polsce – 83,6%). Oznacza to ich wzrost w stosunku do 2020 r. i 2015 r. odpowiednio o 5,8% i 63,7%. Udział wydatków bieżących w wydatkach ogółem jednostek samorządu terytorialnego oscylował od 64,8% w województwie do 90,6% w miastach na prawach powiatu. Udział wydatków bieżących w wydatkach ogółem poszczególnych gmin był zróżnicowany i wahał się od 57,1% w gminie wiejskiej Perlejewo do 97,5% w gminie miejskiej Hajnówka. W przypadku miast na prawach powiatu wydatki bieżące stanowiły 88,6% wydatków ogółem Suwałk, 90,5% – Łomży oraz 91,1% – Białegostoku. Wśród powiatów największy udział wydatków bieżących w ogólnej kwocie wydatków odnotowano w powiecie zambrowskim (83,2%), a najmniejszy – w łomżyńskim (64,9%).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki bieżące jednostek samorządu terytorialnego wyniosły 6611 zł (w kraju – 6953 zł) i były wyższe w odniesieniu do 2020 r. i 2015 r. odpowiednio o 6,5% i 69,0%. Analizowany wskaźnik mieścił się w przedziale od 391 zł w województwie do 6854 zł w miastach na prawach powiatu.

W 2021 r. jednostki samorządu terytorialnego przeznaczyły na wydatki majątkowe 1550,1 mln zł, czyli 16,9% wydatków ogółem (w Polsce – 16,4%). Oznacza to, że były one o 20,9% niższe od zanotowanych przed rokiem, ale o 2,7% wyższe w stosunku do 2015 r. Wydatki majątkowe stanowiły największy odsetek w budżecie województwa (35,2% ogólnych wydatków województwa), a najmniejszy – w budżetach miast na prawach powiatu (9,4%). W poszczególnych gminach województwa najwyższy udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem stwierdzono w gminie wiejskiej Perlejewo (42,9%) oraz gminie wiejskiej Kuźnica (41,6%), a najniższy – w gminie miejskiej Hajnówka (2,5%) i gminie wiejskiej Grodzisk (2,6%). Wśród miast na prawach powiatu największą część ogólnych wydatków budżetu na wydatki majątkowe przeznaczyły Suwałki (11,4%), a następnie Łomża (9,5%) i Białystok (8,9%). Wśród powiatów największy udział wydatków majątkowych w ogólnej kwocie wydatków stwierdzono w powiecie łomżyńskim (35,1%), a najmniejszy – w zambrowskim (16,8%).

Wydatki majątkowe jednostek samorządu terytorialnego przypadające na 1 mieszkańca wyniosły 1345 zł (w kraju – 1365 zł) i w porównaniu z 2020 r. były niższe o 20,4%, ale w stosunku do 2015 r. wzrosły o 6,0%. Omawiany wskaźnik w gminach ukształtował się na poziomie 1017 zł, miastach na prawach powiatu – 712 zł, powiatach – 360 zł, a w województwie – 213 zł.

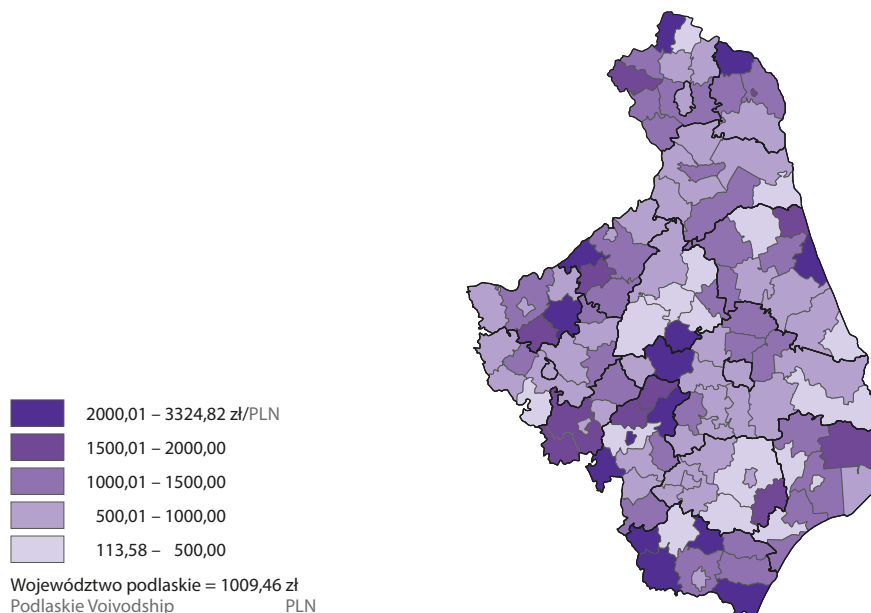
Z ogółu wydatków majątkowych na inwestycje przekazano 1526,1 mln zł, tj. 16,6% łącznych wydatków (w kraju – 15,2%), co stanowiło niemal całość wydatków majątkowych (98,5%). Wydatki inwestycyjne zmniejszyły się o 21,5% w odniesieniu do roku poprzedniego, ale zwiększyły się o 2,4% w stosunku do poziomu zanotowanego w 2015 r. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem budżetów miast na prawach powiatów wyniósł 9,2%, dla gmin – 17,3%, powiatów – 25,5%, a budżetu województwa – 33,9%. W poszczególnych gminach udział środków przeznaczonych na inwestycje w ogólnej kwocie wydatków był bardzo zróżnicowany i kształtował się od 2,5% w gminie miejskiej Hajnówka do 42,9% w gminie wiejskiej Perlejewo. Wśród miast na prawach powiatu najwyższy odsetek wydatków inwestycyjnych zanotowano w Suwałkach (10,8%), natomiast najniższy – w Białymstoku (8,7%). W odniesieniu do powiatów omawiany wskaźnik wahał się w przedziale od 13,4% w powiecie zambrowskim do 35,1% w powiecie łomżyńskim.

Wydatki inwestycyjne jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca wyniosły 1324 zł (w kraju – 1266 zł) i zmniejszyły się w porównaniu z 2020 r. o 21,0%, ale wzrosły o 5,7% w odniesieniu do

2015 r. Omawiany wskaźnik w gminach ukształtował się na poziomie 1009 zł, miastach na prawach powiatu – 693 zł, powiatach – 357 zł, a w województwie – 205 zł.

Mapa 49. Wydatki inwestycyjne budżetów gmin^a na 1 mieszkańca w 2021 r.

Map 49. Investment expenditure of gminas^a budgets per capita in 2021

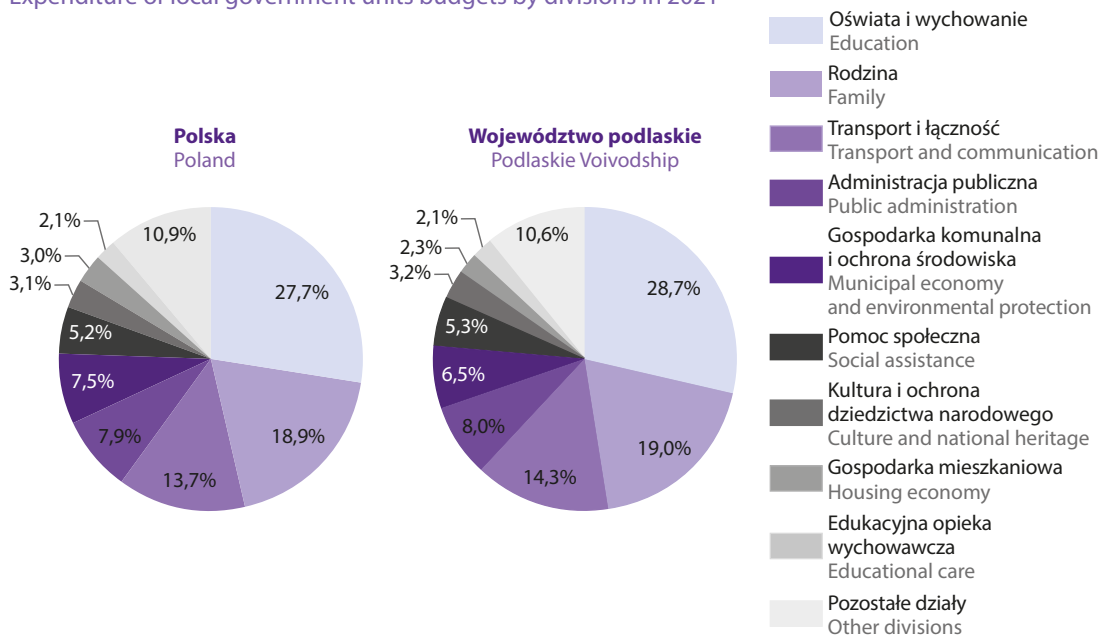

^a Wydatki budżetów miast na prawach powiatu dotyczą zadań statutowych gmin i powiatów.
a Expenditures of the budgets of cities with powiat status relate to the statutory tasks of gmina and powiats.

W 2021 r. największy udział w strukturze wydatków jednostek samorządu terytorialnego według działów klasyfikacji budżetowej w województwie podlaskim miały nakłady na oświatę i wychowanie – 28,7% (w Polsce – 27,7%) oraz na rodzinę – 19,0% (w kraju – 18,9%).

Wykres 72. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2021 r.

Chart 72. Expenditure of local government units budgets by divisions in 2021

W 2021 r. w strukturze wydatków gmin województwa podlaskiego według działów dominowały wydatki na oświatę i wychowanie (28,3%) oraz rodzinę (24,8%). Największy odsetek wydatków na oświatę i wychowanie przeznaczyła gmina miejska Wasilków (38,5%) i gmina miejsko-wiejska Stawiski (36,7%), zaś najmniejszy – gminy wiejskie Perlejewo (16,4%) i Mielnik (16,6%). Najwyższy udział wydatków w zakresie działu rodzina zanotowano w wydatkach gminy wiejskiej Rutka-Tartak (32,4%) i gminy miejsko-wiejskiej Choroszcz (32,1%), zaś najniższy – w gminach wiejskich Mielnik (10,8%) i Narewka (13,2%).

Analiza wydatków miast na prawach powiatu według działów klasyfikacji budżetowej wykazała, że w 2021 r. największą część budżetu przeznaczono na oświatę i wychowanie – 36,7% wydatków ogółem. Największy udział środków przeznaczonych na ten cel (37,7%) zanotowano w wydatkach Białegostoku, a najmniejszy (32,6%) – w Suwałkach. Na rodzinę wydano 20,2% wydatków ogółem. Najwyższy odsetek funduszy przeznaczonych na ten dział odnotowano w Suwałkach (22,6%), a najniższy – w Białymstoku (19,7%).

W strukturze wydatków powiatów według działów przeważały środki przeznaczone na transport i łączność (25,7%) oraz oświatę i wychowanie (21,9%). Wydatki na transport i łączność dominowały w budżetach powiatów łomżyńskiego (44,6%) i suwalskiego (38,6%), zaś w powiecie hajnowskim zarejestrowano najmniejszy udział wydatków na ten cel (10,1%). Na oświatę i wychowanie największą część środków finansowych wydatkowano w powiatach grajewskim (38,3%) i zambrowskim (36,9%), zaś najmniejszą – w powiecie łomżyńskim (0,1%).

W strukturze wydatków województwa podlaskiego według działów klasyfikacji budżetowej przeważały środki na cele związane z transportem i łącznością (43,9%). Mniejszą część przeznaczono na administrację publiczną (13,7%) oraz kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego (11,4%).

7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

7.3. Result of local government units budgets

Jednostki samorządu terytorialnego z terenu województwa podlaskiego łącznie zamknęły 2021 r. nadwyżką budżetową, przy czym rozpatrywane łącznie budżety gmin, budżety powiatów, budżety miast na prawach powiatu oraz budżet województwa wypracowały nadwyżki finansowe.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca nadwyżka budżetowa jednostek samorządu terytorialnego w województwie podlaskim była wyższa niż w kraju.

Dodatni wynik finansowy odnotowano w 99 spośród 115 gmin województwa podlaskiego (bez miast na prawach powiatu).

Budżety trzech miast na prawach powiatu zamknęły się nadwyżką.

Nadwyżkę finansową uzyskało 13 spośród 14 powiatów województwa podlaskiego.

Jednostki samorządu terytorialnego z terenu województwa podlaskiego łącznie zamknęły 2021 r. nadwyżką budżetową w wysokości 651,4 mln zł (w Polsce – 17441,8 mln zł). W poprzednim roku zanotowano nadwyżkę (o wartości 148,8 mln zł), natomiast w 2015 r. – deficyt (60,3 mln zł). W analizowanym roku w Podlaskiem dodatni wynik finansowy odnotowały wszystkie jednostki samorządu terytorialnego, tj. gminy, powiaty, miasta na prawach powiatu oraz województwo. W Polsce również nadwyżką budżetową rok zakończyły gminy, miasta na prawach powiatu, powiaty oraz województwo.

Relacja nadwyżki finansowej jednostek samorządu terytorialnego z obszaru województwa podlaskiego do dochodów ogółem wyniosła 6,6% (w kraju – 5,2%). W powiatach analizowany wskaźnik ukształtował się na poziomie 9,5% (w Polsce – 5,2%), w gminach – 7,9% (w kraju – 6,5%), w miastach na prawach powiatu – 5,4% (w kraju – 2,6%), natomiast w województwie wyniósł 0,1% (w kraju – 8,9%).

Tablica 47. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 47. Result of local government units budgets

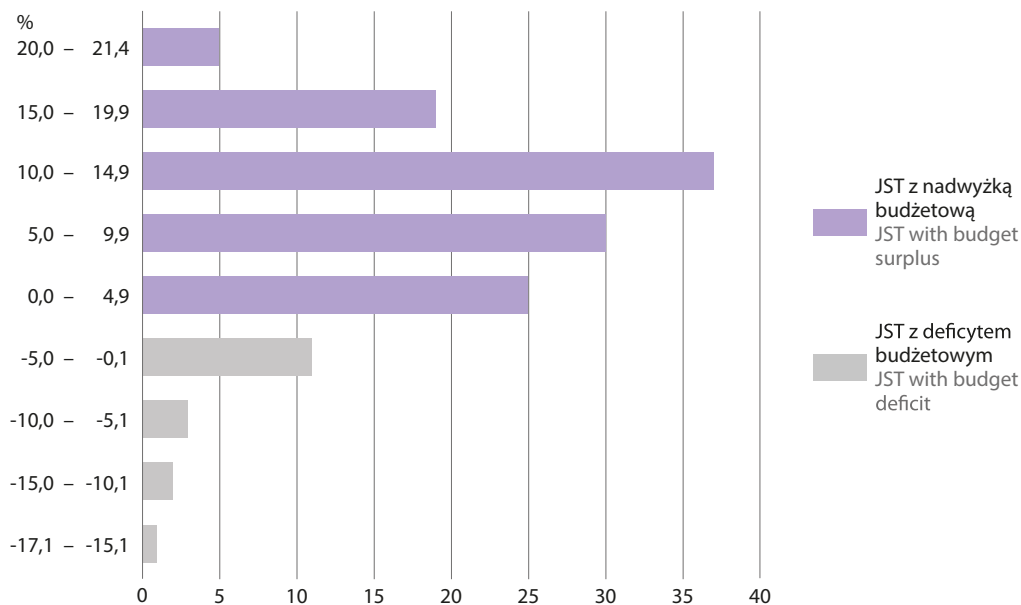
Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	
	w mln zł in million PLN				relacja do dochodów ogółem w % relation to total revenue in %
Ogółem Total	-60,3	-96,9	148,8	651,4	6,6
Gminy ^a Gminas ^a	86,9	90,5	187,6	362,5	7,9
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	-75,9	-156,4	-65,9	181,8	5,4
Powiaty Powiats	11,7	71,4	47,6	106,8	9,5
Województwo Voivodship	-83,1	-102,4	-20,4	0,4	0,1

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

W przeliczeniu na 1 osobę nadwyżka finansowa jednostek samorządu terytorialnego w województwie podlaskim osiągnęła wartość 565 zł (w kraju – 459 zł). Na 1 mieszkańca gmin przypadła nadwyżka finansowa w wysokości 497 zł (w Polsce – 419 zł), powiatów – 146 zł (w kraju – 74 zł), miast na prawach powiatów – 429 zł (w Polsce – 228 zł), a województwa – 0,32 zł (w kraju – 53 zł).

Wykres 73. Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2021 r.

Chart 73. Number of local government units by relation of the budget result to total revenue in 2021

Gminy województwa podlaskiego łącznie zamknęły 2021 r. nadwyżką finansową w wysokości 362,5 mln zł (przed rokiem – 187,6 mln zł, a w 2015 r. – 86,9 mln zł). Dodatni wynik finansowy wynikał z uzyskania nadwyżek finansowych zarówno przez gminy wiejskie (209,2 mln zł), miejsko-wiejskie (103,5 mln zł), jak

i miejskie (49,9 mln zł). Wśród 99 gmin, które wypracowały nadwyżkę budżetową największą grupę (55,6%) stanowiły gminy, w których relacja wyniku do dochodów ogółem przekroczyła 10%. Spośród 16 gmin, których budżety zamknęły się deficytem, 62,5% charakteryzowało się relacją wyniku do dochodów ogółem poniżej 5%. Największą kwotę nadwyżki wykazała gmina miejska Hajnówka (18,3 mln zł), a największy deficyt budżetowy odnotowano w gminie wiejskiej Sokółki (5,9 mln zł).

W 2021 r. w województwie podlaskim w miastach na prawach powiatu łącznie wystąpiła nadwyżka budżetowa w kwocie 181,8 mln zł (wobec deficytu zanotowanego rok wcześniej i w 2015 r. – odpowiednio 65,9 mln zł i 75,9 mln zł). Jej wartość wynikała z nadwyżki budżetowej wszystkich miast na prawach powiatu, tj. Białegostoku (136,0 mln zł), Suwałk (31,2 mln zł) i Łomży (14,6 mln zł). Relacja nadwyżki do dochodów ogółem w tych miastach wyniosła 5,4% i przyjęła wartości 5,7% – w Białymstoku, 5,6% – w Suwałkach oraz 3,2% – w Łomży.

W 2021 r. budżety powiatów województwa podlaskiego zamknęły się nadwyżką finansową wynoszącą 106,8 mln zł (podobnie w 2020 r. – nadwyżką w wysokości 47,6 mln zł, a w 2015 r. – w kwocie 11,7 mln zł). Dodatni wynik finansowy uzyskało 13 powiatów, w tym największą nadwyżkę zanotowano w powiecie białostockim (26,1 mln zł). Deficyt wykazał tylko 1 powiat – grajewski (1,2 mln zł).

Budżet samorządu województwa podlaskiego zamknął się w 2021 r. nadwyżką w kwocie 0,4 mln zł (wobec deficytu odnotowanego w 2020 r. w wysokości 20,4 mln zł oraz w 2015 r. w kwocie 83,1 mln zł).

7.4. Projekty dofinansowane ze środków europejskich

7.4. Projects co-financed by the European funds

Według stanu w końcu czerwca 2022 r., całkowita wartość projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa podlaskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca była wyższa niż średnio w Polsce.

W Podlaskiem wykorzystywane były głównie środki pochodzące z Regionalnego Programu Operacyjnego oraz Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

Projekty europejskie realizowane przez jednostki podsektora instytucji samorządowych obejmują część wykorzystywanych w Polsce środków publicznych pochodzących z bezzwrotnej pomocy zagranicznej. Innymi beneficjentami funduszy europejskich są jednostki podsektora instytucji rządowych, a także sektora MŚP, fundacji, stowarzyszeń, uczelni, szkół itp.

Zgodnie z ustawą o finansach publicznych, do środków europejskich zaliczamy zarówno fundusze pochodzące z budżetu Unii Europejskiej, jak i środki pozaunijne, których źródłem są: Norweski Mechanizm Finansowy, Szwajcarsko-Polski Program Współpracy, Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Sposób wykorzystania głównej części funduszy napływających do Polski z budżetu UE został określony w Umowie Partnerstwa na lata 2014–2020. W okresie wcześniejszym podstawą były Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007–2013, a środki przewidziane na ten okres programowania były wykorzystywane w niewielkiej skali także po 2015 r. Większa część rozdzielonych w Umowie Partnerstwa funduszy strukturalnych (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego) oraz Funduszu Spójności przypada na krajowe programy operacyjne (56,3%), niemające przypisania do konkretnych regionów, natomiast mniejsza ich część została programowo rozdzielona na określone obszary kraju. Dotyczy to 16 regionalnych programów operacyjnych (40,7%) oraz PO Polska Wschodnia (2,6%). W okresach programowania 2007–2013 oraz 2014–2020 dodatkowe niewielkie środki były kierowane do obszarów przygranicznych w ramach celu Europejska Współpraca Terytorialna. Poza polityką spójności i Umową Partnerstwa 2014–2020 znajdują się środki przyznane Polsce przez UE w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego. Dysponentami tych funduszy są ministrowie właściwi dla rolnictwa i gospodarki morskiej.

Umowa Partnerstwa jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych: Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybołówstwa w Polsce w latach 2014–2020. Instrumentami realizacji Umowy Partnerstwa są krajowe programy operacyjne (KPO) i regionalne programy operacyjne (RPO).

Poniżej przedstawione zostaną wartości całkowite (w mln zł) umów lub decyzji o dofinansowanie, w tym ze środków UE projektów realizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa, m.in. według takich programów jak: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Program Operacyjny Inteligentny Rozwój, Program Operacyjny Polska Cyfrowa, Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Regionalny Program Operacyjny. Wartość całkowita zaprezentowana zostanie w przeliczeniu na 1 mieszkańca oraz w odniesieniu do wartości całkowitej dofinansowania w Polsce.

Według stanu w dniu 30 czerwca 2022 r., całkowita wartość projektów (podpisanych umów o dofinansowanie) zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 (bez środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna) na terenie województwa podlaskiego wyniosła 18083,4 mln zł, co stanowiło 3,2% wartości ogółem tego rodzaju projektów w Polsce. W Podlaskiem dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej osiągnęło wartość 11468,1 mln zł, tj. 63,4% łącznej wartości projektów. W kraju udział dofinansowania ze środków wspólnotowych był o 2,5 p. proc. niższy i wyniósł 60,9%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wartość omawianych projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa ukształtowała się na poziomie 15782 zł (w Polsce – 14945 zł).

Tablica 48. Wartość całkowita projektów oraz wartość dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa do końca czerwca 2022 r.^a

Table 48. The total project value and the additional EU financing value of projects implemented under the Partnership Agreement 2014–2020 in voivodship to the end of June 2022^a

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total		W tym dofinansowane ze środków UE Of which co-financing from the EU resources	Polska=100 Poland=100	Na 1 mieszkańca ^b w zł Per capita ^b in PLN
	w mln zł	in million PLN			
Ogółem Total	18083,4	11468,1		3,2	15781,75
programy operacyjne: operational programmes:					
Infrastruktura i Środowisko Infrastructure and Environment	4269,9	2244,4		1,9	3726,44
Inteligentny Rozwój Smart Growth	2270,4	1253,0		2,9	1981,41
Polska Cyfrowa Digital Poland	198,8	137,0		1,3	173,54
Wiedza Edukacja Rozwój Knowledge Education Development	400,7	339,0		1,6	349,72
Polska Wschodnia Eastern Poland	3017,1	2132,9		22,6	2633,05
Regionalne Programy Operacyjne Regional Operational Programmes	7926,5	5361,7		3,9	6917,58

a Dane szacunkowe; miejsce realizacji projektu zgodnie z umową o dofinansowanie; dane dotyczą podpisanych umów o dofinansowanie; bez środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna. b Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 30 czerwca 2022 r.

Źródło: dane Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.

a Estimated data; place of project implementation in accordance with the financing agreement; data relate to signed co-financing agreements; without the funds of the Technical Assistance Operational Programme. b For the purpose of calculating data, the number of population as of 30 June 2022 was adopted.

Source: data of the Ministry of Funds and Regional Policy.

W województwie podlaskim wykorzystywane były głównie środki pochodzące z Regionalnego Programu Operacyjnego (RPO) w kwocie 7926,5 mln zł, przy dofinansowaniu z UE w wysokości 5361,7 mln zł. W przeliczeniu na 1 mieszkańca z RPO województwa podlaskiego wydatkowano 6918 zł.

Wysoką wartość projektów zrealizowano także w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – 4269,9 mln zł, w przypadku którego wsparcie ze środków UE wyniosło 2244,4 mln zł. W przeliczeniu na 1 mieszkańca z tego programu wydatkowano 3726 zł.

Dotacje z funduszy europejskich (nie tylko z budżetu Unii Europejskiej, ale także ze środków pochodzących z Norweskiego Mechanizmu Finansowego, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy) oznaczone są w klasyfikacji dochodów budżetowych czterema paragrafami:

- §§ 200 i 620 dotyczą ram finansowych okresu 2007–2013 oraz źródeł pozaujawnych,
- §§ 205 i 625 dotyczą ram finansowych okresu 2014–2020.

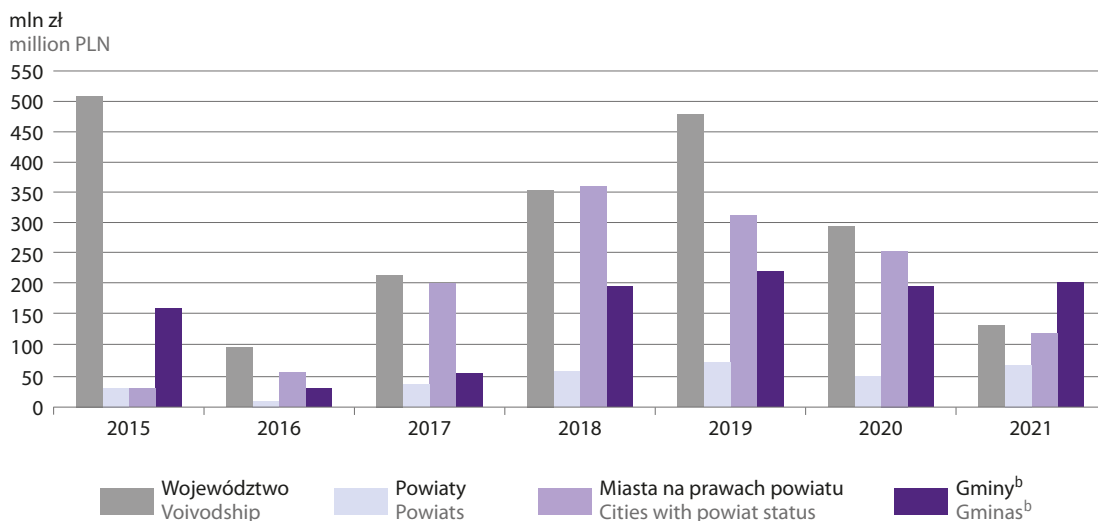
Dotacje z tytułu §§ 200 i 205 odnoszą się do projektów i zadań o charakterze nieinwestycyjnym, a dotacje z §§ 620 i 625 – do zadań inwestycyjnych. Dotacje te wchodziły do budżetów jednostek samorządu terytorialnego, gdy jednostki te skutecznie aplikują o ich przyznanie.

Całkowita wartość realizowanych przez samorządy projektów europejskich obejmuje publiczne środki europejskie uzyskiwane w formie dotacji oraz wkład własny pochodzący z dochodów własnych samorządów lub z kredytów i pożyczek. Dotacje celowe pozyskane z UE w ramach perspektywy finansowej 2014–2020 są wykazywane przez samorządy w §205 klasyfikacji budżetowej (zadania bieżące) oraz §625 (zadania inwestycyjne). Pozostałe otrzymane dotacje europejskie zalicza się do analogicznych §200 i §620.

W 2021 r. dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego województwa podlaskiego z tytułu dotacji z §§ 200 i 620 oraz 205 i 625 osiągnęły wartość 520,1 mln zł, co stanowiło 17,7% ogółu dotacji przekazanych tym jednostkom. Największą część z tej kwoty zasilali budżety gmin – 200,3 mln zł, a w dalszej kolejności budżety: województwa – 131,5 mln zł, miast na prawach powiatu – 119,4 mln zł, oraz powiatów – 68,8 mln zł. W porównaniu z 2020 r. dotacje z funduszy europejskich otrzymane przez jednostki samorządu terytorialnego były niższe o 264,8 mln zł (o 33,7%). W 2021 r. w ramach omawianych dotacji na cele inwestycyjne przekazano 354,2 mln zł, tj. mniej o 211,2 mln zł (o 37,4%) niż rok wcześniej.

Wykres 74. Dotacje otrzymane przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację projektów europejskich^a

Chart 74. Grants received by local government units for the implementation of European projects^a

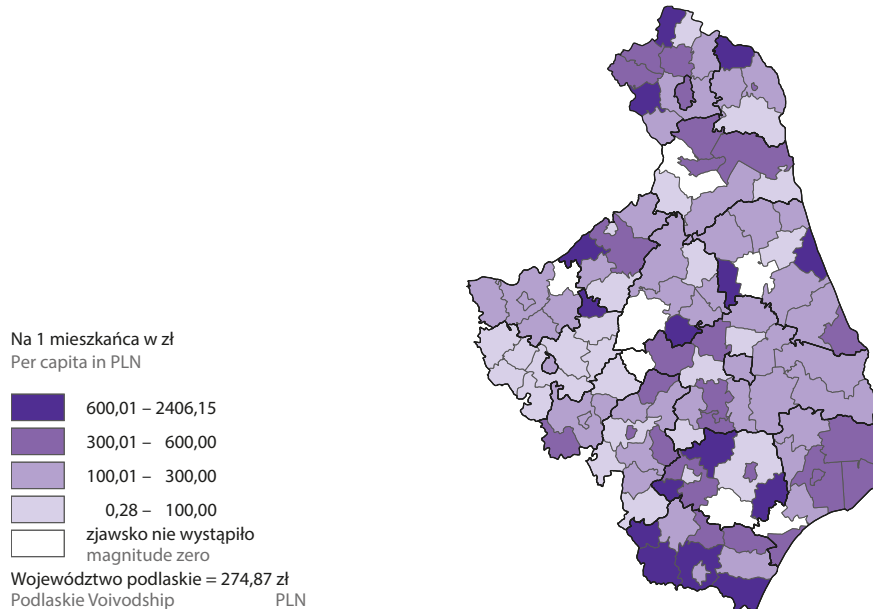
a Dane dotyczą dotacji z §§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej. b Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Data relate to grants from §§ 200, 620, 205 and 625 of the budget classification. b Excluding gminas which are also cities with powiat status.

W 2021 r. dochody jednostek samorządu terytorialnego z tytułu dotacji przekazywanych w ramach programów z udziałem środków europejskich w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 451 zł (w kraju – 389 zł). Najwyższy analizowany wskaźnik odnotowano w miastach na prawach powiatu – 282 zł, gminach – 275 zł, w dalszej kolejności województwie – 114 zł oraz w powiatach – 94 zł.

Mapa 50. Dotacje otrzymane przez gminy^a na realizację projektów europejskich^b w 2021 r.

Map 50. Grants received by gminas^a for the implementation of European projects^b in 2021

a Dotacje dla budżetów miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej. b Dane dotyczą dotacji z §§ 200 i 620 oraz 205 i 625 klasyfikacji budżetowej.

a Grants for the budgets of cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts. b Data concern the subsidies headed as §§ 200 and 620 as well as 205 and 625 in the classification of budget.

7.5. Planowanie przestrzenne

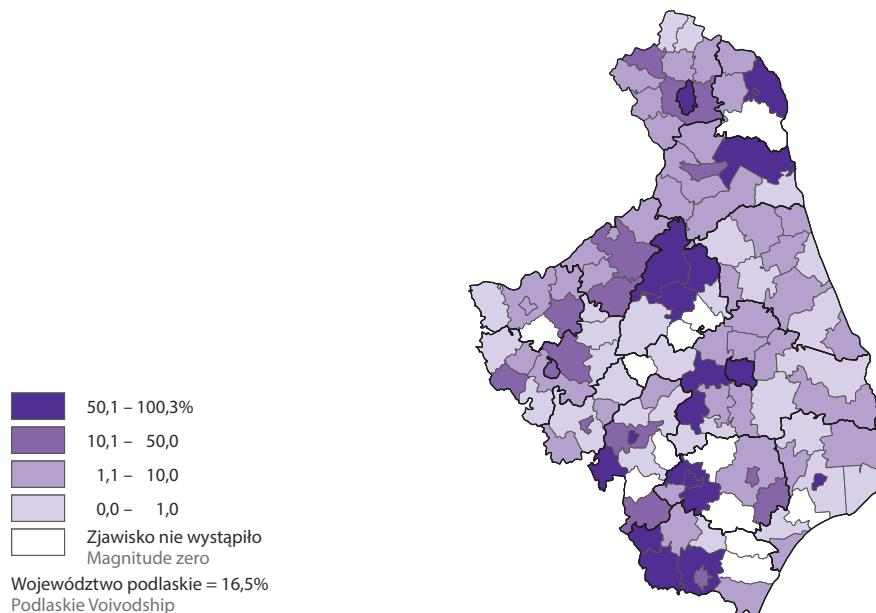
7.5. Spatial planning

W końcu 2021 r., w odniesieniu do stanu zanotowanego przed rokiem, zwiększyła się liczba obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz udział powierzchni objętej tymi planami w województwie. Zmniejszeniu uległa natomiast powierzchnia obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji, jak również liczba przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji zaplanowanych na cały okres obowiązywania programu.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2021 r., w województwie podlaskim liczba obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego ukształtowała się na poziomie 1403, co oznacza wzrost o 54, tj. o 4,0% w porównaniu z sytuacją sprzed roku. Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w ogólnej powierzchni województwa wyniósł 16,5% i był o 0,1 p. proc. wyższy niż w końcu 2020 r.

Mapa 51. Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem^a w 2021 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 51. Share of the area covered by binding local spatial management plans in total area^a in 2021 As of 31 December

^a Wartość wskaźnika większa od 100% wynika z rozbieżności zapisów w dokumentacji planistycznej gmin w stosunku do powierzchni geodezyjnej publikowanej przez GUGIK, z uwzględnieniem prowadzonej od 2006 rewizji granic jednostek terytorialnych.

^a The index value greater than 100% results from the discrepancy in the planning documentation of the municipalities in relation to the geodetic area published by GUGIK, taking into account the revision of territorial units' borders since 2006.

W końcu 2021 r. liczba miejscowych planów zagospodarowania w trakcie sporządzania na podstawie ustawy z 27 marca 2003 r. wynosiła 253 i wzrosła o 31, tj. o 14,0% w porównaniu z zanotowaną rok wcześniej. W omawianym roku w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wskazano powierzchnię wynoszącą 576,1 tys. ha, czyli mniejszą o 19,8 tys. ha, tj. o 3,3% niż w poprzednim roku.

Rewitalizacja stanowi jeden z obszarów działań władz lokalnych skierowanych na poprawę stanu zagospodarowania i jakości życia na obszarach będących w stanie kryzysowym. Potrzeba rewitalizacji wynika z narastających problemów o charakterze przestrzennym i infrastrukturalnym, jak i społecznym oraz gospodarczym. Jej efektem powinno być przywrócenie funkcji danego obszaru z uwzględnieniem nowych uwarunkowań i potrzeb poprzez np. likwidację zagrożeń środowiska naturalnego, przywrócenie wartości użytkowych terenu, stwarzanie nowych miejsc pracy, spadek zagrożenia przestępczością, zachowanie dziedzictwa kulturowego, poprawę dostępu do usług kulturalnych lub edukacyjnych, przeciwdziałanie trudnościom gospodarczym tych terenów oraz złemu stanowi technicznemu budynków.

Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji, na podstawie działań przygotowanych przez gminy i prowadzonych na podstawie dokumentu strategicznego (gminnego programu rewitalizacji, programu rewitalizacji lub innego dokumentu strategicznego).

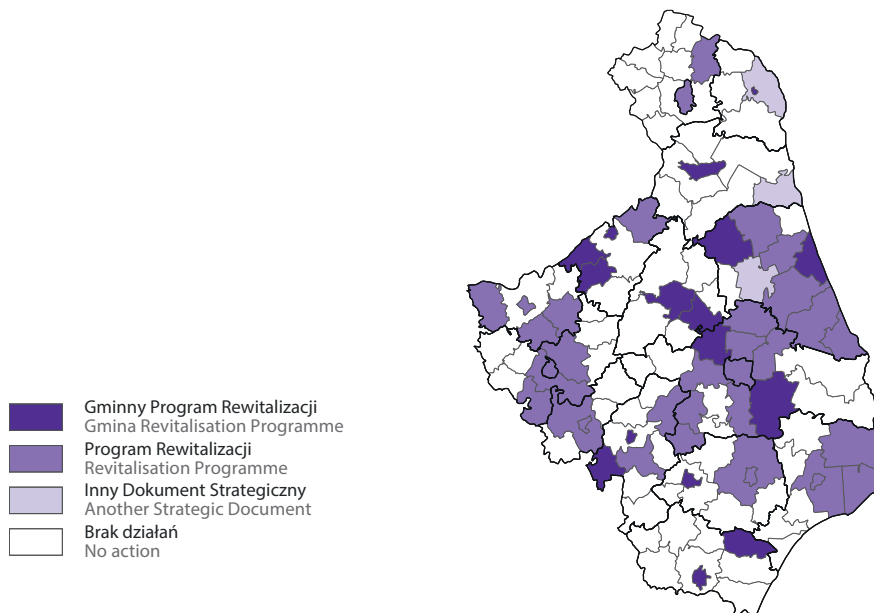
W 2021 r. w województwie podlaskim program rewitalizacji posiadały 53 gminy, tj. o 3 mniej niż przed rokiem. Stanowiły one 44,9% wszystkich gmin w regionie. Program rewitalizacji był realizowany we wszyst-

kich gminach miejskich oraz wszystkich miastach na prawach powiatu, a także w 66,7% gmin miejsko-wiejskich i 28,2% gmin wiejskich.

Spośród dostępnych podstaw prawnych przyjmowania programów rewitalizacji, największą popularnością cieszył się programy rewitalizacji (PR) przyjmowane na podstawie ustawy o samorządzie gminnym. W 2021 r. prowadzenie działań rewitalizacyjnych na podstawie tego dokumentu zadeklarowało 64,1% gmin, ponadto 30,2% gmin wskazało gminny program rewitalizacji (GPR) uchwalony na podstawie ustawy o rewitalizacji, a 5,7% gmin – inny dokument strategiczny (IDS).

Mapa 52. Aktywność gmin w zakresie rewitalizacji w 2021 r.

Map 52. Activity of the gminas in the field of revitalisation in 2021

Obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych (m.in.: niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- środowiskowych (m.in.: przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska),
- przestrzenno-funkcjonalnych (m.in.: niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych),
- technicznych (m.in.: degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, niefunkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego stanowi pierwszy etap działań prowadzących do wskazania terytorium gminy, na którym będzie prowadzona rewitalizacja.

W omawianym roku w województwie podlaskim 53 gminy (tj. 44,9% wszystkich gmin w regionie) posiadały wyznaczony obszar zdegradowany, co w odniesieniu do 2020 r. oznacza spadek o 2 gminy. Powierzchnia obszaru zdegradowanego w tych gminach wynosiła 183,2 tys. ha i była mniejsza o 6,5 tys. ha, tj. o 3,4% w porównaniu z poprzednim rokiem.

Tablica 49. Obszary zdegradowane w gminach

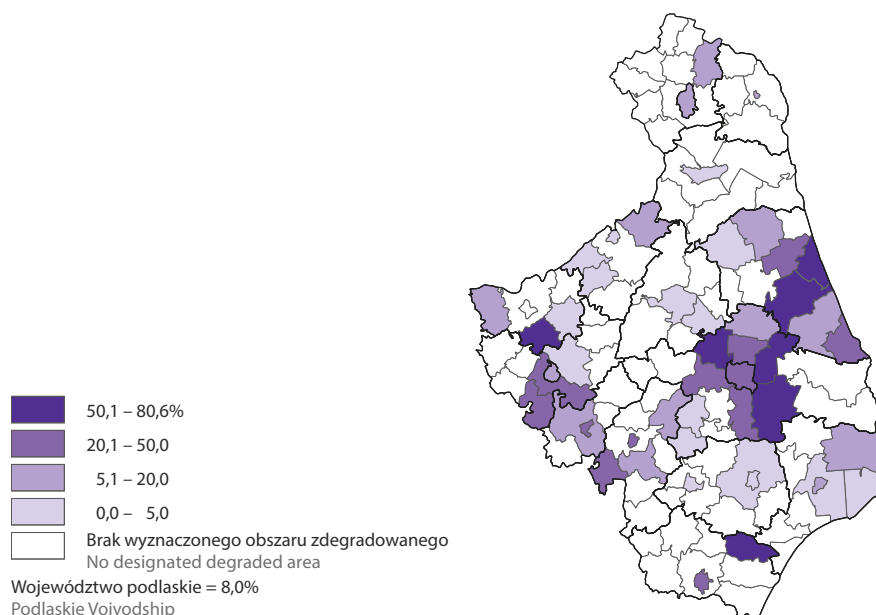
Table 49. Degraded area in gminas

Wyszczególnienie Specification	2020	2021		2020	2021	
	liczba gmin, które wyznaczyły obszar zdegradowany number of gminas which have designated degraded area			powierzchnia obszaru zdegradowanego area of degraded area		
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % in %		w ha in ha	w % powierzchni ogólnej in % of total area	
Ogółem Total	55	53	44,9	189702	183226	9,1
Gminy miejskie Urban gminas	9	9	90,0	2885	183226	10,3
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	3	3	100,0	4239	4239	21,2
Gminy wiejskie Rural gminas	23	22	28,2	104610	98232	6,8
Gminy miejsko-wiejskie Urban-rural gminas	20	19	70,4	77968	77870	14,8

W 2021 r. obszar zdegradowany w gminach województwa podlaskiego w momencie jego wyznaczenia zamieszkiwało 291,1 tys. osób, co stanowiło 25,3% ogółu ludności województwa. W porównaniu z 2020 r. liczba tej ludności zmniejszyła się o 2,3 tys. osób.

Mapa 53. Udział powierzchni obszaru zdegradowanego w powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w 2021 r.

Map 53. Share of area of degraded area in total areas of gminas which have carried out revitalisation activities on the basis of GPR or PR in 2021

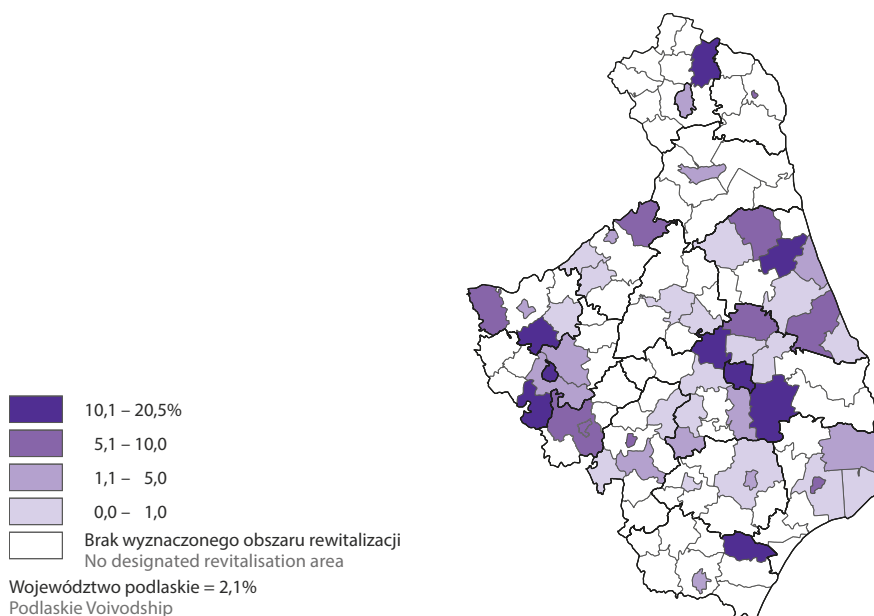

Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz co najmniej jednego o charakterze gospodarczym lub środowiskowym lub technicznym lub przestrzenno-funkcjonalnym, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji powinien być wyznaczony na podstawie zapisów uchwały rady gminy lub przynajmniej wskazany w dokumentach strategicznych uchwalonych przez radę gminy.

W 2021 r. łączna powierzchnia obszarów rewitalizacji w gminach województwa podlaskiego, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR wyniosła 42,2 tys. ha, co stanowiło 2,1% powierzchni województwa. W porównaniu z poprzednim rokiem powierzchnia ta uległa zmniejszeniu o 10,2 tys. ha.

Mapa 54. Udział powierzchni obszaru rewitalizacji w powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w 2021 r.

Map 54. Share of area of revitalisation area in total areas of gminas which have carried out revitalisation activities on the basis of GPR or PR in 2021

W omawianym roku liczba ludności zamieszkująca obszar rewitalizacji w gminach województwa podlaskiego wynosiła 182,7 tys. osób, co w porównaniu z poprzednim rokiem oznacza spadek o 5,8 tys. osób (o 3,1%). Osoby zamieszkujące ten obszar stanowiły 15,9% ogółu ludności regionu.

W 2021 r. w strukturze powierzchni rewitalizacji według typu funkcjonalnego terenu w gminach, w których prowadzone były działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR, wyraźnie dominowały tereny mieszkaniowe łącznie z towarzyszącymi terenami usługowymi i komunikacyjnymi w wsi, które stanowiły 56,1% obszaru rewitalizacji. Znaczącą grupę tworzyły tereny związane z gospodarką rolną lub leśną, czyli pozostałe tereny niezamieszkane (użytki rolne, lasy, nieużytki) obejmujące 23,0% obszaru rewitalizacji oraz tereny mieszkaniowe łącznie z towarzyszącymi terenami usługowymi i komunikacyjnymi w mieście – 11,0%. Tereny zieleni (parki, zieleńce, cmentarze) stanowiły 8,7% powierzchni rewitalizacji, zaś najmniejszy udział dotyczył terenów niezamieszkałych zabudowanych, np. poprzemysłowych, powojennych, kolejowych, popegeerowskich – 1,2%.

Przedsięwzięcia z zakresu rewitalizacji to sformalizowana i zdefiniowana w programach rewitalizacji forma aktywności podmiotów zaangażowanych w procesy rewitalizacji służąca realizacji celów rewitalizacji. Przedsięwzięcia realizowane mogą być przez gminę (jej jednostki organizacyjne) lub inny podmiot publiczny lub prywatny. Przedsięwzięcia podstawowe to takie, dla których zawarto: nazwy przedsięwzięć i podmioty je realizujące, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość środków finansowych, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji. Przedsięwzięcia, dla których nie ma możliwości wskazania powyższych informacji – zgodnie z ustawą o rewitalizacji – stanowią przedsięwzięcia dopuszczalne.

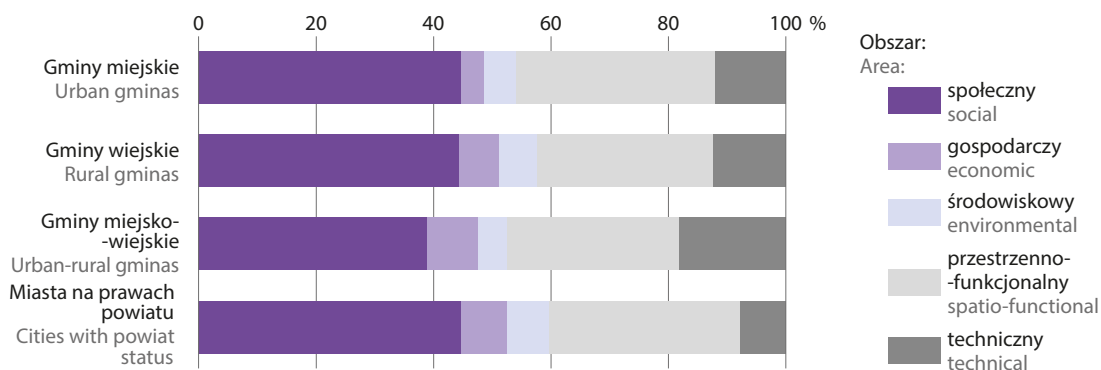
W 2021 r. w województwie podlaskim liczba przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji zaplanowanych przez gminy, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR na cały okres obowiązywania programu wyniosła 1048, co w porównaniu z poprzednim rokiem oznacza spadek o 39 (o 3,6%).

Analizując strukturę przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji według obszaru interwencji można zauważyć, że dominowały wśród nich przedsięwzięcia z obszaru społecznego oraz obszaru przestrzenno-funkcjonalnego. W omawianym roku w województwie podlaskim udziały przedsięwzięć z tych obszarów ukształtowały się odpowiednio na poziomie 42,8% i 31,0%. Najniższym odsetkiem charakteryzowały się przedsięwzięcia z obszaru środowiskowego (5,8%) oraz obszaru gospodarczego (6,8%).

W 2021 r. udziały przedsięwzięć rewitalizacyjnych w poszczególnych rodzajach gmin kształtowały się podobnie jak w regionie, przy czym największy odsetek przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji w obszarze społecznym wystąpił w miastach na prawach powiatu oraz gminach miejskich (po 44,7%), zaś w obszarze przestrzenno-funkcjonalnym – w gminach miejskich (33,9%). Najmniejszy udział przedsięwzięć z obszaru środowiskowym odnotowano w gminach miejsko-wiejskich (5,0%), a w obszarze gospodarczym – w gminach miejskich (3,9%).

Wykres 75. Struktura przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji zaplanowanych w programach rewitalizacji GPR lub PR według obszaru interwencji w 2021 r.

Chart 75. Structure of revitalisation undertakings planned of revitalisation in programme GPR or PR by intervention areas in 2021

W 2021 r. w regionie największy udział przedsięwzięć rozpoczętych, realizowanych lub zrealizowanych w ogólnej liczbie przedsięwzięć zaplanowanych na cały okres obowiązywania GPR lub PR cechował miasta na prawach powiatu (34,8%) oraz gminy miejsko-wiejskie (32,7%), natomiast najmniejszy – wykazały gminy wiejskie (17,0%) oraz gminy miejskie (17,5%). W 2020 r. najwyższy odsetek tych przedsięwzięć w zaplanowanych na cały okres obowiązywania GPR lub PR również wystąpił w miastach na prawach powiatu, ale ukształtował się na znacznie wyższym poziomie niż rok później (66,0%), zaś najniższy odnotowano w gminach wiejskich (20,1%).

Rozdział 8

Chapter 8

Wybrane dane o województwie podlaskim

Selected data on Podlaskie Voivodship

Tablica 50. Wybrane dane o województwie podlaskim

Table 50. Selected data on Podlaskie Voivodship

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Specification
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska (ceny bieżące) w tys. zł	379700,3	112598,1	163169,6	311237,7	328175,3	298730,6	289084,9	.	Outlays on fixed assets in environmental protection (current prices) in thousand PLN
Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej (ceny bieżące) w tys. zł	36580,1	204459,8	52099,7	115447,6	81906,9	56777,7	81863,7	.	Outlays on fixed assets in water management (current prices) in thousand PLN
Ścieki komunalne odprowadzone na 1 mieszkańca w dam ³	0,027	0,028	0,028	0,029	0,029	0,029	0,030	.	Municipal wastewater discharged per capita in dam ³
Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w odpadach komunalnych zebranych ogółem w %	18,5	19,2	25,3	26,9	31,5	37,5	38,6	.	Share of municipal waste collected separately in total municipal waste in %
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-1,24	-0,76	-0,40	-1,00	-0,98	-3,50	-5,74	-3,76	Natural increase per 1000 population
Urodzenia żywe na 1000 ludności	9,09	9,58	10,17	9,97	9,62	9,10	8,77	7,99	Live births per 1000 population
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności	-1,89 ^a	-1,08	-1,44	-1,70	-1,72	-1,14	-1,05	-1,00	Net migration for permanent residence per 1000 population
Wskaźnik starości demograficznej (stan w dniu 31 grudnia) w %	16,09	16,49	16,88	17,29	17,79	18,32	18,66	19,25	Old age ratio (as of 31 December) in %
Dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego ^b na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat (stan na początku roku szkolnego)	.	795	855	885	901	858	888	.	Children aged 3–6 in pre-primary education establishments ^b per 1000 children aged 3–6 (as of the beginning of the school year)
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL (w 4 kwartale) w %	52,8	54,9	54,5	55,2	55,8	55,6	56,2	58,3	Activity rate by LFS (in 4 quarter) in %
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL (w 4 kwartale) w %	49,2	52,3	52,7	53,5	54,1	54,0	55,0	56,7	Employment rate by LFS (in 4 quarter) in %
Stopa bezrobocia według BAEL (w 4 kwartale) w %	6,9	4,8	3,7	3,0	3,0	2,9	2,0	2,6	Unemployment rate by LFS (in 4 quarter) in %

a Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r. b Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą.
a For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used. b Including children staying in units performing health care activities throughout the school year.

Tablica 50. Wybrane dane o województwie podlaskim (cd.)

Table 50. Selected data on Podlaskie Voivodship (cont.)

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Specification
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy (stan w dniu 31 grudnia)	76	55	32	31	55	49	35	41	Registered unemployed persons per a job offer (as of 31 December)
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^a w zł	3458,56	3613,85	3901,24	4150,54	4414,83	4680,65	5112,55	5745,63	Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector ^a in PLN
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys.	257,9	259,3	260,3	268,7	270,7	271,9	270,3	269,4	Average monthly number of retirees and pensioners in thousands
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł	1798,48	1831,95	1890,15	1969,40	2061,36	2178,78	2330,91	2545,47	Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym w zł	1257,93	1419,83	1585,57	1596,76	1741,70	1948,31	2004,77	.	Average monthly available income per capita in households in PLN
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych w %	18,8	22,9	19,6	.	At-risk-of-poverty rate after social transfers in %
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w %	9,0	8,2	7,3	6,7	6,1	5,6	5,0	.	Beneficiaries benefiting from social assistance in number of total population in %
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych ^b na 1000 dzieci w wieku do lat 3 (stan w dniu 31 grudnia)	70	78	82	106	122	122	155	.	Children staying in nurseries and children's clubs ^b per 1000 children up to the age of 3 (as of 31 December)
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	370,8	375,2	379,9	384,8	390,8	397,5	404,5	.	Dwelling stocks per 1000 population (as of 31 December)
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w m ³	33,7	33,2	33,3	35,3	35,8	36,4	36,2	.	Consumption of water from water supply system in households per capita in m ³
Porady lekarskie udzielone w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca	7,5	7,6	7,6	7,5	7,6	6,5	7,6	.	Doctor's consultation provided within the scope of out-patient health care per capita
Ludność na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (stan w dniu 31 grudnia)	1227	1231	1240	1275	1275	1322	1230	.	Population per out-patient health care unit (as of 31 December)
Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową ^{ac} na 1 mieszkańca (ceny bieżące) w zł	253	150	221	282	349	365	437	.	Intramural expenditures on research and development ^{ac} per capita (current prices) in PLN

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Łącznie z oddziałami żłobkowymi; w latach 2010 i 2011 bez klubów dziecięcych. c Bez amortyzacji środków trwałych.
a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. b Including nursery wards; in 2010 and 2011 excluding children's clubs. c Excluding depreciation of fixed assets.

Tablica 50. Wybrane dane o województwie podlaskim (cd.)

Table 50. Selected data on Podlaskie Voivodship (cont.)

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Specification
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^a w %	96,9	97,0	96,3	96,6	96,2	95,1	94,4	94,6	Cost level indicator in non-financial enterprises ^a in %
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^a w %	2,6	2,5	3,1	2,9	3,2	4,3	5,0	4,6	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^a in %
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^a (ceny bieżące):									Investment outlays of non-financial enterprises ^a (current prices):
w milionach złotych	1323,6	1429,4	1755,3	1816,2	1845,8	1508,7	1802,1	2097,0	in million PLN
rok poprzedni=100	117,7	108,0	122,8	103,5	101,6	81,7	119,4	116,4	previous year=100
Sprzedaż detaliczna towarów ^b (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	99,8	90,2	110,7	107,6	108,2	99,5	121,2	104,1	Retail sale of goods ^b (previous year=100; current prices)
Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 grudnia)	52,8	54,0	54,6	55,0	56,3	58,8	59,9	.	Hard surface communal and district roads per 100 km ² of total area (as of 31 December)
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w %	70,1	66,5	54,7	68,3	75,2	79,8	73,9	.	Share of renewable energy sources in production of electricity in %
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %:									Share of own revenue in total revenue of local government units in %:
ogółem	41,5	41,8	39,1	38,3	40,1	41,2	40,4	.	total
gminy ^c	43,1	38,0	37,0	36,7	39,6	40,9	37,4	.	gminas ^c
miasta na prawach powiatu	56,2	52,2	47,8	46,9	46,7	44,8	46,9	.	cities with powiat status
powiaty	26,4	29,9	29,2	29,5	39,8	38,8	34,9	.	powiats
województwo	16,1	31,3	25,0	22,5	19,3	31,7	36,8	.	voivodship
Dotacje inwestycyjne ogółem ^d dla jednostek samorządu terytorialnego w mln zł	821,9	225,2	571,1	1039,8	1017,7	660,5	510,0	.	Total investment grants ^d for local government units in million PLN
gminy ^c	203,7	65,0	98,5	248,9	217,9	169,3	231,9	.	gminas ^c
miasta na prawach powiatu	44,1	27,7	205,7	367,5	290,2	204,1	101,8	.	cities with powiat status
powiaty	100,6	67,8	89,5	139,3	89,2	75,1	101,2	.	powiats
województwo	473,5	64,7	177,3	284,1	420,4	211,9	75,1	.	voivodship

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. c Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu. d Suma wszystkich typów dotacji inwestycyjnych.

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons. b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. c Excluding gminas which are also cities with powiat status. d Sum of all types of investment grants.

Tablica 50. Wybrane dane o województwie podlaskim (dok.)

Table 50. Selected data on Podlaskie Voivodship (cont.)

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Specification
Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %:									Share of investment expenditure in total expenditure of local government units in %:
ogółem	24,2	12,5	19,5	28,6	26,2	21,2	16,6	.	total
gminy ^a	19,1	10,4	15,1	23,7	19,1	18,6	17,3	.	gminas ^a
miasta na prawach powiatu	13,2	11,0	19,6	25,9	22,6	15,6	9,2	.	cities with powiat status
powiaty	20,6	19,6	23,5	33,5	28,7	25,2	25,5	.	powiats
województwo	64,2	24,7	40,4	55,8	63,0	50,1	33,9	.	voivodship
Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w mln zł	-60,3	263,5	-86,3	-529,6	-96,9	148,8	651,4	.	Result of budgets of local government units in million PLN
gminy ^a	86,9	136,4	-34,6	-222,4	90,5	187,6	362,5	.	gminas ^a
miasta na prawach powiatu	-75,9	48,9	-114,7	-167,1	-156,4	-65,9	181,8	.	cities with powiat status
powiaty	11,7	28,3	16,6	-52,3	71,4	47,6	106,8	.	powiats
województwo	-83,1	49,9	46,4	-87,7	-102,4	-20,4	0,4	.	voivodship

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Rozdział 9

Chapter 9

Wybrane dane o Białymstoku

Selected data on Białystok

Tablica 51. Wybrane dane o Białymstoku

Table 51. Selected data on Białystok

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Specification
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w t/r:									Emissions of air pollutants from plants of significant nuisance to air purity in tonnes/year:
gazowych	920972	869633	711497	679364	793316	851379	904809	.	gases
pyłowych	132	130	78	46	58	52	56	.	particulates
Odpady wytworzone ^a w tys. t	99,7	111,4	384,4	95,1	84,4	59,0	111,8	.	Waste generated ^a in thousand tonnes
Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w kg	273,8	252,6	161,9	169,6	184,0	187,3	199,0	.	Mixed municipal waste collected per capita in kg
Ludność (stan w dniu 31 grudnia)	295981	296628	297288	297459	297554	294675	293413	292600	Population (as of 31 December)
Przyrost naturalny na 1000 ludności	1,82	2,53	3,43	2,67	2,49	0,31	-1,92	-0,87	Natural increase per 1000 population
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 grudnia)	569	587	612	636	659	653	671	689	Non-working age population per 1000 persons of working age (as of 31 December)
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-0,79 ^b	-0,17	-0,08	-1,11	-1,45	-1,88	-1,97	-1,77	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population
Dzieci wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego ^c na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat (stan na początku roku szkolnego)	.	982	1060	1092	1088	1086	1116	.	Children aged 3–6 in pre-primary education establishments ^c per 1000 children aged 3–6 (as of the beginning of the school year)
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^d (stan w dniu 31 grudnia) w %	10,5	8,9	7,0	6,2	5,4	6,9	6,1	5,2	Registered unemployment rate ^d (as of 31 December) in %
Udział długotrwale bezrobotnych w bezrobotnych zarejestrowanych (stan w dniu 31 grudnia) w %	62,5	62,4	59,7	56,5	54,0	52,0	61,7	55,9	Share of long-term unemployed persons in registered unemployed persons (as of 31 December) in %
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy (stan w dniu 31 grudnia)	71	50	23	36	40	60	37	37	Registered unemployed persons per a job offer (as of 31 December)

a W ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r. c Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. d Dane za lata 2015–2020 wyszacowane na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010, natomiast od 2021 r. – w oparciu o Powszechny Spis Rolny 2020. Dane od 2021 r. nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie.

a During the year; excluding municipal waste. b For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used. c Including children staying in units performing health care activities throughout the school year. d Data for 2015–2020 were estimated on the basis of the results of the Agricultural Census 2010, and since 2021 – on the basis of the Agricultural Census 2020. Data since 2021 are not fully comparable to those for previous years.

Tablica 51. Wybrane dane o Białymstoku (dok.)

Table 51. Selected data on Białystok (cont.)

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Specification
Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	5,4	4,9	4,2	3,6	3,4	3,2	3,1	.	Share of social assistance beneficiaries
Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach i klubach dziecięcych ^c (stan w dniu 31 grudnia) w %	14,7	15,3	14,9	18,6	20,9	21,5	26,5	.	Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries and children's club ^c (as of 31 December) in %
Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych ^c na 1000 dzieci w wieku do lat 3 (stan w dniu 31 grudnia)	153	157	149	195	224	256	297	.	Places in nurseries and children's clubs ^c per 1000 children up to the age of 3 (as of 31 December)
Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych (stan w dniu 31 grudnia)	2,34	2,32	2,29	2,25	2,21	2,15	2,12	.	Number of persons per dwelling in dwelling stocks (as of 31 December)
Liczba osób na 1 przychodnię ^d (stan w dniu 31 grudnia)	990	960	950	969	992	1023	897	.	Number of persons per out-patient department ^d (as of 31 December)
Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej ^d na 1 mieszkańca	11,6	12,5	12,6	12,2	12,2	10,5	12,4	.	Medical consultations provided in out-patient health care ^d per capita
Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	116	117	119	121	121	127	132	138	Entities of the national economy per 1000 population (as of 31 December)
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	86	86	86	89	88	91	94	98	Natural persons conducting economic activity per 1000 population (as of 31 December)
Spółki handlowe na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	12,0	13,3	14,3	13,5	15,1	16,9	18,8	21,0	Commercial companies per 1000 population (as of 31 December)
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^e w %	3,0	2,5	3,2	2,9	3,4	4,3	5,7	5,7	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^e in %
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach ^f na 1 mieszkańca (ceny bieżące) w zł	3516	2363	2739	2736	2663	2906	3710	.	Investment outlays in enterprises ^f per capita (current prices) in PLN
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	7,1	6,1	6,8	6,5	8,2	9,6	11,0	6,8	Dwellings completed per 1000 population
Dochody własne budżetu miasta na prawach powiatu na 1 mieszkańca w zł	2769,11	2867,63	2921,28	3363,97	3496,47	3458,29	3961,82	.	Own revenues of city with powiat status budget per capita in PLN
Wydatki majątkowe budżetu miasta na prawach powiatu na 1 mieszkańca w zł	630,46	524,53	1442,67	2057,14	1792,59	1171,06	677,71	.	Property expenditures of city with powiat status budget per capita in PLN

c Łącznie z oddziałami żłobkowymi. d Łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji. e Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. f Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

c Including nursery wards. d Data have included health care of the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration. e Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons. f Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons; according to investment location.

Rozdział 10

Chapter 10

Wybrane dane o miastach na prawach powiatu

Selected data on cities with powiat status

Tablica 52. Wybrane dane o miastach na prawach powiatu

Table 52. Selected data on cities with powiat status

Wyszczególnienie	Białystok	Łomża	Suwałki	Specification
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2021 r. w t/r:				Emissions of air pollutants from plants of significant nuisance to air purity in 2021 in tonnes/year:
gazowych	904809	86360	181441	gases
pyłowych	56	37	20	particulates
Odpady wytworzone ^a w 2021 r. w tys. t	111,8	14,3	54,8	Waste generated ^a in 2021 in thousand tonnes
Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w 2021 r. w kg	199,0	240,5	265,4	Mixed municipal waste collected per capita in 2021 in kg
Ludność w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia)	292600	60128	68525	Population in 2022 (as of 31 December)
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2022 r.	-0,87	-1,51	-0,83	Natural increase per 1000 population in 2022
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia)	689	730	671	Non-working age population per 1000 persons of working age in 2022 (as of 31 December)
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2022 r.	-1,77	-5,01	-2,01	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2022
Dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego ^b na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w roku szkolnym 2021/22 (stan na początku roku szkolnego)	1116	1064	997	Children aged 3–6 in pre-primary education establishments ^b per 1000 children aged 3–6 in 2021/22 school year (as of the beginning of the school year)
Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia) w %	5,2	6,5	5,3	Registered unemployment rate in 2021 (as of 31 December) in %
Udział długotrwale bezrobotnych w bezrobotnych zarejestrowanych w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia) w %	55,9	46,4	42,9	Share of long-term unemployed persons in registered unemployed persons in 2022 (as of 31 December) in %
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia)	37	63	23	Registered unemployed persons per a job offer in 2022 (as of 31 December)
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w 2021 r. w %	3,2	3,1	4,7	Beneficiaries of social assistance in total population in 2021 in %

a W ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

a During the year; excluding municipal waste. b Including children staying in units performing health care activities throughout the school year.

Tablica 52. Wybrane dane o miastach na prawach powiatu (dok.)

Table 52. Selected data on cities with powiat status (cont.)

Wyszczególnienie	Białystok	Łomża	Suwałki	Specification
Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach ^c i klubach dziecięcych w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia) w %	26,5	10,9	32,0	Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries ^c and children's club in 2021 (as of 31 December) in %
Miejsca w żłobkach ^c i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia)	297	136	388	Places in nurseries ^c and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 in 2021 (as of 31 December)
Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia)	2,12	2,43	2,48	Number of persons per dwelling in dwelling stocks in 2021 (as of 31 December)
Liczba osób na 1 przychodnię w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia)	897	1260	2221	Number of persons per out-patient department in 2021 (as of 31 December)
Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na 1 mieszkańca w 2021 r.	12,4	13,0	7,9	Medical consultations provided in out-patient health care per capita in 2021
Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia)	138	112	111	Entities of the national economy per 1000 population in 2022 (as of 31 December)
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia)	98	87	83	Natural persons conducting economic activity per 1000 population in 2022 (as of 31 December)
Spółki handlowe na 1000 ludności w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia)	21,0	7,5	8,9	Commercial companies per 1000 population in 2022 (as of 31 December)
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach ^d na 1 mieszkańca w 2021 r. (ceny bieżące) w zł	3710	5208	3321	Investment outlays in enterprises ^d per capita in 2021 (current prices) in PLN
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2022 r.	6,8	6,0	9,8	Dwellings completed per 1000 population in 2022
Dochody własne budżetu miasta na prawach powiatu na 1 mieszkańca w 2021 r. w zł	3961,82	3025,20	3490,96	Own revenues of city with powiat status budget per capita in 2021 in PLN
Wydatki majątkowe budżetu miasta na prawach powiatu na 1 mieszkańca w 2021 r. w zł	677,71	701,37	865,32	Property expenditures of city with powiat status budget per capita in 2021 in PLN

c Łącznie z oddziałami żłobkowymi. d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

c Including nursery wards. d Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons; according to investment location.